

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL ANASANAT DALI

**KOSTÜM TASARIMCISININ SİNEMA ESERLERİNDE
KARAKTERLERİN YARATILMASINDAKİ ROLÜ**

Sanatta Yeterlik Tezi

CİHAN BAHAR

İstanbul, 2024

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL ANASANAT DALI

**KOSTÜM TASARIMCISININ SİNEMA ESERLERİNDE
KARAKTERLERİN YARATILMASINDAKİ ROLÜ**

Sanatta Yeterlik Tezi

CİHAN BAHAR

Danışman: PROF. DR. MİNE BİRET TAVMAN ERTUĞRUL

İstanbul, 2024

GENEL BİLGİLER

Ad ve Soyadı	: Cihan Bahar
Anasanat Dalı	: Tekstil
Programı	: Tekstil
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Mine Biret TAVMAN ERTUĞRUL
Tez Türü ve Tarihi	: Sanatta Yeterlik Tezi - Haziran 2024
Anahtar Kelimeler	: Kostüm, Kostüm Tasarımı, Sinemada Kostüm, Tasarım, Kostüm Tasarımcısı, Sinemada Karakter.

ÖZET

KOSTÜM TASARIMCISININ SİNEMA ESERLERİNDE KARAKTERLERİN YARATILMASINDAKİ ROLÜ

Tüm sanat dallarını ve endüstriyel tasarımları içinde barındıran ve bu bağlamda disiplinlerarası ilişkiyi görselleştiren bir dile sahip olan sinema sanatı, kültür endüstrisinin de desteği ile günlük yaşam tarzımızı etkilemektedir. Moda giysisi ve sinema kostüm tasarım anlamındaki güçlü bağ da, bu anlamda önemlidir. Her iki alanda da tasarım düşüncesi ve senaryoya bağımlı olma ortak özelliği kendi aralarında kuvvetli bir bileşen oluşturmaktadır. 21. yüzyıl ile birlikte gelişen teknoloji, yeni üretim teknikleri, dijitalleşme ile birlikte bilgiye ulaşım hızı hayatın her alanında olduğu gibi sanat ve tasarım olgusu üzerinde de farklı arayışlar ve yeni yaklaşımların oluşmasını sağlamıştır.

Bu çalışmada, kostüm tasarımcılarının sinema eserlerinde karakterlerin oluşturulması sürecinde, kendi alanlarında izledikleri yöntemler incelenerek yenilikçi, yaratıcı, güncellenebilir ve sürdürülebilir bir metod önerilmiştir. Başta kostüm, tekstil ve moda tasarımcıları olmak üzere, farklı disiplinlerden gelen tasarımcıların da sinema sektörüne katkı sağlamaları hedeflenmiştir.

Giriş bölümünde tezin genel olarak amacından bahsedilirken, ikinci bölümünde ise genel tanımlamalarla birlikte kostümün doğuşu ve kısa tarihçesine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, sinemada kostüm kavramı, yaratıcı endüstrilerin sınıflandırması ve film endüstrisinin küresel değeri zincirinde kostüm tasarımının yeri incelenmiştir. Göstergebilim açısından sinemada kostüm tasarımı, kostümü etkileyen başlıca unsurlar,

karakter tanımı ve analizi, kostümlerin karakterler üzerindeki etkileri de bu bölümde ele alınmıştır. Sinemada yeni teknolojilerin kostüm tasarımı ile olan ilişkisinin örneklerle de gösterildiği bu bölümde, sinemadaki başlıca kostüm tasarımcıları, kostüm tasarımı ödülleri, sinema için kostüm tasarımı yapan başlıca modacılar ve ikonikleşmiş bazı kostüm örneklerine de yer verilmiştir. Ayrıca sinemada kostüm tasarım süreci detaylı olarak ele alınmıştır. Bir filmin başlangıçtan son aşamasına kadar, kostüm tasarımında izlenen yollar incelenerek, örnek tasarım ekibi şeması ve bir de kostüm tasarım ve üretim süreci şeması oluşturulmuştur. Film yönetiminin talebinden başlayarak kostüm tasarım planı, filmin ana temasına uygun genel görünüm pano tasarımları ve sunumu, kostüm tasarım aşamaları, üretim hazırlığı ve tedarik süreci, üretim ve filminin çekim sürecindeki aşamaları da içeren çalışmalar anlatılmıştır. Dördüncü bölümde elde edilen veriler ışığında, bir sinema kostüm koleksiyon projesi hazırlanmıştır. Bir Türk çizgi romanından sinemaya uyarlanan bir filmin, güncellenerek yeniden yapılması (remake) planlandığı varsayılarak, örnek bir film için kostüm projesi tasarlanarak sunulmuştur.

Bu çalışmada, geçmişten günümüze kadar olan kostüm tasarım süreçleri incelenerek, sinema eserlerindeki karakterlerin gerçekleştirilmesinde kostüm tasarımcısının rolü sorgulanmış, farklı disiplinlerarasındaki ilişki de göz önünde bulundurularak güncel yeni tekniklerin ve malzemelerin kullanımıyla yeni özgün bir tasarım süreci oluşturulması amaçlanmıştır.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Cihan Bahar
Field : Textile
Programme : Textile
Supervisor : Prof. Dr. Mine Biret TAVMAN ERTUĞRUL
Degree Awarded and Date : Proficiency in Art - June 2024
Keywords : Costume, Costume Design, Costume in Cinema,
Design, Costume Designer, Character in Cinema.

ABSTRACT

THE ROLE OF COSTUME DESIGNERS IN CREATING CHARACTERS IN CINEMA WORKS

Cinema art, which encompasses all forms of art and industrial designs and visualizes interdisciplinary relationships, influences our daily lifestyle with the support of the culture industry. The strong connection between fashion garments and cinema costume design is also important in this sense. The common feature of being reliant on design thinking and the screenplay in both fields creates a strong component in themselves. The development of technology in the 21st century, new production techniques, digitization, and the speed of access to information have also led to different pursuit and new approaches in the field of art and design as in every aspect of life.

In this study, by examining the methods followed by costume designers in the process of creating characters in cinema works in their own field, an innovative, creative, upgradable, and sustainable method has been proposed. It is aimed to contribute to the cinema industry by designers from different disciplines, including costume, textile, and fashion designers.

While the general aim of the thesis is mentioned in the introduction section, in the second chapter, the emergence and brief history of costumes are discussed along with general definitions. In the third chapter, the concept of costume in cinema, the classification of creative industries, and the place of costume design in the global value chain of the film industry are examined. From a semiotic perspective, costume design in

cinema, the main elements affecting costumes, character description and analysis, and the effects of costumes on characters are also discussed in this section. In this section, where the relationship between new technologies in cinema and costume design is demonstrated with examples, major costume designers in cinema, costume design awards, prominent fashion designers who create costumes for cinema, and some iconic costume examples are also included. Additionally, the costume design process in cinema is examined in detail. By analyzing the paths followed in costume design from the beginning to the final stages of a film, a sample design team diagram and a costume design and production process diagram have been created. The work described includes the costume design plan starting from the director's request, the design and presentation of the general look boards suitable for the film's main theme, the stages of costume design, production preparation and procurement process, production, and the stages during the filming process of the movie. In the fourth chapter, a cinema costume collection project is prepared based on the data obtained. If a film adapted from a Turkish comic book is planned to be remade by being updated, a costume project for a sample film is designed and presented.

In this study, by examining the costume design processes from the past to the present, the role of the costume designer in the realization of characters in cinema works has been questioned, considering the relationship between different disciplines, and the aim has been to create a new original design process using current new techniques and materials.

ÖNSÖZ

Tüm sanat dallarını ve endüstriyel tasarımları içinde barındıran ve bu bağlamda disiplinlerarası ilişkiyi görselleştiren bir dile sahip olan sinemada, kostüm tasarımcısının rolünün ele alındığı, bu tez çalışmasının gerçekleşmesinde büyük emeği olan değerli danışmanım Prof. Dr. Mine Biret Tavman Ertuğrul'a, tez konusunun belirlenmesi aşamalarında ve araştırma sürecinde sağladığı destek ve rehberlik için Prof. Sefa Çeliksap hocama ve yine bu çalışmanın her aşamasında çok değerli katkıları bulunan sayın hocalarım Prof. Dr. Burak Buyan'a ve Doç. Vildan Tok Dereci'ye çok teşekkür ederim.

Bu tezin, kostüm projesinin hazırlama sürecinde, örme kumaş tasarım ve üretiminde destekleri olan Nigar Demirtay'a, koleksiyonun örme kumaşlarını üreterek destek olan Hüseyin Ataalkın'a, koleksiyon üretim sürecinde destek sağlayan kardeşim Nasıf Bahar'a, koleksiyonu üreten Kemal Sezgin'e, kostüm kalıplarını hazırlayan Yüksel Güveyi'ne, projedeki desteği ve 3b kılıç tasarımını yapan Dr. Engin Deniz Erbaş'a da çok değerli katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Sinema sektöründe kostüm tasarımı alanında bilgilerini benimle paylaşan kostüm tasarımcısı Sema Işık Saral'a ve değerli oyuncu Müfit Kayacan'a kendi deneyimlerini ve bakış açısını paylaştığı için minnettarım.

Tüm akademik kariyerimde yanımda olan ve çok değerli desteğini esirgemeyen sayın hocam Prof. Günay Atalayer'e ve verdiği moral ve motivasyon ile bu çalışma sürecini daha kolay ve anlamlı hale getiren sevgili eşim Reyhan Ergökmen Bahar'a özel teşekkürlerimi iletmek isterim.

İstanbul, 2024

Cihan BAHAR

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

GENEL BİLGİLER	i
ÖZET	i
GENERAL KNOWLEDGE	iii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLO LİSTESİ	viii
GÖRSEL LİSTESİ.....	xiv
1. GİRİŞ.....	1
2. KOSTÜM	3
2.1. Giyim, Kostüm ve Elbise	3
2.2. Kostüm Teriminin Kökeni ve Tanımı	4
2.3. Sahne ve Görüntü Sanatlarında Kostümün Doğuşu.....	6
3. SİNEMADA KOSTÜM	30
3.1. Sinemanın Doğuşu	30
3.2. Sinemada Kostüm Kavramı	35
3.2.1. Oscar Academy En İyi Kostüm Tasarımı Ödülleri	47
3.2.2. Sinema İçin Kostüm Tasarlayan Moda Tasarımcıları	55
3.3. Sinemada İkonikleşmiş Kostümler	62
3.4. Yaratıcı Endüstrilerin Sınıflandırılması ve Film Endüstrisinin Küresel Değer Zincirinde Kostüm Tasarımının Yeri.....	67
3.4.1. Film endüstrisinin küresel değer zincirinde kostüm tasarımı sürecinin yeri.....	69
3.5. Göstergebilim Açısından Sinemada Kostüm Tasarımı.....	70
3.5.1. Filmlerde Ana Karakterin Kostümünün Göstergelerarasılık İlişkisi..	74
3.6. Sinemada Kostüm Tasarımını Etkileyen Başlıca Unsurlar.....	76
3.6.1. Film Yönetiminin Kostüm Tasarımına Etkileri.....	76
3.6.2. Sinemada Hikâyenin/ Senaryonun Kostüm Tasarımına Etkileri.....	78
3.6.3. Sinemada Türlerin Kostüme Etkileri.....	83
3.7. Sinemada Kostüm Tasarımı Açısından Karakter ve Tip Kavramı	98
3.7.1. Sinemada Kostüm Tasarımı Açısından Karakter Analizi	99
3.8. Sinemada Oyuncu Karakter ve Kostüm İlişkisi.....	105
3.9. Sinemada Yeni Teknolojilerin Kostüm Tasarımına Etkileri	109
3.10. Sinemada Kostüm Tasarımı ve Üretim Süreci.....	112
3.10.1. Film Projesinde Kostüm Tasarım Aşamaları	115
4. KOSTÜM TASARIMI PROJESİ.....	123

4.1. Sezgin Burak ve “Tarkan” Karakterinin Doğuşu.....	124
4.2. Çizgi Roman Kahramanı Tarkan’ın Maceraları	127
4.3. “Tarkan”Çizgi Romanından Uyarlanan Filmler	128
4.3.1. Çekilmiş Olan “Tarkan” filmleri	128
4.4. Yeniden Çekilmesi Planlanan “Tarkan (1969)” Filmi Kostüm Projesi	130
4.4.1. “Tarkan: Marsın Kılıcı (1969)” Filminin Analizi	132
4.4.2. Yeni “Tarkan” Filmi Kostüm Projesi Çalışmaları.....	159
5. SONUÇ	183
KAYNAKÇA	188

TABLO LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 1: 1949-1956 yılları arasında “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” kazanan tasarımcılar.	48
Tablo 2: 1956-1964 yılları arasında “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” kazanan tasarımcılar.	49
Tablo 3: 1965-1976 yılları arasında “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” kazanan tasarımcılar.	50
Tablo 4: 1977-1991 yılları arasında “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” kazanan tasarımcılar.	51
Tablo 5: 1991-2006 yılları arasında “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” kazanan tasarımcılar.	52
Tablo 6: 2007-2023 yılları arasında “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” kazanan tasarımcılar.	53
Tablo 7: Barthes’in “anlam sistemi”ne göre “Kill Bill: Vol.1 (2003)” filminde Beatrix Kiddo’nun kostüm analiz tablosu.	75
Tablo 8: “Mad Max: Fury Road (2015)” filminin künyesi.	84
Tablo 9: Jenny Beavan’a “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Mad Max: Fury (2015)” filminden detaylar.	84
Tablo 10: “The Grand Budapest Hotel (2014)” filminin künyesi.	85
Tablo 11: Milena Canonero’ya “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “The Grand Budapest Hotel (2014)” filminden detaylar.	85
Tablo 12: “The Mask (1994)” filmini künyesi.	86
Tablo 13: Ha Nguyen’in “The Mask (1994)” filmi için tasarladığı kostümlerden detaylar.	86
Tablo 14: “Elizabeth: The Golden Age (2007)” filminin künyesi.	87
Tablo 15: Alexandra Byrne’e “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Elizabeth: The Golden Age (2007)” filminden detaylar.	87
Tablo 16: “Phantom Thread (2017)” filminin künyesi.	88
Tablo 17: Mark Bridges’e “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Phantom Thread (2017)” filminden detaylar.	88

Tablo 18: “Titanic 1997” filminin künyesi.	89
Tablo 19: Deborah L. Scott’a “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Titanic (1997)” filminden detaylar.	89
Tablo 20: “Saw (2004)” filminin künyesi.	90
Tablo 21: Kostüm tasarımcısı Jennifer L. Soulages’ın “Saw (2004)” filmi için tasarladığı kostümlerden detaylar.	90
Tablo 22: “Star Wars: Episode IX - The Rise of Skywalker (2019)” filminin künyesi.	91
Tablo 23: “Star Wars: Episode IX - The Rise of Skywalker (2019)” filminden detaylar.	91
Tablo 24: “Alice In The Wonderland (2010)” filminin künyesi.	92
Tablo 25: Colleen Atwood’a “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Alice In The Wonderland (2010)” filminden detaylar.	92
Tablo 26: 2022 yılında gösterime giren biyografi türü film örneği “Blonde”.	93
Tablo 27: Kostüm tasarımcısı Jennifer Johnson’un “Blonde (2022)” filmi için tasarladığı kostümlerden detaylar.	93
Tablo 28: “Ma Rainey’s Black Bottom” filminin künyesi.	94
Tablo 29: Ann Roth’a “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Ma Rainey’s Black Bottom (2020)” filminden detaylar.	94
Tablo 30: “Django Unchained (2012)” filminin künyesi.	95
Tablo 31: Kostüm tasarımcısı Sharen Davis’in “Django Unchained (2012)” filmi için tasarladığı kostümlerden detaylar.	95
Tablo 32: “The Silence Of The Lambs (1991)” filminin künyesi.	96
Tablo 33: Kostüm tasarımcısı Colleen Atwood’un “The Silence Of The Lambs (1991)” filmi için tasarladığı kostümlerden detaylar.	96
Tablo 34: “Soul (2020)” filminin künyesi.	97
Tablo 35: “En İyi Animasyon Film” Oscarı kazanan “Soul (2020)” filminden kostüm detayları.	97
Tablo 36: Kostüm tasarımı açısından senaryo analiz tablosu.	101
Tablo 37: Kostüm tasarımı açısından karakterin fizyolojik özellikleri analiz tablosu.	102
Tablo 38: Kostüm tasarımı açısından karakterin psikolojik özellikleri analiz tablosu.	103
Tablo 39: Kostüm tasarımı açısından karakterin sosyolojik özellikler analiz tablosu.	104
Tablo 40: “The Name Of The Rose (1986)” filminden kostüm karşılaştırması.	106

Tablo 41: “The Last Emperor (1987)” filminden kostüm karşılaştırması.....	107
Tablo 42: “The Matrix Reloaded (2003)” filminden kostüm karşılaştırması.....	108
Tablo 43: Çizgi romandan sinemaya uyarlanan film örnekleri.	123
Tablo 44: 1966’da Sezgin Burak’ın ilk “Tarkan” karakter çizimleri.	126
Tablo 45: Sezgin Burak’ın yarattığı kurgusal karakter Tarkan’ın çizgi roman listesi.	127
Tablo 46: “Tarkan - Mars’ın Kılıcı” filminin künyesi (Düzenleme: Cihan Bahar, 2024).	132
Tablo 47: “Tarkan - Marsın Kılıcı” çizgi roman ve filmdeki karakterler ve oyuncular.	136
Tablo 48: “Tarkan” karakteri.....	137
Tablo 49: “Kurt” karakteri.....	137
Tablo 50: “Hun İmparatoru Attila” karakteri.	138
Tablo 51: “Bige” karakteri.	138
Tablo 52: “Otmar” karakteri.....	139
Tablo 53: “Uç Kalesi Komutanı” karakteri.	140
Tablo 54: “Batı Roma İmparatoru Valentinianus” karakteri.....	140
Tablo 55: “Eudoxia” karakteri.....	141
Tablo 56: “Horasius” karakteri.....	141
Tablo 57: “Licinius” karakteri.....	142
Tablo 58: “Kosta” karakteri.....	142
Tablo 59: “Vandal Kralı Genseriko “ karakteri.....	143
Tablo 60: “Vandal Kralı Genseriko’nun kızı “ karakteri.	143
Tablo 61: “Örümcek” karakteri.	144
Tablo 62: “Kuzmo” karakteri.	144
Tablo 63: “Piyer” karakteri.	145
Tablo 64: “Hugo” karakteri.	145
Tablo 65: “Aneta” karakteri.	146
Tablo 66: “İhtiyar Münecim” karakteri.	147
Tablo 67: “Tarkan” karakterinin gösterge çözümleme tablosu.	148
Tablo 68: “Tarkan” karakterinin fizyolojik özellikleri.....	149
Tablo 69: “Tarkan” karakterinin sosyolojik özellikleri.....	150
Tablo 70: “Tarkan” karakterinin psikolojik özellikleri.	151

Tablo 71: “Tarkan” karakterinin ayırt edici özellikleri.	151
Tablo 72: “Tarkan”ın kostümünün üst giysi detayları.	152
Tablo 73: “Tarkan”ın kostümünün pelerin detayları.	152
Tablo 74: “Tarkan”ın kostümünün şapka (börk) detayları.	153
Tablo 75: “Tarkan”ın kostümünde çizme detayları.	153
Tablo 76: “Tarkan”ın kostümündeki kemer detayları.	154
Tablo 77: “Tarkan”ın kostümündeki kılıç detayları.	154
Tablo 78: “Tarkan”ın kostümündeki bileklik detayları.	155
Tablo 79: Kostüm koleksiyonu tedarik tablosu.	167
Tablo 80: Örnek kumaş tasarım ve üretim aşamaları.	168
Tablo 81: Kemer tokası tasarımı ve üretimi.	168
Tablo 82: Kostüme özel madalyon tasarımı ve üretimi.	168
Tablo 83: Kostüme özel kılıç tasarımı ve üretimi.	169
Tablo 84: Kostümde kullanılan deri çeşitleri.	170
Tablo 85: Kostümde kullanılan metal örme kumaş örnekleri.	170
Tablo 86: Metal aksesuarlar.	170
Tablo 87: Ana karakter oyuncu ölçü tablosu.	171
Tablo 88: Kostüm koleksiyonu kalıplarının hazırlanma aşaması (Uzman: Yüksel Güveyi, Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	171
Tablo 89: Kostüm koleksiyonu modellerin kesim aşaması (Uzman: Murat Burmacı, Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	172
Tablo 90: Kostüm koleksiyonu modellerin üretim tekniklerini belirleme (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	172
Tablo 91: Kostüm koleksiyonu modellerin dikimi (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	173
Tablo 92: Aksesuarların üretimi (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	173
Tablo 93: Kostüm koleksiyonu yelek modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	174
Tablo 94: Kostüm koleksiyonu pantolon modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024). ..	174
Tablo 95: Kostüm koleksiyonu pantolon modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024). ..	175
Tablo 96: Kostüm koleksiyonu kemer modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	175
Tablo 97: Kostüm koleksiyonu kılıç kını ve kılıç modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	176
Tablo 98: Kostüm koleksiyonu bileklik modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	177

Tablo 99: Kostüm koleksiyonu ayak koruma modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	177
Tablo 100: Kostüm koleksiyonu modellerin prova aşaması (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	178
Tablo 101: Kostüm koleksiyonu son işlemler (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	178
Tablo 102: Kostüm sunumundan detaylar (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	181

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No:

Şekil 1: Yaratıcı endüstrilerin sınıflandırılmasında film endüstrisinin yeri.....	67
Şekil 2: Yaratıcı endüstrilerin sınıflandırılması ve film endüstrisinin küresel değer zincirinde kostüm tasarımının yeri şeması (Düzenleme: Cihan Bahar, 2024).	70
Şekil 3: Film endüstrisinde film yapımının yeri (Düzenleme: Cihan Bahar, 2023).	76
Şekil 4: Syd Field'in senaryonun üç ana yapı şeması.....	78
Şekil 5: Kostüm tasarımı, tedarik, kostüm üretim, film çekim ve film sonrası genel ekip şeması.	113
Şekil 6: Film kostüm projesi tasarım ve üretim süreci şeması.....	114

GÖRSEL LİSTESİ

Sayfa No:

Görsel 1: Günlük giyimi ile oyuncu Uma THURMAN.	4
Görsel 2: Kostümlü hali ile oyuncu Uma Thurman “Kill Bill Vol.1” filminin bir sahnesinde.....	4
Görsel 3: Siyah takım elbiseli bir iş insanı.	4
Görsel 4: 17500 yıl öncesine ait olduğu tahmin edilen, Avustralya’nın Kimberley bölgesindeki bir mağara duvarındaki resim.	6
Görsel 5: The Metropolitan Museum’da sergilenen Antik Yunan dönemi, MÖ 490 yıllarına tarihlenen toprak amfora.	6
Görsel 6: The Metropolitan Müzesinde sergilenen, MS 1. yüzyıl Roma dönemi mermer heykel.	6
Görsel 7: Barok dönemi ressamı Anthony van Dyck’in “Lady Elizabeth Thimbelby ve kızkardeşi”(1633) adlı tablosu.....	6
Görsel 8: Aristokratik bir ziyafette eğlendirenleri tasvir eden, Dahuting’den ikinci yüzyıldan kalma bir mezar duvar resmi.	8
Görsel 9: Hindistan’da Ramgarh tepesindeki Sitabenga mağarası.....	8
Görsel 10: Hindistan’da Ramgarh tepesindeki Jogimara mağarası.....	8
Görsel 11: Mağaralarda bulunan 3. yüzyıla ait Prakrit lehçesinde, Brahmi harfleriyle yazılmış yazıttan örnek.....	8
Görsel 12: Kathakali, Hindistan’ın Kerala kentindeki klasik tiyatro türlerinden biri.	9
Görsel 13: Antik Mısır’da “Ağız Açma” ritüeli.	10
Görsel 14: MÖ 1285, Papirüs, 19. Hanedan dönemi ritüeli.	10
Görsel 15: Persephone ve Hades’i tasvir eden bir kylix’ten bir tondo.....	11
Görsel 16: Persephone ve Hades’i tasvir eden kylix’teki tondo’dan detay.....	11
Görsel 17: Heraklion Arkeoloji Müzesinde sergilenen, MÖ 1550; Toreador Fresco tablosu.....	11
Görsel 18: Wien Müzesinde sergilenen, MÖ 5. yüzyıl, savaş için giyinen askerler.	12
Görsel 19: Martin von Wagner Müzesinde sergilenen, MÖ 4. yüzyıl, maske, kısa püsküllü tunik ve püsküllü botlar giyen bir aktör.....	13
Görsel 20: Türkiye arkeoloji kazıları, 4. yüzyıl ortaları, Antik Yunan trajik aktörü.....	13

Görsel 21: Roma Döneminde, kostümleriyle oyuncularını gösteren mozaik.....	14
Görsel 22: Yeni Komedi maskeleriyle oturan bir şairin (Menander) rölyefi, MÖ 1. - MS 1. yüzyıl.	15
Görsel 23: Kemerli kaşlı bir kadın karakteri temsil eden pişmiş toprak trajik maskenin ön görünüşü.	15
Görsel 24: Kemerli kaşlı bir kadın karakteri temsil eden pişmiş toprak trajik maskenin yan görünüşü.	15
Görsel 25: Ortaçağ kostümlü Cantigas de Santa María Müzisyenleri, MS 13. yüzyıl...16	
Görsel 26: Conde Müzesinde bulunan, Jean Fouquet'nin "Livre d'heures d'Etienne Chevalier" el yazmasında yer alan bir ortaçağ sahnesi.	16
Görsel 27: Mystery Oyunları için Hubert Cailleau tarafından resmedilen Cehennem girişi dekoru (1547).	16
Görsel 28: William Shakespeare'in "Titus Andronicus" oyunu için Henry Peacham'ın kostüm çizimleri (1595).	17
Görsel 29: Harlequin (Arlecchino) karakterinin kostümü.	18
Görsel 30: Pantalone karakterinin kostümü.	18
Görsel 31: 1588 yılında George Gower tarafından yapılan "Armada Portresi".....	19
Görsel 32: 1590 yılında Nicholas Hilliard tarafından yapılan Cumberland Kontu George Clifford'un tablosu.	19
Görsel 33: 1560 yılında Steven van der Meulen tarafından yapılan I. Leicester Kontu Robert Dudley'in tablosu.	19
Görsel 34: William Shakespeare'in oyunlarındaki karakterlerin bir alayını gösteren, MS 19. yüzyılın ortalarından kalma yağlıboya tablo.	20
Görsel 35: Amazonların Penthiselea'sı, kostüm çizimi Inigo Jones 21	
Görsel 36: Şövalye, kostüm çizimi Inigo Jones. 21	
Görsel 37: Kraliçe Candace, kostüm çizimi Inigo Jones.....21	
Görsel 38: 1650'de Giacomo Torelli'nin Pierre Corneille'in "Andromède" adlı eseri için tasarladığı dekor ve kostüm tasarımı. 22	
Görsel 39: 1626'da Daniel Rebel tarafından yapılmış kostüm çizimleri. 22	
Görsel 40: 1662'de Henri Gissey'in ünlü "Carrousel"i. 23	
Görsel 41: Jean Berain tarafından yapılan kostüm çizimi. 23	

Görsel 42: 1682’de Jean Sauvé tarafından, Molière’in Les Femmes Savantes (Bilgiç Kadınlar) oyunu için yaptığı gravür.	24
Görsel 43: 17. yüzyıl XIV. Louis dönemi erkek kostüm örnekleri	25
Görsel 44: 17. yüzyıl, kadın kostümü örneği.	25
Görsel 45: Richard Brinsley Sheridan tarafından yazılan, 1777’de ilk kez sahnelenen “The School for Scandal” (Skandallar Okulu) oyunundan bir sahne.....	26
Görsel 46: Macbeth Trajedisi’nde Bay Garrick ve Bayan Pritchard. Valentine Green gravürü, J. Zoffani’nin tasarımından sonra J. Boydell tarafından yayınlanmıştır (Yayın 1776).....	26
Görsel 47: James Shirley’nin The Brothers adlı oyununda Bay Garrick’in Demetrius karakterindeki portresi (1777).	26
Görsel 48: Baş Vezir kostümü çizimi, 1749 (Yayın, 1772).	26
Görsel 49: Bay Berry’nin canlandığı Romeo, Bayan Nossiter’in canlandığı Juliet, 1759 (Çizim Charles N. Mann’ın koleksiyonundan).	26
Görsel 50: Charles Kean ve eşi, Macbeth ve Lady Macbeth rolünde (1858).....	27
Görsel 51: Gioachino Rossini’nin “Seville Berberi” adlı oyunu, Alexandre Fragonard’ın 1830 tarihli taşbaskısındaki fırtına sahnesi.....	28
Görsel 52: Anton Chekhov’un 1897 tarihli oyunu “Vanya Amca”, 1899’da Moskova Sanat Tiyatrosu prodüksiyonunda.	28
Görsel 53: Abbé Henri Breuil’in, Altamira Mağarası duvarındaki domuz resminden yaptığı illüstrasyon.	30
Görsel 54: Athanasius Kircher tarafından 1646’da çizilen “Büyülü Fener”.	31
Görsel 55: Joseph Antoine Ferdinand Plateau’nun 1832’de yaptığı Phenakistiscope aygıtı.	31
Görsel 56: Joseph Nicéphore Niépce’in 1826’da cam bir plaka üzerine sekiz buçuk saatte pozlayarak çektiği ilk fotoğraf.....	32
Görsel 57: Eadweard Muybridge’in 1887 yılında fotoğraf makinelerini yanyana dizerek yaptığı çalışma.....	32
Görsel 58: 1888’de ise Kodak ismi altında ilk rulo film kullanılan fotoğraf makinesi.	32
Görsel 59: Thomas Alva Edison ve William Dickson 1890’da tarihin ilk filmli ve hareketli görüntü kamerası “Kinetograph”ı tasarladılar.....	33

Görsel 60: Auguste ve Louis Lumière Kardeşler'in 1892'de icat ettikleri "Cinematographe".	34
Görsel 61: "L'Arrivée d'un train en gare de La Ciotat (1895)" filminden bir kesit.	34
Görsel 62: Oyuncu Florence Lawrence.	35
Görsel 63: Yönetmen David Wark Griffith.	35
Görsel 64: Fransız yönetmen Georges Méliès tarafından 1902 yılında çekilen "La Voyage Dans La Lune" filminin afişi.	36
Görsel 65: Georges Méliès'in : "La Voyage Dans La Lune (1902)" filminde ilk kostüm ve sahne dekor tasarımı örnekleri.	36
Görsel 66: Georges Méliès'in : "La Voyage Dans La Lune (1902)" filminde ilk kostüm ve sahne dekor tasarımı örnekleri, filmin renklendirilmiş hali.	36
Görsel 67: "The Great Train Robbery (1903)" film afişi.	37
Görsel 68: Filmden kostüm detayı.	37
Görsel 69: Filmden bir sahne.	37
Görsel 70: Western Costume Company'nin kostüm kirladığı fimden bir sahne.	38
Görsel 71: Moda tasarımcısı Paul Poiret.	39
Görsel 72: "The Loves of Queen Elizabeth (1912)" filminin afişi.	39
Görsel 73: "The Loves of Queen Elizabeth"(1912) filminden bir sahne.	39
Görsel 74: "Making a Living (1914)" filminin afişi.	40
Görsel 75: Charlie Chaplin 'nin "Making a Living (1914)" filminde giydiği kostüm.	40
Görsel 76: "Making a Living (1914)" filminde Charlie Chaplin.	40
Görsel 77: "Birth of a Nation (1915)" filminin afişi.	40
Görsel 78: Lillian Gish'in "Birth of a Nation (1915)" filminde giydiği kostüm.	40
Görsel 79: "Birth of a Nation (1915)" filminde Lillian Gish.	40
Görsel 80: "Intolerance: Love's Struggles Through the Ages (1916)" filminin afişi.	41
Görsel 81: "Intolerance: Love's Struggles Through the Ages" filminden kostüm örnekleri.	41
Görsel 82: "Intolerance: Love's Struggles Through the Ages" filminden bir sahne.	41
Görsel 83: Kostüm tasarımcısı Clare West.	42
Görsel 84: 1920'lerin başında Paramount Astoria Gardırop departmanı.	42
Görsel 85: Tasarımcı Travis Banton.	43
Görsel 86: The Dressmaker From Paris (1925)" filminin afişi.	43

Görsel 87: “The Dressmaker From Paris (1925)”filminde oyuncu Leatrice Joy.	43
Görsel 88: Tasarımcı Adrian.	44
Görsel 89: “Madame Satan (1930)” filminin afişi.	44
Görsel 90: “Madame Satan (1930)” filminde Kay Johnson.	44
Görsel 91: Tasarımcı Orry-Kelly.	44
Görsel 92: “Some Like It Hot (1959)” filminin afişi.	44
Görsel 93: “Some Like It Hot (1959)” filminde Marilyn Monroe.	44
Görsel 94: Edith Head’in “The Jungle Princess (1936)” filminde Dorothy Lamour’a tasarladığı <i>sarong</i> elbise.	45
Görsel 95: Tasarımcı Edith Head.	45
Görsel 96: “The Incredibles (2004)” filminde Edna Mode karakteri.	45
Görsel 97: “Samson And Delilah (1949)” filminin afişi.	45
Görsel 98: Edith Head’in “Samson And Delilah (1949)” filmi için yaptığı kostüm çizimi.	45
Görsel 99: “Samson And Delilah (1949)” filminde Delilah karakteri rolünde Hedy Lamarr.	45
Görsel 100: Moda tasarımcısı Paul Poiret.	56
Görsel 101: “Panurge (1932)” filminin afişi.	56
Görsel 102: “Panurge (1932)” filminde Danielle Darrieux ve Gérard Sandoz.	56
Görsel 103: Moda tasarımcısı Elsa Schiaparelli.	56
Görsel 104: “Every Days a Holiday (1937)” filminin afişi.	56
Görsel 105: “Every Days a Holiday (1937)” filminde Mae West.	56
Görsel 106: Moda tasarımcısı Jeanne Lanvin.	57
Görsel 107: “Carmen (1926)” filminin afişi.	57
Görsel 108: “Carmen (1937)” filminde Racquel Meller.	57
Görsel 109: Moda tasarımcısı Coco Chanel.	57
Görsel 110: “Tonight or Never (1931)” filminin afişi.	57
Görsel 111: “Tonight or Never (1931)” filminde Gloria Swanson ve Melvyn Douglas.	57
Görsel 112: Moda tasarımcısı El Cristóbal Balenciaga.	58
Görsel 113: “The Angel Wore Red (1960)” filminin afişi.	58
Görsel 114: “The Angel Wore Red (1960)” filminde Ava Gardner.	58

Görsel 115: Moda tasarımcısı Jacques Fath.	58
Görsel 116: “Quai des Orfèvres (1947)” filminin afişi.	58
Görsel 117: “Quai des Orfèvres (1947)” filminde Suzy Delair.	58
Görsel 118: Moda tasarımcısı Pierre Balmain.	59
Görsel 119: “...And God Created Woman (1956)” filminin afişi.	59
Görsel 120: “...And God Created Woman (1956)” filminde Brigitte Bardot.	59
Görsel 121: Moda tasarımcısı Hubert de Givenchy.	59
Görsel 122: “Breakfast at Tiffany’s (1961)” filminin afişi.	59
Görsel 123: “Breakfast at Tiffany’s (1961)” filminde Audrey Hepburn.	59
Görsel 124: Moda tasarımcısı Christian Dior.	60
Görsel 125: “The Little Hut (1957)” filminin afişi.	60
Görsel 126: “The Little Hut (1957)” filminde Ava Gardner.	60
Görsel 127: Moda tasarımcısı Paco Rabanne.	60
Görsel 128: “Two for the Road (1967)” filminin afişi.	60
Görsel 129: “Two for the Road (1967)” filminde Audrey Hepburn.	60
Görsel 130: Moda tasarımcısı Yves Saint Laurent.	61
Görsel 131: “Belle de Jour (1967)” filminin afişi.	61
Görsel 132: “Belle de Jour (1967)” filminde Catherine Deneuve.	61
Görsel 133: Moda tasarımcısı Giorgio Armani.	61
Görsel 134: “The Wolf of Wall Street (2013)” filminin afişi.	61
Görsel 135: “The Wolf of Wall Street (2013)” filminde Leonardo DiCaprio.	61
Görsel 136: Moda tasarımcısı Jean Paul Gaultier.	62
Görsel 137: “The Fifth Element (1997)” filminin afişi.	62
Görsel 138: “The Fifth Element (1997)” filminde Chris Tucker.	62
Görsel 139: Charlie Chaplin’in yarattığı “The Tramp” (serseri) karakteri ve ikonik kostümü.	63
Görsel 140: “The Wizard of Oz (1939)” filminde Dorothy Gale’in elbisesi.	64
Görsel 141: “The Wizard of Oz (1939)” filminde Dorothy Gale karakterinin giydiği ikonikleşmiş kırmızı ayakkabılar.	64
Görsel 142: “Casablanca (1942)” filminde Humphrey Bogart ve Ingrid Bergman.	64
Görsel 143: “Casablanca (1942)” filminde Humphrey Bogart ve Ingrid Bergman.	64

Görsel 144: “The Seven Year Itch (1955)” filminde Marilyn Monroe ve ikonik elbisesi.	65
Görsel 145: Victoria and Albert Museum’da sergilen, Marilyn Monroe’nun giydiği ikonik elbise.....	65
Görsel 146: “Breakfast at Tiffany’s (1961)” filminde Audrey Hepburn.....	66
Görsel 147: “Breakfast at Tiffany’s (1961)” filminde Audrey Hepburn.....	66
Görsel 148: “Raiders of the Lost Ark (1981)” filminde Harrison Ford.. ..	66
Görsel 149: “Indiana Jones and the Dial of Destiny (2023)” filminde Harrison Ford...66	
Görsel 150: “Kill Bill: Vol.1 (2003)” filminde bir diskoda dövüş sahnesinde Beatrix Kiddo karakteri.....	75
Görsel 151: “Kurt Seyit ve Şura (2014)” filminde Kıvanç Tatlıtuğ.....	77
Görsel 152: “Kurt Seyit ve Şura (2014)” filminde Farah Zeynep Abdullah.	77
Görsel 153: Görüntü yönetmeni Andrej Sekula, “Pulp Fiction (1994)” filminin renk paleti.	79
Görsel 154: Konusu 18. yüzyılda geçen “Belle (2013)” filminden bir sahne.	80
Görsel 155: “Dune: Part Two (2024)” filminden çölde bir sahne.....	80
Görsel 156: Anna Roth’un “Ma Rainey's Black Bottom (2020)” filmi için yaptığı tasarım örneği.....	81
Görsel 157: “Elizabeth: The Golden Age (2007)” filminde kullanılan aksesuar ve takı örnekleri.....	82
Görsel 158: Aktör Heath Ledger.	82
Görsel 159: “The Dark Knight (2008)” fiminde Heath Ledger.	82
Görsel 160: Filmin afişi.....	84
Görsel 161: “Furiosa” karakteri rolünde oyuncu Charlize Theron.....	84
Görsel 162: Filmden bir kostüm örneği.....	84
Görsel 163: Jenny Beavan’ın stüdyosunda kostüm çalışması.	84
Görsel 164: Bir kostümün üretim/ dikim ve eskitme efekti detayı.	84
Görsel 165: Filmin afişi.....	85
Görsel 166: Filmden bir sahne.	85
Görsel 167: Kostüm örneği.	85
Görsel 168: Kostüm, desen ve aksesuar örnekleri.....	85
Görsel 169: Bir kostümden detaylar.....	85

Görsel 170: Filmin afişi.....	86
Görsel 171: Filminden bir sahne.	86
Görsel 172: Filminden bir kostüm örneği.....	86
Görsel 173: Kumaş ve desen örnekleri.....	86
Görsel 174: Filmdeki bir kostümden detaylar.	86
Görsel 175: “Elizabeth: The Golden Age (2007)” filminin afişi.	87
Görsel 176: “Elizabeth” karakteri rolünde oyuncu Cate Blanchett.	87
Görsel 177: Filminden bir kostüm örneği.....	87
Görsel 178: Kumaş, desen ve üretim detayları.....	87
Görsel 179: Kostüm örnekleri.	87
Görsel 180: “Phantom Thread (2017)” filminin afişi.....	88
Görsel 181: Filminden bir sahne.	88
Görsel 182: Bir kostüm örneği.	88
Görsel 183: Kumaş, desen ve üretim detayları.....	88
Görsel 184: Kostüm detayı.....	88
Görsel 185: “Titanic (1997)” filminin afişi.	89
Görsel 186: Filminden bir sahne.	89
Görsel 187: Kostüm örneği.	89
Görsel 188: Filmde kostümlerden örnekler.	89
Görsel 189: Kostümün model, aksesuar ve kumaş detayları.....	89
Görsel 190: “Saw (2004)” filminin afişi.	90
Görsel 191: Filminden bir sahne	90
Görsel 192: Kostüm örneği.	90
Görsel 193: Kostüm örneği.	90
Görsel 194: Kostüm örneği.	90
Görsel 195: Filmin afişi.....	91
Görsel 196: Filminden bir sahne.	91
Görsel 197: Kostüm örneği.	91
Görsel 198: Kostüm örnekleri.	91
Görsel 199: Kostüm detayları.....	91
Görsel 200: “Alice In The Wonderland (2010)” filminin afişi.	92
Görsel 201: Kostüm örneği.	92

Görsel 202: Kostüm örneği.	92
Görsel 203: Kostüm örnekleri.	92
Görsel 204: Kostüm detayları.....	92
Görsel 205: “Blonde (2022)” filminin afişi.....	93
Görsel 206: Kostüm örneği.	93
Görsel 207: Kostüm örneği.	93
Görsel 208: Kostüm örneği.	93
Görsel 209: Kostüm örneği.	93
Görsel 210: “Ma Rainey’s Black Bottom (2020)” filminin afişi.	94
Görsel 211: Kostüm örneği.	94
Görsel 212: Kostüm örneği.	94
Görsel 213: Kostüm detayı.....	94
Görsel 214: Kostüm örneği.	94
Görsel 215: “Django Unchained (2012)” filminin afişi.	95
Görsel 216: Kostüm örneği.	95
Görsel 217: Kostüm örneği.	95
Görsel 218: Kostüm örneği.	95
Görsel 219: Kostüm detayı.....	95
Görsel 220: “The Silence Of The Lambs (1991)” filminin afişi.	96
Görsel 221: Kostüm örneği.	96
Görsel 222: Kostüm örneği.	96
Görsel 223: Kostüm örneği.	96
Görsel 224: Kostüm detayı.....	96
Görsel 225: “Soul (2020)” filminin afişi.	97
Görsel 226: Kostüm örneği.	97
Görsel 227: Kostüm örneği.	97
Görsel 228: Kostüm detayı.....	97
Görsel 229: Kostüm detayı.....	97
Görsel 230: İskoç asıllı oyuncu Sean Connery, yerel günlük giysileri ile.	106
Görsel 231: Sean Connery “The Name Of The Rose (1986)” filminde, kostümlü hali ile “William von Baskerville” rolünde.	106
Görsel 232: Oyuncu John Lone güncel giysileri ile.	107

Görsel 233: John Lone “The Last Emperor (1987)” filminde, kostümlü hali ile “Pu Yi” rolünde.....	107
Görsel 234: Oyuncu Keanu Reeves güncel giysileri ile.	108
Görsel 235: Keanu Reeves “The Matrix Reloaded (2003)” filminde, kostümlü hali ile “Neo” rolünde.....	108
Görsel 236: Müfit Kayacan “Aile Şirketi (2020)” dizisinde muhasebeci Şenol Yurt karakterinde.	109
Görsel 237: “Lord of the Rings (2002)” filminde oyuncu Andy Serkis ve Gollum karakteri.....	110
Görsel 238: “Avatar” filminde hareket yakalama teknolojisi kullanılan bir sahne.....	110
Görsel 239: Tasarımcı Tim Aslam’ın “The Witcher (2019)” dizi filmi için hazırladığı ilham panosu.....	116
Görsel 240: Tasarımcı Tim Aslam’ın “The Witcher (2019)” dizi filmi için güncel modadan esinlenerek hazırladığı ilham panosu.....	116
Görsel 241: Tasarımcı Tim Aslam’ın “The Witcher (2019)” dizi filmi için etnik unsurlardan etkilenecek hazırladığı ilham panosu.....	116
Görsel 242: Tasarımcı Anna Roth’un “Ma Rainey’s Black Bottom (2020)” filmi için yaptığı kostüm tasarımları.	117
Görsel 243: “The Witcher (2019)” dizi filmi için Tim Aslam’ın için kostüm tasarımı.	118
Görsel 244: “Black Panther: Wakanda Forever (2022)” filmi için kostüm tasarımcısı Ruth E. Carter, illüstrasyon Paul Keng’e ait.	118
Görsel 245: “Black Panther: Wakanda Forever (2022)” filmi için kostüm teknik detaylı kostüm tasarımı.	118
Görsel 246: “Black Panther: Wakanda Forever (2022)” filmi için kostüm özel desen tasarımı.	118
Görsel 247: Western Costume’de kostüm kalıp çalışması.	120
Görsel 248: Film için ayakkabı üretim.	120
Görsel 249: “The Martian (2015)” filminde oyuncu Matt Damon.....	120
Görsel 250: Tasarımcı Janty Yates “The Martian (2015)” filmi için ayakkabı tasarımı.	120
Görsel 251: Tasarımcı Linda Muir, “The Witch (2015)” filmi için yaptığı tasarım. ...	121

Görsel 252: “The Witch (2015)” filminde kostümlerin üretilmiş hali.	121
Görsel 253: “Black Panther: Wakanda Forever (2022)” kostüm tasarımcısı Ruth E. Carter oyuncuyu giydiriyor.	121
Görsel 254: “Black Panther: Wakanda Forever (2022)” oyuncu sete hazırlanıyor.....	121
Görsel 255: Western Costume şirketinde kostüm arşivi.	122
Görsel 256: Kostümlü hali ile oyuncu Christopher Reeve Superman filminde (1978).	123
Görsel 257: Kostümlü haller ile oyuncular Tobey Maguire ve Willem Dafoe Spider-Man filminde (2002).	123
Görsel 258: Kostümlü hali ile oyuncu Chadwick Boseman Black Panther filminde (2018).	123
Görsel 259: “Tarkan” filminin bir sahnesinde oyuncular Kartal Tibet ve Mustafa Yıldız (1969).	124
Görsel 260: Sezgin Burak ve yarattığı karakterler.	124
Görsel 261: Avrupa Hun İmparatorluğu’nun Avrupa’da yayılışı.	125
Görsel 262: İlk Tarkan karakter eskizleri.	126
Görsel 263: Tarkan ilk macera eskizleri.	126
Görsel 264: Tarkan çizgi roman ilk amblem ve logo çalışmaları.	126
Görsel 265: İlk tarkan karakteri.	126
Görsel 266: Sezgin Burak’ın 1978’de ani ölümü sonrası yarım kalmış son çizimi.	128
Görsel 267: Ahmet Yılmaz’ın “Tarkan ve Kurt” kariktürü.	131
Görsel 268: Engin Deniz Erbaş’ın “Tarkan” illüstrasyonu.	131
Görsel 269: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminin afişi.	131
Görsel 270: Yeni “Tarkan” film projesi için genel görünüm tema/ afiş örneği (Düzenleme: Cihan Bahar 2024).	131
Görsel 271: “Tarkan: Marsın Kılıcı (1969)” filminin afişi.	132
Görsel 272: Filmde tarihi dönemi gösteren bir sahne.	134
Görsel 273: Mars’ın Kılıcı’nın bulunma sahnesi.	134
Görsel 274: Gladyatörlerle dövüş sahnesi.	134
Görsel 275: At üstünde ok atma sahnesi.	134
Görsel 276: Kayalık tepeler, dağlar.	135
Görsel 277: Ormanlık alanlar.	135

Görsel 278: Kaleler.....	135
Görsel 279: Yoldaki hanlar.	135
Görsel 280: Zindan.	135
Görsel 281: Mağara.	135
Görsel 282: Sezgin Burak’ın çizdiği “Tarkan” karakteri.	137
Görsel 283: “Tarkan” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Kartal Tibet.	137
Görsel 284: Oyuncu Kartal Tibet “İstanbul Tatili (1968)” filminin bir sahnesinde.....	137
Görsel 285: Sezgin Burak’ın çizdiği “Kurt” karakteri.	137
Görsel 286: “Kurt” karakteri rolündeki kurt köpeği Con.	137
Görsel 287: Kurt Con ve Kartal Tibet kendi filmlerini izlerken.	137
Görsel 288: Sezgin Burak’ın çizdiği “Hun İmparatoru Attila” karakteri.....	138
Görsel 289: “Hun İmparatoru Attila” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Oktay Durukan.	138
Görsel 290: Oyuncu Oktay Durukan.	138
Görsel 291: “Bige” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Zuhal Aktan.	138
Görsel 292: Oyuncu Zuhal Aktan.....	138
Görsel 293: Kulke” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Maurice Méa (Moris).	139
Görsel 294: “Otmar” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Zeki Alpan.	139
Görsel 295: Oyuncu Zeki Alpan.....	139
Görsel 296: “Uç Kalesi Komutanı Aybars” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Dündar Aydınllı.	140
Görsel 297: Oyuncu Dündar Aydınllı.	140
Görsel 298: “Batı Roma İmparatoru Valentinianus” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Kayhan Yıldızoğlu.....	140
Görsel 299: Oyuncu Kayhan Yıldızoğlu.	140
Görsel 300: “Eudoxia” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Birsen Ayda.	141
Görsel 301: Oyuncu Birsen Ayda.....	141
Görsel 302: “Horasius” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Hüseyin Kutman.	141
Görsel 303: Oyuncu Hüseyin Kutman.	141
Görsel 304: Sezgin Burak’ın çizdiği “Licius” karakteri.....	142

Görsel 305: “Licius” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Deniz Gürsoy.	142
Görsel 306: “Kosta” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Yusuf Sezer.	142
Görsel 307: Oyuncu Yusuf Sezer.	142
Görsel 308: Sezgin Burak’ın çizdiği “Vandal Kralı Genseriko” karakteri.	143
Görsel 309: “Vandal Kralı Genseriko” karakteri rolünde Mümtaz Ener.	143
Görsel 310: Oyuncu Mümtaz Ener.	143
Görsel 311: “Vandal Kralı Genseriko’nun kızı” karakteri.	143
Görsel 312: “Vandal Kralı Genseriko’nun kızı” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Lale Belkıs.	143
Görsel 313: Oyuncu Lale Belkıs.	143
Görsel 314: “Örümcek” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Danyal Topatan.	144
Görsel 315: Oyuncu Danyal Topatan.	144
Görsel 316: Sezgin Burak’ın çizdiği “Kuzmo” karakteri.	144
Görsel 317: “Kuzmo” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Behçet Nacar.	144
Görsel 318: Oyuncu Behçet Nacar.	144
Görsel 319: Sezgin Burak’ın çizdiği “Piyer” karakteri.	145
Görsel 320: “Piyer” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu İhsan Yüce.	145
Görsel 321: Oyuncu İhsan Yüce.	145
Görsel 322: Sezgin Burak’ın çizdiği “Hugo” karakteri.	145
Görsel 323: “Hugo” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Lütfü Engin.	145
Görsel 324: Oyuncu Lütfü Engin.	145
Görsel 325: Sezgin Burak’ın çizdiği “Aneta” karakteri.	146
Görsel 326: “Aneta” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Aynur Aydan.	146
Görsel 327: Oyuncu Aynur Aydan.	146
Görsel 328: “Rahip Moro” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu.	146
Görsel 329: “İhtiyar Müneccim” karakteri.	147
Görsel 330: “Tarkan - Mars’ın Kılıcı” filminde “İhtiyar Müneccim” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu.	147
Görsel 331: Filmde “Tarkan” karakteri.	148
Görsel 332: Filmde “Tarkan” karakteri.	149
Görsel 333: Filmde “Tarkan” karakteri.	150

Görsel 334: Filmde “Tarkan” karakteri.	151
Görsel 335: Filmde “Tarkan” karakteri.	151
Görsel 336: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminin malzeme, renk ve kostüm açısından genel görünüm panosu (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).	156
Görsel 337: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde kullanılan renkler.	156
Görsel 338: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde kullanılan kürklere benzer canlı renklerde boyanmış kürk örnek görselleri.	157
Görsel 339: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde bazı kostümlerde kullanılan kürklere benzer peluş kumaş örnek görselleri.	157
Görsel 340: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde bazı kostümlerde ve aksesuarlarda kullanılan, gerçek deri görünümlü yapay deri kumaş örnek görselleri.	157
Görsel 341: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde bazı aksesuarlarda kullanılan keçe kumaş örneği görseli.	158
Görsel 342: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde hafif görünümlü kostümlerde kullanılan kumaş örnek görselleri.	158
Görsel 343: Genel duygu durumu panosu (mood board) çalışması (Tasarım: Cihan Bahar – 2024).	159
Görsel 344: Kostüm ilham panosu (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).	160
Görsel 345: Tarkan karakteri için pelerin tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).	160
Görsel 346: Tarkan karakteri için yelek tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).	161
Görsel 347: Tarkan karakteri için pantolon tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024). ..	161
Görsel 348: Tarkan karakteri için kemer tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).	162
Görsel 349: Tarkan karakteri için kılıç kını tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024)...	162
Görsel 350: Tarkan karakteri için bileklik tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).	163
Görsel 351: Tarkan karakteri için ayak koruma aksesuarı tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).	163
Görsel 352: Tarkan karakteri için kılıç tasarımı (Tasarım ve modelleme: Engin Deniz Erbaş, 2024).	164
Görsel 353: Tarkan karakteri için kemer tokası tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, Modelleme: Alper Yaramış, 2024).	164
Görsel 354: Tarkan karakteri için madalyon tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, Modelleme: Alper Yaramış, 2024).	165

Görsel 355: Yeni “Tarkan – Mars’ın Kılıcı” filmi için örme kumaş tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).....	165
Görsel 356: Kostüm proje sunumu için arka plan baskı tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).....	166
Görsel 357: Örme kumaş deseni (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).....	168
Görsel 358: Desen jakar çalışması (Alkın Triko/ Ramazan Perihan, 2024).....	168
Görsel 359: Polyelit iplikler.	168
Görsel 360: Örme kumaş üretimi (Alkın Triko, 2024).....	168
Görsel 361: Üretilmiş örme kumaş varyantları (Alkın Triko, 2024).....	168
Görsel 362: Kemer tokası tasarımı (Cihan Bahar, 2024).	168
Görsel 363: Kemer tokası 3b modelleme (Alper Yaramış, 2024).....	168
Görsel 364: Kemer tokası 3b baskı (Alper Yaramış, 2024)	168
Görsel 365: Kemer tokası boyanmış hali (Cihan Bahar, 2024).....	168
Görsel 366: Madalyon tasarımı (Cihan Bahar, 2024).	168
Görsel 367: Madalyon 3b modelleme (Alper Yaramış, 2024)	168
Görsel 368: Madalyonun 3b baskı (Alper Yaramış, 2024)	168
Görsel 369: Madalyonun boyanmış hali (Cihan Bahar, 2024).....	168
Görsel 370: 3b kılıç tasarımı ve modelleme detayları (Tasarım ve Modelleme: Engin Deniz Erbaş, 2024).	169
Görsel 371: Kılıç tasarımının 3b baskısı.	169
Görsel 372: Kılıcın boyanmış hali (Boyama ve Efekt: Cihan Bahar, 2024).	169
Görsel 373: Koyu kahverengi, efekt alan kuzu derisi.	170
Görsel 374: Kurt desenli toskana kürk (kuzu).....	170
Görsel 375: 0.6 mm bakır telden yapılmış süprem örgü kumaş.....	170
Görsel 376: 0.6 mm çelik telden yapılmış süprem örgü kumaş.	170
Görsel 377: 15 mm antik pirinç perçin.....	170
Görsel 378: 8 mm antik pirinç perçin.....	170
Görsel 379: 8 mm antik metal perçin.	170
Görsel 380: 30 mm antik metal d toka.	170
Görsel 381: 25 mm antik metal d toka.	170
Görsel 382: 25 mm antik metal dilli d toka.	170
Görsel 383: Antik metal zincir.	170

Görsel 384: Bilgisayarda model kalıplarının hazırlanması.	171
Görsel 385: Hazırlanan model kalıplarının çıktıların hazırlanması.	171
Görsel 386: Model kesimi için pastal çalışması.	172
Görsel 387: Model kesimi için kalıpların yerleştirilmesi.	172
Görsel 388: Kesilmiş dikime hazır model malzemesi.	172
Görsel 389: Model üretim tekniği belirleme.	172
Görsel 390: Dikiş iplik numarası ve rengi belirleme.	172
Görsel 391: Dikim tipi ve dikiş tipi belirleme.	172
Görsel 392: Model dikimi.	173
Görsel 393: Model dikim detayı.	173
Görsel 394: Kılıç kını yapım.	173
Görsel 395: Bileklik ve ayak koruma yapımı.	173
Görsel 396: Metal aksesuar takımı.	173
Görsel 397: Yelek ön.	174
Görsel 398: Yelek arka.	174
Görsel 399: Pantolon ön.	174
Görsel 400: Pantolon arka.	174
Görsel 401: Pelerin ön.	175
Görsel 402: Pelerin arka.	175
Görsel 403: Kemer ön.	175
Görsel 404: Kemer arka.	175
Görsel 405: Kılıç kını.	176
Görsel 406: Kılıç modeli.	176
Görsel 407: Kılıç ve kılıç kını.	176
Görsel 408: Kurt başlı kolye (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).	176
Görsel 409: Bileklik ön.	177
Görsel 410: Bileklik arka.	177
Görsel 411: Ayak koruma ön.	177
Görsel 412: Ayak koruma arka.	177
Görsel 413: Dikilen bir modelin provası.	178
Görsel 414: Dikilen bir model ön görüntüsü.	178
Görsel 415: Dikilen bir model arka görüntüsü.	178

Görsel 416: Metal aksesuar montajı.	178
Görsel 417: Son ütü ve son control işlemleri.	178
Görsel 418: Pelerinsiz kostüm sunumu (Fotoğraf: Cihan Bahar, 2024).	179
Görsel 419: Pelerinli kostüm sunumu (Fotoğraf: Cihan Bahar, 2024).	180
Görsel 420: Kürk ve örme kumaş detayı.	181
Görsel 421: Genel detaylar.	181
Görsel 422: Bileklik detayı.	181
Görsel 423: Kılıç Takımı detayı.	181
Görsel 424: Ayak koruma detayı.	181
Görsel 425: Kılıç Takımı detayı.	181
Görsel 426: Marmara Üniversitesi GSF Tekstil Bölümü konferans salonu proje sunumu (Fotoğraf: Cihan Bahar, 2024).	182
Görsel 427: Marmara Üniversitesi GSF Tekstil Bölümü sergi alanında proje sunumu (Fotoğraf: Cihan Bahar, 2024).	182

1. GİRİŞ

19. yüzyılda fotoğrafın icadının üzerinden uzun bir süre geçmeden sinemanın keşfi gerçekleşmişti. Başlangıçta sadece hareketli görüntüleri kayıt cihazı aracılığıyla aktarmak ve sonrasında benzeri bir teknoloji aracılığı ile izlemek amacıyla kullanılan sinema, günümüze kadar hızlı bir gelişim göstererek büyük bir dönüşüm yaşadı. 21. yüzyılın başlarına kadar hızla gelişen teknoloji, yeni üretim teknikleri ve dijitalleşme ile birlikte bilgiye ulaşım hızı, hayatın her alanında olduğu gibi sanat ve tasarım olgusu üzerinde de farklı arayışlar ve yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına yol açtı. Tüm bu gelişmeler disiplinlerarası yaklaşımı benimseyen farklı sanat, tasarım ve bilim dallarının bir araya gelmesine, var olan alanların gelişmesine, evrilmesine ve yeni alanların ortaya çıkmasına da neden olmuştur.

Günümüzde sinema artık tüm sanat dallarını ve endüstriyel tasarımları içinde barındıran ve bu bağlamda disiplinlerarası ilişkiyi görselleştiren bir dile sahip hale gelmiştir. Ayrıca kültür endüstrisinin desteği ile de günlük yaşamı etkileyen, izleyicilerin hayal gücünün sınırlarını zorlayan, etkileyici ve unutulmaz deneyimler sunan bir sanat formu haline dönüşmüştür. Bu sanatı etkileyen birçok unsurdan birisi olan kostüm tasarımı, sinema eserlerindeki karakterlerin yaratılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Kostüm karakterlerin sosyolojik, psikolojik, kişilik özelliklerini ve hikâyelerini yansıtan en önemli görsel anlatım araçlarından biridir. Sinema eserinde rol alan oyuncuların kostüm ile olan uyumları da karakterlerin izleyiciyle daha güçlü bir bağ kurmasını sağlayarak, karakterlere gerçeklik ve derinlik katmaktadır. Bu alanda gerekli yetkinliğe ve yaratıcı kimliğe sahip, planlanan sinema eserinin genel estetik vizyonunu anlayarak hareket eden kostüm tasarımcısının rolü çok önemlidir.

Sinema ve giyim ilişkisinde sahne sanatları terminolojisi açısından, kostüm başlığı altında baktığımızda; modanın sinemayı kullanmaktan kaçınmadığını, sinemanın da moda ve tekstil sektöründen faydalandığı açıkça görülür. Senaryo gereği, yönetmenin denetimi doğrultusunda hazırlanan sahneler ve planlardaki mekanlarda, tarihî veya güncel yaşantıdan faydalanılarak kostümler tasarlanır. Bu tasarımlarda, karakterlerin giysi formlarında tekstil malzemeleri ve üretim teknikleri çeşitli şekillerde kullanılır. Son dönemlerde öne çıkan yeni teknolojilerle birlikte, bilim kurgu veya fantastik dünyaları

canlandıran, sanal yapımlarda da aynı tasarım mantığı, malzeme kullanımı ve çözümlerler görölmektedir.

Kostüm tasarımcısının sinema eserlerinde karakterlerin yaratılmasındaki rolü, sadece sinemanın estetik ve görsel unsurlarına değil, aynı zamanda ÷lke sinemasının (Türk sineması) kalkınmasına da önemli bir katkı sağlamaktadır. Bir ÷lkenin sinema endüstrisi, ulusal kimlik ve kültürel değerlerin yansıtılması, toplumsal mesajların iletilmesi gibi önemli amaçları da içermektedir. Bu çalışma, sinema kostüm tarihinden örneklerle de desteklenerek kostüm tasarımcısının yaratıcı süreci, film yönetimi ile işbirliği, kararlarının nasıl şekillendiğini ve gerçekleştiğini farklı örneklerle inceleyerek detaylandırılmıştır. Bu tez çalışmasında, kostüm tasarımcısının sinema eserlerindeki karakterlerin yaratılmasındaki rolü tüm yönleri ile ayrıntılı bir şekilde araştırılarak, ilgili alanların gelişmesine katkı sunmak amacıyla da, güncellenebilir ve sürdürülebilir bir çalışma metodu önerilmiştir.

2. KOSTÜM

Giyinme ihtiyacı, insanlık tarihinde önemli bir evrim geçirmiştir. İklim koşullarından korunma, utanma duygusu ve toplumsal statü gibi bir çok farklı faktörler giyim alışkanlıklarını şekillendirmiştir. Binlerce yıl boyunca, giysi sadece fiziksel ihtiyaçları karşılamakla kalmamış, aynı zamanda toplum içindeki farklı sınıf ve rolleri de yansıtmıştır. Ayrıca toplum içinde kabul edilebilir normlara uygun giyinmek, insanların kendilerini daha iyi hissetmelerini ve ifade edebilmelerini de sağlamıştır. Bu nedenle, giyim sadece fiziksel ihtiyaçları karşılamakla kalmamış aynı zamanda toplumsal dinamikleri ve kültürel farklılıkları da yansıtan bir araç olmuştur.¹ Bu evrimsel süreç, günümüzde de devam etmekte, giyim tercihleri toplumsal kimlik ve anlam taşıırken aynı zamanda da gündelik yaşamda, özel günlerde ve özellikle de sahne ve görüntü sanatlarında iyi bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır.

Bu bölümde “kostüm” teriminin anlamının yanı sıra sahne sanatları ve özellikle sinema bağlamındaki spesifik kullanımının incelenmesine odaklanılmaktadır. Burada, “*kostüm*” teriminin, genel giyim tanımlarından nasıl ayrıştığını sahne ve görsel sanatlar alanında ne gibi özgül anlamlar taşıdığı ele alınmaktadır.

2.1. Giyim, Kostüm ve Elbise

“*Giyim*”, “*kostüm*” ve “*elbise*” kelimeleri, giyilen şeyi ifade etmek için zaman zaman birbirinin yerine kullanılır, ancak kelimeler birkaç yönden farklılık gösterir. *Giyim* terimi, günlük yaşamda giyilen tüm kıyafetleri içeren genel bir anlam taşıırken, *kostüm* ise farklı kimlikler ve roller gibi özel kullanım amaçlarına yönelik tasarlanmış ve sembolik anlamlar taşıyan giysileri ifade ederken kullanılır. “*Kostüm*” ve “*gelenek*” kelimeleri de yakından ilişkilidir. Örneğin bir etnik grubun üyeleri tarafından özel durumlar için giyilen geleneksel giysiler “*halk kostümü*” olarak ifade edilir. Atila Ergür’ün Tekstil terimleri Sözlüğü’nde “*Çamaşırın üstüne giyilen her türlü giyecek. Giysi.*”² şeklinde tanımlanan “*Elbise*” kelimesi: Bir kadının tek parça giysisini ifade ederken “*nişan elbisesi*” veya “*tatil elbisesi*”, belirli giysi kategorilerini belirtirken “*gri takım elbiseli adam*” gibi bir

¹ Sefa Çeliksap, “Giyiside gerçeküstü Arayışlar”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimarşinan Üniversitesi SBE, 1992), s.2.

² Atila Ergür, *Tekstil Terimleri Sözlüğü*, 1. Basım, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayın Evi, 2001, s.74.

bireyin genel görünümünü ve çeşitli kimliklerini tanımlarken de kullanılabilir (bk. Görsel 1, Görsel 2, Görsel 3). Bu, elbisenin hem spesifik bir giysi türünü hem de genel bir görünüm veya kimliği ifade etme yeteneğine sahip sessiz bir iletişim aracı olduğunu gösterir. Yani günlük hayatta, özel günler ve farklı etkinliklere katılımda yaş, cinsiyet, medeni durum, meslek, dini inanç ve etnik köken gibi temel bilgileri verir. Ayrıca birey tarafından tercih edilen giysiler kişilik özellikler ve estetik tercihler hakkında da fikir verir.³

Görsel 1: Günlük giyimi ile oyuncu Uma THURMAN.

Görsel 2: Kostümlü hali ile oyuncu Uma Thurman “Kill Bill Vol.1” filminin bir sahnesinde.

Görsel 3: Siyah takım elbiseli bir iş insanı.

Kaynak Görsel 1: <https://www.instagram.com/p/C3Veh9wLze-/?hl=en&imgindex=1> (14 Şubat 2024).

Kaynak Görsel 2: <https://www.imdb.com/title/tt0266697/mediaviewer/rm196866049?ref=ttmimiallsf93> (18 Şubat 2024).

Kaynak Görsel 3: <https://www.fashionbeans.com> (18 Şubat 2024).

Giyim üzerine kronolojik bir çalışma ifade edilirken, Amerika Birleşik Devletleri’nde “*costume history*” (kostüm tarihi), İngiltere’de “*dress history*” (elbise tarihi) teriminin daha sık kullanıldığı görülmektedir.⁴ Türkiye’de ise genel olarak bu tür çalışmalar “*kostüm tarihi*” ya da “*moda tarihi*” olarak tanımlanmaktadır.

2.2. Kostüm Teriminin Kökeni ve Tanımı

“Kostüm” kelimesinin Türkçede kullanılmaya başladığı dönem kesin olarak belirlenemese de, Fransızcadan Türkçeye geçişinin 19. yüzyılın sonlarında Osmanlı

³ Joanne B. Eicher, *The Berg Companion to Fashion*, “*Clothing, Costume, and Dress*”, 7. Basım, Londra: Bloomsbury Academic, 2019, s.151.

⁴ B. Eicher, s.151.

dönemine dayandığı düşünülmektedir. Türkçe yazılı kaynaklarda ise ilk olarak Ahmet Rasim'in "Şehir Mektupları (1899)" adlı eserinde "...daha şimdiden av kostümleri ismarlanıyor" şeklinde "kostüm" kelimesine rastlanmaktadır.⁵

"Kostüm" kelimesinin etimolojik kökenine baktığımızda, Fransızcadan "bir topluluğa özgü giyim tarzı, resmi giysi" anlamındaki *costume* sözcüğünden alıntı olduğu görülmektedir.⁶ Bu Fransızca sözcük, 17. yüzyılda İtalyancada "moda, alışkanlık" anlamına gelen ve yazılışı da aynı olan *costume* sözcüğünden alınmıştır. İtalyanca'da kullanılan *costume* kelimesi Latince *consuetudinem* (nominatif consuetudo) "gelenek, alışkanlık, kullanım" kelimesinden evrilerek oluşmuştur. Başlangıçta temsildeki uyumu ifade eden bir sanat terimi olarak kullanılmıştır. Anlamı 19. yüzyılın başlarında (1818) "sahnenin düzenlendiği belirli bir döneme ait geleneksel kıyafetler"den "tanımlanmış herhangi bir kıyafet tarzı, dış kıyafet" şeklinde genişletildiği görülmüştür.⁷

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre "kostüm" kelimesinin tanımı şu şekildedir:

- Ceket, pantolon ve bazen de yelekten oluşan erkek takım giysisi.
- Çoğunlukla sokakta giyilmek için dikilmiş kadın giysisi.
- Sinema ve tiyatrodaki rol gereği giyilen kıyafetlerin genel adı.⁸

Bu tanımlar, "kostüm" kelimesinin çeşitli kullanımlarını ve anlamlarını göstermektedir. Günlük hayatta dışarıda giyilen bazı giysiler (erkek takım elbiseleri, kadın giysileri vb.), mesleklerle ilişkilendirilen giysiler (doktor önlükleri, itfaiyeci giysileri, polis giysileri vb.), kültürel ifadeyi yansıtan yöresel ve geleneksel giysiler (Türk zeybek giysisi, Japon kimonosu, İskoç kiti vb.), özel etkinliklerde giyilen özel tasarım giysiler (festival giysileri, cadılar bayramı giysileri vb.), sahne ve görüntü sanatlarında giyilen giysiler (opera, tiyatro ve sinema oyuncularının giysileri, dansçı ve performans sanatçıların giysileri vb.) "kostüm" olarak tanımlanabilir.

⁵ <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/kostüm> (12 Kasım 2023).

⁶ <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/kostüm> (12 Kasım 2023).

⁷ <https://www.etymonline.com/word/costume> (12 Kasım 2023).

⁸ <https://sozluk.gov.tr> (16 Kasım 2023).

2.3. Sahne ve Görüntü Sanatlarında Kostümün Doğuşu

İlk çağlardan günümüze kadarki tarihsel süreçte giysiler; tabletler, duvar resimleri, minyatürler, seramik, mozaik, heykel, rölyef, resim, fotoğraf ve hareketli görüntüler (film, dijital kayıtlar vb.) gibi çeşitli sanat formlarında, kendi dönemlerinde uygulanan teknik özelliklere göre, sıklıkla ele alınmıştır (bk. Görsel 4, Görsel 5, Görsel 6, Görsel 7).⁹

Görsel 4: 17500 yıl öncesine ait olduğu tahmin edilen, Avustralya'nın Kimberley bölgesindeki bir mağara duvarındaki resim.

Görsel 5: The Metropolitan Museum'da sergilenen Antik Yunan dönemi, MÖ 490 yıllarına tarihlenen toprak amfora.

Görsel 6: The Metropolitan Müzesinde sergilenen, MS 1. yüzyıl Roma dönemi mermer heykel.

Görsel 7: Barok dönemi ressamı Anthony van Dyck'in "Lady Elizabeth Thimbelby ve kızkardeşi"(1633) adlı tablosu.

Kaynak Görsel 4: Mike Donaldson, "The Gwion or Bradshaw art style of Australia's Kimberley region is undoubtedly among the earliest rock art in the country -but is it Pleistocene?", **Pleistocene Art Of The World**, Avustralya: IFRAO. Eylül 2010, syf.6.

Kaynak Görsel 5: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/247958> (12 Aralık 2023).

Kaynak Görsel 6: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/247105> (12 Aralık 2023).

Kaynak Görsel 7: <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/anthony-van-dyck-lady-elizabeth-thimbelby-and-her-sister> (12 Aralık 2023).

⁹ Sefa Çeliksap, "Giyim ve Modanın Kısa Öyküsü", **Aydın Sanat Dergisi**, Sayı.1 (2015), Sayı 1, s.58.

Kostümün tarihi, sanat tarihi kadar zengin ve çeşitlidir. Sanat eserlerinde tanımlanan giysiler, giyim dilleri olarak işlev görmüş ve farklı uygarlıkların, toplumların, bölgelerin ve ülkelerin giyim tarzlarına dair önemli bilgiler sunmuştur. Bu giyim dilinin, sahne ve görsel sanatlar alanında, karakterlerin yaratımında temel bir araç olarak kullanıldığını ve kostüm olarak adlandırıldığını söyleyebiliriz.¹⁰

Kostüm tasarımı tiyatro, opera, bale, dans, müzik ve sinema gibi tüm sahne ve görüntü sanatlarının ayrılmaz bir parçasıdır. Antik ritüellerden çağdaş sahne prodüksiyonlarına kadar, kostümler karakterleri şekillendirmekte, atmosferi oluşturmada ve görsel anlatıları güçlendirmede önemli rol oynamıştır. Kostümün tarihi, giyimin pratik, törensel ve sembolik amaçlara hizmet ettiği eski uygarlıklara kadar uzandığı söylenebilir.

Çin’de tiyatronun kökenleri Shang Hanedanlığı’na (MÖ 16. yüzyıla) kadar uzanabilir. Şamanizm Çin dininde ve toplumunda önemli bir yere sahipti. En eski Çin tarihindeki şamanizmle ilgili performanslarda dans, jest, duruş ve kostümle şarkı söylemenin, mimetik sanata önemli bir alan sağlayacak şekilde birleşiminin kanıtları bulunmuştur.¹¹ Konfüçyüs tarafından derlendiği söylenen eski Belgeler Kitabı’nın (Shujing) Shang hanedanı dönemi (MÖ 1766-1122) ile ilgili kısımlarında, şamanlarla bağlantılı olarak kostümlerden, dans ve şarkı söylemelerinden bahsedilmekte ve örnekler verilmektedir: Arınmış, parfümlenmiş, gösterişli kostümler giymiş şamanlar, ruhları kendilerine çekmek için şarkılar eşliğinde, danslar ederek performanslarını gerçekleştirirlermiş.¹²

Zhou hanedanlığı döneminde kraliyet sarayında dansçılar, müzisyenler ve aktörler de dahil olmak üzere bir dizi profesyonel gösterici görevlendirilmiş. Bu tiyatro gösterilerinde genellikle çeşitli savaş stratejilerini temsil eden kostümlerin kullanıldığı öne sürülmektedir. Oyuncular, rollerine uygun özel kıyafetler giyerek, genellikle bir hükümdarın kahramanca zaferlerini onurlandırmak için savaş sahneleri canlandırıyorlarmış.¹³

¹⁰ Selda Kulluk Yerdelen, **Tiyatro Sanatında Kostüm Tasarımı**, 2. Basım, Ankara: Nobel, 2019, s.2.

¹¹ William Dolby, **Chinese Theater : From Its Origins To The Present Day**, 2. Baskı, ABD: University of Hawaii Press, Editör Colin Mackerras, 1988, s. 8.

¹² Dolby, s.9.

¹³ Dolby, s.10.

Görsel 8: Aristokratik bir ziyafette eğlendirenleri tasvir eden, Dahuting'den ikinci yüzyıldan kalma bir mezar duvar resmi.

Kaynak Görsel 8: <http://hanfeng1918.com/baijia/25205.html> (10 Ocak 2024).

Han hanedanlığı dönemine (MÖ 206 - MS 220) ait Dahuting'deki bir aristokrat mezarında bulunan, döneme ait duvar resimlerinde, bu dönemde sanatçıların yüksek rütbeli bakanların evlerinde düzenlenen ziyafetlerde, gösteri yaptığına dair kanıtlar sunduğu görülebilir (bk. Görsel 8).¹⁴

Görsel 9: Hindistan'da Ramgarh tepesindeki Sitabenga mağarası.

Görsel 10: Hindistan'da Ramgarh tepesindeki Jogimara mağarası.

Görsel 11: Mağaralarda bulunan 3. yüzyıla ait Prakrit lehçesinde, Brahmi harfleriyle yazılmış yazıttan örnek.

Kaynak Görsel 9, Görsel 10: <https://en.wikipedia.org/wiki/JogimaraandSitabengaCaves> (12 kasım 2023)

Kaynak Görsel 11: Upinder Singh, A History of Ancient and Early Medieval India, Londra: Pearson, 2008, s.50.

Hindistan'da tiyatro çok eski olduğu ve bilim insanlarına göre kökleri Vedik dönemlerine (MÖ 15. yüzyıl ile MÖ 10. yüzyıl arası) kadar uzandığı arkeolojik buluntular sonucu tahmin edilmektedir. Tarih profesörü Richard Salomon, Hint Epigrafisindeki edebi yazıtların, eski Hindistan'daki tiyatronun varlığına gönderme yaptığını

¹⁴ Dolby, s.11-12.

belirtmiştir.¹⁵ Arkeolojik kanıtlara bakıldığında Hindistan’da Ramgarh tepesindeki MÖ 3. yüzyıla tarihlenen, Sitabenga ve Jogimara mağaralarının en eski amfityatrolar olduğu kabul edilmektedir. Budist dönemine ait olan bu mağaralardaki epigrafik ve diğer kanıtlara (bk. Görsel 9, Görsel 10, Görsel 11) dayanarak, buralarda şiirlerin okunduğu, aşk şarkılarının söylendiği ve tiyatro gösterilerinin oynandığı bir yer olduğu sonucuna varılmıştır.¹⁶

Görsel 12: Kathakali, Hindistan’ın Kerala kentindeki klasik tiyatro türlerinden biri.

Kaynak Görsel 12: <https://www.thestatesman.com/lifestyle/kathakali-dance-describes-culture-kerala-1503037219.html> (20 Ocak 2024).

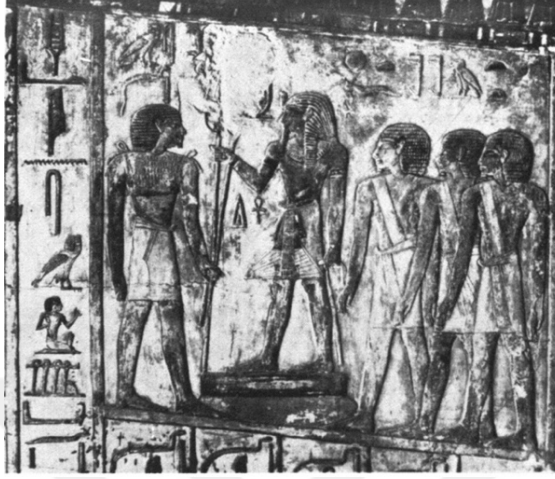
Hindistan’da günümüzde çok sayıda oyun kaleme alınmakta ve güncel veya klasik (bk. Görsel 12) birçok tiyatro gösterileri düzenlenmektedir. Bu dönem sahne ve görüntü sanatlarında, oyunculuk, dans, müzik, dramatik yapı, mimari, kostüm, makyaj, sahne dekorları ve tiyatro gruplarının organizasyonunu kapsayan bütünsel bir yaklaşımla öne çıkmıştır.

Eski Mısır’da firavunlar ve rahipler tarafından dini törenler sırasında ilahi otoriteyi, statüyü simgeleyen mücevherler ve değerli metallerle süslenmiş ayrıntılı kostümlerin giyildiği bilinmektedir. Örneğin Seti I’in (Thebes) heykelinin önünde, Sem rahibi genellikle leopar derisi giysiler giyerek ve “Qeni” adı verilen bir tür karın örtüsü takarak, Antik Mısır’da ölümlerin ahiretteki yaşamlarına hazırlanmaları için yapılan

¹⁵ Rang Manch, Exploring the Vibrant Tapestry of Indian Theatre, California: Ijmra, 2023, s.4.

¹⁶ Upinder Singh, A History of Ancient and Early Medieval India, Londra: Pearson, 2008, s.50.

“Opening the Mouth” (Ağız Açma) ritüelini gerçekleştirmiş (bk. Görsel 13, Görsel 14).¹⁷

Görsel 13: Antik Mısır'da “Ağız Açma” ritüeli.

Görsel 14: MÖ 1285, Papirus, 19. Hanedan dönemi ritüeli.

Kaynak Görsel 13: Henri Frankfort, **Kingship and the Gods**, Londra, The University Of Chicago Press, 1978, s.263.

Kaynak Görsel 14: <https://www.britishmuseum.org/collection/object/YEA9901-5> (18 Aralık 2023).

Miken (Mycenaean) döneminde (MÖ 16. yüzyıl - MÖ 11. yüzyıl) Demeter ve kızı Persephone'nin Hades Kralı tarafından kaçırılması ve annesi tarafından kurtarılması efsanesine dayanan ritüeller önemlidir. Bir hafta süren bu törenlerin sembolik anlatımları, farklı dönemlerdeki kylix'lerdeki* tondolarda** görülebilir.

British Müzesinde sergilenen MÖ 440 - MÖ 430 yıllarına tarihlenen, Persephone ve Hades'i tasvir eden kırmızı figürlü bir kylix'ten bir tondoyu incelendiğinde; Hades'in belinde bir himation olduğu, Persephone'nin ise kollu chiton, himation ve sandalet giydiği görülmektedir (bk. Görsel 15, Görsel 16).

¹⁷ Henri Frankfort, **Kingship and the Gods**, Londra, The University Of Chicago Press, 1978, s.263.

*kylix: Yunan çömlekçiliğinde, o dönemde en yaygın kullanılan fincan türüdür. Bu fincan genellikle yuvarlak bir taban ve bir leğen altındaki ince bir saptan oluşur, karşıt kenarlarında iki kulbu vardır.

**tondo: İtalyanca'da yuvarlak anlamına gelen *rotondo* kelimesinden türetilmiş, yuvarlak biçimli resim ya da kabartmaları tanımlamakta kullanılan bir terim.

Görsel 15: Persephone ve Hades'i tasvir eden bir kylix'ten bir tondo.

Görsel 16: Persephone ve Hades'i tasvir eden kylix'teki tondo'dan detay.

Kaynak Görsel 15, Görsel 16: <https://www.britishmuseum.org/collection/object/G1847-0909-6> (20 Aralık 2023).

Girit'te Minos'luların (Minoan) boğa kültünü anlatan bir sahneyi, MÖ 1550'ye tarihlenen Toreador Fresco tablosunda görülebilir. Burada uzun siyah bukleleri, üzerlerinde küçük deri etek, bellerinde sıkı korse olan genç akrobatların, devasa kutsal boğaların üzerinden atlayarak, ölüme meydan okuyan gösterilerinden bir sahne de görülebilmektedir (bk. Görsel 17).

Görsel 17: Heraklion Arkeoloji Müzesinde sergilenen, MÖ 1550; Toreador Fresco tablosu.

Kaynak Görsel 17: <https://www.britannica.com/topic/Minoan-civilization> (19 Aralık 2023).

Antik Yunan tiyatrosunun temelini oluşturan, trajedi oyunlarında, dini ve kültürel inançları yansıtan, tanrıları, kahramanları ve efsanevi yaratıkları temsil eden maske ve kostümler giyen oyuncular yer alıyormuş. İlk trajedi gösterilerinde, kostüm giyip maske takarak tanrıları taklit eden, tek bir aktör olurmuş.¹⁸ MÖ 520’lerde bu kostüm yeniliklerini getiren aktörlerin başında yer alan Yunanlı şair Thespis olmuştur. Bu yüzden tiyatro kostümlerine uzun bir süre “Thespis’in cübbesi” adı verilmiştir.¹⁹

Antik Yunan trajedi yazarları arasında önemli bir figür olan Aiskhylos’un (MÖ 525-456) trajedileri de bu dönemin estetik anlayışını yansıtarak, karakterlerin kostümleri ve sahne tasarımıyla dramatik bir etki yaratmayı başarmıştır.²⁰ Bu nedenle, Aiskhylos’un eserleri, Antik Yunan tiyatrosunun kostüm sanatının gelişiminde önemli bir kilometre taşı olarak kabul edilmektedir.

Görsel 18: Wien Müzesinde sergilenen, MÖ 5. yüzyıl, savaş için giyinen askerler.

Kaynak Görsel 18: Antonio Penades, Sparta’s Military Machine, Londra, National Geographic, Kasım 2016, s.28.

¹⁸ Mark Cartwright, “Ancient Greek Theatre - A Greek Tragedy Play”, World History Encyclopedia, 2016, <https://www.worldhistory.org/GreekTheatre/> (12 Ekim 2023), par.1.

¹⁹ The Britannica Dictionary, “Stagecraft: Costume Design”, <https://www.britannica.com/art/costume>, (12 Ekim 2023)

²⁰ Yerdelen, s.6.

Antik Yunan’da trajedi mitolojik anlatının biçimlerinden biriydi ve bu durum, o dönemdeki insanlar için çok önemliydi. Bu anlatıları kalıcı kılmak veya hatırlamak için dönemin ressamı belirli oyunların sahnelerini vazoların üzerine resmetmekteydiler (bk. Görsel 18).²¹ Antik Yunan tiyatrosu, görsel olarak kostümlerden ve maskelerden çok etkilenmiştir. Tarihçiler, trajik aktörlerin kostümlerini, genel olarak vazo resimleri ve antik kalıntılardaki figürleri inceleyerek tahmin etmekteydiler.²²

Antik Yunan tiyatrosunda genel olarak, geleneksel uzun dökümlü giysiler olan *chitonlar* giyilir ve tamamlayıcı *maskeler* kullanılmıştır. Bu maskeler oyuncuların roller arasında geçiş yapmasına ve farklı duyguları sergilemesine olanak sağlıyormuş. Ayrıca, amfiteyatrodaki oyuncular, görünürlüğü daha da artırarak, izleyenlerin dikkatini çekmek için yüksek tabanlı botlar olan *kothornoi* giydikleri görülebilir (bk. Görsel 19, Görsel 20).²³

Görsel 19: Martin von Wagner Müzesinde sergilenen, MÖ 4. yüzyıl, maske, kısa püsküllü tunik ve püsküllü botlar giyen bir aktör.

Görsel 20: Türkiye arkeoloji kazıları, 4. yüzyıl ortaları, Antik Yunan trajik aktörü.

Kaynak Görsel 19: Oscar G. Brockett, Franklin J. Hildy, *History of the Theatre*, Londra, Pearson, 10. Baskı, 2016, s.25.

Kaynak Görsel 20: <https://www.flickr.com/photos/hurehnifiratoncu/> (10 Şubat 2024).

²¹ Oliver Taplin, *Pots & Plays*, Los Angeles, J. Paul Getty Museum, 2007, s.vi.

²² Oscar G. Brockett, Franklin J. Hildy, *History of the Theatre*, Londra, Pearson, 10. Baskı, 2016, s.24.

²³ Brockett, s.38-39.

Roma tiyatrosu Yunan tiyatro geleneklerinden oldukça etkilenmiştir. Yunan tiyatrosunda, tanrılar ve tanrılara saygı duruşunda bulunan dini tören temaları, Roma tiyatrosunda ise daha çok kamusal eğlenceye yönelik temalar işlenmekteydi (bk. Görsel 21).

Görsel 21: Roma Döneminde, kostümleriyle oyuncularını gösteren mozaik.

Kaynak Görsel 21: Napoli Arkeoloji Müzesi, env. 9986, <https://mann-napoli.it> (20 Ocak 2024).

Günlük giysilerin de etkisinde olan olan Roma tiyatrosunda oyun türüne göre kostümlerin değiştiği gözlenmektedir. Yunanlılar *chiton* giyerken, Romalılar tiyatro kostümü olarak *togayı* tercih ediyorlardı. Bu togalar, Yunan öncülleri gibi, bir oyuncunun rolünü ve toplumsal konumunu belirtmek için renk ve tasarım bakımından çeşitlilik gösteriyordu. Benzer şekilde, kostümün kalıcı bir parçası olan Roma maskeleri de belirgin şekilde daha ayrıntılı yapılara sahipmiş (bk. Görsel 22, Görsel 23, Görsel 24). Ayrıca sağ ve sol ayağa göre ayakkabıyı üreten ve tarihte ilk ayakkabı locasını kurucusu oldukları iddia edilen Romalılar olduğu söylenmektedir.²⁴

²⁴ Yerdelen, s.13-15.

Görsel 22: Yeni Komedi maskeleriyle oturan bir şairin (Menander) rölyefi, MÖ 1. - MS 1. yüzyıl.

Görsel 23: Kemerli kaşlı bir kadın karakteri temsil eden pişmiş toprak trajik maskenin ön görünüşü.

Görsel 24: Kemerli kaşlı bir kadın karakteri temsil eden pişmiş toprak trajik maskenin yan görünüşü.

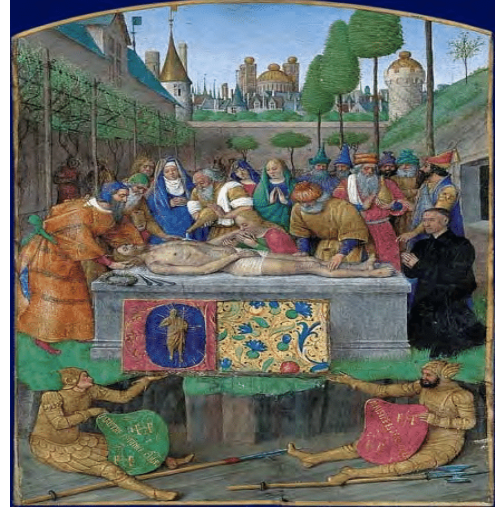
Kaynak Görsel 22: <https://artmuseum.princeton.edu/collections/objects/23937> (14 Aralık 2023).

Kaynak Görsel 23, Görsel 24: <https://www.britishmuseum.org/collection/object/G1873-0820-568> (14 Aralık 2023).

Pagan inanca sahip olan Roma İmparatorluğu, 4. yüzyılda yayılmakta olan tek tanrılı din olan Hristiyan inancını kabul etmiştir. Bu dönemden sonra kilisenin baskılarıyla tüm sanat alanlarında olduğu gibi, tiyatro da bundan oldukça etkilenmiştir. 2.yy'dan beri varlığını sürdüren cinselliği de kullanarak halkı eğlendiren, güldüren mimus ve pantomimus oyunları kilisenin hedefi haline gelmiş. Kilise, Hristiyan öğretilerini güçlendirmek ve teşvik etmek amacıyla, kutsal günlerde kutsal kitaplarda geçen belirli olayları dramatize etmeye başlamış. Bu dramatizasyonlar, sembolizm açısından zengin bir içeriğe sahip ve genellikle dinsel ritüelleri yansıtmış. Kilise hizmetlerinde kullanılan cüppeler, sunaklar ve rahiplerin törensel jestleri, bu canlandırmaların önemli bir parçasını oluşturuyormuş.

Görsel 25: Ortaçağ kostümlü Cantigas de Santa María Müzisyenleri, MS 13. yüzyıl.

Görsel 26: Conde Müzesinde bulunan, Jean Fouquet'nin "Livre d'heures d'Etienne Chevalier" el yazmasında yer alan bir ortaçağ sahnesi.

Kaynak Görsel 25:

<https://rbme.patrimoniacionacional.es/s/rbme/item/11338#?c=&m=&s=&cv=334&xywh=-4085%2C496%2C11912%2C5200> (12 Şubat 2024).

Kaynak Görsel 26: <https://chateaudchantilly.fr/collection/les-heures-detienne-chevalier-par-jean-fouquet/> (10 Şubat 2024).

Görsel 27: Mystery Oyunları için Hubert Cailleau tarafından resmedilen Cehennem girişi dekoru (1547).

Kaynak Görsel 27: <https://en.wikipedia.org/wiki/Medievaltheatre> (10 Şubat 2024).

Başlarda, dönemin günlük giyimini yansıtan veya dini kıyafetlerden ödünç alınan kostümler, yalnızca erkekler tarafından giyilmekteymiş. Oyunlar geliştikçe, İncil'deki figürleri simgeleyen belirli renk ve desenlerle kostümler daha gösterişli hale geldiği bilinmektedir. Örneğin; oyuncular cennetteki melekleri simgeleyen beyaz örtüler giyer, başlarına taç ya da omuzlarına kanat takar, ellerinde buğday başağı veya hurma taşırlarmış. Ayrıca bu dönemde sahnelerin etkisini arttırmak için özellikle de cennet ve cehennem dekorları tasarlanmış, bu dekorları hareket ettirmek için mekanizmalar icad

edilmiş, aksesuarlar ve özel efektler kullanılmış (bk. Görsel 27). Cennet tasviri sahnelerinde kullanılan kostümler ve simgeler saygınlık, cehennem tasvirinde kullanılanlarda ise ürkütücü, endişe vericilik ön plandaymış.²⁵

Rönesans dönemdeki hızlı gelişmelerden ve değişimlerden tüm sanat alanları gibi tiyatro da oldukça etkilenmiştir. Toplum üzerindeki dinsel baskı azaldıkça, kültürel ve entelektüel çevre de dahil olmak üzere tiyatro kostümleri de klasik antik çağa olan yeniden ilgiyi yansıtmaya başlamış. İngiltere’de kostümler, antik Yunan ve Roma’nın giyim tarzlarını, dönemin moda trendleriyle birleştirerek oluşturmaya başlamışlar. William Shakespeare’in oyunlarında, geleneksel Roma maskeleri kullanılmasa da Roma giysileri giydikleri görülmektedir (bk. Görsel 28).

Görsel 28: William Shakespeare’in “Titus Andronicus” oyunu için Henry Peacham’ın kostüm çizimleri (1595).

Kaynak Görsel 28: <https://en.wikipedia.org/wiki/File:TitusAndronicus1595.jpg> (10 Şubat 2024).

17. yüzyılın başlarında İngiltere’de önemli kostüm tasarımcılarından birisi de Inigo Jones olmuştur. Antik Yunan kostüm özelliklerini kullanarak ve zırh modelleri tasarlayarak, sahne kostümüne yepyeni bir tarz getirmiş olan Jones, özellikle de *masque* oyunları için yaptığı kostüm tasarımları ile tanınmıştır.

Aynı dönemde, İspanyol tiyatrosunda İngiltere’deki uygulamalara benzer bir yaklaşım benimsenirken, İtalya’da Commedia dell’arte oyunlarındaki geleneksel arketip

²⁵ Yerdelen, s.18.

karakterleri kostümleri ile tanınabilir hale getirmişler. Örneğin; Harlequin (Arlecchino), her zaman rengarenk elmaslardan oluşan bir patchwork takarken, Pantalone sürekli olarak zengin bir Venedikli tüccar gibi giyinmekteymiş (bk. Görsel 29, Görsel 30).

Görsel 29: Harlequin (Arlecchino) karakterinin kostümü.

Görsel 30: Pantalone karakterinin kostümü.

Kaynak Görsel 29: <https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:SANDMauriceMasquesetbouffons01.jpg> (10 Mart 2023).

Kaynak Görsel 30: <https://en.wikipedia.org/wiki/Pantalone> (10 Mart 2023).

Dini öğeler içermeyen tiyatro, saray çevresinde düzenlenen eğlencelerle kendini göstermiş ve bu etkinliklerde soyluların zenginliği açıkça görülmüştür. İtalyan Rönesans döneminde, gösterilerde abartılı ve bol giysiler giyme arzusu, XVI. yüzyıl soylularının süslü modasını yansıtmıştır. Rönesans dönemi İngiltere’inde ise oyuncuyu ön planda tutan kostüm çok önemli hale gelmiştir. Özellikle I. Elizabeth döneminde, oyuncular pahalı ve süslü kostümler giyiyorlarmış. Bu etki, geçit törenleri, pantomimler ve savaşlar gibi kalabalık oyun sahnelerinde de görülmüştür. Ayrıca Kraliçe Elizabeth, sarayda modayı bizzat yönettiği ve giysileri hiyerarşik bir düzene göre belirlediği bilinmekteymiş.

Bu zengin kostümler dönemin tablolarında da sıkça tasvir edilmiştir (bk. Görsel 31, Görsel 32, Görsel33).²⁶

Görsel 31: 1588 yılında George Gower tarafından yapılan “Armada Portresi”.

Görsel 32: 1590 yılında Nicholas Hilliard tarafından yapılan Cumberland Kontu George Clifford'un tablosu.

Görsel 33: 1560 yılında Steven van der Meulen tarafından yapılan I. Leicester Kontu Robert Dudley'in tablosu.

Kaynak Görsel 31: Royal Müze Greenwich'te sergilenen, 1588 yılında George Gower tarafından yapılarak Kraliçe I. Elizabeth'e atfedilen “Armada Portresi”.

Kaynak Görsel 32: National Maritime Müzesi Londra'da sergilenen, 1590 yılında Nicholas Hilliard tarafından yapılan, Cumberland Kontu George Clifford'un tablosu.

Kaynak Görsel 33: <https://www.worldhistory.org/image/12303/robert-dudley-earl-of-leicester/> (12 Kasım 2023).

1574 yılında, I. Leicester Kontu Robert Dudley tarafından “Leicester’in Adamları” adıyla bilinen ilk profesyonel lisans almış tiyatro grubu kurulmuş. Bu tiyatro grubu ülkedeki gösterişli binaları turlayarak oyunlar sergiliyorlarmış. Görülen ilgi üzerine kısa sürede, kraliyet sarayının da desteği ile de tiyatro binaları da yapılmaya başlanmış.

Elizabeth Dönemi İngiltere’inde tiyatro prodüksiyonlarında Avrupalı soyluların gardiroplarından süslü ve detaylı kostümler sıklıkla ödünç alınıyor veya kiralanıyormuş. Bu kostümler, fırfırlar, vatkalı omuzlar ve karmaşık işlemler gibi zengin ayrıntılara sahipmiş. Ayrıca kostümlerde, karakterin sosyal statüsünü veya mesleğini belirleyen renkler ve kumaşların seçilmesi de önemliymiş.

²⁶ Yerdelen, s.22.

Görsel 34: William Shakespeare'in oyunlarındaki karakterlerin bir alayını gösteren, MS 19. yüzyılın ortalarından kalma yağlıboya tablo.

Kaynak Görsel 34: <https://www.worldhistory.org/image/12363/procession-of-shakespearean-characters/> (13 Kasım 2023).

Tiyatro sahneleri, Elizabeth Dönemi İngiltere'sinin sanatsal patlamasına tanıklık etmiş ve William Shakespeare gibi ünlü oyun yazarlarının eserleri bu dönemde sahnelenmiş. Globe Tiyatrosu, 1599 yılında Londra'da açılmış ve Shakespeare'in pek çok oyununa ev sahipliği yapmış (bk. Görsel 34). Bu dönem, performans sanatlarının İngiliz ve dünya kültürüne kalıcı katkılar sağladığı bir dönem olarak da bilinmektedir.

16. yüzyılın sonları, opera tarihi için de bir dönüm noktası olmuş. İlk olarak Floransa'da Kont Bardi Akademisi'nde, Yunan kültüründen esinlenerek başlayan opera, yeni bir sanat formu olarak tarihteki yerini almıştır.²⁷

17. yüzyılın sonlarındaki Restorasyonla birlikte İngiltere'deki oyuncular, sarayın gösterişli modasını yansıtan daha da gösterişli kostümler giymişlerdir. Artık sahneye çıkmasına izin verilen kadınlar, geniş etekli, derin dekolteli ve gösterişli süslemeli abartılı elbiseler giydiler. Benzer şekilde erkek oyuncular da dönemin modası olan perukları, pantolonları ve uzun yelekleri giymeye başlamışlardır. Tiyatro oyunları, aynı performansın tekrarlandığı uzun süreli gösterimlere dönüşerek, günümüz tiyatro oyunlarının modelini oluşturmuştur.²⁸

²⁷ Yeşim Ulu, "Operanın Doğuşu ve İtalya'daki Gelişimi", **Marmara İletişim Dergisi**, Sayı:7, Temmuz 1994, s.276.

²⁸ Mark Cartwright, "Elizabethan Theatre", World History Encyclopedia, 2020, <https://www.worldhistory.org/ElizabethanTheatre/> (18 Ocak 2024), par.10.

17. yüzyılda ve 18. yüzyılın başlarında gelişen Barok tiyatro, abartılı görsel unsurlarıyla karakterize edilmekteymiş. Kostümler, sahnede büyü ve hayranlık uyandıran bir atmosferin yaratılmasında çok önemli rol oynamaktaymış.

Barok üslup, Avrupa saraylarında büyük bir etki yaratmıştır. Rönesans dönemi gibi, barok dönemi de görsel ve tiyatral bir dönem olarak kabul edilir. Monarşiler, kiliseler, parlamentolar ve kraliyet aileleri, güçlerini, otoritelerini ve zenginliklerini görsel tiyatro aracılığıyla ifade etmişlerdir. Bu nedenle 17. yüzyılda opera ve klasik trajedi kostümleri oldukça zengin ve gösterişli olarak karşımıza çıkmıştır.

Antik dönem giysi çizgilerine dayanan bu dönem kostümleri, zengin aksesuarlarla özenle tasarlanmış temel bir yapıya sahiptir. Oyuncular, 17. yüzyılın kitapları ve Romalıların giyim tarzını bir araya getirerek bu kostümleri kullanmışlardır. Ayrıca dönemin usta tasarımcıları, farklı etnik kökene ait kişileri, mitolojik satirler, su perileri, klasik kahramanlar ve Arkadyalı çobanları anımsatan çeşitli kostümler de geliştirmişlerdir. Bu tarz, İngiltere’de Inigo Jones (bk. Görsel 35, Görsel 36, Görsel 37), Fransa’da Henri Gaissey ve Jean Berain tarafından ve 17. yüzyılda İtalyan operası’nda da yaygın olarak kullanılmıştır.²⁹

Görsel 35: Amazonların Penthiselea’sı, kostüm çizimi Inigo Jones

Görsel 36: Şövalye, kostüm çizimi Inigo Jones.

Görsel 37: Kraliçe Candace, kostüm çizimi Inigo Jones

Kaynak Görsel 35, Görsel 36, Görsel 37: <http://elizabethancostume.net/masque/> (10 Mart 2023).

²⁹ Yerdelen, s.31.

Barok tiyatrosunun, sahne ve dekor tasarımında öncüsü olan Giacomo Torelli, Venedik'ten Fransa'ya geldiğinde tasarımlarıyla büyük bir etki yaratmış. Torelli'nin tasarladığı sahneler görkemli manzaraları, muhteşem sütun dizilerini, tapınakları ve görkemli sarayları içermekteymiş (bk. Görsel 38).

Görsel 38: 1650'de Giacomo Torelli'nin Pierre Corneille'in "Andromède" adlı eseri için tasarladığı dekor ve kostüm tasarımı.

Kaynak Görsel 38: <https://domenicocarlati.wordpress.com/r-d/baroque-theatre/setdesignact5ofandromedebypcorneille1650-2/> (12 Mart 2023).

Torelli gibi tasarımcıların yanı sıra, 17. yüzyılın başlarında Fransa'da tasarımcı Daniel Rabel de yaratıcılığı ile pek çok esprili efekt içeren, grotesk anlayışa sahip kostümler üreterek barok dönemin ihtişamına katkıda bulunmuş (Bk. Görsel 39).

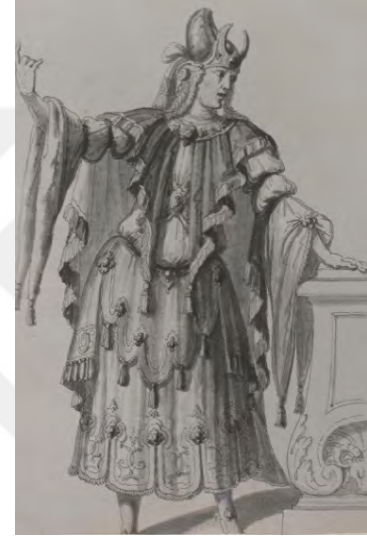
Görsel 39: 1626'da Daniel Rebel tarafından yapılmış kostüm çizimleri.

Kaynak Görsel 39: <https://collections.louvre.fr/en/ark:/53355/cl020209951> (16 Mart 2023).

16. yüzyılın sonlarında Antik Yunan dramasını temel alarak ortaya çıkan opera, Venedik'te gelişerek, İtalya'da en popüler sahne sanatı oldu. 1650 yılına gelindiğinde bu yeni tür artık tüm Avrupa'ya da hızla yayılmıştı. 17. yüzyıl opera, bale ve dramatik gösterilerinde kostümlerin önemi artmış, İtalyanlar ve Fransızlar zengin görünümlü kostümler konusunda birbirleri ile yarışmaya başlamıştır. Bu rekabet, danteller, pırlantalar, zümrütler, kurdeleler ve altın brokarlarla kaplı kostümlerle sahneleri süslemeye başlamıştır.

Görsel 40: 1662'de Henri Gissey'in ünlü "Carrousel"i.

Görsel 41: Jean Berain tarafından yapılan kostüm çizimi.

Kaynak Görsel 40: <https://histoire-image.org/etudes/pouvoir-spectacle-spectacle-pouvoir?language=fr> (16 Şubat 2024).

Kaynak Görsel 41: <https://collections.vam.ac.uk/item/O802239/costume-design-jean-berain-the/> (16 Mart 2023).

Jean Berain ve Henri Gissey, XIV. Louis'e bağlı olarak çalışan dönemin tanınan tasarımcılarıydılar. Gissey, 1662'deki görkemli at gösterisi olan Carrousel'i ile tanınır. Louvre'un önünde sergilenen bu büyümlü gösteride, hem atları hem de biniciler barok süslemelerle donatılmıştı. Carrousel görkemli hayal gücü ürünüydü, bu gösterişli at şovu, görkemiyle o zamandan beri aşılmamıştır: Tüylerle süslenmiş soylular ve çok sayıda refakatçilerinin katıldığı bu gösteride kostümler farklı milletleri temsil ediyormuş. Romalılar kırmızı ve altın renklerde, Osmanlılar siyah ve sarı, Hintliler beyaz ve altın, Amerikalılar ise yeşil ve altın renklerde kostümler giymişler (bk. Görsel 40). Jean Berain'in tasarımları, çağdaş saray kıyafetlerini temel alan kadın kostümleri ile ciddi ve asil bir tarza sahipmiş. Kadın giysileri dar korsajlar, geniş bask gömlekleri, kuyruklu

dekoratif üst etekler, tüylerden veya dantelden oluşan başlıklardan oluşmaktaymış (bk. Görsel 41). Erkek kıyafetleri ise Roma tarzında, göğse sıkıca oturan tunik, tonneler (kısa etek), çizme ve pelerinlerden oluşuyormuş. Berain, nakışları, püskülleri, işlemeli süs motiflerini, yarı değerli taşları, pulları ve mücevherleri dekoratif olarak ustaca kullanarak Fransız ve Avrupa kostüm tasarımına iz bırakmıştır.³⁰

Görsel 42: 1682’de Jean Sauvé tarafından, Molière’in *Les Femmes Savantes* (Bilgiç Kadınlar) oyunu için yaptığı gravür.

Kaynak Görsel 42: Molière, *Les Femmes Savantes*, Bordas, 2017, s.21.

XIV. Louis ile aynı dönemde yaşayan, asıl adıyla Jean-Baptiste Poquelin olan Molière, 17. yüzyıl Fransız edebiyatının en önemli tiyatro yazarlarından biriydi. Eserleri arasında “Tartuffe”, “Le Misanthrope” (İnsandan Kaçan), “L’Avare ou L’École du mensonge” (Yalan Okulu), “Le Bourgeois Gentilhomme” (Kibarlık Budalası), “Le Malade Imaginaire” (Hastalık Hastası) ve *Les Femmes Savantes* (Bilgiç Kadınlar) gibi yapıtları bulunmaktadır (bk. Görsel 42). Molière, genellikle toplumun çeşitli kesimlerini hicveden ve taşıyan keskin mizahıyla tanınır. Tiyatro eserleri günümüzde de dünya

³⁰ *Costume in Baroque opera and ballet*, <https://www.britannica.com/art/stagecraft/Costume-in-Baroque-opera-and-ballet> (10 Mart 2024).

genelinde sıklıkla sahnelenmekte ve Molière'in etkisi günümüzde de hala sürmektedir. Bu dönemde erkekler geniş kenarlı tüylü şapkalar, ceketler *chingrave* (eteğe benzer bir tür pantolon) ile birlikte giymiş, satenden yapılmış küçük kurdeleler ile bu giysileri süslenmiştir. Soylu sınıftan olan kadınlar katlı etekler, *falbalas* denen volanlı elbiseler giymiş, kurdeleli taçlarla süslenmiş olan bukleli saç modelleri ile de bu kostümlerini tamamladıkları görülmektedir (bk. Görsel 43, Görsel 44).

Görsel 43: 17. yüzyıl XIV. Louis dönemi erkek kostüm örnekleri

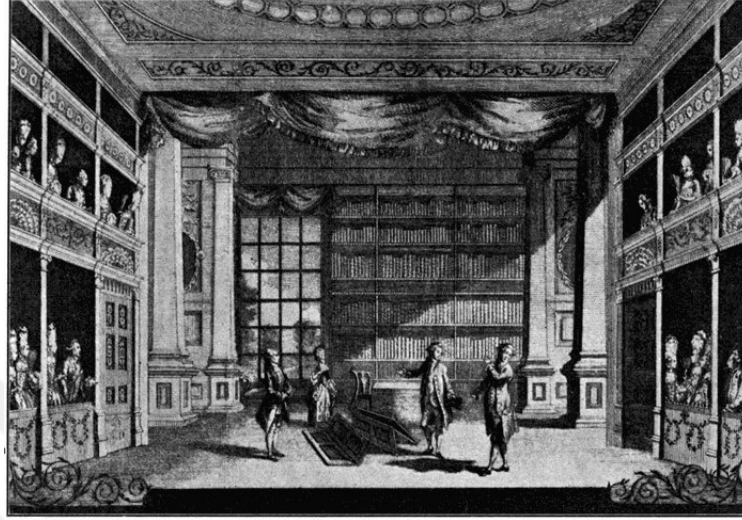
Görsel 44: 17. yüzyıl, kadın kostümü örneği.

Kaynak Görsel 43: <https://www.bridgemanimages.com/en/anonymous/costumes-of-lord-little-abbe-17th-century-engraving/engraving/asset/4638262> (12 Aralık 2023).

Kaynak Görsel 44: <https://www.britishmuseum.org/collection/object/P1922-0410-167> (12 Aralık 2023).

Barok stilinin ağır ve karmaşık süslemelerine tepki olarak, 18. yüzyılın ikinci yarısından sonra ortaya çıkan *rokoko* akımı, zarafet ve incelik arayan bir dönem olarak sanatın farklı alanlarında etkisini göstermiştir. Rokoko döneminde kostüm, resim, heykel, mobilya ve iç mekan tasarımında birçok ünlü sanatçı etkili olmuştur. Tasarımlarda hatlar daha kıvrımlı ve zarif hale getirilmiş, ince işçilik ve biçimcilik ön plana çıkarılmıştır. İngiliz edebiyatındaki en önemli davranış komedisi eseri olarak kabul edilen, “The School for Scandal” (Skandallar Okulu) oyunu da Richard Brinsley Sheridan tarafından bu dönemde yazılmıştır. Londra’da geçen oyun 8 Mayıs 1777 tarihinde Drury Lane Tiyatrosu’nda ilk kez sahnelendiğinde, oyundaki kostümler ile seyircilerin giysilerinin birbirlerine yakın olduğu gözlenmiştir (bk. Görsel 45). Ayrıca

Barok döneme göre, kostümlerdeki gösterişli süslemelerin biraz daha azaltılarak rokoko döneminin naif özelliklerinin yansıtıldığı da görülmüştür.

Görsel 45: Richard Brinsley Sheridan tarafından yazılan, 1777’de ilk kez sahnelenen “The School for Scandal” (Skandallar Okulu) oyunundan bir sahne.

Kaynak Görsel 45: <https://www.amicale-coe.eu/en/news/print/1317-the-school-for-scandal-by-richard-brinsley-sheridan.html> (16 Şubat 2024).

Görsel 46: Macbeth Trajedisi’nde Bay Garrick ve Bayan Pritchard. Valentine Green gravürü, J. Zoffani’nin tasarımından sonra J. Boydell tarafından yayınlanmıştır (Yayın 1776).

Görsel 47: James Shirley’nin The Brothers adlı oyununda Bay Garrick’in Demetrius karakterindeki portresi (1777).

Görsel 48: Baş Vezir kostümü çizimi, 1749 (Yayın, 1772).

Görsel 49: Bay Berry’nin canlandığı Romeo, Bayan Nossiter’in canlandığı Juliet, 1759 (Çizim Charles N. Mann’ın koleksiyonundan).

Kaynak Görsel 46: https://www.researchgate.net/figure/Mr-Garrick-and-Mrs-Pritchard-in-the-Tragedy-of-Macbeth-Act-II-Scene-III-engraving-by_fig1_330278707 (12 Ocak 2024).

Kaynak Görsel 47: <https://collections.vam.ac.uk/item/O1260796/mr-garrick-in-the-character-print-james-roberts/> (12 Ocak 2024).

Kaynak Görsel 48: <https://thejanissaryarchives.com/2015/11/08/a-collection-of-the-dresses-of-different-nations-1757/#jp-carousel-1325> (12 Ocak 2024).

Kaynak Görsel 49: <https://historicimages.com/products/dfpy65953> (12 Ocak 2024).

1750-1800 yılları arasında, İngiltere tiyatrolarında oyuncular, genellikle kendi seçtikleri gündelik ve gösterişli elbiselerle sahneye çıkmaktaymış. Bu dönemde, oyunların özelliklerine uygun olarak, dönemin modasını yansıtan kostümler, Romalıların giysileri, doğulu hükümdarların veya saray giyimini temsil eden kıyafetler ile Shakespeare oyunları için özel olarak tasarlanmış kostümler giyilmekteymiş (bk. Görsel 46, Görsel 47, Görsel 48, Görsel 49).³¹

18. ve 19. yüzyıllarda gösteri sanatlarının dönüşümünde kostümler önemli bir rol oynamıştır. Tiyatro daha popüler ve daha geniş bir izleyici kitlesi tarafından erişilebilir hale geldikçe, kostüm tasarımcıları genellikle Neoklasik estetikten ilham alan yeni tarzlar ve teknikler denemeye başlamışlar. Önceleri tiyatro kostümleri genellikle gösterişli ve kullanışsızmış; ağır, süslü kostümler oyuncuların doğal hareket etmesini zorlaştırıyormuş. 18. yüzyılın sonlarına gelindiğinde ise tasarımcılar görsel olarak daha yalın ve işlevsel kostümler tasarlamaya odaklanmışlardır.³²

Görsel 50: Charles Kean ve eşi, Macbeth ve Lady Macbeth rolünde (1858).

Kaynak Görsel 50: <https://en.wikipedia.org/wiki/CharlesKean> (13 Ocak 2024).

³¹ Yerdelen, s.38.

³² Emily Otranto, "The Evolution Of Theater Costumes", All The World's A Stage: The Artistic History Of Costumes, 27 Eylül 2023, <https://rauantiques.com/blogs/canvases-carats-and-curiosities/all-the-world-s-a-stage-the-artistic-history-of-costumes> (13 Ocak 2024).

Charles Kean dönemin en etkili aktörlerinden ve yönetmenlerinden biriydi (bk. Görsel 50). O gerçekçi ve tarihsel açıdan doğru kostümleriyle tanınıyordu bu yüzden daha pratik ve gerçekçi kostümler sipariş etmiştir. Onun etkisi, tasarımcıları daha basit kumaşlara ve daha yumuşak renklere sahip giysiler kullanmaya teşvik etmiş ve tiyatro gösterisinden çok oyuncunun performansına vurgu yapmıştır. Gioachino Rossini'nin oyunu "Seville Berberi (1775)", Anton Chekhov'un "Vanya Amca (1899)" oyunlarındaki karakterleri vurgulamak, duyguyu yansıtmak ve seyircileri etkilemek için kostümlerin dikkatlice seçildiği de söylenebilir (bk. Görsel 51, Görsel 52).

Görsel 51: Gioachino Rossini'nin "Seville Berberi" adlı oyunu, Alexandre Fragonard'ın 1830 tarihli taşbaskısındaki fırtına sahnesi.

Görsel 52: Anton Chekhov'un 1897 tarihli oyunu "Vanya Amca", 1899'da Moskova Sanat Tiyatrosu prodüksiyonunda.

Kaynak Görsel 51: <https://rauantiques.com/blogs/canvases-carats-and-curiosities/all-the-world-s-a-stage-the-artistic-history-of-costumes> (8 Şubat 2024).

Kaynak Görsel 52: <http://andrewvanz.blogspot.com/2013/10/1899-uncle-vanya-at-moscow-art-theatre.html> (8 Şubat 2024).

19. yüzyılda, tiyatro yönetimleri oyunların inandırıcılığını artırmak amacıyla gardırop görevlileri atamaya başlamışlar. Bu görevliler, oyuncuların kendi kişisel gardıroplarından çıkan kostümler yerine, oyunun temasına ve karakterlerine uygun kostümler seçmeye ve üretmeye başlamışlar. Gerçekçilik akımının etkisi altında, bu kostümler daha dikkatli bir şekilde tasarlanmaya başlanmış. Örneğin, tarihi dramalar için dönemin giysileri, fantastik oyunlar için büyümlü kostümler ve karakterler için özgün tasarımlar tercih edilebiliyormuş. Bu dönemde, kostüm tasarımı daha profesyonel hale gelmiş ve sahne üzerindeki detaylar daha gerçekçi bir şekilde yansıtılmaya başlanmış. Oyuncuların kostümleri, karakterlerinin kişilikleri, sosyal statüleri ve hikâyenin bağlamıyla uyumlu olmalıydı. Artık oyuncuların kendi kişisel kostümlerini kullanma

geleneği yerini profesyonel kostüm tasarımına bırakmış ve sahnelerde daha gerçekçi ve uyumlu kostümler tercih edilmeye başlanmıştır.³³

Ritüel uygulamalardaki kökenlerinden ortaya çıkan kostüm, günümüze kadar yeni teknolojiler, çağdaş müzikler ve yenilikçi senaryo yazımları ile sürekli gelişen modern sanatsal bir anlatıya dönüşmüştür.

³³ Yerdelen, s.44.

3. SİNEMADA KOSTÜM

Kostüm, filmlerdeki karakterleri hayata geçiren anlatısal, görsel işlevi ile önemli ve kritik bir rol oynamaktadır. Yönetmenin bir hikâyeyi anlatması için kostüm tasarımı, karaktere kişilik ve bağlam sağlayan en etkili araçlardan biridir. Kostüm bir karakteri hikâyedeki sayfalardan çıkartarak üç boyutlu hale getirebilir.³⁴

Kostüm tasarımı sadece teknik bilgi ve tarih araştırması değil, aynı zamanda sanatsal vizyon ve yaratıcılık ta gerektirir. Tarihi filmlerde estetik ve tarihi doğruluk arasında da bir denge kurmaya çalışan kostüm tasarımcıları, kurgusal evrenleri şekillendirirken de karakterlerin giyim tarzını, kişiliklerini ve hikâyelerini yansıtmak için özgün tasarımlar yaratmak zorundalardır. Bu nedenle, tasarımcılar, izleyicileri farklı dünyalara götüren ve karakterlerin yaşadığı çağı, kültürü ve sosyal sınıfı yansıtan kıyafetler tasarlamak için büyük bir özen göstermelidirler.

3.1. Sinemanın Doğuşu

Araştırmalar, insanların tarihler boyunca görüntülere hareket verme düşüncesi ve isteğinin sinemanın icadı için önemli olduğunu göstermektedir.

Görsel 53: Abbé Henri Breuil'in, Altamira Mağarası duvarındaki domuz resminden yaptığı illüstrasyon.

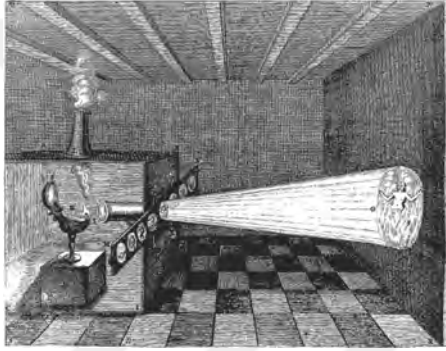
Kaynak Görsel 53: <https://sciencemeetsfaith.wordpress.com/2019/08/23/abbe-henri-breuil-father-of-prehistory/> (12 Ağustos 2022).

3 000 yıl öncesine ait bulgulara, insanlar av hikâyelerini anlatmak için mağara duvarlarına yaptıkları hayvan resimlerini yeterli bulmamış olmalı ki onların devinimlerini anlatmak için bir takım çizgi ve lekelerle resimlerini destekledikleri

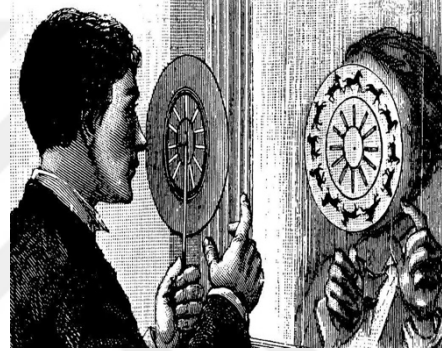
³⁴ Jeffrey Kurland, "Foreward", **50 Designers/50 Costumes: Concept to Character**, Deborah Nadoolman Landis (Ed.), Beverly Hills: University of California Press, 2005, s.2.

görülmüştür. Altamira Mağarasının duvarlarına çizilen resimlerden bir domuz resmine devinim vermek için 8 ayak çizildiği görülmektedir (bk. Görsel 53). Aynı şekilde Yunan ve Roma heykellerinde, ortaçağdaki dini ritüelleri içeren resimlerde de devinimi gösterecek şekilde tasvirler görülmüştür.³⁵

17. yüzyılın ortalarında Hollandalı kâşifler, gündüzleri güneş ışığını, geceleri ise kandil ışıklarını kullanarak, yansıtıcı bir yüzey üzerine boyanmış resimleri, bir mercek aracılığıyla duvarın üzerine yansıtıyorlarmış. MS 2. yüzyılda Çin’de keşfedilerek batıya yayıldığı söylenen bu alete “Büyülü Fener” adı verilmiş (bk. Görsel 54).³⁶

Görsel 54: Athanasius Kircher tarafından 1646’da çizilen “Büyülü Fener”.

Görsel 55: Joseph Antoine Ferdinand Plateau’nun 1832’de yaptığı Phenakistiscope aygıtı.

Kaynak Görsel 54: <https://medium.com/@teamanimaders/magic-lantern-beginning-of-animation-8cef5f5de53f> (12 Ağustos 2022).

Kaynak Görsel 55: <https://archive.org/details/phenakistiscope-disc-animated-running-rats-fantascop-by-t.-m.-baynes-1833/01%201024%20x%20559.jpg> (12 Ağustos 2022).

1824’te, İngiliz bilim adamı Peter Mark Roget, muhtemelen 10. yüzyılın sonundan beri bilinen, gözün “ağ tabaka izlenimi” denen kusuru bilimsel olarak açıklamış. Bu kusura göre, bir nesne veya görüntü göz önünden kaybolduktan sonra ağ tabakası (retina), çok kısa bir süre boyunca (saniyede 1/20 ila 1/50 arasında) görüntüyü beyinde tutar. Bu nedenle, bir hareketin küçük anlardan oluşan parçalarını gösteren bir dizi fotoğraf art arda ve belli bir hızda gösterildiğinde, gözün bu kusurundan dolayı kesik görüntülerin hepsi bir bütünmüş gibi kesintisiz hareket olarak algılanır. Buna “fi (phi)” olgusu veya stroboskopik hareket denmiştir.³⁷

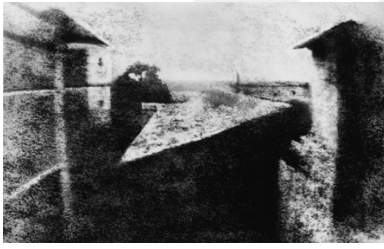
³⁵ Selçuk Hünerli, “Görüntünün Devinim Sürecinin Kısa Tarihi”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı.14, (12 Ocak 2012), s.630.

³⁶ Rekin Teksoy, *Rekin Teksoy’un Sinema Tarihi*, 3. Basım, İstanbul: Oğlak Yayıncılık, 2005, s.17.

³⁷ Gerard Betton, *Sinema Tarihi - Başlangıçtan 1986’ya Kadar*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1994, s.5.

Belçikalı fizikçi Joseph Antoine Ferdinand Plateau, görüntünün sürekliliği ve görsel algı üzerine çalışmalar yapmış. 1832 yıllarında “phenakistiscope” adlı aygıtı yaparak göze ardışık gelen 16 görüntünün bir saniye içerisinde gerçekçi bir hareket olarak algılandığını keşfetmiştir. Bu buluş, hareketli görüntülerin temelini oluşturan stroboskopik etkinin yasalarını geliştirmiş ve anı yakalamanın önemli bir adımını temsil etmiştir (bk. Görsel 55).³⁸

1826’da, Joseph Nicéphore Niépce, cam bir plaka üzerine sekiz buçuk saat pozlayarak obscura kamera ile çektiği fotoğraf (o zamanlar bir heliograf olarak biliniyordu) anı yakalamanın miladı olmuştur. “La Gras’taki Pencereden Manzara” adını taşıyan tarihteki bu ilk fotoğraf, Niépce’nin balkon manzarasıydı ve bu fotoğrafta cam yüzey pozlanmıştı (bk. Görsel 56). Bu, doğadan kalıcı olarak sabitlenmiş ilk görüntü olmuştur.³⁹

Görsel 56: Joseph Nicéphore Niépce’in 1826’da cam bir plaka üzerine sekiz buçuk saatte pozlayarak çektiği ilk fotoğraf.

Görsel 57: Eadweard Muybridge’in 1887 yılında fotoğraf makinalarını yanyana dizerek yaptığı çalışma.

Görsel 58: 1888’de ise Kodak ismi altında ilk rulo film kullanılan fotoğraf makinesi.

Kaynak Görsel 56: <https://cool.culturalheritage.org/byorg/abbey/an/an26/an26-3/an26-307.html> (10 Ağustos 2022).

Kaynak Görsel 57: <https://harvardartmuseums.org/collections/object/284982> (10 Ağustos 2022).

Kaynak Görsel 58: <https://www.eastman.org/camera-obscura-revolutionary-kodak> (10 Ağustos 2022).

1887’de Eadweard Muybridge adlı fotoğrafçı, bir dizi fotoğraf makinesini yan yana getirerek çektiği fotoğraflarla hareket analizine önemli katkılarda bulunmuştu (bk. Görsel 57).⁴⁰

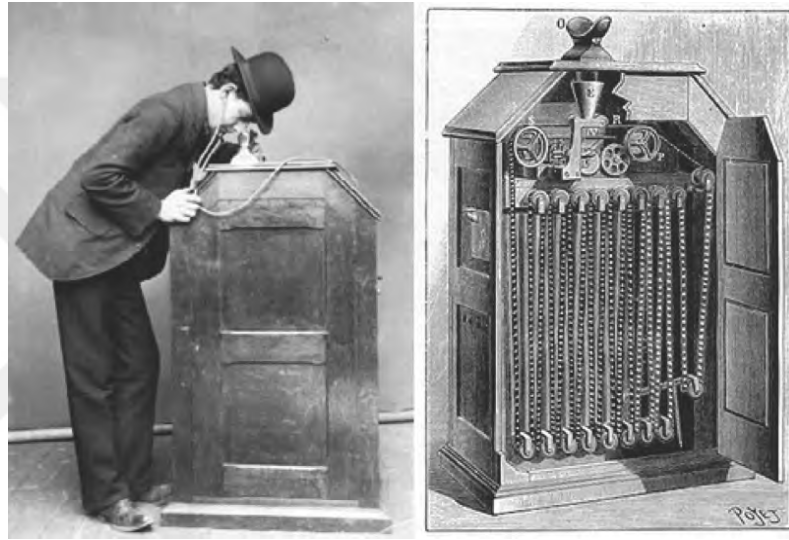
³⁸ Sam Wong, “Joseph Plateau’s spinning disc illusions were the forerunner of cinema”, *New Scientists*, 14 Ekim 2019, <https://www.newscientist.com/article/2219777-joseph-plateaus-spinning-disc-illusions-were-the-forerunner-of-cinema/> (10 Ağustos 2022).

³⁹ Nickolaus Hines, John Kurosky (Ed), “The Groundbreaking Story Of The First Photograph In History And The Innovative Man Behind It”, *ATI*, 18 mayıs 2024, <https://allthatsinteresting.com/first-photo-ever-taken> (28 Mayıs 2024).

⁴⁰ Eadweard Muybridge: Defining Modernities, <https://www.eadweardmuybridge.co.uk> (20 Ocak 2023).

1885'te George Eastman, selüloit maddesinden yapılmış ilk filmi üretmiş. Ardından 1888'de Kodak markası altında ilk rulo film kullanılan fotoğraf makinesini tanıtarak sinema sanatının doğuşuna gerekli malzemeyi sağlamıştır (bk. Görsel 58).⁴¹

Sinema tarihinde filmi hareketli görüntü için kullanan ilk kişiler, ünlü mucit Thomas Alva Edison ve William Dickson olmuş. 1890'da icat ettikleri "Kinetograph" tarihin ilk filmli ve hareketli görüntü kamerasıydı. Bu cihaz, 35 mm'lik filmlere ilk görüntüleri kaydetmeyi başarak sessiz filmler çekebilmiştir (bk. Görsel 59).

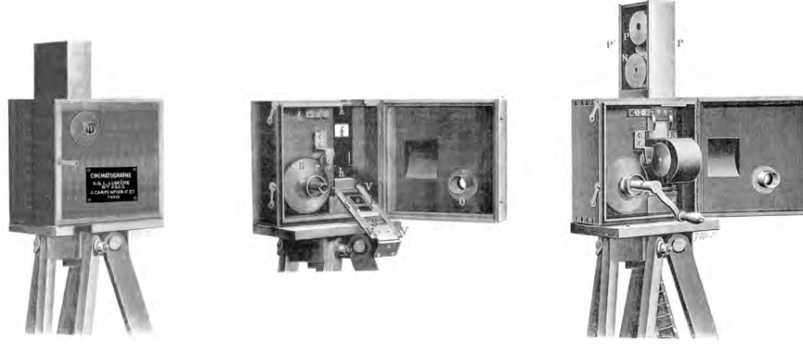
Görsel 59: Thomas Alva Edison ve William Dickson 1890'da tarihin ilk filmli ve hareketli görüntü kamerası "Kinetograph"ı tasarladılar.

Kaynak Görsel 59: <https://onedio.com/haber/dickson-ve-edison-un-sinema-ve-bilimi-tek-potada-critip-tarihte-bir-ilke-imza-attiklari-dickson-deneysel-ses-filmi-883212> (10 Ağustos 2022).

1892'de Auguste ve Louis Lumière Kardeşler, Edison ve Dickson'un icadının benzeri olan "Cinematographe" (Sinematograf) adını verdikleri bir makine ürettirler. 35 mm selüloit film kullanan bu makine, hem yansıtıcı hem de pozitif kopyalar üretmek amacıyla da kullanılabilirdi. Ayrıca saniyede 16 kare çekme yeteneğine sahip olan bu kamera, icadından sonra uzun yıllar boyunca standart bir format olarak kabul edilmiştir (bk. Görsel 60).⁴²

⁴¹ *From The Camera Obscura To The Revolutionary Kodak*, <https://www.eastman.org/camera-obscura-revolutionary-kodak> (20 Ocak 2023).

⁴² Cankat Koç, "Hareketli Görüntünün Kısa Tarihi", 25 Ağustos 2019, <https://wannart.com/icerik/11529-hareketli-goruntunun-kisa-tarihi> (12 Ağustos 2022).

Görsel 60: Auguste ve Louis Lumière Kardeşler'in 1892'de icat ettikleri "Cinematographe".

Kaynak Görsel 60: <http://www.aaronlindquist.com/blog/2015/5/6/the-first-cinematographers> (12 Ağustos 2022).

Görsel 61: "L'Arrivée d'un train en gare de La Ciotat (1895)" filminden bir kesit.

Kaynak Görsel 61: <https://www.youtube.com/watch?v=9B1a7-JR0BU> (20 Ağustos 2022).

Auguste ve Louis Lumière kardeşlerin devrim niteliğindeki "Cinematographe" icatları ve sonrasında gerçekleştirdikleri filmler ile de sinema tarihinde eşsiz bir iz bırakmışlardır. Lumiere kardeşler ilk film gösterimlerini 22 Mart 1895'de Paris'te "Ulusal Sanayi Destekleme Derneği"nde yapmışlar. Bu film "Lumiere Fabrikasından İşçilerin Çıkışı" adını verdikleri bir yapımdır. 1895'te ise tarihteki ilk profesyonel filmi olarak görülen ve 1 dakika bile sürmeyen "L'Arrivée d'un train en gare de La Ciotat" (Bir Trenin La Ciotat Garı'na Gelişi) filmini çekmişler. Bu filmin ilk gösterimi, 28 Aralık 1895'te Paris'teki "Salon Indian Du Grand Café"de yapılmıştır (Bk. Görsel 61). Seyirciye ücretli gösterilen bu ilk gösteride Lumiere kardeşlerin çektiği belgesel niteliğinde olan, yaklaşık 10 film gösterilmiş. Paris'te gerçekleştirdikleri bu gösterimle sinema tarihine damga vurmuşlardır.⁴³

⁴³ Melahat Yılmaz Özberk, "Lumiere Kardeşler", Öteki Sinema, 20 Mart 2022, <https://www.otekisinema.com/lumiere-kardesler/> (20 Ağustos 2022).

3.2. Sinemada Kostüm Kavramı

Lumière kardeşlerin filmleri sayesinde sinema sanatının temelleri atılmış ve sonrasında sanatsal bir ifade aracı olarak sinema, kısa süre içinde dünya çapında kabul görmüştü. Lumière kardeşler, sinemanın babaları olarak anılmalarının yanı sıra, sinema tarihindeki bu çığır açıcı anlarıyla da ölümsüzleştiler. İcatları, sinemanın gelişimine yön vererek modern sinemanın temellerini oluşturmuştur ve sanat dünyasına yeni bir boyut kazandırmıştır. Bu olağanüstü buluşlar ile insanların artık vazgeçilmez bir sanat aktivitesi oluşmuştur. Zamanla yeni ve farklı hikâyelerden oluşturulan birçok yeni film türünün de ortaya çıkması farklı kostüm ihtiyaçlarını da doğurmuştu.

Amerika’da film yapımı 1890’ların ortasında New York’ta başlamış ve “Biograph Company” adlı ilk film stüdyosunu, Thomas Edison’un laboratuvarından ayrılan William Kennedy Dickson tarafından 1895 yılında kurmuştur.⁴⁴ Bu stüdyoda hem terzi hem de oyuncu olarak çalışan Florence Lawrence, ünlü yönetmen D.W. Griffith’in çektiği filmlerle popüler olunca, yetkililer ona “Biograph Kızı” adını vermişlerdir.⁴⁵

Görsel 62: Oyuncu Florence Lawrence.

Görsel 63: Yönetmen David Wark Griffith.

Kaynak Görsel 62: <https://www.womenshistory.org/education-resources/biographies/florence-lawrence> (2 Ocak 2024)

Kaynak Görsel 63: <https://thecinemaarchives.com/2019/05/30/the-47th-best-director-of-all-time-d-w-griffith/> (2 Ocak 2024)

Sinema endüstrisinin ilk on beş yılında, filmlerde çağdaş kıyafet gerektiren oyuncuların kendi kıyafetlerini giymeleri gerekiyordu ve daha iyi stoklu gardırobu olanlar daha iyi roller kazanabilmekteydiler. Genelde oyuncular filmlerde giyecekleri kıyafetleri

⁴⁴ Deborah Nadoolman Landis, “Setting the Scene A Short History of Hollywood Costume Design 1912-2012”, Deborah Nadoolman Landis (Ed.), **Hollywood Costume** (s.13-45), London: V&A Museum, 2012, s.13.

⁴⁵ Daniel Borden ve Diğerleri, **Film**, 2. Basım, İstanbul: NTV Yayınları, 2013, s.16.

kendi gardıroplarından seçerlerdi.⁴⁶ Bu durum Fred Astaire ve Cary Grant gibi bazı önemli aktörler için 1930'lara kadar devam etmişti. İlk dönemler tiyatro, opera, bale ve diğer canlı performanslar için yapılan kostümler, sinema için de kullanılmaya başlanmıştı. Özellikle tarihi kıyafetler gerektiğinde, Broadway tiyatrolarından kostümler kiralanmıştır.⁴⁷ Artık kostüm seçimleri erken sinemada da belirginleşmişti.

Görsel 64: Fransız yönetmen Georges Méliès tarafından 1902 yılında çekilen “La Voyage Dans La Lune” filminin afişi.

Görsel 65: Georges Méliès'in : “La Voyage Dans La Lune (1902)” filminde ilk kostüm ve sahne dekor tasarımı örnekleri.

Görsel 66: Georges Méliès'in : “La Voyage Dans La Lune (1902)” filminde ilk kostüm ve sahne dekor tasarımı örnekleri, filmin renklendirilmiş hali.

Kaynak Görsel 64, Görsel 65, Görsel 66: <https://rauantiques.com/blogs/canvases-carats-and-curiosities/all-the-world-s-a-stage-the-artistic-history-of-costumes> (8 Şubat 2024).

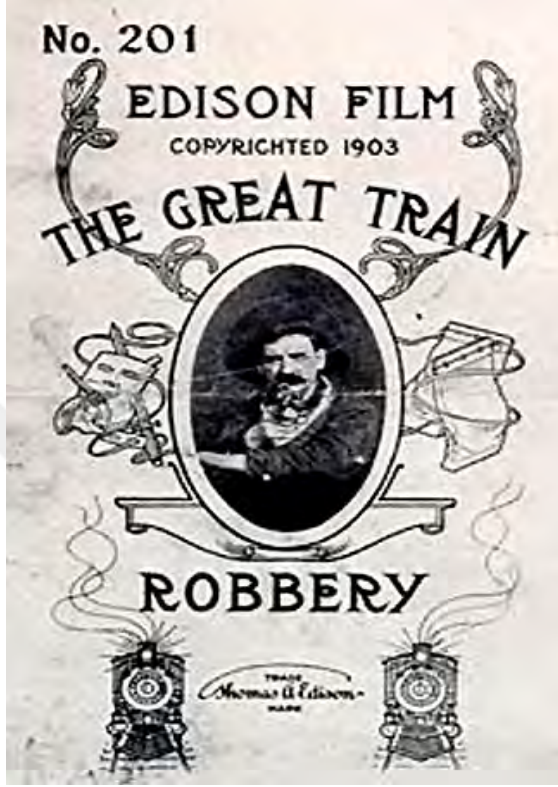
Georges Méliès tarafından 1902 yılında çekilen “La Voyage Dans La Lune” (Aya Seyahat) sinema tarihindeki ilk uzun metrajlı bilim kurgu filmlerinden biridir.⁴⁸ Ayrıca, bu film kostüm tasarımı tarihi açısından da önemli bir yapıttır. Çünkü filmin kostüm tasarımları, dönemin bilim kurgu edebiyatından ilham alınarak, filmdeki fantastik ve hayali dünyayı yansıtmak için tasarlanmıştır. Filmdeki kostümler, özel efektler kullanılarak daha gerçekçi ve inandırıcı hale getirilmiştir. Bu da sinema tarihinde kostüm

⁴⁶ Nancy E. Friedland (Ed), “Costume Design and Film: from Magical Realism to Authentic Attire in Everyday Wear”, **Performing Arts Resources**, Vol. 27, (2010), s.49.

⁴⁷ Elvan Özkavruk Adanır ve F. Dilek Himam Er, “Hollywood’ta Kostüm Tasarımının Ortaya Çıkışı: Travis Banton”, **Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi**, Sayı. 6 (2021), s.114.

⁴⁸ Gizem Parlayandemir ve Deniz Oğuzcan, **Bilim Kurgu Sineması ve Öte(ki)si**, 1. Baskı, İstanbul: Eğitim Yayınevi, Temmuz 2023, s.38.

tasarımı ve özel efektlerin birleştirilmesi açısından bir dönüm noktası olmuştur (bk. Görsel 64, Görsel 65, Görsel 66).

Görsel 67: “The Great Train Robbery (1903)” film afişi.

Görsel 68: Filmden kostüm detayı.

Görsel 69: Filmden bir sahne.

Kaynak Görsel 67: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Great_Train_Robbery_%281903_film%29 (3 Mart 2023).

Kaynak Görsel 68, Görsel 69: <https://www.imdb.com/title/tt0000439/?ref=ttmclose> (3 Mart 2023).

Edwin S. Porter tarafından 1903 yılında çekilen “The Great Train Robbery” (Büyük Tren Soygunu) filmindeki maskeli haydut karakterlerine, tehditkâr tipler gibi kostümler giydirmiştir (bk. Görsel 67, Görsel 68, Görsel 69).⁴⁹

Los Angeles’ın yılboyunca uygun havası ve çeşitli doğal setleri film yapımına çok uygun olduğundan dolayı, 1907’den sonra Amerikalı film yapımcıları California’daki Hollywood bölgesine ilgi duymaya başlamışlardır. Bu tarihlerden sonra Amerikan sinema endüstrisi Hollywood’la anılmaya başlamıştır. Burada da New York’taki gibi, filmlerde

⁴⁹Nancy E. Friedland, “Performing Arts Resources”, New York, Vol. 27, (2010): 49-62, 273
<https://www.proquest.com/openview/3c749a2ab34c47da9ba706b03c19c5b6/1?pq-origsite=gscholar&cbl=25831> (17 Şubat 2024)

oyuncular kendi gardıroplarındaki kostümlerini bir süre daha kullanmaya devam etmişlerdir.⁵⁰

1908’de Edwin S. Porter’in çektiği “Captain John Smith and Pocahontas” filminde Amerikan yerlilerini canlandırmak için beyaz aktörlerin yüzlerine kahverengi makyaj yapılmış, uzun kahverengi iç çamaşırı giydirilmiş ve tavuk tüyleriyle süslenmiş kafatası başlıkları kullanmışlardır.⁵¹

1912’de Louis L. Burns, western filmleri, büyük bir figüran kadrosu olan dini epikler ve diğer film türlerine kostüm kiralamak için, Western Costume Company’yi kurmuş ve başarılı olmuştu (bk. Görsel 70). İlk on yılın sonunda film yapımcılığı uygulamalarında yeni yönelimler, özellikle de uzun metrajlı uzun metrajlı filmlere yönelme benimsendiğinde, film yapımcıları kıyafetlerin hikâyenin ayrılmaz bir parçası olduğunu ve üzerinde düşünülmesi veya tasarlanması gerektiğini fark etmişlerdi.⁵²

Görsel 70: Western Costume Company’nin kostüm kirladığı fîmden bir sahne.

Kaynak Görsel 70: <https://www.westerncostume.com/since-1912> (5 Mart 2023).

1912’de 12’de sinemada kostüm tasarımının önünü açan öncü yapımcılardan Adolph Zukor yapımcılığında ilk uzun metrajlı dram olan “The Loves of Queen Elizabeth” (Kraliçe Elizabeth’in Aşkлары) filmi New York’ta yayınlanmıştır. Bir filmin

⁵⁰ Landis, s.14.

⁵¹ Landis, s.13.

⁵² Since 1912 Our History (t.y.), <https://www.westerncostume.com/since-1912-archive> (4 Mart 2023).

kostümlerini bir film için kostüm tasarlayan ilk moda tasarımcısı olan Paul Poiret tarafından yapılmıştı (bk. Görsel 71, Görsel 72, Görsel 73). Adolph Zukor aynı yıl Famous Players Film Company şirketini New York'ta kurmuştur. Zukor'un kurduğu şirket 1916 yılında Jesse Lasky Company ile birleşti ve böylece Famous Players-Lasky oldu. Sonrasında ise Paramount Pictures film dağıtımçılarıyla birleştiğinde Paramount Pictures adını almıştır.⁵³ Bu dönemlerde yapımcı Adolph Zukor, Amerikalılara filmlerde kostüm tasarımcısı kavramını tanıtırken, yönetmen D.W. Griffith, filmler için kostüm yaratma uygulamasını başlatmıştı.⁵⁴ Başlayan kostüm tasarımı uygulamaları ile birlikte Broadway tiyatrolarındaki kostüm tasarımcıları Hollywood'a geçiş yapmaya başlamışlardı.⁵⁵

Görsel 71: Moda tasarımcısı Paul Poiret.

Görsel 72: "The Loves of Queen Elizabeth (1912)" filminin afişi.

Görsel 73: "The Loves of Queen Elizabeth"(1912) filminden bir sahne.

Kaynak Görsel 71: <https://www.britannica.com/biography/Paul-Poiret> (6 Mart 2023).

Kaynak Görsel 72: <https://www.imdb.com/title/tt0002020/mediaviewer/rm1514712833/?ref=ttovi> (6 Mart 2023).

Kaynak Görsel 73: <https://www.imdb.com/title/tt0002020/mediaviewer/rm3057531648/> (6 Mart 2023).

1913'te Charlie Chaplin, İngiltere'den Amerika'ya geçerek Keystone Film Company'yle sözleşme imzaladı. 1914'te "Making a Living" filmi ile başlayan serisini yine 1914'te "Kid Auto Races at Venice" ve 1915'teki "The Tramp" ile devam ettirmişti. Kısa sürede sessiz komedilerde sansasyon yaratan Chaplin'in yarattığı serseri karakteri

⁵³ Christian Esquevin, "Paramount's Wardrobe Department & Archives", Silver Screen Modes, 15 Haziran 2019, <https://silverscreenmodes.com/paramounts-wardrobe-department-archives/> (6 Mart 2023).

⁵⁴ Landis, s.14.

⁵⁵ Özkavruk Adanır, s.114-115.

ve giydiği kostüm ile de ikonikleşmişti. Sonrasında da yaptığı filmlerle de bir komedi dehası olarak tanınması çok uzun sürmemiştir (Bk. Görsel 74, Görsel 75, Görsel 76).⁵⁶

Görsel 74: “Making a Living (1914)” filminin afişi.

Görsel 75: Charlie Chaplin ‘nin “Making a Living (1914)” filminde giydiği kostüm.

Görsel 76: “Making a Living (1914)” filminde Charlie Chaplin.

Kaynak Görsel 74, Görsel 75, Görsel 76: https://www.imdb.com/title/tt0004288/?ref=ttmi_ov_i (7 Mart 2023).

1915’te D. W. Griffith’in yönettiği “Birth of a Nation (1915)” filminde oyuncu Lillian Gish’i giydiği kostümleri annesinin yaptığı söylenmektedir (bk. Görsel 77, Görsel 78, Görsel 79).⁵⁷

Görsel 77: “Birth of a Nation (1915)” filminin afişi.

Görsel 78: Lillian Gish’in “Birth of a Nation (1915)” filminde giydiği kostüm.

Görsel 79: “Birth of a Nation (1915)” filminde Lillian Gish.

Kaynak Görsel 77: <https://www.imdb.com/title/tt0004972/mediaviewer/rm2978154752/?ref=ttovi> (8 Mart 2023).

Kaynak Görsel 78: <https://www.facebook.com/photo?fbid=1751651254918164&set=the-birth-of-a-nation-1915-elsie-stoneman> (8 Mart 2023).

Kaynak Görsel 79: <https://www.imdb.com/media/rm3606986752/tt0004972> (8 Mart 2023).

⁵⁶ Jeffrey Vance, “Chaplin at Keystone: The Tramp is Born”, 2009, <https://www.charliechaplin.com> (7 Mart 2023).

⁵⁷ Landis, s.14.

1915'te tasarımcı Clare West tarafından kurulan bir kostüm tasarım ofisi, o dönemde “gardırop başkanı” olarak bilinen pozisyonu “stüdyo tasarımcısı” olarak tanımlanmasını da sağlamıştı.

1915'te çekilen sessiz film döneminin baş yapıtlarından sayılan D. W. Griffith yönetmenliğindeki “Intolerance: Love's Struggles Through the Ages (1915)” filmi, başrol oyuncularını ve figüranları için kostümlerin özel olarak tasarlandığı ilk Hollywood filmi olarak tarihe geçmiştir. Filmin kostüm tasarımları Robert Goldstein ve Clare West tarafından yapılmıştı (bk. Görsel 80, Görsel 81, Görsel 82).⁵⁸

Görsel 80: “Intolerance: Love's Struggles Through the Ages (1916)” filminin afişi.

Görsel 81: “Intolerance: Love's Struggles Through the Ages” filminden kostüm örnekleri.

Görsel 82: “Intolerance: Love's Struggles Through the Ages” filminden bir sahne.

Kaynak Görsel 80: <https://www.imdb.com/title/tt0006864/mediaviewer/rm3754912768/?ref=ttovi> (10 Mart 2023).

Kaynak Görsel 81: <https://www.imdb.com/title/tt0006864/mediaviewer/rm2190818561?ref=ttmimialslf12> (10 Mart 2023).

Kaynak Görsel 82: <https://www.imdb.com/title/tt0006864/mediaviewer/rm3046456577?ref=ttmimialslf14> (10 Mart 2023).

1918'de yapımcı Cecil B. DeMill, Clare West 'i işe aldı. West, en az on DeMille filmi olan 1923 yılına kadar çalışmış. Paramount şirketinin ilk önemli kostüm tasarımcısı Clare West olmuştur (bk. Görsel 83, Görsel 84).

⁵⁸ Drake Stutesman, “Clare West”, <https://wfpp.columbia.edu/pioneer/ccp-clare-west/> (9 Mart 2023).

Görsel 83: Kostüm tasarımcısı Clare West.

Görsel 84: 1920'lerin başında Paramount Astoria Gardirop departmanı.

Kaynak Görsel 83: <https://wfpp.columbia.edu/pioneer/ccp-clare-west/> (10 Mart 2023).

Kaynak Görsel 84: <http://silverscreenmodes.com/paramounts-wardrobe-department-archives/> (6 Mart 2023).

1920'lerden itibaren filmlerde kullanılan kostümlerin tasarımı ve dikimi için profesyonel tasarımcılar ve terzilerle çalışmak giderek yaygınlaşmıştır. Yapımcılar, oyuncuların giysi ve aksesuarları ile ilgilenecek uzmanlarla anlaşma yapmaya başlamış ve bu eğilim hızla artmıştır. 1920'lerin sonuna gelindiğinde, büyük film şirketlerinin çoğunda tam zamanlı çalışan, alanında uzmanlaşmış kostüm ve şapka tasarımcıları ile terziler bulunmaktaydı. Aktris ve aktörlerin filmlerde giydiklerinin izleyiciler tarafından benimsenmesi ve film eleştirmenlerinin de bu konuya dikkat çekmeleri, kostüm tasarımı alanında farkındalık yaratmıştır. Bu gelişmeler, film endüstrisinde yeni alanlara da kapılarını aralamıştır.⁵⁹

1918'de D.W. Griffith'in film şirketi Triangle'da ünlü oyuncu Gloria Swanson'u giydiren ilk kişi tasarımcı Peggy Hamilton olmuştur.

1923'te Paramount'ta Clare West'in yerine Howard Greer geçerek baş tasarımcı olmuştur.

1923'te Edith Head, Paramount'a tasarımcı olarak katılmıştır.

⁵⁹ Özkavruk Adanır, s.115.

1924'te "The Dressmaker From Paris (1925)" filminin kostümlerini tasarlamak üzere o dönemde moda tasarımcısı olarak tanınan Travis Banton işe başlamış. Bu durum güncel modanın film pazarlamasında ne kadar önemli olduğunu gösteren bir durumdu. Howard Greer Paramount'un baş tasarımcısı, Banton ise ikinci tasarımcı olarak beraber çalışmaya başlamışlar. 1927'de ise Travis Banton, Howard Greer yerine Paramount'un baş tasarımcısı olmuştur (bk. Görsel 85, Görsel 86, Görsel 87).⁶⁰

Görsel 85: Tasarımcı Travis Banton.

Görsel 86: "The Dressmaker From Paris (1925)" filminin afişi.

Görsel 87: "The Dressmaker From Paris (1925)" filminde oyuncu Leatrice Joy.

Kaynak Görsel 85, Görsel 86, Görsel 87: https://www.imdb.com/title/tt0015765/?ref=tt_mv_close (10 Mart 2023).

1928'de Adrian (Adrian Adolph Greenburg), MGM'nin baş tasarımcısı olmuştu. "Madame Satan (1930)", "Dinner at Eight (1933)", "Marie Antoinette (1938)" ve "The Wizard of Oz (1939)" gibi farklı türdeki filmlere yaptığı başarılı kostümlerle yeteneğini göstermişti (bk. . Görsel 88, Görsel 89, Görsel 90).⁶¹

⁶⁰ Jay Jorgensen, Donald L. Scoggins, *Creating The Illusion : A Fashionable History of Hollywood Costume Designers*, Philadelphia: Running Press, 2015, s.160-161.

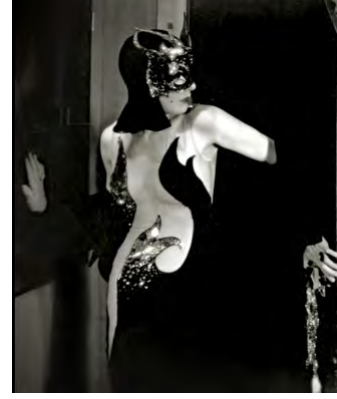
⁶¹ Laurie Brookins, "The New Adrian Biography is a Must-Have for Fans", *Screen Chic*, 11 Kasım 2019, <https://www.screenchic.com/post/the-new-adrian-book-is-a-feast-for-fans-of-costume-design> (7 mart 2023).

Görsel 88: Tasarımcı Adrian.

Görsel 89: “Madame Satan (1930)” filminin afişi.

Görsel 90: “Madame Satan (1930)” filminde Kay Johnson.

Kaynak Görsel 88: https://www.imdb.com/name/nm0012424/?ref=nm_mv_close (10 Mart 2023).

Kaynak Görsel 89, Görsel 90: https://www.imdb.com/title/tt0021106/?ref=ttmi_ov_i (10 Mart 2023).

1930’lar ve 1940’larda büyük bir üne kavuşan tasarımcı Orry-Kelly, Warner Bros. stüdyosundaki çalışmalarıyla birçok önemli filme imza atmıştı. “Casablanca (1942)”, “Some Like It Hot (1959)”, “An American in Paris (1951)”, “Now, Voyager (1942) ve “Jezebel (1938)” gibi filmlerdeki kostüm tasarımları ile öne çıkmıştı. (bk. Görsel 91, Görsel 92, Görsel 93).

Görsel 91: Tasarımcı Orry-Kelly.

Görsel 92: “Some Like It Hot (1959)” filminin afişi.

Görsel 93: “Some Like It Hot (1959)” filminde Marilyn Monroe.

Kaynak Görsel 91: https://www.imdb.com/name/nm0650673/?ref=nm_mv_close (11 Mart 2023).

Kaynak Görsel 92, Görsel 93: https://www.imdb.com/title/tt0053291/?ref=ttmi_ov_i (11 Mart 2023).

Görsel 94: Edith Head'in "The Jungle Princess (1936)" filminde Dorothy Lamour'a tasarladığı sarong elbise.

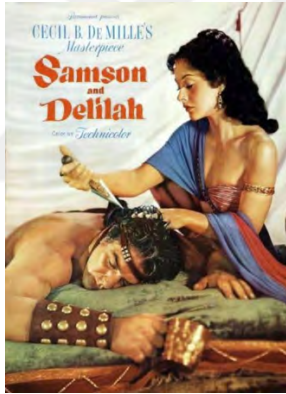
Görsel 95: Tasarımcı Edith Head.

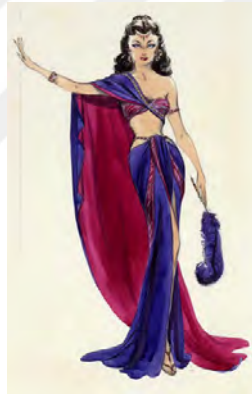
Görsel 96: "The Incredibles (2004)" filminde Edna Mode karakteri.

Kaynak Görsel 94, Görsel 95: <https://www.thecut.com/2013/10/30-fantastic-movie-costumes-by-edith-head.html> (12 Mart 2023).

Kaynak Görsel 96: https://en.wikipedia.org/wiki/Edna_Mode (11 Mart 2023).

Görsel 97: "Samson And Delilah (1949)" filminin afişi.

Görsel 98: Edith Head'in "Samson And Delilah (1949)" filmi için yaptığı kostüm çizimi.

Görsel 99: "Samson And Delilah (1949)" filminde Delilah karakteri rolünde Hedy Lamarr.

Kaynak Görsel 97: <https://www.imdb.com/title/tt0041838/mediaindex/> (11 Mart 2023).

Kaynak Görsel 98: <https://www.oscars.org/collection-highlights/edith-head> (11 Mart 2023).

Kaynak Görsel 99: <https://www.posterazzi.com/samson-and-delilah-hedy-lamarr-1949-photo-print-item-varevcm8dsanec001h/> (12 Mart 2023).

Edith Head, "The Jungle Princess (1936)" filminde Dorothy Lamour'a yaptığı *sarong elbise* tasarımıyla büyük beğeni kazanmıştı (bk. Görsel 94). Sinema tarihindeki en büyük ve etkili kostüm tasarımcılarından biri olarak ta kabul edilen Edith Head 1938'de Paramount'un baş tasarımcısı olmuştu. Paramount'un bir çok filmi için

kostümler tasarlayan Head, giydirdiği ünlü film yıldızlarından bazıları Grace Kelly, Cary Grant, Lana Turner, Paul Newman, John Wayne, Steve McQueen, Elizabeth Taylor, Marlene Dietrich, Audrey Hepburn olmuştur. Edith Head, Oscar Academy'nin kostüm tasarımcıları için verdiği En İyi Kostüm Tasarımı Ödülleri'ni bu güne kadar en çok kazananı olmuştur (bk. Görsel 97, Görsel 98, Görsel 99). Tasarımcı, kendine özgü kişisel tarzı karakteri, stili, gözlükleri ve açık sözlü kişiliği ile de "The Incredibles (2004)" filmindeki Edna Mode karakterine ilham verdiği de söylenmektedir (bk. Görsel 95, Görsel 96). 1967'de Paramount şirketinden ayrılan Edith Head, Universal Pictures'a katılarak başarılarını sürdürmüştür.

Kostüm tasarımı alanında da ödüller verilmeye başlanması, filmlerde kullanılan kostüm ve aksesuarların modayı etkilemesi, Hollywood'u bir moda merkezine dönüştürmüş ve yıllar boyunca bu özelliğini korumuştur.⁶² 1950'lerde müzikallerle birlikte yaşanan kostüm tasarımının evrilmesinin ardından, Hollywood'un altın çağı olarak kabul edilirken 1950'lerin sonlarına doğru stüdyo sistemi çözülmeye başladı ve bağımsız yapımcılar daha özgün ve çeşitli tasarımlar yapmaya yönelmişlerdir. Bu dönemden sonra tasarım departmanlarının rolü azaldı ve bağımsız tasarımcılar daha fazla ön plana çıkmıştır.

Televizyonun ortaya çıkması sinema endüstrisini derinden etkilemiştir. Günümüzde televizyonun ve özellikle de yeni teknoloji olan dijital platformların gelişmesi sinemayı yeni arayışlara itmiştir. Tüm bu yeniliklerle olan rekabet, sinema teknolojisinin de hızla gelişmesine ve yeni çözümler bulmasına olanak sağlamıştır.

⁶² A. Berg ve Rengine Engelmeier, "Design or No Design: Costume Designers and Couturiers in the Great Days of Hollywood", **Fashion in Film**, Munich: Prestel, 1990, s.18.

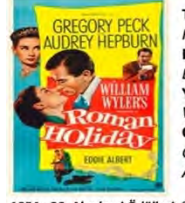
3.2.1. Oscar Academy En İyi Kostüm Tasarımı Ödülleri

Sinema endüstrisine sanatsal ve teknik başarıları ile değer katanları, onore eden, saygınlık kazandıran ve tanınmışlığını da arttırarak motive eden ödüller uzun yıllardır dağıtılmaktadır. Dünya genelinde birçok uluslararası kuruluş, yıl boyunca çeşitli kategorilerde film ödülleri vermektedir. California merkezli Sinema Sanatları ve Bilimleri Akademisi (Academy of Motion Picture Arts and Sciences) tarafından yılda bir kez verilen “Oscar Academy” ödülleri, sinema dünyasının en saygın ve tanınmış ödüllerindendir. Oscar ödülleri ilk olarak 1929 yılında verilmeye başlanmıştır. İlk yıllarda belirli film türü ve kategorilerde ödüller dağıtılırken, sinema endüstrisi geliştikçe buna bir çok yeni tür ve kategorilerde ödüller de eklenmiştir.

“En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” ilk kez 1949 yılında verilmeye başlanmıştır. 1967’ye kadar (1957 ve 1958 yılları hariç), siyah beyaz filmler ve renkli filmler olmak üzere her yıl iki ayrı “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” verilmiş, 1968 yılından sonra ise yılda bir ödül verilmeye başlanmıştır (bk. Tablo 1, bk. Tablo 2, bk. Tablo 3, bk. Tablo 4, bk. Tablo 5, bk. Tablo 6).⁶³

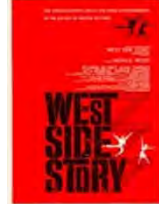
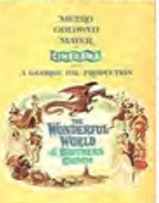
⁶³ Academy of Motion Picture Arts and Sciences, Oscars, <https://www.oscars.org/oscars> (16 mart 2024).

a) Oscar Academy “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” kazanan tasarımcılar:

1- Oscar Academy - En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü Kazanan Tasarımcılar ve Filmler		
“HAMLET” (1948 yapımı) Türü: Drama Kostüm Tasarımcısı: Roger Kemble Furse Yönetmen: Laurence Olivier Oyuncular: Laurence Olivier, Jean Simmons, John Laurie 1949 - 21. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Siyah & Beyaz	“JOAN OF ARC” (1948 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Savaş Kostüm Tasarımcısı: Dorothy Jeakins, Barbara Karinska Yönetmen: Victor Fleming Oyuncular: Ingrid Bergman, José Ferrer, Selena Royle 1949 - 21. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Renkli	“THE HEIRESS” (1949 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Edith Head, Gile Steele Yönetmen: William Wyler Oyuncular: Olivia de Havilland, Montgomery Clift, Ralph Richardson 1950 - 22. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Siyah & Beyaz
“ADVENTURES OF DON JUAN” (1948 yapımı) Türü: Aksiyon, Macera, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Leah Rhodes, Travilla, Marjorie Best Yönetmen: Vincent Sherman Oyuncular: Errol Flynn, Viveca Lindfors 1950 - 22. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Renkli	“ALL ABOUT EVE” (1950 yapımı) Türü: Drama Kostüm Tasarımcısı: Edith Head, Charles LeMaire Yönetmen: Joseph L. Mankiewicz Oyuncular: Bette Davis, Anne Baxter 1951 - 23. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Siyah & Beyaz	“SAMSON AND DELILAH” (1949 yapımı) Türü: Drama, Aile, Tarih Kostüm Tasarımcısı: Edith Head, Dorothy Jeakins, Elois Jenssen, Gile Steele, Gwen Wakelin Yönetmen: Cecil B. DeMille Oyuncular: Hedy Lamarr, Victor Mature 1951 - 23. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Renkli
“A PLACE IN THE SUN” (1951 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Edith Head Yönetmen: George Stevens Oyuncular: Montgomery Clift, Elizabeth Taylor, Shelley Winters 1952 - 24. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Siyah & Beyaz	“AN AMERICAN IN PARIS” (1951 yapımı) Türü: Drama, Müzikal, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Orry Kelly, Walter Plunkett ve Irene Sharaff Yönetmen: Vincente Minelli Oyuncular: Gene Kelly, Leslie Caron 1952 - 24. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Renkli	“THE BAD AND THE BEAUTIFUL” (1952 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Helen Rose Yönetmen: Vincente Minelli Oyuncular: Lana Turner, Kirk Douglas, Walter Pidgeon, Dick Powell 1953 - 25. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Siyah & Beyaz
“MOULIN ROUGE” (1952 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Müzikal Kostüm Tasarımcısı: Marcel Vertès Yönetmen: John Huston Oyuncular: José Ferrer, Zsa Zsa Gabor 1953 - 25. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Renkli	“ROMAN HOLIDAY” (1953 yapımı) Türü: Komedi, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Edith Head Yönetmen: William Wyler Oyuncular: Gregory Peck, Audrey Hepburn 1954 - 26. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Siyah & Beyaz	“THE ROBE” (1953 yapımı) Türü: Drama, Tarih, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Charles LeMaire, Emile Santiago Yönetmen: Henry Koster Oyuncular: Richard Burton, Jean Simmons 1954 - 26. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Renkli
“SABRINA” (1954 yapımı) Türü: Komedi, Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Edith Head Yönetmen: Billy Wilder Oyuncular: Humphrey Bogart, Audrey Hepburn, William Holden 1955 - 27. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Siyah & Beyaz	“GATE OF HELL” (1953 yapımı) Türü: Drama, Tarihi Kostüm Tasarımcısı: Sanzo Wada Yönetmen: Teinosuke Kinugasa Oyuncular: Kazuo Hasegawa, Machiko Kyō 1955 - 27. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Renkli	“I’LL CRY TOMORROW” (1953 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Müzikal Kostüm Tasarımcısı: Helen Rose Yönetmen: Daniel Mann Oyuncular: Susan Hayward, Richard Conte, Eddie Albert, Margo 1956 - 28. Akademi Ödülleri: “En İyi Kostüm Tasarımı” Siyah & Beyaz

Tablo 1: 1949-1956 yılları arasında “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” kazanan tasarımcılar.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

2- Oscar Academy - En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü Kazanan Tasarımcılar ve Filmler		
"LOVE IS A MANY-SPLENDORED THING"(1955 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Charles LeMaire Yönetmen: Henry King Oyuncular: Jennifer Jones, William Holden 1956 - 28. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli	"THE SOLID GOLD CADILLAC " (1956 yapımı) Türü: Komedi, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Jean Louis Yönetmen: Richard Quine Oyuncular: Judy Holliday, Paul Douglas 1957 - 29. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Siyah & Beyaz	"THE KING AND I" (1956 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Müzikal Kostüm Tasarımcısı: Irene Sharaff Yönetmen: Walter Lang Oyuncular: Deborah Kerr, Yul Brynner, Rita Moreno 1957 - 29. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli
"LES GIRLS " (1957 yapımı) Türü: Komedi, Müzikal Kostüm Tasarımcısı: Orry-Kelly Yönetmen: George Cukor Oyuncular: Gene Kelly, Mitzi Gaynor, Kay Kendall 1958 - 30. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Siyah & Beyaz	"GIGI" (1958 yapımı) Türü: Komedi, Müzikal, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Cecil Beaton Yönetmen: Vincente Minelli Oyuncular: Leslie Caron, Maurice Chevalier, Louis Jourdan 1959 - 31. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli	"SOME LIKE IT HOT " (1959 yapımı) Türü: Komedi, Müzikal, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Orry-Kelly Yönetmen: Billy Wilder Oyuncular: Marilyn Monroe, Tony Curtis, Jack Lemmon, George Raft 1960 - 32. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Siyah & Beyaz
"BEN-HUR"(1959yapımı) Türü: Macera, Drama Kostüm Tasarımcısı: Elizabeth Haffenden Yönetmen: William Wyler Oyuncular: Charlton Heston, Jack Hawkins, Haya Harareet 1960 - 32. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli	"THE FACTS OF LIFE " (1960 yapımı) Türü: Komedi, Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Edith Head, Edward Stevenson Yönetmen: Melvin Frank, Norman Panama Oyuncular: Bob Hope, Lucille Ball 1961 - 33. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Siyah & Beyaz	"SPARTACUS " (1960 yapımı) Türü: Macera, Biyografi, Drama Kostüm Tasarımcısı: Valles, Bill Thomas Yönetmen: Stanley Kubrick Oyuncular: Kirk Douglas, Laurence Olivier, Jean Simmons 1961 - 33. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli
"LA DOLCE VITA " (1960 yapımı) Türü: Komedi, Drama Kostüm Tasarımcısı: Piero Gherardi Yönetmen: Federico Fellini Oyuncular: Marcello Mastroianni, Anita Ekberg, Anouk Aimée, Yvonne Furneaux 1962 - 34. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Siyah & Beyaz	"WEST SIDE STORY " (1961 yapımı) Türü: Suç, Drama, Müzikal Kostüm Tasarımcısı: Irene Sharaff Yönetmen: Robert Wise, Jerome Robbins Oyuncular: Natalie Wood, Richard Beymer, Russ Tamblyn 1962 - 34. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli	"WHAT EVER HAPPENED TO BABY JANE?" (1962 yapımı) Türü: Drama, Korku, Gerilim Kostüm Tasarımcısı: Norma Koch Yönetmen: Robert Aldrich Oyuncular: Bette Davis, Joan Crawford 1963 - 35. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Siyah & Beyaz
"THE WONDERFUL WORLD OF THE BROTHERS " (1962 yapımı) Türü: Animasyon, Macera, Biyografi Kostüm Tasarımcısı: Mary Wills Yönetmen: Henry Levin, George Pal Oyuncular: Laurence Harvey, Claire Bloom 1963 - 35. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli	"FEDERICO FELLINI'S 8-1/2 " (1963 yapımı) Türü: Drama Kostüm Tasarımcısı: Piero Gherardi Yönetmen: Federico Fellini Oyuncular: Marcello Mastroianni, Claudia Cardinale 1964 - 36. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Siyah & Beyaz	"CLEOPATRA " (1963 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Kostüm Tasarımcısı: Irene Sharaff, Vittorio Nino Novarese ve Renié Yönetmen: Joseph L. Mankiewicz Oyuncular: Elizabeth Taylor, Richard Burton 1964 - 36. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli

Tablo 2: 1956-1964 yılları arasında "En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü" kazanan tasarımcılar.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

3- Oscar Academy - En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü Kazanan Tasarımcılar ve Filmler		
"THE NIGHT OF THE IGUANA" (1964 yapımı) Türü: Drama Kostüm Tasarımcısı: Dorothy Jeakins Yönetmen: John Huston Oyuncular: Richard Burton, Ava Gardner, Deborah Kerr 1965 - 37. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Siyah & Beyaz	"MY FAIR LADY" (1964 yapımı) Türü: Drama, Aile, Müzikal Kostüm Tasarımcısı: Cecil Beaton Yönetmen: George Cukor Oyuncular: Audrey Hepburn, Rex Harrison 1965 - 37. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli	"DARLING" (1964 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Julie Harris Yönetmen: John Schlesinger Oyuncular: Julie Christie, Laurence Harvey, Dirk Bogarde 1966 - 38. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Siyah & Beyaz
"DOCTOR ZHIVAGO" (1964 yapımı) Türü: Drama, Romantik, Savaş Kostüm Tasarımcısı: Phyllis Dalton Yönetmen: David Lean Oyuncular: Geraldine Chaplin, Julie Christie, Tom Courtenay 1966 - 38. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli	"WHO'S AFRAID OF VIRGINIA WOOLF?" (1966 yapımı) Türü: Drama Kostüm Tasarımcısı: Irene Sharaff Yönetmen: Mike Nichols Oyuncular: Elizabeth Taylor, Richard Burton, George Segal, Sandy Dennis 1967 - 39. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Siyah & Beyaz	"A MAN FOR ALL SEASONS" (1966 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Kostüm Tasarımcısı: Elizabeth Hoffenden, Joan Bridge Yönetmen: Fred Zinnemann Oyuncular: Paul Scofield, Wendy Hiller 1967 - 39. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı" Renkli
"CAMELOT" (1967 yapımı) Türü: Macera, Komedi, Drama Kostüm Tasarımcısı: John Truscott Yönetmen: Joshua Logan Oyuncular: Richard Harris, Vanessa Redgrave, Franco Nero, David Hemmings 1968 - 40. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"ROMEO AND JULIET" (1968 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Danilo Donati Yönetmen: Franco Zeffirelli Oyuncular: Leonard Whiting, Olivia Hussey, Milo O'Shea, Michael York 1969 - 41. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"ANNE OF THOUSAND DAYS" (1969 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Kostüm Tasarımcısı: Margaret Furse Yönetmen: Charles Jarrott Oyuncular: Richard Burton, Genevieve Bujold, Irene Papas, Anthony Quayle 1970- 42. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"CROMWELL" (1970 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Kostüm Tasarımcısı: Vittorio Nino Novarese Yönetmen: Ken Hughes Oyuncular: Richard Harris, Alec Guinness, Robert Morley, Nigel Stock 1971 - 43. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"NICHOLAS AND ALEXANDRA" (1971 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Kostüm Tasarımcısı: Yvonne Blake, Antonio Castillo Yönetmen: Franklin J. Schaffner Oyuncular: Michael Jayston, Janet Suzman, Laurence Olivier 1972 - 44. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"TRAVELS WITH MY AUNT" (1972 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Kostüm Tasarımcısı: Anthony Powell Yönetmen: George Cukor Oyuncular: Maggie Smith, Alec McCowen 1973 - 45. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"THE STING" (1973 yapımı) Türü: Komedi, Suç, Drama Kostüm Tasarımcısı: Edith Head Yönetmen: George Roy Hill Oyuncular: Paul Newman, Robert Redford, Robert Shaw, Eileen Brennan 1974 - 46. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"THE GREAT GATSBY" (1974 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Theoni V. Aldredge Yönetmen: Jack Clayton Oyuncular: Robert Redford, Mia Farrow, Bruce Dern, Sam Waterston 1975 - 47. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"BARRY LYNDON" (1975 yapımı) Türü: Macera, Drama, Savaş Kostüm Tasarımcısı: Ulla-Britt Soderlund, Milena Canonero Yönetmen: Stanley Kubrick Oyuncular: Ryan O'Neal, Marisa Berenson, Patrick Magee, Hardy Kruger 1976- 48. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"

Tablo 3: 1965-1976 yılları arasında "En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü" kazanan tasarımcılar.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

4- Oscar Academy - En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü Kazanan Tasarımcılar ve Filmler		
"FELLINI'S CASANOVA " (1976 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Tasarımcısı: Danilo Donati Yönetmen: Federico Fellini Oyuncular: Donald Sutherland, Tina Aumont, Cicely Browne 1977 - 49. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"STAR WARS" (1977 yapımı) Türü: Aksiyon, Macera, Fantastik Kostüm Tasarımcısı: John Mollo Yönetmen: George Lucas Oyuncular: Mark Hamill, Harrison Ford, Carrie Fisher, Peter Cushing 1978 - 50. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"DEATH ON THE NILE" (1978 yapımı) Türü: Suç, Drama, Gizem Kostüm Tasarımcısı: Anthony Powell Yönetmen: John Guillermin Oyuncular: Peter Ustinov, Mia Farrow, Simon MacCorkindale 1979 - 51. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"ALL THAT JAZZ" (1979 yapımı) Türü: Drama, Müzikal Kostüm Tasarımcısı: Albert Wolsky Yönetmen: Bob Fosse Oyuncular: Roy Scheider, Jessica Lange, Ann Reinking, Leland Palmer 1980 - 52. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"TESS" (1979 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Anthony Powell Yönetmen: Roman Polanski Oyuncular: Nastassja Kinski, Peter Firth, Leigh Lawson 1981 - 53. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"CHARIOTS OF FIRE " (1981 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Spor Kostüm Tasarımcısı: Milena Canonero Yönetmen: Hugh Hudson Oyuncular: Ben Cross, Ian Charleson, Nicholas Farrel 1982 - 54. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"GANDHI" (1982 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Tasarımcısı: John Mollo, Bhanu Athaiya Yönetmen: Richard Attenborough Oyuncular: Candice Bergen, Edward Fox, John Gielgud, Trevor Howard 1983 - 55. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"FANNY AND ALEXANDER " (1982 yapımı) Türü: Drama Kostüm Tasarımcısı: Marik Vos Yönetmen: Ingmar Bergman Oyuncular: Pernilla Allwin, Bertil Guve, Kristina Adolphson 1984 - 56. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"AMADEUS" (1984 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Müzik Kostüm Tasarımcısı: Theodor Pistek Yönetmen: Miloš Forman Oyuncular: F. Murray Abraham, Tom Hulce, Elizabeth Berridge 1985 - 57. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"RAN" (1985 yapımı) Türü: Aksiyon, Drama, Savaş Kostüm Tasarımcısı: Emi Wada Yönetmen: Akira Kurosawa Oyuncular: Tatsuya Nakadai, Akira Terao, Jinpachi Nezu 1986 - 58. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"A ROOM WITH A VIEW " (1985 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Jenny Beavan, John Bright Yönetmen: James Ivory Oyuncular: Maggie Smith, Denholm Elliott, Helena Bonham Carter 1987 - 59. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"THE LAST EMPEROR" (1987 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarih Kostüm Tasarımcısı: James Acheson Yönetmen: Bernardo Bertolucci Oyuncular: John Lone, Joan Chen, Peter O'Toole 1988 - 60. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"DANGEROUS LIAISONS " (1988 yapımı) Türü: Drama, Romantik Tasarımcısı: James Acheson Yönetmen: Stephen Frears Oyuncular: Glenn Close, John Malkovich, Michelle Pfeiffer 1989 - 61. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"HENRY V" (1989 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarih Kostüm Tasarımcısı: Phyllis Dalton Yönetmen: Kenneth Branagh Oyuncular: Kenneth Branagh, Derek Jacobi, Simon Shepherd 1990 - 62. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"CYRANO DE BERGERAC" (1990 yapımı) Türü: Komedi, Drama, Tarih Kostüm Tasarımcısı: Franca Squarciapino Yönetmen: Jean-Paul Rappeneau Oyuncular: Gérard Depardieu, Anne Brochet, Vincent Perez 1991 - 63. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"

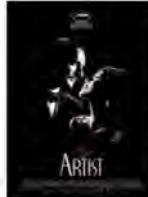
Tablo 4: 1977-1991 yılları arasında "En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü" kazanan tasarımcılar.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

5- Oscar Academy - En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü Kazanan Tasarımcılar ve Filmler		
"BUGSY" (1991 yapımı) Türü: Biyografi, Suç, Drama Kostüm Tasarımcısı: Albert Wolsky Yönetmen: Barry Levinson Oyuncular: Warren Beatty, Annette Bening, Harvey Keitel 1992 - 64. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"BRAM STOKER'S DRACULA" (1992 yapımı) Türü: Drama, Fantastik, Korku Kostüm Tasarımcısı: Eiko Ishioka Yönetmen: Francis Ford Coppola Oyuncular: Gary Oldman, Winona Ryder, Anthony Hopkins, Keanu Reeves 1993 - 65. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"THE AGE OF INNOCENCE" (1993 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Gabriella Pescucci Yönetmen: Martin Scorsese Oyuncular: Daniel Day-Lewis, Michelle Pfeiffer, Winona Ryder 1994 - 66. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"THE DESERT " (1994 yapımı) Türü: Komedi, Müzik Tasarımcısı: Lizzy Gardiner, Tim Chappel Yönetmen: Stephan Elliott Oyuncular: Terence Stamp, Hugo Weaving, Guy Pearce, Bill Hunter 1995 - 67. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"RESTORATION " (1995 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarih Kostüm Tasarımcısı: James Acheson Yönetmen: Michael Hoffman Oyuncular: Robert Downey Jr., Sam Neill, Meg Ryan, David Thewlis 1996 - 68. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"THE ENGLISH PATIENT" (1996 yapımı) Türü: Drama, Romantik, Savaş Kostüm Tasarımcısı: Ann Roth Yönetmen: Anthony Minghella Oyuncular: Ralph Fiennes, Juliette Binoche, Willem Dafoe 1997 - 69. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"TITANIC" (1997 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Deborah Lynn Scott Yönetmen: James Cameron Oyuncular: Leonardo DiCaprio, Kate Winslet, Billy Zane 1998 - 70. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"SHAKESPEARE IN LOVE " (1998 yapımı) Türü: Komedi, Drama, Tarih Kostüm Tasarımcısı: Sandy Powell Yönetmen: John Madden Oyuncular: David Palfitt, Donna Gigliotti, Harvey Weinstein, Edward Zwick 1999 - 71. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"TOPSY-TURVY" (1999 yapımı) Türü: Biyografi, Komedi, Drama Kostüm Tasarımcısı: Lindy Hemming Yönetmen: Mike Leigh Oyuncular: Jim Broadbent, Allan Cudmore, Timothy Spall, Lesley Manville 2000 - 72. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"GLADIATOR" (2000 yapımı) Türü: Aksiyon, Macera, Drama Tasarımcısı: Janty Yates Yönetmen: Ridley Scott Oyuncular: Russell Crowe, Joaquin Phoenix, Connie Nielsen 2001 - 73. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"MOULIN ROUGE " (2001 yapımı) Türü: Drama, Müzikal, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Catherine Martin, Angus Strathie Yönetmen: Baz Luhrmann Oyuncular: Nicole Kidman, Ewan McGregor, John Leguizamo 2002 - 74. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"CHICAGO" (2002 yapımı) Türü: Komedi, Suç, Müzikal Kostüm Tasarımcısı: Colleen Atwood Yönetmen: Rob Marshall Oyuncular: Renée Zellweger, Catherine Zeta-Jones, Richard Gere 2003 - 75. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"THE LORD OF THE RINGS: THE RETURN OF THE KING" (2003 yapımı) Türü: Aksiyon, Macera, Drama Kostüm Tasarımcısı: Ngila Dickson, Richard Taylor Yönetmen: Peter Jackson Oyuncular: Peter Mullan, Nazanin Boniadi, Benjamin Walker 2004 - 76. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"THE AVIATOR " (2004 yapımı) Türü: Biyografi, Drama Kostüm Tasarımcısı: Sandy Powell Yönetmen: Martin Scorsese Oyuncular: Leonardo DiCaprio, Cate Blanchett, Kate Beckinsale 2005 - 77. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"MEMOIRS OF A GEISHA" (2005 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Colleen Atwood Yönetmen: Rob Marshall Oyuncular: Zhang Ziyi, Ken Watanabe, Michelle Yeoh 2006 - 78. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"

Tablo 5: 1991-2006 yılları arasında "En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü" kazanan tasarımcılar.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

6- Oscar Academy - En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü Kazanan Tasarımcılar ve Filmler		
"MARIE ANTOINETTE" (2006 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Tasarımcısı: Milena Canonero Yönetmen: Sofia Coppola Oyuncular: Kirsten Dunst, Jason Schwartzman, Rip Torn 2007 - 79. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"ELIZABETH: THE GOLDEN AGE" (2007 yapımı) Türü : Biyografi, Drama, Tarihi Kostüm Tasarımcısı: Alexandra Byrne Yönetmen: Shekhar Kapur Oyuncular: Cate Blanchett, Geoffrey Rush, Clive Owen 2008 - 80. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"THE DUCHESS " (2008 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Kostüm Tasarımcısı: Michael O'connor Yönetmen: Saul Dibb Oyuncular: Keira Knightley, Ralph Fiennes, Dominic Cooper 2009 - 81. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"THE YOUNG VICTORIA" (2009 yapımı) Türü: Biyografi, Drama, Tarihi Kostüm Tasarımcısı: Sandy Powell Yönetmen: Jean-Marc Vallée Oyuncular: Emily Blunt, Rupert Friend, Paul Bettany 2010 - 82. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"ALICE IN WONDERLAND " (2010 yapımı) Türü: Macera, Aile, Fantastik Kostüm Tasarımcısı: Colleen Atwood Yönetmen: Tim Burton Oyuncular: Johnny Depp, Mia Wasikowska, Helena Bonham Carter 2011 - 83. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"THE ARTIST " (2011 yapımı) Türü: Komedi, Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Mark Bridges Yönetmen: Michel Hazanavicius Oyuncular: Jean Dujardin, Bérénice Bejo, John Goodman 2012 - 84. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"ANNA KARENINA " (2012 yapımı) Türü: Drama, Romantik Tasarımcısı: Jacqueline Durran Yönetmen: Joe Wright Oyuncular: Keira Knightley, Jude Law, Aaron Johnson 2013 - 85. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"THE GREAT GATSBY" (2013 yapımı) Türü: : Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Catherine Martin Yönetmen: Baz Luhrmann Oyuncular: Leonardo DiCaprio, Carey Mulligan, Joel Edgerton 2014 - 86. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"THE GRAND BUDAPEST HOTE" (2014 yapımı) Türü: Macera, Komedi, Suç Kostüm Tasarımcısı: Milena Canonero Yönetmen: Wes Anderson Oyuncular: Ralph Fiennes, F. Murray Abraham, Mathieu Amalric 2015 - 87. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"MAD MAX: FURY ROAD" (2015 yapımı) Türü: Aksiyon, Macera, Bilim-Kurgu Kostüm Tasarımcısı: Jenny Beavan Yönetmen: George Miller Oyuncular: Tom Hardy, Charlize Theron, Nicholas Hoult 2016 - 88. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"FANTASTIC BEASTS AND WHERE TO FIND THEM" (2016 yapımı) Türü: Macera, Aile, Fantastik Kostüm Tasarımcısı: Colleen Atwood Yönetmen: David Yates Oyuncular: Eddie Redmayne, Katherine Waterston, Alison Sudol 2017 - 89. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"PHANTOM THREAD" (2017 yapımı) Türü: Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Mark Bridges Yönetmen: Paul Thomas Anderson Oyuncular: Vicky Krieps, Daniel Day-Lewis, Lesley Manville 2018 - 90. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"BLACK PANTHER" (2018 yapımı) Türü: Aksiyon, Macera, Bilim-Kurgu Tasarımcısı: Ruth E. Carter Yönetmen: Ryan Coogler Oyuncular: Chadwick Boseman, Michael B. Jordan, Lupita Nyong'o 2019 - 91. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"LITTLE WOMEN" (2019 yapımı) Türü: : Drama, Romantik Kostüm Tasarımcısı: Jacqueline Durran Yönetmen: Greta Gerwig Oyuncular: Saoirse Ronan, Emma Watson, Florence Pugh 2020 - 92. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"MA RAINÉY'S BLACK BOTTOM " (2020 yapımı) Türü: Drama, Müzikal Kostüm Tasarımcısı: Ann Roth Yönetmen: George C. Wolfe Oyuncular: Viola Davis, Chadwick Boseman, Glynn Turman 2021 - 93. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"
"CRUELLA" (2021 yapımı) Türü: Macera, Komedi, Suç Kostüm Tasarımcısı: Jenny Beavan Yönetmen: Craig Gillespie Oyuncular: Emma Stone, Emma Thompson, Joel Fry 2022 - 94. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"WAKANDA FOREVER" (2022 Yapımı) Türü: Aksiyon, Macera, Bilim-Kurgu Kostüm Tasarımcısı: Ruth E. Carter Yönetmen: Ryan Coogler Oyuncular: Chadwick Boseman, Michael B. Jordan, Lupita Nyong'o 2023 - 95. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"	"POOR THINGS" (2023 Yapımı) Türü: Komedi, Drama, Romance Kostüm Tasarımcısı: Holly Waddington Yönetmen: Yorgos Lanthimos Oyuncular: Emma Stone, Mark Ruffalo, Willem dafoe 2023 - 95. Akademi Ödülleri: "En İyi Kostüm Tasarımı"

Tablo 6: 2007-2023 yılları arasında "En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü" kazanan tasarımcılar.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

b) Oscar Academy “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü” en çok kazanan tasarımcılar

Edith Head (Doğum Yeri: San Bernardino / California / A.B.D., 28.10.1897 - 24.10.1981): Tasarımcı, 8 defa Oscar Academy’nin “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü”nü kazanmıştır. Ödül aldığı filmler; 1950’de “The Heiress (1949)”, 1951’de “Samson and Delilah (1949)”, 1951’de “All About Eve (1950)”, 1952’de “A Place In The Sun (1951)”, 1954’te “Roman Holiday (1953)”, 1955’te “Sabrina (1954)”, 1961’de “The Facts of Life (1960)” ve 1974’te “The Sting (1973)”tir.

Irene Sharraf (Doğum Yeri: Boston / Massachusetts / A.B.D., 23.01.1910 - 16.08.1993): Tasarımcı, 5 defa Oscar Academy’nin “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü”nü kazanmıştır. Ödül aldığı filmler; 1952’de “An American In Paris (1951)”, 1957’de “The King and I (1956)”, 1962’de “West Side Story (1961)”, 1964’te “Cleopatra (1963) ve 1967’de “Who’s Afraid Of Virginia Woolf? (1966)”tur.

Colleen Atwood (Doğum Yeri: Washington DC / A.B.D., 25.09.1948 - ..): Tasarımcı, 4 defa Oscar Academy’nin “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü”nü kazanmıştır. Ödül aldığı filmler; 2003’te “Chicago (2002)”, 2006’da “Memories of Geisha (2005)”, 2011’de “Alice In Wonderland (2010)” ve 2017’de “Fantastic Beasts And Where To Find Them (2016)”dır.

Milena Canonero (Doğum Yeri: Turin / İtalya, 13.07.1949 - ..): Tasarımcı, 4 defa Oscar Academy’nin “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü”nü kazanmıştır. Ödül aldığı filmler; 1976’da “Barry London (1975)”, 1982’de “Chariots Of Fire (1981)”, 2007’de “Marie Antoinette (2006)” ve 2015’te “The Grand Budapest Hotel (2014)”dir.

Charles LeMaire (Doğum Yeri: Chicago / Illinois / A.B.D., 22.04.1897 – 8.06.1985): Tasarımcı 3 defa Oscar Academy’nin “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü”nü kazanmıştır. Ödül aldığı filmler; 1951’te “All About Eve (1950)”, 1954’te “The Robe (1953)” ve 1956’da “Love Is A Many-Splendored Thing (1955)”tir.

Dorothy Jeakins (Doğum Yeri: Santa Barbara / California / U.S.A., 11.01.1914 - 21.11.1995): Tasarımcı 3 defa Oscar Academy’nin “En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü”nü

kazanmıştır. Ödül aldığı filmler; 1949'da "Joan of Arc (1948)", 1951'de "Samson and Delilah (1949)" ve 1965'te "The Night Of The Iguana (1964)"dır.

Sandy Powell (*Doğum Yeri: Londra / İngiltere, 7.04. 1960 - ..*): Tasarımcı 3 defa Oscar Academy'nin "En İyi Kostüm Tasarımı Ödülü"nü kazanmıştır. Ödül aldığı filmler; 1999'da "Shakespeare In Love (1998)", 2005'te "The Aviator (2004)" ve 2010'da "The Young Victoria (2009)"dır.

3.2.2. Sinema İçin Kostüm Tasarlayan Moda Tasarımcıları

Sinema endüstrisi, uzun yıllardır moda tasarımcıları ile birlikte kostüm projeleri gerçekleştirmektedir. Sinema ve giyim ilişkisinde sahne sanatları terminolojisi açısından da kostüm başlığı altında baktığımızda; modanın sinemayı kullanmaktan kaçınmadığı, sinemanın da moda ve tekstil sektöründen faydalandığı açıkça görülmektedir. Moda ve sinema dünyasının yaratıcı alanlarını bir araya getirerek yapılan çalışmalar, her iki alana da farklı katkılar sağlamaktadır. Bu iş birliğini kostüm tasarımcılarından ayıran en önemli özellik ise moda tasarımcılarının kendi moda tasarım anlayışlarını kostüm tasarımlarına yansıtarak karakterlere ve filme etki etmeleridir. Bu sayede, kendi stillerini de sinema izleyicisine büyük ölçüde aktarabilmekteler. Moda tasarımcıları bazen bir filmin tüm kostüm tasarımlarını bazen de sadece belirli aktör ya da aktristler için kostüm tasarımı yapabilirler. Örneğin: Martin Scorsese'in yönettiği, başrolünü Leonardo DiCaprio'nun oynadığı "The Wolf of Wall Street (2013)" filminde Giorgio Armani Oscar ödüllü kostüm tasarımcısı Sandy Powel ile birlikte çalışarak, filme hakim olan ikonik Power Dressing tarzı kostümler hazırlamışlardır.⁶⁴

Sinema için kostüm tasarlayan başlıca moda tasarımcıları:

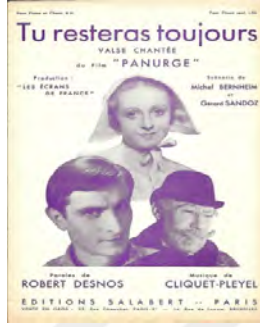
Paul Poiret (*Doğum Yeri: Paris / Fransa, 20.04.1879 -30.04.1944*): "The Loves of Queen Elizabeth (1912)", "Odette (1916)", "Quand on aime, (1920)", "Irène (1920)", "Le secret de Rosette Lambert (1920)", "L'appel du sang, (1921)", René Leprince "L'empereur des pauvres (1922)", "La garçonne (1923)", "Les ombres qui passent

⁶⁴ Hugo Campaign, "Armani designs the costumes for The Wolf of Wall Street", Vogue World Paris, 23 Aralık 2013, <https://www.vogue.fr/fashion/fashion-news/diaporama/armani-designs-the-costumes-for-the-wolf-of-wall-street/14082> (12 Mart 2023).

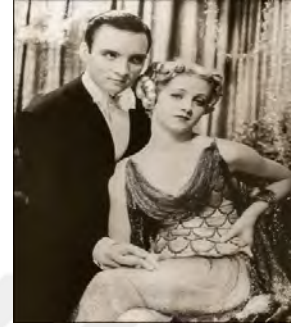
(1924)", "La voyante (1924)", "Le double amour (1925)", "Éducation de prince (1927)", "L'Inhumaine (1924)", "Paris qui dort (1925)", "Le fantôme du Moulin-Rouge (1925)" ve "Panurge (1932)" filmleri için kostüm tasarımları yapmıştır. (bk. Görsel 100, Görsel 101, Görsel 102).

Görsel 100: Moda tasarımcısı Paul Poiret.

Görsel 101: "Panurge (1932)" filminin afişi.

Görsel 102: "Panurge (1932)" filminde Danielle Darrieux ve Gérard Sandoz.

Kaynak Görsel 100: <https://poiret.com/en-row/brand/paul-poiret> (16 Mart 2023).

Kaynak Görsel 101, Görsel 102: <https://www.imdb.com/title/tt0187385/mediaindex/> (16 Mart 2023).

Elsa Luisa Maria Schiaparelli (Doğum Yeri: Roma/ İtalya, 10.09.1890 - 13.11.1933): "I'd Give My Life (1936)"ta Frances Drake'yi ve "Every Days a Holiday (1937)"de Maye West'i giydiren Schiaparelli, "Love in Exile (1936)", "When Thief Meets Thief (1937)", "King of the Damned (1935)", "Topaze (1951)", "Fugitive from Montreal (1950)", "Un certain monsieur (1950)", "Sombre dimanche (1948)", "Haar vriend uit de rimboe (1942)", "Tren Days in Paris (1940)", "La chaleur du sein (1938)", "Jump for Glory (1937)", "Aventure a Paris (1936)", "The Beloved Vagabond (1936)", "Nary Born (1936)" ve "Little Friend (1934)" gibi başlıca filmler için kostüm tasarımları yapmıştır. (bk. Görsel 103, Görsel 104, Görsel 105).

Görsel 103: Moda tasarımcısı Elsa Schiaparelli.

Görsel 104: "Every Days a Holiday (1937)" filminin afişi.

Görsel 105: "Every Days a Holiday (1937)" filminde Mae West.

Kaynak Görsel 103: <https://www.schiaparelli.com/en/21-place-vendome/the-life-of-elsa/> (16 Mart 2023).

Kaynak Görsel 104, Görsel 105: https://www.imdb.com/title/tt0028843/?ref=fn_al_tt_1 (16 Mart 2023).

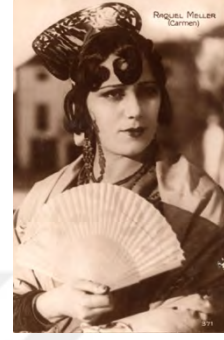
Jeanne Lanvin (Doğum yeri: Paris/ Fransa, 01.01.1867 - 06.06.1946): “Carmen (1926)”de Racquel Meller’I giydiren Lanvin, “La Venenosa (1928)”, “Menilmontant (1936)”, Edwin L. Marin, “I’d Give My Life (1936)” gibi filmlerdeki bazı kostümlerin tasarımlarını yapmıştır (bk. Görsel 106, Görsel 107, Görsel 108).

Görsel 106: Moda tasarımcısı Jeanne Lanvin.

Görsel 107: “Carmen (1926)” filminin afişi.

Görsel 108: “Carmen (1937)” filminde Racquel Meller.

Kaynak Görsel 106: <https://savoirfairelife.ca/2021/04/26/elbaz-lanvin/> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 107, Görsel 108: https://www.imdb.com/title/tt0016709/?ref_=ttmi_ov (17 Mart 2023).

Coco Chanel - Gabrielle Bonheur Chanel (Doğum Yeri: Saumur/ Fransa, 19.08.1883 - 10.01.1971): “Tonight or Never (1931)”, “The Rules of the Game (1939)”, “Le Quai Des Brumes (1938)”, “Lise Delamare as Marie Antoinette (1938)” ve “Last Year Marienbad (1961)” gibi başlıca filmler için kostüm tasarımları yapmıştır (bk. Görsel 109, Görsel 110, Görsel 111).

Görsel 109: Moda tasarımcısı Coco Chanel.

Görsel 110: “Tonight or Never (1931)” filminin afişi.

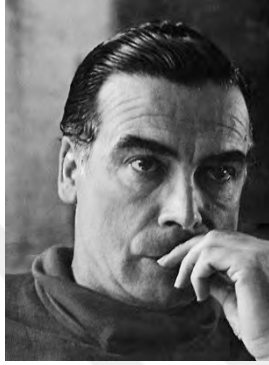

Görsel 111: “Tonight or Never (1931)” filminde Gloria Swanson ve Melvyn Douglas.

Kaynak Görsel 109: <https://www.entreprendre.fr/coco-chanel-etait-elle-vraiment-antisemite-et-espionne-pour-les-nazis/> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 110, Görsel 111: <https://www.imdb.com/title/tt0022489/mediaindex/> (16 Mart 2023).

El Cristóbal Balenciaga (*Doğum Yeri: Getaria/ İspanya, 21.01.1895 - 23.03.1972*):
“Anastasia (1956)”da Ingrid Bergman’ı ve “The Angel Wore Red (1960)”de Ava Gardner’i giydiren Balenciaga, “Lecciones de buen amor (1944)”, “Pecado de amor (1961)”, “Las hijas de Helena (1963)” ve “Como dos gotas de agua (1964)” filmleri için de kostüm tasarımları yapmıştır (bk. Görsel 112, Görsel 113, Görsel 114).

Görsel 112: Moda tasarımcısı El Cristóbal Balenciaga.

Görsel 113: “The Angel Wore Red (1960)” filminin afişi.

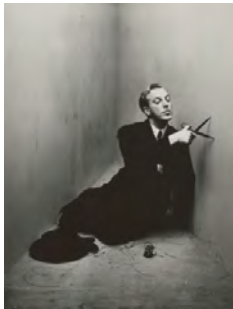
Görsel 114: “The Angel Wore Red (1960)” filminde Ava Gardner.

Kaynak Görsel 112: <https://londoncollegeofstyle.com/balenciaga-shaping-fashion/> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 113: https://www.imdb.com/title/tt0053601/?ref=tt_mv_close (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 114: <https://www.avagardner.com/beneficiaries-1-1-1-1> (17 Mart 2023).

Jacques Fath (*Doğum Yeri: Maisons-Laffitte/ Fransa, 06.09.1912 - 13.11.1954*):
“Quai des Orfèvres (1947)”, “The Red Shoes” (1948), “Portrait d’un assassin” (1949) ve “Entre onze heures et minuit” (1949) gibi başlıca filmler için kostüm tasarımları yapmıştır (bk. Görsel 115, Görsel 116, Görsel 117).

Görsel 115: Moda tasarımcısı Jacques Fath.

Görsel 116: “Quai des Orfèvres (1947)” filminin afişi.

Görsel 117: “Quai des Orfèvres (1947)” filminde Suzy Delair.

Kaynak Görsel 115: <https://agnautacouture.com/2013/05/05/jacques-fath-self-taught-fashion-designer/> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 116, Görsel 117: https://www.imdb.com/title/tt0039739/?ref=tt_mv_close (17 Mart 2023).

Pierre Alexandre Claudius Balmain (Doğum Yeri: Saint-Jean-de-Maurienne/ Fransa, 17.05.1914 - 29.06.1982): “Monsignor (1949)”, “One Step to Eternity (1954)”, “...And God Created Woman (1956)”, “La Parisienne (1957)”, “Paris Holiday (1958)”, “Riff Raff Girls (1959)” ve “Joy House (1964)” filmleri için kostüm tasarımları yapmıştır (bk. Görsel 118, Görsel 119, Görsel 120).

Görsel 118: Moda tasarımcısı Pierre Balmain.

Görsel 119: “...And God Created Woman (1956)” filminin afişi.

Görsel 120: “...And God Created Woman (1956)” filminde Brigitte Bardot.

Kaynak Görsel 118: <https://fashiongtonpost.com/pierre-balmain/> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 119: https://www.imdb.com/title/tt0049189/?ref=tt_mv_close (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 120: <https://classiq.me/style-brigitte-bardot-in-and-god-created-woman> (17 Mart 2023).

Hubert James Marcel Taffin de Givenchy (Doğum Yeri: Beauvais/ Fransa, 20.02.1927 - 10.03.2018): “Sabrina (1954)”, “Funny Face (1957)”, “Breakfast at Tiffany’s (1961)”, “Charade (1963)”, “Paris When It Sizzles (1964)” ve “How to Steal a Million (1966)” gibi başlıca filmler için kostüm tasarımları yapmıştır (bk. Görsel 121, Görsel 122, Görsel 123).

Görsel 121: Moda tasarımcısı Hubert de Givenchy.

Görsel 122: “Breakfast at Tiffany’s (1961)” filminin afişi.

Görsel 123: “Breakfast at Tiffany’s (1961)” filminde Audrey Hepburn.

Kaynak Görsel 121: <https://www.bhsusa.com/blog/post/the-beautiful-world-of-hubert-de-givenchy-is-on-the-auction-block> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 122, Görsel 123: https://www.imdb.com/title/tt0054698/?ref=fn_al_tt_1 (17 Mart 2023).

Christian Ernest Dior (Doğum Yeri: Granville/ Fransa, 21.01.1905 - 24.10.1957): “Sylvie et le fantôme (1946)”, “Man About Town (1947)”, “Stage Fright (1950)”, “No Highway in the Sky (1951)”, “Indiscretion (1953)” ve “The Little Hut (1957) gibi başlıca filmler için kostüm tasarımları yapmıştır (bk. Görsel 124, Görsel 125, Görsel 126).

Görsel 124: Moda tasarımcısı Christian Dior.

Görsel 125: “The Little Hut (1957)” filminin afişi.

Görsel 126: “The Little Hut (1957)” filminde Ava Gardner.

Kaynak Görsel 124: <https://vogue.com.tr/moda-haber/christian-dior-hakkinda-bilmeniz-gereken-10-bilgi-17386> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 125, Görsel 126: https://www.imdb.com/title/tt0050646/?ref=fn_al_tt_1 (17 Mart 2023).

Paco Rabanne - Francisco Rabaneda Cuervo (Doğum Yeri: Pasaia/ İspanya, 18.02.1934 - 03.02.2023): “Les aventuriers (1967)”, “Two for the Road (1967)”, “Barbarella (1968)” ve “Boom Boom (1990)” gibi başlıca filmler için kostüm tasarımları yapmıştır (bk. Görsel 127, Görsel 128, Görsel 129).

Görsel 127: Moda tasarımcısı Paco Rabanne.

Görsel 128: “Two for the Road (1967)” filminin afişi.

Görsel 129: “Two for the Road (1967)” filminde Audrey Hepburn.

Kaynak Görsel 127: <https://fashionelite.com/profile/paco-rabanne/> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 128, Görsel 129: https://www.imdb.com/title/tt0062407/?ref=fn_al_tt_1 (17 Mart 2023).

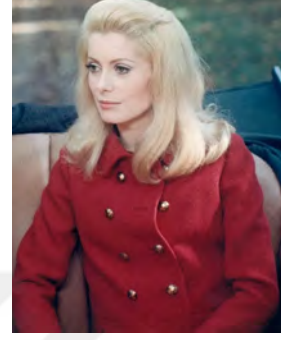
Yves Henri Donat Mathieu Saint Laurent (*Doğum Yeri: Oran/ Cezair, 01.08.1936 - 01.06.2008*): “The Pink Panther (1963)”, “Belle de Jour (1967)”, “The Inheritor (1973)” ve “The Hunger (1983)” gibi başlıca filmler için kostüm tasarımları yapmıştır (bk. Görsel 130, Görsel 131 Görsel 132).

Görsel 130: Moda tasarımcısı Yves Saint Laurent.

Görsel 131: “Belle de Jour (1967)” filminin afişi.

Görsel 132: “Belle de Jour (1967)” filminde Catherine Deneuve.

Kaynak Görsel 130: <https://www.imdb.com/name/nm0756721/bio/> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 131: <https://www.imdb.com/title/tt0061395/mediaindex/> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 132: <https://intheseats.ca/wp-content/uploads/2018/07/Belle-du-jour.jpg> (17 Mart 2023).

Giorgio Armani (*Doğum Yeri: Piacenza/ İtalya, 11.07.1934 - ..*): “American Gigolo (1980)”, “The Untouchables (1987)”, “Batman Returns (1992)”, “The Dark Knight (2008)” ve “The Wolf of Wall Street (2013)” filmleri için kostüm tasarımları yapmıştır (bk. Görsel 133, Görsel 134, Görsel 135).

Görsel 133: Moda tasarımcısı Giorgio Armani.

Görsel 134: “The Wolf of Wall Street (2013)” filminin afişi.

Görsel 135: “The Wolf of Wall Street (2013)” filminde Leonardo DiCaprio.

Kaynak Görsel 133: <https://www.villa88.com/know/giorgio-armani-to-host-its-iconic-one-night-only-event-at-venice-film-festival/> (18 Mart 2023).

Kaynak Görsel 134, Görsel 135: <https://www.imdb.com/title/tt0993846/> (18 Mart 2023).

Jean Paul Gaultier (*Doğum Yeri: Arcueil/ Fransa, 24.04.1952 - ..*): “The Cook, the Thief, His Wife & Her Lover (1989)”, “My Life ı Hell (1991)”, “Kika (1993)”, “The City of Lost Children (1995)”, “The Fifth Element (1997)”, “Bad Education” (2004), “The Skin I Live In (2011)” ve “Blue Is the Warmest Color (2013)” filmleri için kostüm tasarımları yapmıştır (bk. Görsel 136, Görsel 137, Görsel 138).

Görsel 136: Moda tasarımcısı Jean Paul Gaultier.

Görsel 137: “The Fifth Element (1997)” filminin afişi.

Görsel 138: “The Fifth Element (1997)” filminde Chris Tucker.

Kaynak Görsel 136: <https://www.fashiontimes.com/jean-paul-gaultier-knws-10124> (17 Mart 2023).

Kaynak Görsel 137, Görsel 138: <https://www.imdb.com/title/tt0119116/mediaindex/> (17 Mart 2023).

3.3. Sinemada İkonikleşmiş Kostümler

Çoğu zaman, kostüm tasarımcısının işi zordur, kıyafetler hikâyeye yeterince uyuyordur ancak arka planda kaybolabilirler. Ancak, film yeterince popüler ise, kostüm tasarımı da yeterince dikkat çekici ise bu durum değişebilir ve kostüm yalnızca onları giyen karakterleri tanımlamakla kalmaz, aynı zamanda filmlerin sembolü haline gelerek ikonlaşır.⁶⁵ Sinemadaki ikonik kostümler, moda ve kültür üzerinde kalıcı bir etkiye de sahip olarak filmin dışındaki dünyayı da etkileyebilirler. Bilim kurgu konseptlerinden başlayıp herkesin dolabında bulunabilecek kıyafetlere kadar çeşitlilik te gösterebilirler.

Sinemada başlıca ikonik kostüm örnekleri:

Charlie Chaplin’in kostümü: Chaplin’in 1914’te yarattığı, The Tramp (serseri) karakteri modern dünyanın insan kimliği üzerine eleştirel ancak mizahi bir bakış açısıyla

⁶⁵ William Taylor, “The Most Iconic Movie Costumes Of All Time”, 4 Ağustos 2021, <https://www.looper.com/477634/the-most-iconic-movie-costumes-of-all-time/> (18 Mart 2023).

yaklaşarak, modernist endişeleri ele almıştır.⁶⁶ Karakterin giydiği melon şapka, ceket, bol pantolon, uzun burunlu büyük ayakkabılar ve elinde bastonlu kostüm, hem tek tek hem de genel form olarak sinema tarihinde ikonlaşan ilk kostüm örneklerinden olmuştur (bk. Görsel 139).

Görsel 139: Charlie Chaplin'in yarattığı "The Tramp" (serseri) karakteri ve ikonik kostümü.

Kaynak Görsel 139: <http://charliechaplinproject.weebly.com/the-tramp.html> (19 Mart 2013).

"The Wizard of Oz (1939)" filmindeki mavi kareli elbise ve kırmızı ayakkabılar:

L. Frank Baum'un "The Wonderful Wizard of Oz (1900)" çocuk kitabından uyarlan filmin kostümlerini Adrian tasarlamıştır. Filmde, Judy Garland tarafından canlandırılan, Dorothy Gale karakterinin giydiği mavi kareli elbise ve giydiği kırmızı ayakkabılar, sinema tarihi için en önemli ikonik objelerden olmuşlardır. Mavi kareli elbise Dorothy'nin masumiyetini temsil ederken, çocuk kitabında gümüş renkli olarak tasvir edilen sihirli ayakkabılar ise dönemin yeni renkli sinema teknolojisi olan Technicolor'un etkisini daha iyi gösterebilmek amacı ile kırmızı olarak yapılmışlar (bk. Görsel 140, Görsel 141).⁶⁷

⁶⁶ Sonia Ghalian, "Tramping it out: Charlie Chaplin and the Modern", **Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities**, Vol.9, No.2, (2017), s.190.

⁶⁷ Laurie Brookins, "The New Adrian Biography is a Must-Have for Fans", *Screen Chic*, 11 Kasım 2019, <https://www.screenchic.com/post/the-new-adrian-book-is-a-feast-for-fans-of-costume-design> (18 mart 2023).

Görsel 140: “The Wizard of Oz (1939)” filminde Dorothy Gale’in elbisesi.

Görsel 141: “The Wizard of Oz (1939)” filminde Dorothy Gale karakterinin giydiği ikonikleşmiş kırmızı ayakkabılar.

Kaynak Görsel 140: <https://www.imdb.com/title/tt0032138/mediaindex/> (18 Mart 2023).

Kaynak Görsel 141: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-45418497> (18 Mart 2023).

“Casablanca (1942)” filmindeki trençkot ve fedora şapka: Kostümlerini Orry-Kelly’nin hazırladığı film II. Dünya Savaşının ortasında geçtiği için daha pratik ve işlevsel bir tarza sahipti. Ingrid Bergman’ın canlandığı Ilsa Lund karakterinin giydiği kostümler arasında basit gündelik elbiseler, uygun kesimli takımlar, şapkalar, eldivenler ve broşlar, Humphrey Bogart’ın canladığı Rick Blaine karakterinin ise giydiği beyaz smokinler, terzi yapımı iki parçalı takımlarla dönemin modasını yansıtmışlardır. Humphrey Bogart’ın giydiği vücuda oturan trençkot ve fedora şapkası onun karakterinin ikonik bir görünüm kazanmasına yardımcı olmuş ve zamanla popüler kültürde kalıcı bir iz bırakmasını sağlamıştır (bk. Görsel 142, Görsel 143).

Görsel 142: “Casablanca (1942)” filminde Humphrey Bogart ve Ingrid Bergman.

Görsel 143: “Casablanca (1942)” filminde Humphrey Bogart ve Ingrid Bergman

Kaynak Görsel 142, Görsel 143: https://www.imdb.com/title/tt0034583/?ref=ttfc_fc_tt (18 Mart 2023).

“The Seven Year Itch (1955)” filmindeki beyaz elbise: Bu filmde, metro istasyonu yanında geçen bir sahnede, Marilyn Monroe’nun beyaz elbisesinin havalandırılması önemli bir detaydır ve onun imajının anlaşılmasında merkezi bir rol oynamaktadır. Burada giydiği beyaz elbise, Monroe’nun hem bir sanat eseri hem de bir kültürel ikon olarak nasıl algılandığını göstermektedir. Monroe’nun bu elbisesi onu zamanının ötesinde bir figür olmasını sağlayan unsurlardan biri olmuştur.⁶⁸ William Travilla tarafından tasarlanmış olan bu beyaz elbise 20. yüzyılın en önemli ikonlarından da biri olmuştur (bk. Görsel 144, Görsel 145).

Görsel 144: “The Seven Year Itch (1955)” filminde Marilyn Monroe ve ikonik elbisesi.

Görsel 145: Victoria and Albert Museum’da sergilenen, Marilyn Monroe’nun giydiği ikonik elbise.

Kaynak Görsel 144: <https://www.imdb.com/title/tt0032138/mediaindex/> (18 Mart 2023).

Kaynak Görsel 145: [https://www.abc.net.au/news/2016-11-19/marilyn-monroes-happy-birthday-dress-sells-for-\\$6.5m/8039648](https://www.abc.net.au/news/2016-11-19/marilyn-monroes-happy-birthday-dress-sells-for-$6.5m/8039648) (18 Mart 2023).

“Breakfast at Tiffany’s (1961)” filmindeki siyah elbise: Bu filmde, Audrey Hepburn tarafından canlandırılan Holly Golightly karakterinin giydiği siyah elbise, minimalist şıklığın ve zamansız zarafetin simgesi haline gelmiştir. Hubert de Givenchy tarafından tasarlanan bu elbise, inci kolyeler, büyük güneş gözlükleri ve uzun sigara ağızlığı ile tamamlanarak 1960’ların moda anlayışını ve kadın imajını dönüştüren bir ikon olmuştur (bk. Görsel 146, Görsel 147).

⁶⁸ Lucy Bolton, “Marilyn every day: The persistence of Marilyn”, **Film, Fashion & Consumption**, Vol.4, No. 2-3, (2015), s.121-122.

Görsel 146: “Breakfast at Tiffany’s (1961)” filminde Audrey Hepburn.

Görsel 147: “Breakfast at Tiffany’s (1961)” filminde Audrey Hepburn.

Kaynak Görsel 146, Görsel 147: https://www.imdb.com/title/tt0054698/?ref=ttmi_ov_i (18 Mart 2023).

Indiana Jones filmlerindeki fedora şapka ve deri ceket: 1980’lerin başında Steven Speilberg yönetmenliğinde, 1981’de “Raiders of the Lost Ark” ile başlayan bu aksiyon ve macera serisinin, 2023 yılındaki son filmi “Indiana Jones and the Dial of Destiny” James Mongold tarafından yönetilmiştir. Seri toplam 6 filmde oluşmuştur. Harrison Ford’un canlandırdığı, Indiana Jones karakterinin fedora şapkası ve deri ceket, onun maceracı kişiliğini ve arkeolojik keşiflere olan tutkusunu yansıtan bir imzası haline gelmiştir. Kostüm tasarımcısı Deborah Nadoolman Landis ve deri uzmanı Peter Botwright’in işbirliğiyle, 1930’lar ve 1940’larda Amerikan askeri pilotlarının giydiği A-2 ceketlerinden esinlenilerek yaratılan bu kostümler, sinema tarihinin en tanınmış ikonları arasında sayılırlar (bk. Görsel 148, Görsel 149).⁶⁹

Görsel 148: “Raiders of the Lost Ark (1981)” filminde Harrison Ford..

Görsel 149: “Indiana Jones and the Dial of Destiny (2023)” filminde Harrison Ford.

Kaynak Görsel 148: https://www.imdb.com/title/tt0082971/?ref=ttfc_fc_tt (2 Şubat 2024).

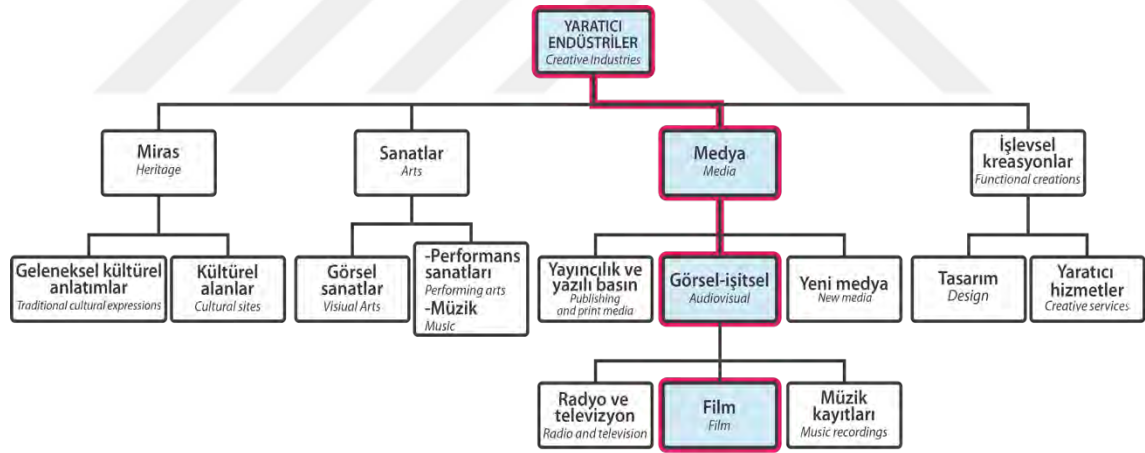
Kaynak Görsel 149: https://www.imdb.com/title/tt1462764/?ref=tt_mv_close (2 Şubat 2024).

⁶⁹ Lucasfilm, History in Objects: Indy’s Leather Jacket, 24.01.2024, <https://www.lucasfilm.com/news/history-in-objects-indys-leather-jacket/> (2 Şubat 2024).

İkonik kostümler görsel olarak sadece dikkat çekici olmakla kalmamış, aynı zamanda ilgili filmlerin anlatısına ve karakter gelişimine de önemli katkı sağlamışlardır. Karakterler için görsel bir kısaltma görevi gören bu kostümler popüler kültüre de yerleşmiş ve güncel modayı da etkilemişlerdir.

3.4. Yaratıcı Endüstrilerin Sınıflandırılması ve Film Endüstrisinin Küresel Değer Zincirinde Kostüm Tasarımının Yeri

Yaratıcı endüstriler, potansiyel ekonomik etkilere göre, bölge ve ülkeye göre değişebilen, sanat, tasarım, moda, film, müzik, video oyunları, yayıncılık ve reklamcılık gibi birçok alanı kapsayan geniş sektörler bütünüdür.⁷⁰ Bu endüstriler, yalnızca ekonomik büyüme ve istihdam yaratmakla kalmaz, aynı zamanda toplumların kültürel ve yaratıcı ifadelerinin temel taşlarını da oluştururlar. Teknoloji, kültür ve sanat arasındaki etkileşimden beslenen yaratıcı endüstriler, bu sayede sürekli bir yenilik ve gelişim içindedirler.

Şekil 1: Yaratıcı endüstrilerin sınıflandırılmasında film endüstrisinin yeri.⁷¹

Global olarak, yaratıcı endüstriler dört ana gruba ayrılırlar: 1) miras (heritage), geleneksel kültürel ifadeleri (sanat, el sanatları, festivaller ve kutlamalar) ve kültürel alanları (arkeolojik alanlar ve kütüphaneler vb.) içeren miras; 2) sanatlar (arts), görsel

⁷⁰ Ana Carla Fonseca Reis, "Introduction", Ana Carla Fonseca Reis (Ed), **Creative Economy** içinde (14-49), São Paulo: Itaú Cultural, 2008, s.25.

⁷¹ Jorge Mario Martínez Piva, Ramón Padilla Pérez, Claudia Schatan Pérez, Verónica Vega Montoya, "Audiovisual services and the film industry: Definition and main international trends", **The Mexican film industry and its participation in the global value chain**, Naciones Unidas, ECLAC Subregional Headquarters in Mexico, Mexico, D.F., October 2011, s.14.

sanatlar (resim ve heykel vb.) ve gösteri sanatlarını (müzik, tiyatro ve dans vb.) içeren sanatlar; 3) medya (media) reklam ve görsel-işitsel medya gibi medya (film, radyo ve TV ve müzik kayıtları); ve 4) işlevsel kreasyonlar (functional creations) tasarım, yeni medya ve yaratıcı hizmetlerden oluşan işlevsel yaratımlar (bk. Şekil 1).⁷²

Filmler, hem sanatsal bir ifade aracı olarak hem de popüler kültürün bir parçası olarak yaratıcı endüstriler içerisinde, kültürel ve ekonomik anlamda önemli bir yere sahiptir. Yaratıcı endüstrilerin sınıflandırılması şemasında film endüstrisi, medyada görsel-işitsel alanın içerisinde yer almaktadır (bk. Şekil 1). Film endüstrisinde yapılacak olan bir filmin tüm aşamalarını sırasıyla izleyen film yapımı, film dağıtımı ve film gösterimi olmak üzere üçlü bir etkinlik zinciri bulunmaktadır. Kostüm tasarımı ise bu zincirin yapım öncesi (pre-production) aşamasında başlayarak film yapımı (production) sürecini sonuna kadar yer almaktadır. Bu süreçte kostüm tasarımı, tasarım aşaması, tedarik aşaması, üretim aşaması, film çekim aşaması ve film çekimi sonrası şeklinde tanımlanmıştır (bk. Şekil 2).

⁷² Piva, s.13.

3.4.1. Film endüstrisinin küresel değer zincirinde kostüm tasarımı sürecinin yeri

a) Tasarım Aşaması

Film prodüksiyonunun talebi doğrultusunda yapılması planlanan filmin senaryosuna/ hikâyesine uygun olarak tasarım çalışması yapılır. Yapılacak olan tasarım çalışmaları için farklı uzmanlık alanları olan tasarımcılarla çalışılan bir ekip kurulur ya da bazıları ile proje bazlı çalışılabilir. Bu ekip; kostüm tasarımcısı, kostüm tasarımcısı asistanı, grafiker, kostüm illüstratörü, malzeme tasarımcıları (kumaş, baskı vb.), ayakkabı tasarımcıları, aksesuar tasarımcıları ve yeni teknoloji tasarım ve uygulayıcılarından olabilir.

b) Tedarik Aşaması

Filmin hazırlanacak ya da hazır olan kostüm tasarımlarına uygun olarak, gerekli olan malzemelerin ve hizmetlerin (3b tasarım vb.) tümünü araştırma ve tedarik etmek (satın alma, yaptırma veya kiralama) sürecini yönetmek, kostüm üretimi aşamaları için gereklidir. Tedarik sorumlusunun görevi bu açıdan çok önemlidir.

c) Üretim Aşaması

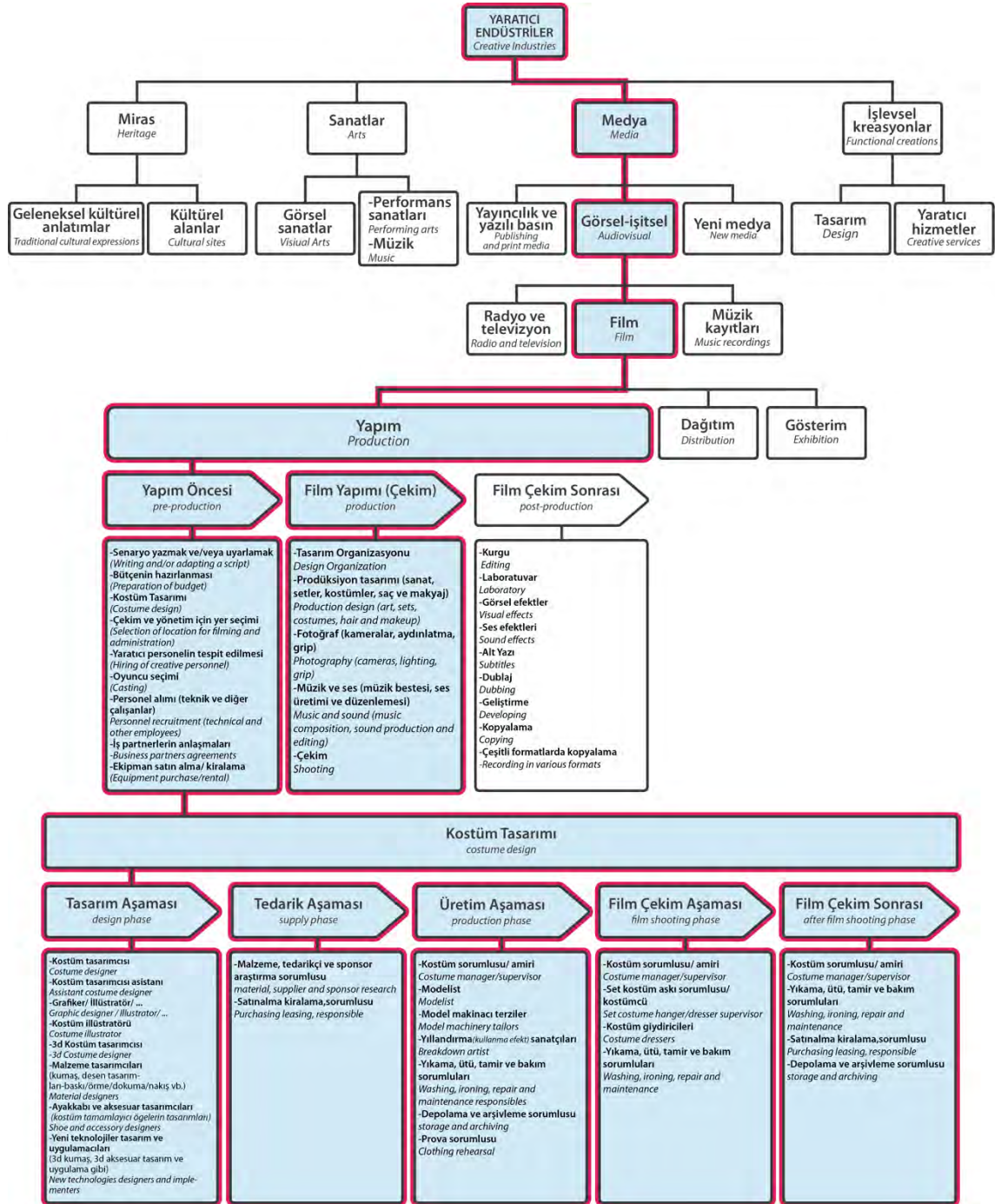
Kostümlerin tasarlandığı şekilde, doğru zamanda, doğru ölçülerde ve kalitede üretmek için de bir ekibe ihtiyaç vardır. Bu ekip kostüm sorumlusu, prova sorumlusu, modelist, model makinacı terziler, yıllandırma uzmanları, bakım uzmanları (yıkama, tamir, ütü vb.) ve depolama-arşivleme sorumlularından oluşturulabilir.

d) Film Çekim Aşaması

Film çekim aşamalarında da tasarım ekibinden kostüm sorumlusu, set kostüm sorumlusu, kostüm giydiricileri ve bakım sorumlusu gibi ekibin hazırda bulunması gerekir.

e) Film Çekimi Sonrası

Film çekiminden sonra, kostümler bir araya getirilerek gerekli ekipler tarafından bakım işlemleri yapılır, arşivlenirler. Kiralanan kostümler ise gerekli bakım ve benzeri işler yapıldıktan sonra tedarik departmanı tarafından iade edilirler.

Şekil 2: Yaratıcı endüstrilerin sınıflandırılması ve film endüstrisinin küresel değer zincirinde kostüm tasarımının yeri şeması (Düzenleme: Cihan Bahar, 2024).

3.5. Göstergebilim Açısından Sinemada Kostüm Tasarımı

Göstergebilim, semiyotik veya semiyoloji; işaretlerin yorumlanması, üretilmesi veya anlaşılması süreçlerini içeren tüm unsurların sistematik olarak incelenmesine

dayanan disiplinlerarası bir bilim dalıdır. Bu alan; anlambilim, dilbilim, fonetik, mimarlık, sosyoloji, psikanaliz gibi birçok bilim dalı ve disiplinin ortak çalışma alanıdır. Kültürel kodlar, gelenekler ve metinlerin anlamlandırılma süreçlerine göre düzenlenen işaret sistemleri, dilsel ve dil dışı göstergeler semiyotiğin inceleme konusudur.⁷³

Modern semiyotik, iki ana kaynağa dayanmaktadır. Bunlardan ilki, Ferdinand de Saussure'un ders notlarından hazırlanarak 1916'da yayımlanan Cours de "Linguistique Générale"dir (Genel Dil Bilimi Dersleri).⁷⁴ Diğeri ise Charles Sanders Peirce'in 1931-1958 yılları arasında yayımlanmaya başlayan "Collected Papers" (Bütün Yazılar) olmuştur. Saussure'un gösterge teorisi, 'gösteren-gösterilen' olarak adlandırılan ikili bir yapıya (dyadic) sahiptir. Ses ve biçimin etkileşimini ifade eden kısım 'gösteren' (signifier), anlam ve kavramın etkileşimini ifade eden kısım ise 'gösterilen' (signified) olarak tanımlanır. Peirce'in gösterge açıklaması ise üçlü bir yapıdadır (triadic). Onun gösterge anlayışı, 'temsil eden' (representamen), 'yorumlayan' (interpretant) ve 'nesne' (object) olmak üzere üç bileşen içerir. Hem Peirce hem de Saussure teorilerini, işaretçi ve işaret arasındaki temel ayrıma, yani bir işaretin işitsel veya yazılı biçimi ile temsil ettiği anlam arasındaki temel ilişkiye dayandırır.⁷⁵ Saussure, göstergenin toplumsal işlevine odaklanırken, Peirce ise göstergenin mantıksal işlevini ön plana çıkarır. Bu iki özellik birbiriyle yakından ilişkilidir ve günümüzde aynı bilim dalı için hem 'semyoloji' hem de 'semyotik' terimleri kullanılmaktadır. Avrupa dilbilimcileri Saussure'un geleneğini sürdürdüklerinden 'semyoloji' terimini benimserken, Amerikalı dilbilimciler 'semyotik' terimini tercih etmişlerdir.⁷⁶

1950'li yıllardan itibaren, teknolojik gelişmelerin etkisiyle, sinema ve televizyon gibi görsel iletişim araçlarının yaygınlaşması, reklamcılıktaki gelişmeler, geleneksel değerler ile kültürel araştırmaların artması gibi etkenler, göstergebilim kuramının bir bilim dalı olarak şekillenmesinde etkili olmuştur. 1960'lı yıllardan sonra, Algirdas Julien Greimas ve Roland Barthes gibi kuramcılarının çalışmaları sayesinde, gündelik yaşam,

⁷³ İlker Aydın, Yunus Emre Uyar, "Göstergebilimsel Bir Çözümleme Örneği Olarak Cemil Kavukçu'nun Ablam Adlı Öyküsü", **Dil ve Edebiyat Araştırmaları (DEA)**, No. 25, 2022, s.269.

⁷⁴ V. Doğan Günay, **Göstergebilim Yazıları**, İstanbul: Multilingual, 2002, s.7.

⁷⁵ Cahit Üstün, "Remake Film Afişlerinin Semiyotik İncelemesi: Old Boy Filmi Örneği", **Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences**, Vol.6, No.29, August 2020, ss.1329.

⁷⁶ Aydın, s.270.

müzik, moda ve görsel sanatlar gibi çeşitli alanlar etkilenmiştir. “Gösterge” terimi, dilbilimde, bir gösterilen veya kavram ile bir gösteren veya işitsel imge arasındaki birleşimden oluşan ögeyi tanımlamak için kullanılır; daha geniş anlamda ise “kendi dışında bir şeyi ifade eden öge” anlamını taşır.⁷⁷

Göstergebilimin inceleme alanına giren her şey metin olarak kabul edilir. Göstergebilim, metinlerin çözümlenmesiyle ilgilenir, bu metinler bir kültüre özgü olabilirler ya da olmayabilirler de. Alan olarak, müzik notalarından tablolara, reklam afişlerinden kültürel davranışlara, sinema filmlerinden tiyatro gösterilerine, şiirlerden romanlara kadar geniş bir yelpazede çeşitlilik gösterir. Metinler, göstergelerin sistematik analiziyle derin anlam katmanlarının keşfedilmesini sağlar. Göstergebilim, yüzeyde görünen anlamın ötesine odaklanarak anlamı bileşenlerine ayırır ve mitler, metaforlar ve kodlar aracılığıyla bu anlamı yeniden inşa eder.⁷⁸ Barthes, mitin önceden var olan semiyolojik bir yapıdan inşa edildiğini ve ikinci dereceden bir semiyolojik sistem olduğunu savunur. Ona göre mit, birinci düzey dil üzerinde işleyen ve mevcut anlamın dışında anlam üreten bir üst dildir. Mit; birinci düzey anlamı, var olan anlamı ele geçirir ve onu ikinci düzey anlama dönüştürür.⁷⁹ Mitin iki işlevi vardır; mit hem gösterir hem bildirir. Mitin resim fotoğraf gibi sözlü kısmı gelip geçicidir ve ilk anlamlarından sonra başka bir değer ifade ederler dolayısıyla mit, biçim yönünde sürekli değişim ve dönüşüme uğrar.⁸⁰

Ferdinand de Saussure'ün genel dil bilimi derslerindeki varsayımlar ve kavramsal verilerden esinlenen bazı göstergebilimciler, moda dilini göstergebilimsel bir perspektiften betimlemekten kaçınmamışlardır. Roland Barthes, “le Système de la Mode” (Moda Dizgesi, 1967) adlı eserinde, modanın özel bir dil sistemi olarak nasıl işlediğini açıklar. Bu çalışmada, modanın bir göstergeler dizgesi olarak nasıl yapılandığını ve anlamını belirlemeye çalışır. Moda konusunda şimdiye kadarki en ayrıntılı ve sistemli çalışmayı yapan, moda dilini göstergebilim görüngüsünde ele alan Ronald Barthes'ın

⁷⁷ Roland Barthes, **Göstergebilim İlkeleri**, Berke Vardar-Mehmet Rifat, (çev.), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979, s.9.

⁷⁸ Makbule Civelek, Oğuz Türkay, “Göstergebilimin Kuramsal Açısından İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma”, Alanya Akademik Bakış Dergisi, Vol.4, No.3, 2020, s.772.

⁷⁹ Roland Barthes, **Göstergebilimsel Metodoloji**, 1. Basım, İstanbul: Ütopya Yayınları, 2018, s.183.

⁸⁰ Civelek, s.772.

yönelimleri bir iletişim biçimi olarak, moda dilinin kendi özgürlüğünü ortaya çıkarmaya yönelik tanımlamalar içermektedir. Barthes, şu temel varsayımlara dayanır: Giysinin koruma ve görünüş gibi bilinen işlevlerinin yanı sıra, aynı zamanda bir gösterge işlevi de vardır. Roland Barthes, kitabında “yazılı giysi” başlığı altında bu işlevi inceler. Ona göre, her giysi bir gösterge-nesne olarak kabul edilir ve anlamlı birimlerden oluşur. Barthes, burada üç giysi türünden bahseder:

1- Görüntü-giysi, fotoğraflanmış ya da desen biçiminde sunulmuş olan, şu ya da bu gerçek bir giysiye gönderme yapan giysidir.

2- Yazılmış giysi, dil yoluyla dönüştürülmüş olan giysidir (bu türden bir giysi bir görseli, nesneyi yazı yoluyla betimlemeye dayanan ekphrasis tanımlamasını uygun düşmektedir).

3- Gerçek giysi, üçüncü bir giysi türüdür.

Yapıları birbirinden farklı olan *görüntü giysi* ve *yazılmış giysi* türlerinin gönderesi ortaktır: aynı gerçekliğe gönderme yaparlar. Ayrıca yapılarının yanında araçları da farklıdır. Birinin aracı çizgiler, renkler, yüzeylerken ötekinin ki ise sözcüklerdir. Birinin yapısı plastikken, ötekinin yapısı sözseldir. Ama her iki giysi türü de gerçek bir giysiye gönderme yapar, gerçek bir giysiyi temsil eder. Görüntü-giysi, biçim düzleminde; yazılı-giysi, sözcük düzleminde; gerçek giysi ise “*dil*” düzleminde tanımlanır. Bir giysi analiz edilirken ya edim (giysinin üretim, teknik yapısı) ya görüntüler (giysinin, fotoğraf vb. görseli) ya da sözcüklere (giysinin sözcüklerle betimlenmesi) göre incelenir. Gerçek bir giysiyi incelemek, görüntüleştirilen veya yazılı olarak betimlenen bir giysiyi incelemekten farklı bir yaklaşım gerektirir.⁸¹

Roland Barthes, “le Système de la Mode”de kostüm ve giysi arasında ayrım yaparak giysiyi, kostümün yapısal ve kurumsal biçimi olarak tanımlamıştır. Kostüm ise belirli bir yer, ülke, dönem vb. özgü giysi anlamına gelir; istenildiği gibi tasarlanabilir ve farklı parçalardan oluşturulabilir; bir topluma, bölgeye, dine veya kuruma aitliği

⁸¹ Kubilay Aktulum, *Moda ve Metinlerarasılık-Alexander McQueen ve Üstgiysisellik*, 1. Basım, İstanbul: Çizgi Yayınevi, 2020, s.17-18.

simgeleyebilir. Barthes, modayı kostüm olgusu içinde değerlendirir, ancak giysi ve kostüm arasında karşılıklı bir etkileşim olduğunu da belirtir.⁸²

Roland Barthes, göstergebilimi dört ana başlık altında inceler: kullanılan dil ile söz, gösterilen ile gösteren, dizge ile dizim, ve düz anlam ile yan anlam. Bu kavramların hepsi ikili karşıtlıklar içerir. Barthes'a göre, bir gösterge, gösteren ve gösterilenden oluşur.⁸³

20. yüzyılda dilbilim alanında ortaya çıkan ve daha sonra birçok disiplini etkileyen göstergebilimsel yaklaşım, sinemanın gelişim süreçleriyle de örtüşmüştür. Sinemayla teorik düzeyde ilgilenenleri kendine çeken göstergebilim, filmlerin yapısal analizine yönelik sistematik bir yöntemin gelişmesine de yol açmıştır.

“Herkesin nesnesleri gördüğü yerde göstergebilimcinin gördüğü anlamdır” diyen Umberto Eco, sinema göstergebilimi üzerine çalışanlar arasında en çok bilinen isimlerdendir. O, Saussure ve Peirce’i eleştirirken her ikisinden de etkilenmiştir. Peter Wollen, Peirce’den, Christian Metz ise Saussure’den etkilenmiştir. Metz, Eco ve Wollen, görsel göstergelerin niteliğini ve işleyiş biçimini inceleyerek sinemada yan anlamın ne olduğunu araştırmışlardır.⁸⁴

3.5.1. Filmlerde Ana Karakterin Kostümünün Göstergelerarasılık İlişkisi

Yönetmenliğini Quentin Tarantino’nun yaptığı, başrollerini Uma Thurman ve David Carradine’nın oynadığı 2003 yılı yapımı “Kill Bill: Vol.1” filminin ana karakteri “Betarix Kiddo”nun giysi göstergeleri Barthes’in “anlam sistemi” ile filminden alınan görüntü üzerinden yorumlanarak, yan anlamsal kodlar, eylemsel kodlar, sembolik kodlar ve kültürel kodlara bakılarak bu örnek çalışma yapılmıştır.

⁸² Aktulum, s.25-26.

⁸³ Roland Barthes, **The Semiotic Challenge**, Los Angeles: University of California Press, 1994, s.77.

⁸⁴ Âlâ Sivas, “Göstergebilim ve Sinema İlişkisi Üzerine Bir Deneme”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı.21, s.532.

Betarix Kiddo'nun Kostümünün Gösterge Çözümleme Tablosu

Görsel 150: “Kill Bill: Vol.1 (2003)” filminde bir diskoda dövüş sahnesinde Beatrix Kiddo karakteri.

Gösterge	Düz Anlam		Yan Anlam
	Gösteren	Gösterilen	Kültürel Kodlar
Beatrix Kiddo'nun bulunduğu Japonya'da bir gece kulübünde geçen bir sahne.	Ceket, pantolon, kılıç.	Yanlarında düz çizgi şeklinde siyah şeritleri olan, ceket ve pantolondan oluşan takım. Uzun kılıç.	Kullanılan parlak sarı renkte, vücuda oturan sportif giysi formu, karakterin güçlü ve savaşçı karakterini öne çıkarmak amaçlanmıştır. Karakterin elindeki uzakdoğu temalı uzun keskin kılıç karakterin uzakdoğu savaş sanatına da hakim olduğu vurgulanmıştır.

Tablo 7: Barthes'in “anlam sistemi”ne göre “Kill Bill: Vol.1 (2003)” filminde Beatrix Kiddo'nun kostüm analiz tablosu.

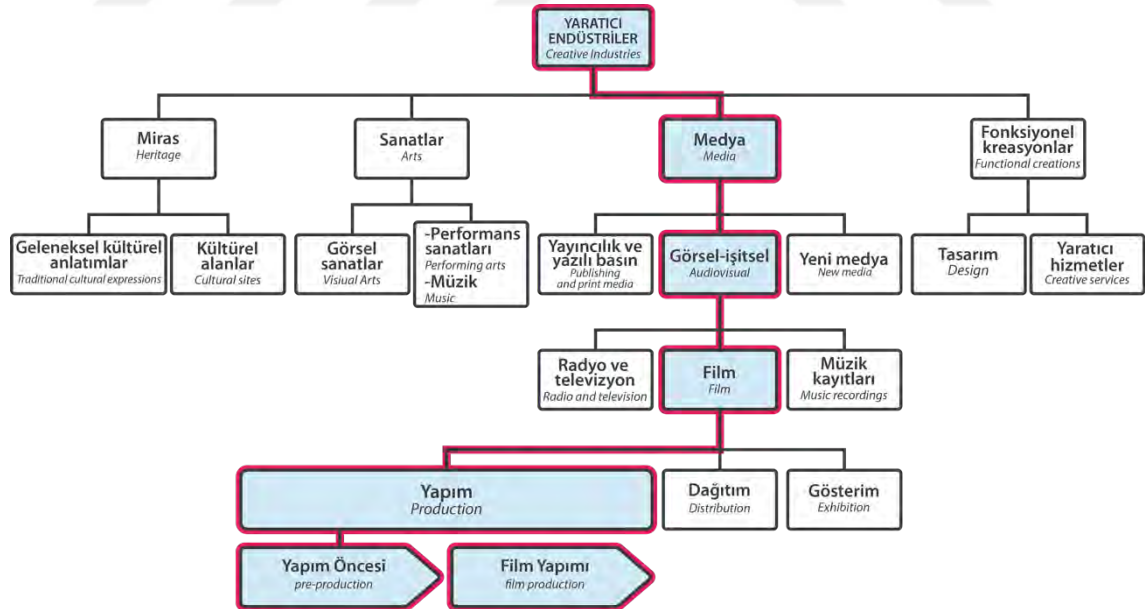
Beatrix Kiddo'nun kostümünün gösterge çözümleme tablosunda (bk. Tablo 7) Beatrix Kiddo'nun giydiği sarı kostüm, Bruce Lee'nin “Game of Death (1978)” filmindeki ikonik tulumundan esinlenilmiştir. Hem uzakdoğu sporlarında usta olan Bruce Lee'nin kostümünden alıntı yapılması, hem de uzakdoğu savaş sanatlarında kullanılan bir kılıcın kullanılması Kiddo'yu güçlü ve savaşçı bir kahraman karakter haline getirmiştir. Ayrıca 70'ler ve 80'lerin uzakdoğu dövüş filmlerine de bir gönderme yapılmıştır.

3.6. Sinemada Kostüm Tasarımını Etkileyen Başlıca Unsurlar

Sinema, görsel bir sanat formu olarak hikâyelerini anlatırken çeşitli unsurlardan yararlanır ve bu unsurların içinde kostüm tasarımı özel bir yere sahiptir. Kostümler, film yönetim ekibinin yaratıcı vizyonundan sinema akımlarına, film türlerinden anlatım öğelerine ve senaryonun derinliklerine kadar birçok faktör tarafından şekillendirilir. Filmdeki karakterlerin giyim tarzları, izleyiciye hikâyenin tonunu, dönemi ve sosyal çerçevesini aktarırken, sinema akımları ve film türleri, kostümlerin estetik ve fonksiyonel yönlerini belirler. Anlatım öğeleri ve senaryo ise, karakterlerin psikolojisi ve hikâyedeki yerlerini görsel bir dile dönüştürür. Bütün bu unsurlar, sinemada kostümün sadece bir aksesuar olmadığını, bir anlatım aracı olduğunu ve filmin bütünleyici bir parçası olarak hikâyeyi güçlendirdiğini gösterir.

3.6.1. Film Yönetiminin Kostüm Tasarımına Etkileri

Film endüstrisi, birçok sistemden oluşur. Bu sistemin temel yapı taşlarını film yapımcıları, yapım şirketleri ve dağıtım şirketleri oluşturur (bk. Şekil 3).

Şekil 3: Film endüstrisinde film yapımının yeri (Düzenleme: Cihan Bahar, 2023).

Yapımcılar, projenin geliştirilmesinden finansmanına, prodüksiyon sürecinin yönetilmesinden post-prodüksiyon aşamasına kadar her adımda aktif olarak yer alırlar. Yapımcılar, genellikle filmin bütçesini oluşturur, yönetmen ve oyuncular gibi anahtar

ekip üyelerini seçer ve projenin zamanında tamamlanmasını sağlar. Film yapım şirketleri, filmlerin geliştirilmesi, üretilmesi ve bazen de dağıtılması sürecinde merkezi bir rol oynayan kurumlardır. Bu şirketler, büyük stüdyolardan bağımsız yapım şirketlerine kadar çeşitlilik gösterirler. Film dağıtım şirketleri ise, yapımcılar ve yapım şirketleri tarafından üretilen filmlerin sinemalara, televizyon kanallarına, dijital platformlara ve diğer izleyici kanallarına ulaşmasını sağlar. Dağıtım, bir filmin başarısı için kritik bir aşamadır, çünkü geniş izleyici kitlelerine ulaşma kapasitesi, filmin ticari başarısını doğrudan etkiler.

Film yapımı öncesi (pre-production) yapımcı, filmin yönetmenine yapılacak olan filmin sanatsal vizyonunu ve projeden beklentileri net bir şekilde ifade eder. Ayrıca yönetmen ile bu vizyonu gerçeğe dönüştürülmesi için görüş alışverişinde bulunur. Yönetmenden, “filmin hikâyesini ve karakterlerini anlatma konusunda güçlü bir anlayışa ve yaratıcı bir yaklaşıma sahip olması” beklentisinin yanı sıra, belirlenen bütçeye göre de en iyi sonucu alması beklenir. Bu beklentiler, yapımcı ve yönetmen arasındaki ilişkinin sağlıklı ve üretken olmasını sağlar. Yapımcının, yönetmenin yaratıcı özgürlüğüne saygı duyması ve desteklemesi de bu işbirliğinin başarısı için hayati önem taşımaktadır.⁸⁵

Görsel 151: “Kurt Seyit ve Şura (2014)”
filminde Kıvanç Tatlıtuğ.

Görsel 152: “Kurt Seyit ve Şura (2014)”
filminde Farah Zeynep Abdullah.

Kaynak Görsel 151, Görsel 152: <https://www.imdb.com/title/tt3467380/> (16 Mart 2023).

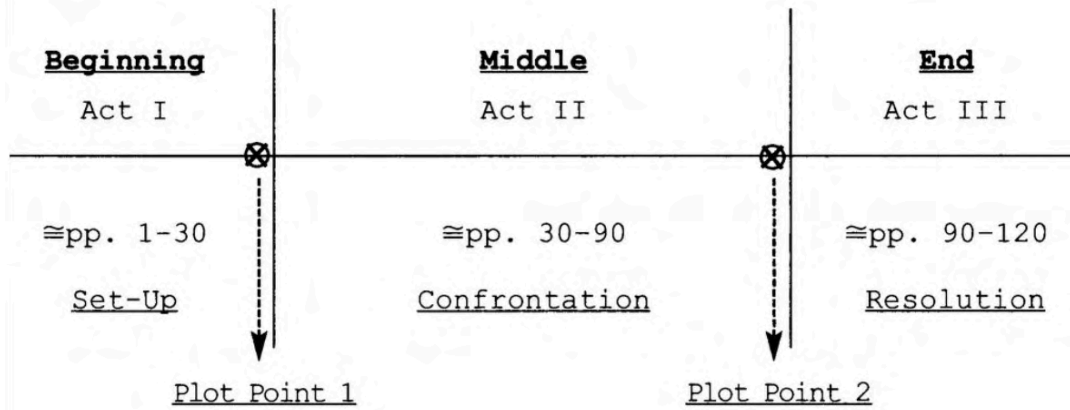
Kostüm, bir filmin genel tasarımının temel bir unsuru olarak kabul edilir. Kostüm tasarımcıları yönetmenin vizyonu doğrultusunda, hikâyeye ve filmin özelliklerine uygun olarak araştırmalarını yapar ve temelde aktörleri karakterleri

⁸⁵Nursena Şatana, “Yapımcı Mı Üretici Mi? Yapımcılık Mesleği Üzerine Ezel Akay ile Söyleşi”, **Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi**, Vol. 3, No.2, Aralık 2020, s.171.

dönüştürecek şekilde giydirerek kıyafetleri yaratmaya çalışırlar.⁸⁶ Yönetmen, filmdeki hikâyenin anlatımını ve karakterlerin görsel sunumunu güçlendirmek için kostüm tasarımcısı ile yakın işbirliği yaparak ona rehberlik eder (bk. Görsel 151, Görsel 152).⁸⁷ Filmdeki anlatıyı güçlendirmek, hem hikâyenin anlatısını hem de mizansen (mise-en-scène) desteklemek için bu yaratıcı süreçte kostüm tasarımcısına önemli görevler düşmektedir.⁸⁸

3.6.2. Sinemada Hikâyenin/ Senaryonun Kostüm Tasarımına Etkileri

Sinema, anlatı sanatlarının en görsel biçimlerinden biridir ve bu anlatının temel taşlarından biri de hikâye ve senaryodur. Sinema hikâyesi, izleyiciyi belirli bir olay örgüsüne, karakterlere ve temalara doğru yönlendirir.⁸⁹ Senaryo ise bu hikâyenin yapılandırılmış ve yazılı hâlidir, filmin tüm anlatı bileşenlerini içerir.⁹⁰ Bir film hikâyesi genellikle birkaç temel unsurdan oluşur: karakterler, olay örgüsü, tema ve anlatı tarzı. Bu unsurlar senaryoda detaylandırılır ve yapılandırılır. Syd Field'a göre, senaryonun üç ana yapısal bölümü vardır: başlangıç, gelişme ve sonuç (bk. Şekil 4).⁹¹

Şekil 4: Syd Field'in senaryonun üç ana yapı şeması.

Kaynak Şekil 4: Syd Field, *Screenplay: The Foundations of Screenwriting*, New York:Delta, 2005, s.21.

⁸⁶ Nancy E. Friedland, "Costume and Fashion- Cinema and Media Studies", *Oxford Bibliographies*, <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199791286/obo-9780199791286-0020.xml> (19 Mart 2023), s.1.

⁸⁷ Sema Işık Saral, -Kostüm Tasarımcısı- "Filmlerde Kostüm Tasarımcısının Rolü" konulu görüşme. İstanbul: 12 Haziran 2023.

⁸⁸ Maarit Kalmakurki (Ed.), "Fantasy Animation & Costume: The Unexploited Potential of Costume Design and Costume Designer in Computer-Animated Films", *Fantasy/Animation Research Network*, 2019, s.1.

⁸⁹ Arif Can Güngör, *Filmde Anlatı Yapısı*, 1. Basım, İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları, 2022, s.47.

⁹⁰ David Bordwell, Kristin Thomson, *Film Art: An Introduction*, 10. Basım, New York: McGraw-Hill, 2012, s.54.

⁹¹ Syd Field, *Screenplay: The Foundations of Screenwriting*, New York:Delta, 2005, s.21.

Kostüm tasarımcısı, bir filmdeki hikâye ve karakterlerin derinliklerini, giysiler aracılığıyla seyirciye aktaran bir hikâye anlatıcısıdır. Bu yüzden senaryo/ hikâye çok önemlidir.⁹²

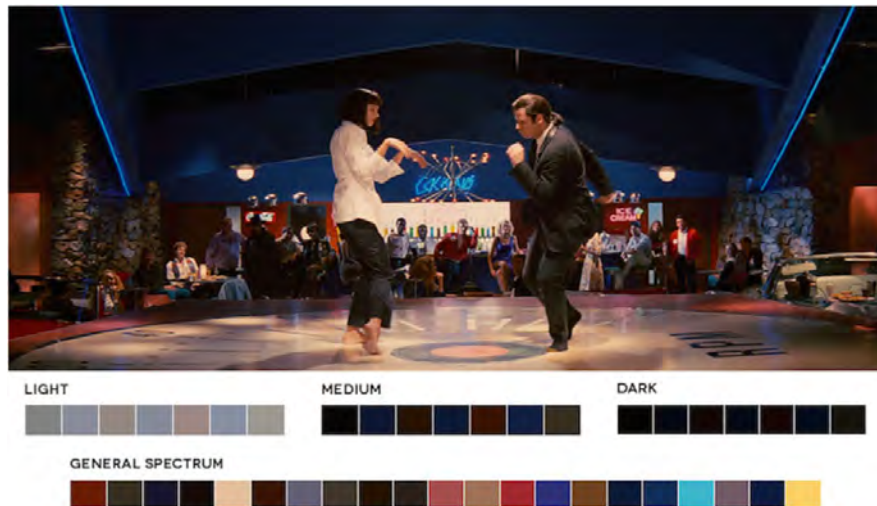
Tasarımcının işe başlamadan önce, film yönetiminin talepleri doğrultusunda, filmin yapılacak olan filmin senaryo/ hikâye okumasında, dikkate alarak araştırması ve hazırlık yapması gereken başlıca öğeler:

a) Hikâyede / Senaryoda Olay Örgüsü ve Anlatı Tarzı

Kostüm tasarımları, filmin anlatı tarzına ve olay örgüsüne uygun olmalıdır. Örneğin, aksiyon filmleri için fonksiyonel ve hareket kabiliyetine izin veren kostümler tercih edilmeli, dönem filmleri için tarihi doğruluğu yansıtan, detaylara önem verilen kostümler ön planda olmalıdır.

b) Tema ve Renkler

Sinema kostüm tasarımında renkler, filmdeki genel temayı ve duygusal tonu desteklemek için kritik bir rol oynar. Renkler, karakterler arasındaki ilişkileri ve sosyal sınıfları görsel olarak ifade etmek, hatta zaman zaman karakterlerin iç dünyalarını yansıtmak için kullanılır. Kostümde kullanılacak renkleri belirlerken filmin görüntü yönetmeni ile çalışılması da önemlidir (bk. Görsel 153).

Görsel 153: Görüntü yönetmeni Andrej Sekula, “Pulp Fiction (1994)” filminin renk paleti.

Kaynak Görsel 153: <https://digitalsynopsis.com/design/color-palettes-famous-movies/> (20 Mart 2023).

⁹² Önder Şenyapılı, *Sinema Tasarım*, 2. Basım, İstanbul: Boyut Yayın Grubu, 2002, s.172.

c) Hikâyede Dönem ve Zaman

Kostümler, filmin geçtiği zaman dilimini ve kültürel dönemi doğru bir şekilde yansıtmalıdır. Tarihi doğruluk, izleyicinin hikâyeye inanmasını ve kendini o dönemde hissetmesini sağlar (bk. Görsel 154).

Görsel 154: Konusu 18. yüzyılda geçen “Belle (2013)” filminden bir sahne.

Kaynak Görsel 154: https://www.imdb.com/title/tt2404181/?ref=fn_al_tt_1 (20 Mart 2023).

d) Hikâyede Mekân, Yer, Bölge

Filmin geçtiği mekan, kostüm tasarımını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Örneğin, sıcak bir iklim ve kurak bir bölgede geçen bir hikâyede karakterlerin giyim tarzı, izleyiciye mekanın hissiyatını aktaracak şekilde tasarlanmalıdır (bk. Görsel 155).

Görsel 155: “Dune: Part Two (2024)” filminden çölde bir sahne.

Kaynak Görsel 155: https://www.imdb.com/title/tt15239678/?ref=ttmi_ov_i (30 Mayıs 2024).

e) Hikâyede Karakterler

Kostüm tasarımcılarının, karakter analizi yaparak, her bir karakterin kişiliğini, geçmişini ve motivasyonunu giysilerle ifade etmeleri önemlidir. Bir karakterin ruh halini

ve hikâyedeki gelişimini seyirciye aktarmada önemli bir unsurdur (bk. Bölüm 3.7. Sinemada Kostüm Tasarımı Açısından Karakter ve Tip Kavramı).

f) Hikâyede Giysi Formları, Giysi Malzemeleri

Giysi formu, kostümün genel silueti, kesimi ve tarzını belirlerken aynı zamanda da karakterlerin kimliklerini, sosyal statülerini ve dönemlerini yansıtması açısından önemlidir. Örneğin, Rönesans döneminde kullanılan kabarık etekler ve korsajlar, zenginlik ve gösterişin sembolüken modern kostüm tasarımında ise minimalist kesimler, karakterin sadeliğini ve modernliğini yansıtabilmektedir. Kostümlerde giysi formları kadar doğru seçilmiş malzemeler, kumaşlar, desenler de çok önemlidir. Bu seçimler, hikâyenin inandırıcılığını da güçlendirir (bk. Görsel 156).

Görsel 156: Anna Roth'un "Ma Rainey's Black Bottom (2020)" filmi için yaptığı tasarım örneği.

Kaynak Görsel 156: Samuel G. Freedman, Ma Rainey's Black Bottom: Journey From Stage To Screen, 1. Basım, ABD: Assouline, 2020, s.80-81.

g) Aksesuarlar

Sinemada aksesuarlar, karakterlerin kişiliklerini, sosyal statülerini ve hikâyenin geçtiği dönemi yansıtmak için kullanılır. Aksesuar seçimi, karakterin özelliklerini ve hikâyedeki rolünü güçlendirir. Örneğin, bir karakterin taşıdığı özel bir kolye veya saat, onun geçmişi veya karakterinin önemli bir yönü hakkında ipuçları verebilir.

Görsel 157: “Elizabeth: The Golden Age (2007)” filminde kullanılan aksesuar ve takı örnekleri.
Kaynak Görsel 157: https://www.imdb.com/title/tt0414055/?ref_=tt_mv_close (22 mart 2023).

h) Makyaj, Saç Tasarımı

Makyaj ve saç şekli karakterlerin kişiliklerini, duygusal ve sağlık durumlarını, hikâyenin geçtiği dönemi vurgulamak, ya da tamamen fantastik bir karakteri yaratmak için kullanılır. Kostüm tasarımı açısından da makyaj ve saç şekli kostümü tamamlayan ana öğelerdendir (bk. Görsel 158, Görsel 159).

Görsel 158: Aktör Heath Ledger.

Görsel 159: “The Dark Knight (2008)” fiminde Heath Ledger.

Kaynak Görsel 158: https://www.imdb.com/name/nm0005132/?ref_=tt_mv_desc (22 mart 2023).

Kaynak Görsel 159: <https://www.imdb.com/title/tt0468569/mediaindex/> (22 mart 2023).

3.6.3. Sinemada Türlerin Kostüme Etkileri

Sinema endüstrisinin şekillendiği 1920’li yıllarda Hollywood’da seyircinin ilgisini çekebilecek yeni ve farklı projeler yapılırken, daha önce gişe hasılatı yüksek olan filmlerin de benzerleri yapılmış. Bu şekilde filmlerin türleri (genre) ve tarzları da oluşmaya başlamıştır.⁹³ Film yapımcılarının arayışları ve uyguladıkları sistem ile zamanla artan tür çeşitleri, belirli anlatı yapıları, temaları, görsel ve işitsel stilleri içinde barındıran film gruplarını ifade eder hale gelmiştir. Türler, izleyicilere ne tür bir hikâye ve stil bekleyebilecekleri konusunda ipuçları verirken eleştirmenlerin de işini kolaylaştırmıştır. Bir film birden fazla türü de içerebilir. Bu bölümde birden fazla türe ait olan filmler örnek gösterilmiş, fakat bunların sadece ana türleri ele alınmıştır.

Film türleri, sinemanın tüm yaratıcı unsurlarını olduğu gibi, kostüm tasarımını da büyük ölçüde etkiler. Her tür, belirli estetik ve stilistik beklentiler oluşturur ve bu da kostüm tasarımcılarının işini yönlendirmektedir. Böylelikle her film türüne uygun farklı kostüm tasarımı yaklaşımları olur. Kostüm tasarımı, karakterlerin kişiliklerini, hikâyenin temasını ve ortamı yansıtmak için önemlidir.

Bu listedeki türler, daha spesifik alt türlere ayrılabilir ve zamanla yeni türler ortaya çıkabilir.

Başlıca Film Türleri:

a) Aksiyon Film Türü

Bu tür filmlerde kostümler, hareket özgürlüğü ve dayanıklılık göz önünde bulundurularak tasarlanır. Fonksiyonel ve pratik kıyafetler, karakterlerin fiziksel aktivitelerini destekler. Askeri üniformalar, dövüş kıyafetleri ve zırhlar sıkça kullanılır. Ayrıca, kostümler, karakterlerin güçlü ve dinamik görünümelerini vurgulamak için stratejik detaylarla donatılır (bk. Tablo 8, Tablo 9).

⁹³ Nilgün Abisel, **Popüler Sinema ve Türler**, 1. Basım, İstanbul: Alan Yayıncılık, 1995, s.42.

Aksiyon Filmi Örneği: “Mad Max: Fury Road (2015)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2015/ Avustralya, ABD / İngilizce/ 120 dk
	Türü: Aksiyon, Macera, Bilim Kurgu
	Dağıtım Şirketi: Warner Bros. Pictures
	Yapımcı: Doug Mitchell, George Miller, P. J. Voeten
	Yapım Şirketi: Village Roadshow Pictures, Kennedy Miller Mitchell, RatPac Entertainment
	Yönetmeni: George Miller
	Senaryo/ Yazar: George Miller, Brendan McCarthy, Nick Lathouris
	Oyuncular: Tom Hardy, Charlize Theron, Nicholas Hoult
	Prodüksiyon Tasarımı: Colin Gibson, Lisa Thompson
	Görüntü Yönetmeni: John Seale
	Kostüm Tasarımcısı: Jenny Beavan
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Lesley Vanderwalt, Elka Wardega ve Damian Martin
	Müzik: Tom Holkenborg (Junkie XL)
	Görsel Efekt: Andrew Jackson, Tom Wood, Dan Oliver ve Andy Williams
Görsel 160: Filmin afişi.	
Kurgu: Margaret Sixel Ses Kurgu: Mark A. Mangini ve David White Ses Miksajı: Chris Jenkins, Gregg Rudloff ve Ben Osmo	

Tablo 8: “Mad Max: Fury Road (2015)” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 160: https://www.imdb.com/title/tt1392190/?ref=fn_al_tt_1 (9 Mart 2023).

“Mad Max: Fury Road (2015)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 161: “Furiosa” karakteri rolünde oyuncu Charlize Theron.	Görsel 162: Filmden bir kostüm örneği.	Görsel 163: Jenny Beavan’ın stüdyosunda kostüm çalışması.
		
		Görsel 164: Bir kostümün üretim/ dikim ve eskitme efekti detayı.

Tablo 9: Jenny Beavan’a “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Mad Max: Fury (2015)” filminden detaylar.

Kaynak Görsel 161, Görsel 162, Görsel 164: Jasin Boland, Fotoğraf Çekimi, 2012, Warner Bros. Entertainment Inc., Village Roadshow Films (BVI) Limited, Namibya, (03 Mart 2022)

Kaynak Görsel 163: Bridget Arsenault, “How Charlize Theron Taught Mad Max Costume Designer Jenny Beavan to Take a Compliment”, 26 Şubat 2016, <https://www.vanityfair.com/hollywood/2016/02/jenny-beavan-mad-max-costumes-interview> (10 Ekim 2022).

b) Macera Filmi Türü

Bu tür filmlerde kostümler egzotik mekanlar, fantastik yaratıklar, keşifler, yolculuklar, farklı macera ve hikâyelere uygun olarak değişiklik gösterebilecek şekilde tasarlanır (bk. Tablo 10, Tablo11).

Macera Filmi Örneği: “The Grand Budapest Hotel (2014)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2014/ Almanya / İngilizce/ 100 dk
	Türü: Macera, Komedi, Suç
	Dağıtım Şirketi: Fox Searchlight Pictures
	Yapımcı: Wes Anderson, Scott Rudin, Steven Rales, Jeremy Dawson
	Yapım Şirketi: Fox Searchlight Pictures, TSG Entertainment, Indian Paintbrush, Studio Babelsberg, American Empirical Pictures
	Yönetmeni: Wes Anderson
	Senaryo/ Yazar: Wes Anderson, Hugo Guinness
	Oyuncular: Ralph Fiennes, F. Murray Abraham, Mathieu Amalric
	Prodüksiyon Tasarımı: Adam Stockhausen
	Set Dekorasyonu: Anna Pinnock
Görsel 165: Filmin afişi.	Görüntü Yönetmeni: Robert D. Yeoman
	Kostüm Tasarımcısı: Milena Canonero
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Frances Hannon and Mark Coulier
	Müzik: Alexandre Desplat
Kurgu: Barney Pilling	

Tablo 10: “The Grand Budapest Hotel (2014)” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 165: https://www.imdb.com/title/tt2278388/?ref=ttfc_fc_tt (9 Mart 2023).

“The Grand Budapest Hotel (2014)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
		
Görsel 166: Filmden bir sahne.	Görsel 167: Kostüm örneği.	Görsel 168: Kostüm, desen ve aksesuar örnekleri.
Görsel 169: Bir kostümden detaylar.		

Tablo 11: Milena Canonero’ya “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “The Grand Budapest Hotel (2014)” filminden detaylar.

Kaynak Görsel 166, Görsel 167, Görsel 168, Görsel 169 : https://www.imdb.com/title/tt2278388/?ref=ttfc_fc_tt (9 Mart 2023).

c) Komedi Film Türü

Bu tür filmlerinde kostüm, karakterlerin mizahi yönlerini vurgulamak ve hikâyenin eğlenceli tonunu desteklemek için önemli bir araçtır (bk. Tablo 12, Tablo 13).

Komedi Filmi Örneği: “The Mask (1994)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 1994/ ABD / İngilizce/ 101 dk
	Türü: Aksiyon, Komedi, Suç
	Dağıtım Şirketi: New Line Cinema
	Yapımcı: Robert Engelman
	Yapım Şirketi: New Line Cinema, Dark Horse Entertainment
	Yönetmeni: Chuck Russell
	Senaryo/ Yazar: Michael Fallon, Mark Verheiden, Mike Werb
	Oyuncular: Jim Carrey, Cameron Diaz, Peter Riegert, Peter Greene
	Prodüksiyon Tasarımı: Craig Stearns
	Görüntü Yönetmeni: John R. Leonetti
	Kostüm Tasarımcısı: Ha Nguyen
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Roland Blancaflor, Greg Cannom, K.J. Dolvik, Glen Hanz, John Logan, Cheryl Markowitz
	Müzik: Randy Edelman
	Görsel Etki: Brian Adams, Joe Alter, Ron Anderson
Görsel 170: Filmin afişi.	Kurgu: Arthur Coburn

Tablo 12: “The Mask (1994)” filmini künyesi.

Kaynak Görsel 170: <https://www.imdb.com/title/tt0110475/?ref=nmvrsrsg0tt8nm0qTHE%2520MASK> (02 Nisan 2022).

“The Mask (1994)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 171: Filmden bir sahne.	Görsel 172: Filmden bir kostüm örneği.	Görsel 173: Kumaş ve desen örnekleri.
		
		Görsel 174: Filmdeki bir kostümden detaylar.

Tablo 13: Ha Nguyen’in “The Mask (1994)” filmi için tasarladığı kostümlerden detaylar.

Kaynak Görsel 171, Görsel 172, Görsel 173, Görsel 174 :

<https://www.imdb.com/title/tt0110475/?ref=nmvrsrsg0tt8nm0qTHE%2520MASK> (02 Nisan 2022).

d) Tarihi Film Türü

Bu film türlerinde, hikâyenin geçtiği dönem-bölge-yer, karakterlerin sosyal statüleri, dönemin giysi formları, giysilerde kullanılan malzemeler, renkler, desenler ve aksesuarlara dikkat edilerek kostüm tasarlanması önemlidir (bk. Tablo 14, Tablo 15).

Tarihi Film Örneği: “Elizabeth: The Golden Age (2007)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2007/ İngiltere, Fransa, Almanya, ABD, Hindistan / İngilizce/ 114 dk
	Türü: Biyografi, Drama, Tarihi
	Dağıtım Şirketi: Universal Pictures (international), StudioCanal (France)
	Yapımcı: Tim Bevan, Eric Fellner, Jonathan Cavendish
	Yapım Şirketi: StudioCanal, Working Title Films
	Yönetmeni: Shekhar Kapur
	Senaryo/ Yazar: William Nicholson, Michael Hirst
	Oyuncular: Cate Blanchett, Geoffrey Rush, Clive Owen
	Prodüksiyon Tasarımı: Guy Hendrix Dyas and Richard Roberts
	Görüntü Yönetmeni: Remi Adefarasin
Görsel 175: “Elizabeth: The Golden Age (2007)” filminin afişi.	Kostüm Tasarımcısı: Alexandra Byrne
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Jenny Shircore
	Müzik: Craig Armstrong, A. R. Rahman
	Kurgu: Jill Bilcock

Tablo 14: “Elizabeth: The Golden Age (2007)” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 175: <https://www.imdb.com/title/tt0414055/?ref=ttmitt> (25 Mart 2022).

“Elizabeth: The Golden Age (2007)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 176: “Elizabeth” karakteri rolünde oyuncu Cate Blanchett.	Görsel 177: Filmden bir kostüm örneği.	Görsel 178: Kumaş, desen ve üretim detayları.
		
		Görsel 179: Kostüm örnekleri.

Tablo 15: Alexandra Byrne’e “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Elizabeth: The Golden Age (2007)” filminden detaylar.

Kaynak Görsel 176 Görsel 177, Görsel 178, Görsel 179:
<https://www.imdb.com/title/tt0414055/?ref=ttmitt> (25 Mart 2022).

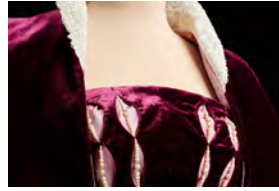
e) Romantik Film Türü

Bu tür filmlerde kostümler, karakterlerin duygusal ve romantik ilişkilerini vurgulayacak şekilde hazırlanmalıdır. Genelde dantelli elbiseler, şık takım elbiseler ve pastel tonlar romantik filmlerin vazgeçilmez detaylarıdır (bk.Tablo 16, Tablo 17).

Romantik Film Örneği: “Phantom Thread (2017)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2017/ ABD / İngilizce/ 130 dk
	Türü: Drama, Romantik
	Dağıtım Şirketi: Focus Features (United States), Universal Pictures(international)
	Yapımcı: JoAnne Sellar, Paul Thomas Anderson, Megan Ellison, Daniel Lupi
	Yapım Şirketi: Annapurna Pictures, Ghouardi Film Company, Perfect World Pictures
	Yönetmeni: Paul Thomas Anderson
	Senaryo/ Yazar: Paul Thomas Anderson
	Oyuncular: Vicky Krieps, Daniel Day-Lewis, Lesley Manville
	Prodüksiyon Tasarımı: Mark Tildesley
	Set Tasarımı: Véronique Melery
	Görüntü Yönetmeni: Paul Thomas Anderson
	Sanat Yönetmeni: Denis Schnegg, Chris Peters, Adam Squires
	Kostüm Tasarımcısı: Mark Bridges
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Daisy Almond, Emma Bailey, Holly Caddy
Görsel 180: “Phantom Thread (2017)” filminin afişi.	
Kurgu: Dylan Tichenor	

Tablo 16: “Phantom Thread (2017)” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 180: https://www.imdb.com/title/tt5776858/?ref=ttfc_fc_tt (26 Mart 2022).

“Phantom Thread (2017)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 181: Filmden bir sahne.	Görsel 182: Bir kostüm örneği.	Görsel 183: Kumaş, desen ve üretim detayları.
		
		Görsel 184: Kostüm detayı.

Tablo 17: Mark Bridges’e “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Phantom Thread (2017)” filminden detaylar.

Kaynak Görsel 181, Görsel 182, Görsel 183, Görsel 184:
https://www.imdb.com/title/tt5776858/?ref=ttfc_fc_tt (26 Mart 2022).

f) Drama Film Türü

Bu tür filmlerin hikâyeleri genelde yaşanmış veya gerçekçi konuları ele alır. Karakterlerin gerçek yaşamlarındaki gibi, kişiliklerini ve sosyal statülerini gösterecek şekilde kostüm tasarımını ele almak önemlidir (bk. Tablo 18, Tablo 19).

Drama Filmi Örneği: “Titanic (1997)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 1997/ ABD / İngilizce/ 195 dk
	Türü: Drama, Romantik
	Dağıtım Şirketi: Paramount Pictures (North America), 20th Century Fox (International)
	Yapımcı: James Cameron, Jon Landau
	Yapım Şirketi: Paramount Pictures, 20th Century Fox
	Yönetmeni: James Cameron
	Sanat Yönetmeni: Peter Martin Laing, Charles Dwight Lee
	Senaryo/ Yazar: James Cameron
	Oyuncular: Leonardo DiCaprio, Kate Winslet, Billy Zane
	Prodüksiyon Tasarımı: Peter Lamont
	Görüntü Yönetmeni: Russell Carpenter
	Kostüm Tasarımcısı: Deborah L. Scott
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Tina Earnshaw, Greg Cannom
	Müzik: James Horner
Görsel 185: “Titanic (1997)” filminin afişi.	Görsel Efekt: Robert Legato, Mark Lasoff, Thomas L. Fisher,
	Ses Efekt Kurgu: Tom Bellfort, Christopher Boyes
	Set Tasarımı: : Michael Ford
Kurgu: Conrad Buff, James Cameron, Richard A. Harris	

Tablo 18: “Titanic 1997” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 185: <https://www.imdb.com/title/tt0120338/?ref=ttmitt> (17 Şubat 2023).

“Titanic (1997)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 186: Filmden bir sahne.	Görsel 187: Kostüm örneği.	Görsel 188: Filmde kostümlerden örnekler.
		
		Görsel 189: Kostümün model, aksesuar ve kumaş detayları.

Tablo 19: Deborah L. Scott’a “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Titanic (1997)” filminden detaylar.

Kaynak Görsel 186, Görsel 187, Görsel 188, Görsel 189: <https://www.imdb.com/title/tt0120338/?ref=ttmitt> (17 Şubat 2023).

g) Korku Film Türü

Bu tür filmlerin kostümleri genellikle tehditkâr ve ürkütücü bir atmosfer yaratmak amacıyla tasarlanır. Kostümler, gerilimi, heyecanı ve korku hissini verebilecek detaylara sahip olmalılar (bk. Tablo 20, Tablo 21).

Korku Filmi Örneği: “Saw (2004)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2004 / ABD / İngilizce/ 103 dk
	Türü: Korku, Gerilim
	Dağıtım Şirketi: Lions Gate Films
	Yapımcı: Gregg Hoffman, Oren Koules, Mark Burg
	Yapım Şirketi: Twisted Pictures
	Yönetmeni: James Wan
	Sanat Yönetmeni: Nanet Harty
	Senaryo/ Yazar: Leigh Whannell/ James Wan
	Oyuncular: Cary Elwes, Danny Glover, Monica Potter, Michael Emerson
	Prodüksiyon Tasarımı: Julie Berghoff
	Görüntü Yönetmeni: David A. Armstrong
	Kostüm Tasarımcısı: Jennifer L. Soulages
	Makyaj ve Saç Tasarımı: James Wan
	Müzik: Charlie Clouser
	Görsel Efekt: Brian Allan, Mark Allan, Martin Avitia, Robert Beebe
Görsel 190: “Saw (2004)” filminin afişi.	Ses Efekt Kurgu: Jonathan Miller, Randy Babajtis
	Kurgu: Kevin Greutert

Tablo 20: “Saw (2004)” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 190: <https://www.imdb.com/title/tt0387564/?ref=ttfcfett> (17 Şubat 2023).

“Saw (2004)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 191: Filmden bir sahne	Görsel 192: Kostüm örneği.	Görsel 193: Kostüm örneği.
		
		Görsel 194: Kostüm örneği.

Tablo 21: Kostüm tasarımcısı Jennifer L. Soulages’ın “Saw (2004)” filmi için tasarladığı kostümlerden detaylar.

Kaynak Görsel 191, Görsel 192, Görsel 193, Görsel 194:
<https://www.imdb.com/title/tt0387564/?ref=ttfcfett> (17 Şubat 2023).

h) Bilim Kurgu Film Türü

Bu film türleri genelde fütüristik hikâyelerden oluşurlar. Kostüm tasarımcısının bu hikâyelere uygun olarak, gelecekte olabileceği varsayılan, teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip etmesi önemlidir (bk. Tablo 22, Tablo 23).

Bilim Kurgu Filmi Örneği: “Star Wars: Episode IX - The Rise of Skywalker (2019)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2019/ ABD / İngilizce/ 141 dk
	Türü: Bilim Kurgu, Aksiyon, Macera
	Dağıtım Şirketi: Walt Disney Studios Motion Pictures
	Yapımcı: Kathleen Kennedy, J. J. Abrams, Michelle Rejwan
	Yapım Şirketi: Lucasfilm Ltd.
	Yönetmeni: J.J. Abrams
	Sanat Yönetmeni: Paul Inglis
	Senaryo/ Yazar: Chris Terrio, J.J. Abrams
	Oyuncular: Daisy Ridley, John Boyega, Oscar Isaac
	Prodüksiyon Tasarımı: Rick Carter, Kevin Jenkins
	Görüntü Yönetmeni: Dan Mindel
	Kostüm Tasarımcısı: Michael Kaplan
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Natalie Abizadeh, Karen Asano-Myers
	Müzik: John Williams
	Görsel Efekt: Neal Scanlan, Patrick Tubach, Dominic Tuohy, Roger Guyett
Görsel 195: Filmin afişi.	Ses Efekt Kurgu: Matthew Wood, David Acord
	Set Tasarımı: : Rosemary Brandenburg
	Kurgu: Maryann Brandon, Stefan Grube

Tablo 22: “Star Wars: Episode IX - The Rise of Skywalker (2019)” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 195: https://www.imdb.com/title/tt2527338/?ref=tt_mv_close (20 Şubat 2023).

“Star Wars: Episode IX - The Rise of Skywalker (2019)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 196: Filmden bir sahne.	Görsel 197: Kostüm örneği.	Görsel 198: Kostüm örnekleri.
		
		Görsel 199: Kostüm detayları.

Tablo 23: “Star Wars: Episode IX - The Rise of Skywalker (2019)” filminden detaylar.

Kaynak Görsel 196, Görsel 197, Görsel 198, Görsel 199:

https://www.imdb.com/title/tt1825683/?ref=fn_al_tt_1 (20 Şubat 2023).

i) Fantastik Film Türleri

Bu film türlerinde hikâyeler bir çok farklı mitolojik, masalsı veya farklı hayali alanlardan olabilir. Tasarımcılar, tarihi ve kültürel referansları, fantastik öğelerle harmanlayarak özgün bir dünya yaratabilirler (bk. Tablo 24, Tablo 25).

Fantastik Filmi Örneği: “Alice In The Wonderland (2010)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: : 2010/ ABD / İngilizce/ 108 dk
	Türü: Macera, Aile, Fantastik
	Dağıtım Şirketi: Walt Disney Studios Motion Pictures
	Yapımcı: Richard D. Zanuck, Joe Roth, Suzanne Todd
	Yapım Şirketi: Walt Disney Pictures, Roth Films
	Yönetmeni: Tim Burton
	Sanat Yönetmeni: Stefan Dechant
	Senaryo/ Yazar: Linda Woolverton, Lewis Carroll
	Oyuncular: Mia Wasikowska, Johnny Depp, Helena Bonham Carter
	Prodüksiyon Tasarımı: Robert Stromberg
	Görüntü Yönetmeni: Dariusz Wolski
	Kostüm Tasarımcısı: Colleen Atwood
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Valli O'Reilly, Terry Baniel
	Müzik: Danny Elfman
Görsel 200: “Alice In The Wonderland (2010)” filminin afişi.	Görsel Efekt: Ken Ralston, David Schaub, Carey Villegas
	Ses Tasarımı & Kurgu & Miksaj: Steve Boeddeker, Tom Johnson,
	Set Tasarımı: : Karen O'Hara
Kurgu: Chris Lebenzon	

Tablo 24: “Alice In The Wonderland (2010)” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 200: https://www.imdb.com/title/tt1014759/?ref_=fn_al_tt_1 (20 Şubat 2023).

“Alice In The Wonderland (2010)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 201: Kostüm örneği.	Görsel 202: Kostüm örneği.	Görsel 203: Kostüm örnekleri.
		
		Görsel 204: Kostüm detayları.

Tablo 25: Colleen Atwood’a “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Alice In The Wonderland (2010)” filminden detaylar.

Kaynak Görsel 201, Görsel 202, Görsel 203, Görsel 204:
https://www.imdb.com/title/tt1014759/?ref_=fn_al_tt_1 (20 Şubat 2023).

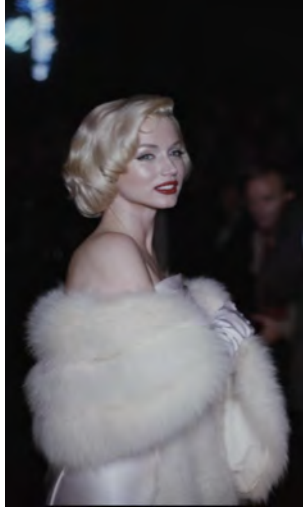
j) Biyografi Film Türü

Bu film türlerinde gerçek hayatta yaşamış birinin hayatı, kariyeri ve önemli olayları anlatılmaktadır. Tarihsel doğruluğa sadık kalmaya çalışarak, söz konusu kişinin tarzına uygun şekilde giydirerek izleyicilere aktarmak önemlidir (bk. Tablo 26, Tablo 27).

Biyografi Filmi Örneği: “Blonde (2022)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2022/ ABD / İngilizce/ 166 dk
	Türü: Biyografi, Drama, Romantik
	Dağıtım Şirketi: Netflix
	Yapımcı: Brad Pitt, Dede Gardner, Jeremy Kleiner, Tracey Landon
	Yapım Şirketi: Plan B Entertainment
	Yönetmeni: Andrew Dominik
	Sanat Yönetmeni: Peter Andrus
	Senaryo/ Yazar: Andrew Dominik
	Oyuncular: Ana de Armas, Lily Fisher, Julianne Nicholson
	Prodüksiyon Tasarımı: Florencia Martin
	Görüntü Yönetmeni: : Chayse Irvin
	Kostüm Tasarımcısı: Jennifer Johnson
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Tina Roesler Kerwin, Jaime Leigh McIntosh
	Müzik: Nick Cave, Warren Ellis
Görsel 205: “Blonde (2022)” filminin afişi.	Görsel Efekt: Farklı görevleri olan ekipler tarafından çalışılmıştır
	Ses Tasarımı & Kurgu & Miksaj: Leslie Shatz
	Set Tasarımı: : Erin Fite
Kurgu: Adam Robinson	

Tablo 26: 2022 yılında gösterime giren biyografi türü film örneği “Blonde”.

Kaynak Görsel 205: <https://www.imdb.com/title/tt1655389/?ref=nmvrsrsg0tt8nm0qBlonde>, (10 Mart 2023)

“Blonde (2022)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 206: Kostüm örneği.	Görsel 207: Kostüm örneği.	Görsel 208: Kostüm örneği.
		
		Görsel 209: Kostüm örneği.

Tablo 27: Kostüm tasarımcısı Jennifer Johnson’un “Blonde (2022)” filmi için tasarladığı kostümlerden detaylar.

Kaynak Görsel 206, Görsel 207, Görsel 208, Görsel 209:
<https://www.imdb.com/title/tt1655389/?ref=nmvrsrsg0tt8nm0qBlonde>, (10 Mart 2023)

k) Müzikal Film Türleri

Bu tür filmlerde genelde hikâye müzik ve dans aracılığıyla daha etkileyici ve duygusal bir hale getirilerek anlatılır. Kostümler, yalnızca estetik bir unsur olarak değil, aynı zamanda dans ve hareket akışını destekleyecek şekilde tasarlanmalıdır (bk. Tablo 28, Tablo 29).

Müzik Filmi Örneği: “Ma Rainey’s Black Bottom (2020)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2020/ ABD / İngilizce/ 94 dk
	Türü: Drama, Müzik
	Dağıtım Şirketi: Netflix
	Yapımcı: Todd Black, Constanza Romero, Denzel Washington
	Yapım Şirketi: Escape Artists, Mundy Lane Entertainment
	Yönetmeni: George C. Wolfe
	Sanat Yönetmeni: James F. Truesdale
	Senaryo/ Yazar: Ruben Santiago-Hudson / August Wilson
	Oyuncular: Viola Davis, Chadwick Boseman, Glynn Turman
	Prodüksiyon Tasarımı: Mark Ricker, Karen O’Hara ve Diana Stoughton
	Görüntü Yönetmeni: Tobias A. Schliessler
	Kostüm Tasarımcısı: Ann Roth
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Sergio López-Rivera, Mia Neal
	Müzik: Branford Marsalis
Görsel 210: “Ma Rainey’s Black Bottom (2020)” filminin afişi.	
Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2020/ ABD / İngilizce/ 94 dk	
Türü: Drama, Müzik	
Dağıtım Şirketi: Netflix	
Yapımcı: Todd Black, Constanza Romero, Denzel Washington	
Yapım Şirketi: Escape Artists, Mundy Lane Entertainment	
Yönetmeni: George C. Wolfe	
Sanat Yönetmeni: James F. Truesdale	
Senaryo/ Yazar: Ruben Santiago-Hudson / August Wilson	
Oyuncular: Viola Davis, Chadwick Boseman, Glynn Turman	
Prodüksiyon Tasarımı: Mark Ricker, Karen O’Hara ve Diana Stoughton	
Görüntü Yönetmeni: Tobias A. Schliessler	
Kostüm Tasarımcısı: Ann Roth	
Makyaj ve Saç Tasarımı: Sergio López-Rivera, Mia Neal	
Müzik: Branford Marsalis	
Görsel Efekt: Farklı görevleri olan ekipler tarafından çalışılmıştır	
Ses Tasarımı & Kurgu & Miksaj: Skip Lievsay, Paul Urmson	
Set Tasarımı: : Diana Stoughton, Karen O’Hara	
Kurgu: Andrew Mondshein	

Tablo 28: “Ma Rainey’s Black Bottom” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 210: https://www.imdb.com/title/tt10514222/?ref=fn_al_tt_1 (11 Mart 2023).

“Ma Rainey’s Black Bottom (2020)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 211: Kostüm örneği.	Görsel 212: Kostüm örneği.	Görsel 213: Kostüm detayı.
		
		Görsel 214: Kostüm örneği.

Tablo 29: Ann Roth’a “En İyi Kostüm Tasarımı Oscarı”nı kazandıran “Ma Rainey’s Black Bottom (2020)” filminden detaylar.

Kaynak Görsel 211, Görsel 212, Görsel 213, Görsel 214:
https://www.imdb.com/title/tt10514222/?ref=fn_al_tt_1 (11 Mart 2023).

D) Western Film Türleri

Bu tür filmler Amerikan Vahşi Batı'sında, özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısı ve 20. yüzyılın başlarında geçen olayları konu alır. Kovboy şapkaları, deri ceketler, çizmeler, tabancalar, tüfekler ve atlar gibi Batı'ya özgü kıyafetler ve donanımlar, türün görsel kimliğini oluşturur (bk. Tablo 30, Tablo 31).

Western Filmi Örneği: “Django Unchained (2012)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2012/ ABD / İngilizce/ 165 dk
	Türü: Drama, Western
	Dağıtım Şirketi: The Weinstein Company · Sony Pictures Releasing
	Yapımcı: Stacey Sher, Reginald Hudlin, Pilar Savone
	Yapım Şirketi: A Band Apart, Columbia Pictures
	Yönetmeni: Quentin Tarantino
	Sanat Yönetmeni: J. Michael Riva, David Klassen, Mara Schlopp
	Senaryo/ Yazar: Quentin Tarantino
	Oyuncular: Jamie Foxx, Christoph Waltz, Leonardo DiCaprio
	Prodüksiyon Tasarımı: J. Michael Riva
	Görüntü Yönetmeni: Robert Richardson
	Kostüm Tasarımcısı: Sharen Davis
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Heba Thorisdottir, Camille Friend
	Müzik: Ennio Morricone
Görsel 215: “Django Unchained (2012)” filminin afişi.	Görsel Efekt: Farklı görevleri olan ekipler tarafından çalışılmıştır
	Ses Tasarımı & Kurgu & Miksaj: Wylie Stateman
	Set Tasarımı: : Leslie Pope
	Kurgu: Fred Raskin

Tablo 30: “Django Unchained (2012)” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 215: https://www.imdb.com/title/tt1853728/?ref=fn_al_tt_1 (04 Ocak 2023).

“Django Unchained (2012)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 216: Kostüm örneği.	Görsel 217: Kostüm örneği.	Görsel 218: Kostüm örneği.
		
		Görsel 219: Kostüm detayı.

Tablo 31: Kostüm tasarımcısı Sharen Davis'in “Django Unchained (2012)” filmi için tasarladığı kostümlerden detaylar.

Kaynak Görsel 216, Görsel 217, Görsel 218, Görsel 219:
https://www.imdb.com/title/tt1853728/?ref=fn_al_tt_1 (04 Ocak 2023).

m) Gerilim Film Türleri

Bu tür filmler genellikle gizemli, tehlikeli ve belirsiz olayları konu alır ve izleyicinin dikkatini sürekli yüksek tutmayı hedefler. Kostümler, hikâyenin kasvetli ve gizemli atmosferine katkıda bulunacak şekilde hazırlanmalıdır (bk. Tablo 32, Tablo 33).

Gerilim Filmi Örneği: “The Silence Of The Lambs (1991)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 1991/ ABD / İngilizce/ 118 dk
	Türü: Suç, Drama, Gerilim
	Dağıtım Şirketi: Orion Pictures
	Yapımcı: Kenneth Utt, Edward Saxon, Ron Bozman, Grace Blake
	Yapım Şirketi: Strong Heart Productions
	Yönetmeni: Jonathan Demme
	Sanat Yönetmeni: Tim Galvin
	Senaryo/ Yazar: Ted Tally/ Thomas Harris
	Oyuncular: Jodie Foster, Anthony Hopkins, Lawrence A. Bonney
	Prodüksiyon Tasarımı: Kristi Zea
	Görüntü Yönetmeni: Tak Fujimoto
	Kostüm Tasarımcısı: Colleen Atwood
	Makyaj ve Saç Tasarımı: Allen Weisinger, Carl Fullerton, Neal Martz
	Müzik: Howard Shore
	Görsel Efekt: Dwight Benjamin-Creel (Özel Efektler)
Ses Tasarımı & Kurgu & Miksaj: Farklı ekipler çalışılmıştır	
Set Tasarımı: : Karen O'Hara	
Kurgu: Craig McKay	

Görsel 220: “The Silence Of The Lambs (1991)” filminin afişi.

Tablo 32: “The Silence Of The Lambs (1991)” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 220: https://www.imdb.com/title/tt0102926/?ref=fn_al_tt_1 (18 Şubat 2023).

“The Silence Of The Lambs (1991)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 221: Kostüm örneği.	Görsel 222: Kostüm örneği.	Görsel 223: Kostüm örneği.
		
		Görsel 224: Kostüm detayı.

Tablo 33: Kostüm tasarımcısı Colleen Atwood’un “The Silence Of The Lambs (1991)” filmi için tasarladığı kostümlerden detaylar.

Kaynak Görsel 221, Görsel 222, Görsel 223, Görsel 224:
https://www.imdb.com/title/tt0102926/?ref=fn_al_tt_1 (18 Şubat 2023).

n) Animasyon Film Türleri

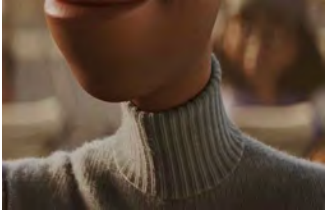
Bu tür filmler, elle çizilmiş, 2D animasyon, 3D bilgisayar animasyonu, stop-motion ve kil animasyonu gibi çeşitli tekniklerle yapılır. Bu tekniklere hakim tasarımcılar tarafından, filmin temasına, konusuna ve anlatımına uygun şekilde kostümler tasarlanır (bk. Tablo 34, Tablo 35).

Animasyon Filmi Örneği: “Soul (2020)”	
	Yapım Yılı/ Ülke/ Dili/ Süre: 2020/ ABD / İngilizce/ 101 dk
	Türü: Animasyon, Macera, Komedi
	Dağıtım Şirketi: Walt Disney Studios, Motion Pictures
	Yapımcı: Dana Leigh Murray
	Yapım Şirketi: Walt Disney Pictures, Pixar Animation Studios
	Yönetmeni: Pete Docter, Kemp Powers
	Sanat Yönetmeni: Paul Abadilla
	Senaryo/ Yazar: Pete Docter, Mike Jones, Kemp Powers
	Oyuncular: Jamie Foxx, Tina Fey, Graham Norton
	Prodüksiyon Tasarımı: Steve Pilcher
	Görüntü Yönetmeni: Matt Aspbury, Ian Megibben
	Animasyon ve Tasarım: Pixar Animation Studios
	Müzik: Trent Reznor, Atticus Ross, Jon Batiste
	Kurgu: Kevin Nolting

Görsel 225: “Soul (2020)” filminin afişi.

Tablo 34: “Soul (2020)” filminin künyesi.

Kaynak Görsel 225: https://www.imdb.com/title/tt2948372/?ref=fn_al_tt_1 (18 Şubat 2023).

“Soul (2020)” Filminden Kostüm Örnekleri		
		
Görsel 226: Kostüm örneği.	Görsel 227: Kostüm örneği.	Görsel 228: Kostüm detayı.
		
		Görsel 229: Kostüm detayı.

Tablo 35: “En İyi Animasyon Filmi” Oscarı kazanan “Soul (2020)” filminden kostüm detayları.

Kaynak Görsel 226, Görsel 227, Görsel 228, Görsel 229:
https://www.imdb.com/title/tt2948372/?ref=fn_al_tt_1 (18 Şubat 2023).

3.7. Sinemada Kostüm Tasarımı Açısından Karakter ve Tip Kavramı

Sinemanın kurucuları sayılan Lumière kardeşlerin 1895'te gösterime sunulan sinema tarihinin ilk filmlerine bakıldığında, bunların gündelik yaşamı bir tür belgesel gibi gösteren filmler oldukları görülmektedir. George Méliès ise sinema tarihinde, ilk bilim kurgu filmini yapan, ilk sinema kostüm örneklerini kullanan yönetmen olarak kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra Méliès'in 1902 yılında çektiği, "La Voyage Dans La Lune" (Aya Seyahat) filminde ilk karakter ve tip tanımlamaları görülür. Méliès, ilk öykülü filmlerin, karakter ile tiplendirme kavramlarının oluşmasının da öncüsü olmuştur.⁹⁴ Sinema tarihinin bu ilk öykülü filmlerinden itibaren karakter ve tip kavramı gelişerek sinemanın temel yapı taşları olarak kabul görmüştür.

Karakter terimi etimolojik olarak, Fransızca kökenli *caractère* (1. huy, tabiat, kişilik, 2. romanda şahsiyet) ve Eski Yunanca kökenli *kharakter* - *χαρακτήρ* *χαρακτήρ* (metale kazılmış damga, mühür, kimlik) sözcüğünden alıntıdır.⁹⁵ Tip terimi etimolojik olarak, Fransızca kökenli *type* (1. matbaa hurufatı, 2. edebiyatta kişilik kalıbı, 3. ilgi veya dikkat çekici kişilik) ve Eski Yunanca *typos* - *τύπος* *τύπος* (baskı, basım, damga) sözcüğünden alıntıdır.⁹⁶

Sinemada karakter ve tip kavramı, film analizi ve kostüm tasarımı açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu iki kavram, filmin anlatısını şekillendirme ve izleyici üzerinde etki yaratma açısından farklı işlevlere sahiptir. Karakterler, karmaşık kişilik özellikleri, motivasyonları ve gelişimleri ile izleyiciye duygusal bir bağ kurma imkanı sunar. İyi kurgulanmış bir karakter, sadece dışsal eylemlerle değil, aynı zamanda içsel çatışmalar ve değişimlerle de tanımlanır.⁹⁷ Tipler ise genellikle gündelik toplum yaşamında sıklıkla karşılaşılabileceği, belirli bir stereotipi veya kültürel normu temsil eden, daha basit ve genelleştirilmiş kendine özgü ayırt edici özelliği olmayan figürlerdir.

Sinemada karakterler, hikâyenin dramatik yükünü taşıırken, tipler genellikle belirli genel temaları destekler. Bu durum filmin tematik ve ideolojik yapısının

⁹⁴ Tamer Bayrak, "Sinemada Karakter ve Tiplendirme Kavramı: Şener Şen Örneği", *İletişim Çalışmalarında Araştırma Yöntemleri ve Uygulamaları*, 2017, s.232.

⁹⁵ Nişanyan Sözlük, "Karakter", <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/karakter> (22 Aralık 2023).

⁹⁶ Nişanyan Sözlük, "Karakter", <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/tip> (22 Aralık 2023).

⁹⁷ Linda Seger, *Creating Unforgettable Characters*, New York: Henry Holt and Company, 1. Basım, 1990, s.45.

anlaşılmasını da sağlar. Başarılı bir senaryo, derinlemesine işlenmiş karakterleri ve stratejik olarak yerleştirilmiş tipleri dengeleyerek izleyiciyi tatmin edebilir.⁹⁸

Kostüm tasarımı açısından bakıldığında, karakter kostümleri, izleyiciye karakterin geçmişi, kişiliği ve motivasyonları hakkında bilgi verir. Örneğin, bir karakterin kostümü, onun içsel çatışmalarını veya hikâyedeki dönüşümünü yansıtabilir. Kostümün karakter gelişimindeki rolü, karakterin hikâye boyunca geçirdiği dönüşümü görsel olarak izleyiciye sunmaktır.⁹⁹ Tip kostümleri ise genellikle belirli bir stereotipi veya kültürel normu hızlıca iletmek için kullanılır. Bu kostümler, izleyicinin hemen tanıyabileceği ve belirli beklentilere göre şekillenen görsel ipuçları sağlayarak bu kavramların görsel ve sembolik olarak izleyiciye aktarılmasını sağlar. Bu unsurların etkili kullanımı, sinematik anlatının zenginliğini ve izleyici üzerindeki etkisini arttırabilir.

3.7.1. Sinemada Kostüm Tasarımı Açısından Karakter Analizi

Sinemada film çekimi öncesinde yapılan karakter analizi, kostüm tasarımı sürecinin temel bir aşamasıdır. Bu analiz, karakterlerin kimliklerinin, kişilik özelliklerinin, geçmişlerinin ve hikâye içindeki gelişimlerinin ayrıntılı bir şekilde incelenmesini içerir. Bu süreç, kostüm tasarımcılarının karakterleri görsel olarak etkileyici ve anlamlı bir şekilde yansıtabilmeleri için kritik öneme sahiptir.

Kostüm tasarımında karakter analizi yapmak, karakterlerin iç dünyalarını ve dış görünüşlerini doğru bir şekilde yansıtmak için gereklidir. Bu analiz, karakterlerin geçmişlerini, sosyo-ekonomik durumlarını, psikolojik durumlarını ve hikâye içindeki dönüşümlerini anlamaya yönelik derinlemesine bir çalışma gerektirir.

Kostüm tasarımcısı, yapılacak olan filmin senaryo okuması ve analizini yapmadan önce film yapım ekibi ile görüşmeler yapar. Özellikle de film yönetmeni ile görüşerek ve işbirliği yapar. Bu işbirliği, kostüm tasarımının film projesinin genel vizyonu ve atmosferiyle uyumlu olmasını sağlamak için kritik öneme sahiptir. Yönetmen, filmin estetik ve tematik hedeflerini belirlerken kostüm tasarımcısına rehberlik eder ve

⁹⁸ Robert McKee, *Story: Substance, Structure, Style, and the Principles of Screenwriting*, New York: Harper Collins, 1. Basım, 1997, s.88.

⁹⁹ Deborah Nadoolman Landis, *Hollywood Sketchbook: A Century of Costume Illustration*, New York: Harpers Design, 2012, s.56.

karakterlerin görsel ifadesini nasıl şekillendirmek istediğini paylaşır. Kimi yönetmen kostüm tasarımcısının işine hiç karışmazken, kimisi ise ikinci bir kostüm tasarımcısı gibi de davranabilmektedir.¹⁰⁰

Kostüm tasarımı sürecinde, senaryo analizi öncesi ve sonrası yapılan görüşmelere, yönetmenle birlikte filmin yapım sürecindeki farklı departmanlardan ilgili profesyonellerden de katılanlar olabilir. İşte bu görüşmelere katılabilen bazı kişiler:

Senarist veya Hikâye Danışmanı: Film hikâyesinin ve karakterlerinin anlatımıyla ilgili detayları anlamak ve senaryonun ruhunu yansıtacak kostüm seçimleri üzerinde çalışmak için senarist veya hikâye danışmanı da bu tür toplantılara dahil olabilir.

Prodüksiyon Tasarım Ekibi: Filmin genel görsel tarzını belirleyen prodüksiyon tasarımcısı ve ekibi, kostüm tasarımıyla uyum içinde olacak mekanlar, set dekorasyonu ve genel atmosferin tartışmalarına katılabilir.

Işık ve Görüntü Yönetmeni: Kostüm tasarımının filmdeki görüntü ve ışıkla nasıl etkileşime gireceğini anlamak için görüşmelere ışık ve görüntü yönetmeni de katılabilir. Onlarla renk paletleri, aydınlatma seçimleri ve sahne ayarlamaları üzerine işbirliği yapılabilir.

Kostüm Tasarım Ekibi: Kostüm tasarımının başındaki kişi veya ekip, tasarım süreci hakkında yönetmenle fikir alışverişinde bulunurken, diğer kostüm ekibi üyeleri de detaylı teknik ve pratik soruları tartışmak için toplantılarda yer alabilir.

Makyaj ve Saç Ekibi: Kostüm tasarımıyla uyumlu olacak makyaj ve saç tarzları hakkında fikir alışverişi yapmak üzere makyaj ve saç ekibi de bu görüşmelere katılabilir.

Başrol Oyuncuları veya Karakterler: Bazı durumlarda başrol oyuncularını veya filmde önemli rolleri üstlenen karakterleri canlandıran oyuncular da kostüm tasarımı görüşmelerine katılabilirler. Özellikle karakterlerin kişiliklerini ve hareket kabiliyetlerini yansıtacak kostüm seçimleri üzerinde görüş alışverişi yapılabilir.

¹⁰⁰ Şenyapılı, s.174.

Bu kişilerin katılımı, kostüm tasarımının film projesinin genel vizyonu ve diğer teknik unsurlarla uyumlu olmasını sağlar. Her bir departmanın ve profesyonelin farklı bir bakış açısı ve uzmanlık alanı bulunarak, filmin görsel bütünlüğü ve hikâye anlatımı için önemli katkılarda bulunabilirler.

a) Kostüm Tasarımı Açısından Senaryo Analizi

Karakter analizi yapmanın ilk adımı, karakterlerin yer aldığı senaryo veya metni dikkatlice incelemektir. Bu inceleme, karakterin diyaloglarını, eylemlerini, diğer karakterlerle olan ilişkilerini ve hikâye içindeki yerini anlamayı içerir. Bunu detaylı çözümlmek için örnek bir kostüm senaryo analiz tablosu oluşturulmuştur (bk. Tablo36).

Kostüm Tasarımı Senaryo Analiz Tablosu			
Özellik		Detaylar	Notlar
1	Karakterlerin Tanımı	Ana karakterler kimdir ve özellikleri nelerdir?	Karakterlerin kişilik özellikleri ve motivasyonları
		Yardımcı karakterler kimlerdir ve rolleri nedir?	Karakterlerin hikâyede oynadıkları rolün belirlenmesi
2	Dönem ve Mekan	Hikâyenin geçtiği dönem ve mekan özellikleri	Kostüm tasarımının dönemin atmosferini yansıtması
		Kültürel ve sosyal faktörler	Kostüm tasarımının karakterlerin sosyal statüsünü yansıtması
3	Karakter Motivasyonları	Temel motivasyonlar nelerdir?	Kostümün karakterlerin hareketlerini ve kararlarını etkilemesi
		İçsel çatışmalar ve dönüşümler	Kostümün karakterlerin hikâye boyunca yaşadıkları değişimleri göstermesi
4	Renk ve Kumaş Seçimi	Renklerin ve kumaşların sembolik anlamları	Kostümün renklerinin karakterlerin duygusal durumunu ve kişiliğini yansıtması
		Kumaşların fonksiyonel kullanımı	Kostümün sahne performansı ve karakter hareketliliği üzerindeki etkisi
5	Detaylar ve Aksesuarlar	Kostüm detaylarının sembolizmi	Aksesuarların karakterlerin kimliği ve hikâyeye katkısı
		Pratik kullanım ve sahne uyumu	Kostümün karakterlerin hareketlerini kısıtlamadan sahnelerle uyum sağlaması
6	Görsel ve Tematik Bağlantılar	Görsel elementlerin hikâyeye katkısı	Kostüm tasarımının hikâyenin temalarını güçlendirmesi
		Sanatsal ve kültürel referanslar	Kostüm tasarımının kültürel ve tarihsel bağlamları yansıtması

Tablo 36: Kostüm tasarımı açısından senaryo analiz tablosu.

Karakterlerin hikâye boyunca geçirdiği dönüşüm, kostümler aracılığıyla izleyiciye görsel olarak aktarmaktadır, bu yüzden senaryo analizinin detaylı olarak yapılması önemlidir.

b) Kostüm Tasarımı Açısından Senaryoda Karakter Analizi

1- Karakterin Fizyolojik Özellikler Analizi

Kostüm tasarımında fizyolojik özellikler analizi, karakterlerin fiziksel niteliklerine uygun kostüm seçimleri belirlemek için kullanılabilir. Karakterlerin fizyolojik özellikleri, kostüm tasarımının pratikliği, konforu ve görselliği açısından büyük önem taşır. Kostüm tasarımı açısından fizyolojik özellikler analizi için kullanılabilecek örnek bir tablo oluşturulmuştur (bk. Tablo 37).

Karakterin Fizyolojik Özellikler Analiz Tablosu			
Kategori		Detaylar ve Sorular	Kostüm Tasarımı Açısından Değerlendirme
1	Vücut Tipi	Karakterin genel vücut yapısı nedir? (zayıf, kilolu, kaslı, vb.)	Vücut yapısına uygun kesim ve silüetler
		Karakterin boyu ve kilosu nedir?	Vücut yapısına uygun kesim ve silüetler
2	Vücut Oranları	Karakterin vücut oranları (bacak boyu, kol uzunluğu, vb.)	Oranlara uygun kıyafet ve aksesuar seçimi
3	Cilt Tonu ve Ten Rengi	Karakterin cilt tonu nedir?	Cilt tonuna uyumlu renk paleti
		Karakterin cildindeki özel işaretler (dövme, yara izi, vb.) var mı?	Bu özellikleri vurgulayan veya gizleyen tasarımlar
4	Saç ve Göz Rengi	Karakterin saç ve göz rengi nedir?	Bu özelliklere uyumlu renk ve stil seçimleri
5	Fiziksel Yetenekler	Karakterin fiziksel yetenekleri veya sınırlamaları var mı?	Hareket özgürlüğünü sağlayan kıyafetler
6	Sağlık Durumu	Karakterin sağlık durumu nedir? (engellilik, hastalık, vb.)	Bu durumu destekleyen veya dikkate alan kostümler
7	Yaş ve Yaşlanma	Karakterin yaşı nedir?	Yaşa uygun stil ve moda seçimleri
		Karakterin yaşlanma süreci nasıl?	Yaşlanmayı gösteren veya gizleyen tasarımlar

Tablo 37: Kostüm tasarımı açısından karakterin fizyolojik özellikleri analiz tablosu.

2- Karakterin Psikolojik Özellikler Analizi

Psikolojik özelliklerin analizi, bir karakterin içsel dünyasını ve davranışlarının ardındaki nedenleri anlamak için kullanılan önemli bir araçtır. Karakterin psikolojik özelliklerini yansıtan ve bu özellikleri görsel olarak ifade eden kostümler tasarlamayı amaçlayan örnek bir analiz tablosu oluşturulmuştur (bk. Tablo 38).

Karakterin Psikolojik Özellikler Analiz Tablosu			
Kategori		Detaylar ve Sorular	Kostüm Tasarımı Açısından Değerlendirme
1	Duygusal Durum	Karakterin genel duygusal durumu nedir? (mutlu, üzgün, kızgın, vb.)	Duygusal durumu yansıtan renk ve stil seçimleri
		Karakterin ruh hali değişimleri var mı?	Ruh hali değişimlerini gösteren kostüm evrimleri
2	Kişilik Özellikleri	Karakterin temel kişilik özellikleri nelerdir? (içe dönük, dışa dönük, cesur, vb.)	Kişilik özelliklerini yansıtan kıyafet stilleri
3	Duygusal Yaralar ve Travmalar	Karakterin geçmişte yaşadığı travmalar veya duygusal yaralar var mı?	Bu durumları yansıtan veya gizleyen kostüm detayları
4	Hedefler ve Motivasyonlar	Karakterin ana hedefleri ve motivasyonları nedir?	Hedeflerini ve motivasyonlarını destekleyen giyim seçimleri
5	Korkular ve Fobiler	Karakterin korkuları veya fobileri nelerdir?	Korku ve fobilerini yansıtan veya bunlara atıfta bulunan kostümler
6	Güçlü ve Zayıf Yönler	Karakterin güçlü ve zayıf yönleri nelerdir?	Güçlü yönlerini vurgulayan veya zayıf yönlerini gizleyen tasarımlar
7	İçsel Çatışmalar	Karakterin içsel çatışmaları nelerdir?	İçsel çatışmaları görsel olarak ifade eden kıyafetler
8	Kişisel Tarz ve Moda Algısı	Karakterin kişisel moda tarzı ve tercihleri nedir?	Kendi moda anlayışını yansıtan kıyafet ve aksesuarlar
9	Psikolojik Durumun Zaman İçindeki Değişimi	Karakterin psikolojik durumu zaman içinde nasıl değişir?	Psikolojik değişimleri gösteren kostüm değişiklikleri

Tablo 38: Kostüm tasarımı açısından karakterin psikolojik özellikleri analiz tablosu.

3- Karakterin Sosyolojik Özellikler Analizi

Kostüm tasarımı sosyolojik karakter analiz tablosu oluşturularak değerlendirilmesi, karakterlerin kostümlerinin toplumsal bağlamla uyumlu ve anlamlı olmasını sağlar. Karakterin yaşadığı dönem, sosyo-ekonomik durumu, kültürel bağlamı ve geçmiş deneyimleri, kostüm tasarımı belirleyici faktörlerdir. Bu unsurlar, karakterin kimliğini ve görünümünü şekillendirir. Karakterin geçmişi ve yaşadığı kültürel bağlam, kostüm tasarımı dikkate alınması gereken temel unsurlardır¹⁰¹ Bu anlamda, karakterlerin sosyolojik özelliklerinin kostüm tasarımı açısından değerlendirmek için, örnek bir tablo oluşturulmuştur (bk. Tablo 39).

Karakterin Sosyolojik Özellikler Analiz Tablosu			
Kategori		Detaylar ve Sorular	Kostüm Tasarımı Açısından Değerlendirme
1	Temel Bilgiler	Karakterin adı ve yaşı	Yaşa uygun kostüm seçimleri ve tarzlar
		Karakterin cinsiyeti	Toplumsal cinsiyet rollerini yansıtan kostümler
		Karakterin etnik kökeni	Etnik kimliği yansıtan geleneksel veya modern kostümler
2	Sosyal Sınıf ve Ekonomik Durum	Karakterin sosyal sınıfı ve ekonomik durumu	Sosyoekonomik durumu yansıtan kumaş ve aksesuar seçimleri
		Karakterin eğitim düzeyi	Eğitim seviyesine uygun giyim tarzları
		Karakterin mesleği ve iş durumu	Mesleki kıyafetler ve iş üniformaları
3	Aile ve İlişkiler	Aile yapısı ve karakterin aile içindeki rolü	Aile dinamiklerini yansıtan günlük kıyafetler
		Yakın ilişkileri ve sosyal çevresi	Sosyal bağları yansıtan formal veya informal kıyafetler
4	Kültürel ve Toplumsal Normlar	Karakterin kültürel arka planı	Kültürel normları ve gelenekleri yansıtan kostümler
		Toplumsal beklentiler ve baskılar	Toplumsal beklentilere uygun veya karşı çıkan kostümler
		Karakterin dini inançları ve değerleri	İnançları yansıtan dini veya sembolik kıyafetler
5	Çatışmalar ve Sorunlar	Karakterin toplumsal çatışmaları	Çatışmaları yansıtan kostüm değişiklikleri veya aksesuarlar
		Karakterin sosyal sorunlarla başa çıkma yöntemleri	Karakterin içsel ve dışsal çatışmalarını yansıtan giyim detayları
6	Toplumsal Değişim ve Gelişim	Karakterin hikâye içindeki sosyal gelişimi	Hikâye boyunca yaşanan değişimleri gösteren kostüm evrimleri
		Karakterin toplumsal statüdeki değişiklikleri	Statü değişikliklerini yansıtan kıyafet ve stil değişiklikleri

Tablo 39: Kostüm tasarımı açısından karakterin sosyolojik özellikler analiz tablosu.

¹⁰¹ Giannalberto Bendazzi, **Animation: A World History: Volume II: The Birth of a Style - The Three Markets**, 1. Basım, New York: CRC Press, 2016, s.82.

3.8. Sinemada Oyuncu Karakter ve Kostüm İlişkisi

Sinemada bir yönetmenin, bir hikâyeden yola çıkarak hazırlanan senaryoyu inceleme aşamasında zihninde oluşan imgeler, gerçekleştireceği filmin ilk görüntüleridir. Bu görüntülerde hikâyeyi oluşturan dönem, mekan, mevsim, renkler, silüetler, sesler ve duygu gibi algılanan ve hissedilen her şey görülebilir.¹⁰²

Filmlerde izleyiciye temelde anlatılan öykü olmasına rağmen, istenilen atmosferi yaratan, en önemli araçlardan birisi kostümdür. Kostümler, filmin geçtiği tarihsel dönemin haricinde, karakterlere sosyal statü, toplumsal rol, kişilik, cinsel kimlik gibi bireysel özelliklerini de anlatan önemli öğelerdir. Filmlerde rol alan oyuncular, senaryoda üstlendiği rolün etkisi, saç şekli, makyaj ve en önemlisi giydikleri kostümler ile tamamen başka bir kimliğe bürünebilirler.¹⁰³

Kostüm, oyuncuların senaryoda üstlendikleri rolün derinlemesine yaşanmasını sağlayan en kritik unsurlardan biridir. Bir oyuncunun kostümle buluşması, onun karaktere bürünme sürecinde önemli bir dönüm noktasıdır. Kostüm, karakterin sadece fiziksel görünümünü değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyolojik yönlerini de şekillendirir. Örneğin, bir kraliyet mensubunu oynayan oyuncu, gösterişli ve ağırbaşlı kostümlerle asil bir duruş sergilerken, bir sokak sanatçısını canlandıran oyuncu daha rahat ve sıradan giysilerle özgür ve yaratıcı bir kimlik kazanabilir. Kostüm tasarımcıları, renkler, dokular ve stil seçimleriyle karakterin iç dünyasını dışa vurur ve izleyiciye karakter geçmişi, motivasyonu ve duygusal durumu hakkında ipuçları verebilirler. Böylece oyuncular, kostüm sayesinde karakterin kimliğine daha kolay adapte olabilir ve izleyiciye daha inandırıcı ve etkileyici bir performans sunabilirler. Bu durumda kostüm, filmdeki anlatının ayrılmaz bir parçası olduğunu ve karakterin izleyiciye tam anlamıyla yansıtılmasında vazgeçilmez bir rol oynadığını gösterebilir.

Örnek olarak seçilen 3 filmde, oyuncuların güncel giyimleri ve filmlerdeki kostümlü halleri karşılaştırıldığında: Oyuncu Sean Connery'yi "The Name Of The Rose

¹⁰² Cihan Bahar, "Tekstil Sektöründe Moda Eğilimlerinin (Trendlerin) Analizi ve Yorumlanmasında Tasarımcının Rolü", **TMST Tekstil, Moda, Sanat, Tasarım Sempozyumu**, İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları, 19-20 Kasım 2020, s.477.

¹⁰³ Bahar, s.480.

(1986)” filmindeki “*William von Baskerville*” (bk. Tablo 40) karakteri, oyuncu John Lone’u “*The Last Emperor* (1987)” filmindeki “*Pu Yi*” (bk. Tablo 41) karakteri ve oyuncu “Keanu Reeves’i “*The Matrix Reloaded*” filmindeki “*Neo*” (bk. Tablo 42) karakteri rolllerinde görmekteyiz. Bu tablolarda oyuncuların kostümlü halleri ve güncel hayattaki giysileri ile karşılaştırdığında, kimliklerine olan etki net olarak görülebilmektedir.

“The Name Of The Rose (1986)” Filminde Kostüm Karşılaştırma	
Yönetmen: Jean-Jacques Annaud Kostüm Tasarımcı: Gabriella Pescucci Yazar/ Senarist: Umberto Eco/ Andrew Birkin, Gérard Brach, Howard Franklin, Alain Godard Oyuncular: Sean Connery, Christian Slater, Helmut Qualtinger	
	
Görsel 230: İskoç asıllı oyuncu Sean Connery, yerel günlük giysileri ile.	Görsel 231: Sean Connery “The Name Of The Rose (1986)” filminde, kostümlü hali ile “William von Baskerville” rolünde.

Tablo 40: “The Name Of The Rose (1986)” filminden kostüm karşılaştırması.

Kaynak Görsel 230: <https://www.telegraph.co.uk/culture/culturepicturegalleries/7962457/In-pictures-The-life-and-career-of-Sir-Sean-Connery.html?image=23> (20 Ocak 2019).

Kaynak Görsel 231: <https://www.imdb.com/title/tt0091605/mediaindex/> (20 Ocak 2019).

“The Last Emperor (1987)” Filminde Kostüm Karşılaştırma	
Yönetmen: Bernardo Bertolucci Kostüm Tasarımcı: James Acheson Senarist: Mark Peploe, Bernardo Bertolucci Oyuncular: John Lone, Joan Chen, Peter O'Toole	
 Görsel 232: Oyuncu John Lone güncel giysileri ile.	 Görsel 233: John Lone “The Last Emperor (1987)” filminde, kostümlü hali ile “Pu Yi” rolünde.

Tablo 41: “The Last Emperor (1987)” filminden kostüm karşılaştırması.

Kaynak Görsel 232: https://id.wikipedia.org/wiki/John_Lone (18 Ocak 2019).

Kaynak Görsel 233: <https://www.imdb.com/title/tt0093389/mediaindex/> (18 Ocak 2019).

“The Matrix Reloaded (2003)” Filminde Kostüm Karşılaştırma	
Yönetmen: Lana Wachowski, Lilly Wachowski Kostüm Tasarımcı: Kym Barrett Yazar: Lilly Wachowski, Lana Wachowski Oyuncular: Keanu Reeves, Laurence Fishburne, Carrie-Anne Moss	
 Görsel 234: Oyuncu Keanu Reeves güncel giysileri ile.	 Görsel 235: Keanu Reeves “The Matrix Reloaded (2003)” filminde, kostümlü hali ile “Neo” rolünde.

Tablo 42: “The Matrix Reloaded (2003)” filminden kostüm karşılaştırması.

Kaynak Görsel 234: <https://tr.pinterest.com/pin/465700417733169997/> (18 Mayıs 2022).

Kaynak Görsel 235: https://www.imdb.com/title/tt0133093/?ref_=nv_sr_srsrg_0_tt_8_nm_0_q_matrix (18 Mayıs 2022).

Oyuncu Müfit Kayacan ile yapılan sözlü görüşmede “..**bir muhasebeciyi oynuyordum, kostümlerden hiç birisi beni role sokamamıştı, sonra kostümcü bana öyle bir gömlek verdi ki birden rolün içine girmiş, kendimi muhasebeci gibi**

hissetmeye başlamıştım” şeklinde ifade ederek kostümün karakterler üzerindeki etkisinin önemini anlatmıştır (bk. Görsel 236).¹⁰⁴

Görsel 236: Müfit Kayacan “Aile Şirketi (2020)” dizisinde muhasebeci Şenol Yurt karakterinde.
Kaynak Görsel 236: <https://www.youtube.com/watch?v=tR2mk9na3cs> (12 Aralık 2023).

3.9. Sinemada Yeni Teknolojilerin Kostüm Tasarımına Etkileri

Bilgisayarda yaratılan karakterlerin sinemaya eklenmesi, genellikle bilgisayar grafikleri yani CGI (Computer-Generated Imagery) teknolojisi olarak adlandırılan özel efekt teknikleri kullanılarak yapılır. Bu teknik, sanal karakterlerin oluşturulmasına, hareketlerinin animasyonuna ve gerçek dünya sahneleriyle birleştirilmesine olanak tanır.¹⁰⁵ Gerçek dünya sahneleri ile birleştirme işlemi ise genellikle yeşil perde (chroma key) tekniği kullanılarak yapılır. Bu teknikte, gerçek sahne çekimi yapılırken arka planda yeşil bir perde kullanılır. Sonrasında bilgisayar ortamında karakterlerin animasyonu yapılır ve gerçek sahne çekimiyle birleştirilir.

70’li yıllarda kullanılmaya başlayan CGI teknolojisi ilk dönemlerde simülasyonlar ve bilgisayar oyunlarında kullanılmaya başlanmış. Sinema alanında kullanıldığı ilk yüksek bütçeli yapım ise 1982 yapımı olan *Tron* filmi olmuştur. Sonraki yıllarda *Jurassic Park*, *Terminator* ve *Matrix* serisi gibi bilim kurgu klasiklerinde kullanılmıştır. Wachowski kardeşler, “Matrix (1999)” filminde, sinema tarihinde çığır açıcı bir yenilik olan “flow motion” (akan devinim) adlı özel efekti kullanarak filmin

¹⁰⁴ Müfit Kayacan, -Tiyatro ve Sinema Oyuncusu-, “Sinemada Kostüm Yönetimi ve Etkileri” konulu görüşme, Antalya: 20 Haziran 2022.

¹⁰⁵ Vedat Guntay ve Gamze Yılmaz Guntay, “Sinemada Dijital Görsel Efekt Kullanımı ve Alternatif Gerçeklik Kurgusu”, *SineFilozofi Dergisi*, Özel Sayı 1, Mayıs 2019, s.279.

aksiyon sahnelerine benzersiz bir dinamizm kazandırmışlardır. Bu teknik, filmin anlatımını güçlendirerek izleyiciye eşsiz bir görsel deneyim sunmuş ve sinema diline yeni bir soluk getirmiştir.¹⁰⁶ 2000’de çekilmeye başlayan *Lord of Rings* serisiyle artık iyice öne çıkmıştır. Yönetmen Peter Jackson, dönemin teknolojisi ile yaratılmış olan en gerçekçi karakterlerden birisi olan *Gollum*’u tamamen dijital ortamda yaratak sinema tarihine bir ilki kazandırmıştır (bk. Gmrssel 237).

Görsel 237: “Lord of the Rings (2002)” filminde oyuncu Andy Serkis ve Gollum karakteri.

Kaynak Görsel 237: <https://thechasbah.com/2023/05/14/the-lord-of-the-rings-the-two-towers/> (10 Şubat 2024).

“Avatar (2009)” filminde, yönetmen James Cameron ve görüntü yönetmeni Vince Pace, on yıllık titiz bir çalışmanın sonucu olarak “Reality Camera System” (Gerçekçi Kamera Sistemi) adlı yenilikçi bir teknolojiyi geliştirmişler. Bu sistem, yüksek çözünürlüklü iki film kamerasının tek bir gövde üzerinde birleştirilerek eş zamanlı çalışmasını sağlamış. Bu sayede, olağanüstü görsel derinlik ve gerçekçilik sunan görüntüler elde edilerek, sinemada çığır açan bir deneyim yaratılmıştır.¹⁰⁷

Görsel 238: “Avatar” filminde hareket yakalama teknolojisi kullanılan bir sahne.

Kaynak Görsel 238: <https://cilovers.com/avatar-a-technological-masterpiece-that-changed-the-face-of-cinema/> (10 Şubat 2024).

¹⁰⁶ Sefa Çeliksap, “Avatar Filmine Estetik Düzlemde Bakmak”, *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, Ocak 2010, s.95.

¹⁰⁷ Çeliksap, s.96.

“Avatar” filmlerinde kullanılan diğer kritik teknolojilerden biri, oyuncuların performanslarının kaydedilmesine ve filmdeki karakterlerin canlandırılması için kullanılmasına olanak tanıyan hareket yakalama teknolojisi olmuştur (Görsel 238). Hareket yakalama (Motion capture, motion tracking or mocap), gerçek dünyadaki nesnelerin veya insanların hareketlerinin yakalanıp dijital forma çevrilmesine olanak tanıyan bir teknolojidir. Genellikle 3 boyutlu bir alandaki nesnelerin veya insanların hareketlerini izlemek için özel sensörler ve kameraların kullanılmasını içerir. Sensörler tarafından toplanan veriler daha sonra nesnenin veya kişinin dijital bir modelini oluşturmak için kullanılır; bu model, gerçek dünyadaki hareketleri kopyalamak için bir bilgisayar programında canlandırılabilir. “Avatar”ın en etkileyici yönlerinden biri de, CGI teknolojileri kullanılarak görsel efektlerinde ulaşılan detay ve gerçekçilik olmuştur.¹⁰⁸

Dijital teknolojilerin kostüm tasarımına etkileri:

- 1- Detay ve Zenginlik: Kostümlerin en ince detaylara kadar işlenerek, gerçek dünyada mümkün olmayan doku ve desenler yaratılabilir..
- 2- Esneklik: Dijital kostümler, çekimden sonra değiştirilebilir ve düzenlenebilir. Bu, tasarımcılara daha fazla esneklik ve yaratıcılık sağlar.
- 3- Yüksek Çözünürlük: Kostümlerin her detayının izleyiciye net bir şekilde aktarılmasını sağlanabilir. Örneğin, kumaş dokuları, dikişler ve aksesuarlar gibi ince detaylar bile ekranda görünür hale gelir.
- 4- 3B Görsellik: Üç boyutlu çekimler, kostümlerin karakterlerle birlikte nasıl hareket ettiğini ve etkileşime girdiğini daha gerçekçi bir şekilde gösterir. Bu, tasarımcıların kostümlerini daha dinamik ve etkileyici bir şekilde planlamasına yardımcı olabilir.

¹⁰⁸ Avatar: A Technological Masterpiece that Changed the Face of Cinema. 2022. <https://cilovers.com/avatar-a-technological-masterpiece-that-changed-the-face-of-cinema/> (21 Haziran 2023).

- 5- Gerçekçi Hareket: Mocap teknolojisinin aktörlerin hareketlerini hassas bir şekilde kaydederek dijital karakterlere uygulanması, dijital kostümlerin aktörlerin performanslarına mükemmel bir şekilde uyum sağlayabilir.
- 6- Hibrid Tasarımlar: Fiziksel kostümler ile dijital efektlerin birleşimi, tasarımcıların daha yaratıcı ve yenilikçi kostümler yaratmasına olanak tanıyarak, fiziksel bir kostümün dijital olarak geliştirilmesi veya tamamlayabilir.

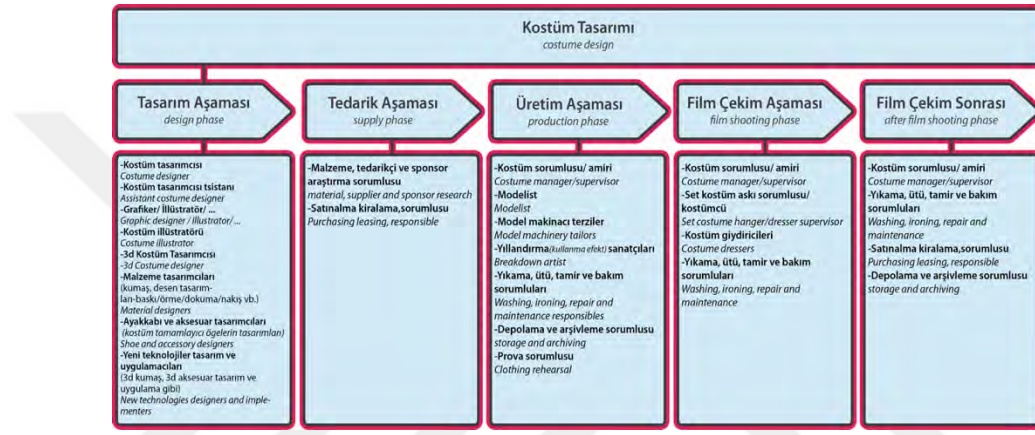
3.10. Sinemada Kostüm Tasarımı ve Üretim Süreci

Bir filmin yapımına karar verme sürecinde, yapımcı ve yapım şirketi titiz ve stratejik bir değerlendirme yaparak ilk olarak, mevcut senaryolar ve hikâye önerileri incelenir. Bu değerlendirme, senaryonun özgünlüğü, hikâyenin çekiciliği ve hedef kitle üzerindeki potansiyel etkisi gibi faktörleri içerir. Ardından, yapımcılar ve şirket yöneticileri, projenin maliyet analizini yaparak, bütçe gereksinimlerini ve olası finansal getirileri değerlendirir. Pazar araştırmaları, izleyici trendleri ve mevcut endüstri dinamikleri de göz önünde bulundurularak, projenin ticari başarı şansı analiz edilir. Ayrıca, projenin hayata geçirilmesi için gerekli olan yönetmen, oyuncu kadrosu, yaratıcı ve teknik ekiplerin uygunluğu da dikkate alınır. Tüm bu unsurların bir araya gelmesiyle, yapımcı ve yapım şirketi, filmin üretim sürecine başlanıp başlanmayacağına dair nihai kararını verebilir. Bu süreç, hem sanatsal hem de ticari hedeflerin dengelenmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Bir filmin kostüm tasarımı süreci, görsel hikâye anlatımının ayrılmaz bir parçası olarak büyük bir titizlikle planlanmalı ve yürütülmelidir. Bu süreç, yalnızca karakterlerin giysilerini belirlemekle kalmaz, aynı zamanda filmin ruhunu, karakterlerin psikolojik durumlarını ve hikâyenin temasını yansıtmayı amaçlar. Bu bölümde, tez çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda bir filmin kostüm tasarımı sürecine yönelik örnek bir tasarım süreci planı oluşturulmuştur.

Bu çalışmada yapılan araştırmalar sonucunda, sinema endüstrisinde film yapım aşamalarında, kostüm tasarım sürecine yönelik kostüm tasarımı, tedarik, üretim, film çekimi ve film çekimi sonrası aşamalarında, alanda çalışacak ekiplerin de detaylı bir şekilde gösterilmesini amaçlayan *kostüm tasarımı ekibi* şeması hazırlanmıştır (bk. Şekil

5). Bu şemadaki ekipler, her film projesinin karakterine, bütçesine ve çalışma şekline göre değişiklikler gösterebilir. Örneğin, büyük bütçeli bir tarihi drama filminde daha geniş bir kostüm tasarım ekibi ve daha kapsamlı tedarik ve üretim süreçleri yer alabilirken, düşük bütçeli bir bağımsız filmde daha küçük bir ekip ve daha sınırlı kaynaklar kullanılabilir. Ayrıca, film türüne ve hikâyenin gereksinimlerine bağlı olarak, kostüm tasarımı sürecindeki öncelikler ve odak alanları da değişkenlik gösterebilir. Bu nedenle, her film projesinde ekip yapısının ve süreçlerin esnek bir şekilde uyarlanması gerekebilir.

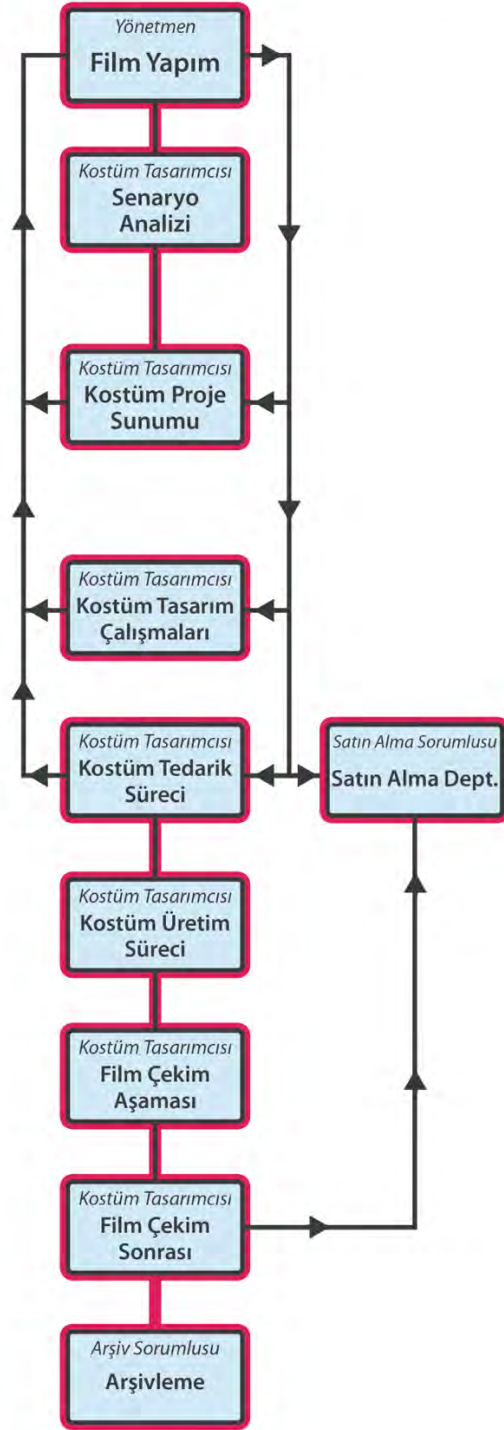

Şekil 5: Kostüm tasarımı, tedarik, kostüm üretim, film çekim ve film sonrası genel ekip şeması.

Hazırlayan: Cihan Bahar (12 Aralık 2022)

Kostüm tasarım süreci, yönetmenin bilgiliendirmelerinden başlayarak senaryo analizi, kostüm proje sunumu, kostüm tasarım çalışmaları, malzeme tedarik süreci, kostüm üretim süreci, film çekim aşamalarında kostüm tasarımcısının görevleri ve film çekim sonrası kostümlerin arşivlenmesine kadar birçok aşamayı kapsamaktadır. Bu kapsamda, bu süreçleri detaylandırarak sinema endüstrisinde çalışan kostüm tasarımcılarına ve ilgili diğer profesyonellere rehberlik etmeyi de amaçlayarak hazırlanan örnek bir iş akışı şeması oluşturulmuştur (bk. Şekil 6). Bu şema, her aşamanın görev dağılımını ve iş akışını net bir şekilde göstererek, projeye katılan tüm profesyonellerin sorumluluklarını ve görevlerini anlamalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Ayrıca şemada, iş akışındaki onay sürecinin hem tasarımcının görevlerini hem de yönetmenin nerelerde onay vermesi gerektiğini göstermesi açısından büyük önemi vardır. Şema, her bir aşamanın netleştirilmesi ve onay süreçlerinin belirtilmesiyle, projede yer alan tüm tarafların sorumluluklarını ve görevlerini anlamalarına yardımcı olur. Bu, süreç içindeki her adımda yönetmenin vizyonuna uygun hareket edilmesini sağlar ve projenin genel başarısını artırır. Örneğin, kostüm tasarımının belirli aşamalarında yönetmenin geri

bildirimi ve onayı, tasarımcıların doğru yolda ilerlediğinden emin olmalarını sağlar ve olası revizyonların erkenden yapılmasına olanak tanır. Böylece, tasarım süreci daha verimli ve uyumlu bir şekilde ilerleyebilir.

Şekil 6: Film kostüm projesi tasarım ve üretim süreci şeması.

Hazırlayan: Cihan Bahar (12 Aralık 2022)

3.10.1. Film Projesinde Kostüm Tasarım Aşamaları

Film yapım kararı verildikten sonra, yönetmen filmi başlatma sürecine geçer. Bu süreç, yönetmenin yaratıcı vizyonunu hayata geçirmek için gerekli olan ön hazırlıkları kapsar. İlk olarak senaryoyu senarist ile birlikte, ayrıntılı bir analiz yapan yönetmen, bir karakter ve dramatik bir durum hakkında neyi açığa çıkaracağını veya neyi gizleyeceğini seçerek işe başlar. Bu aşamada filmin, her sahnesinin görsel ve duygusal tonunu belirleyerek ana temayı da oluşturmuş olur.¹⁰⁹

1- Yönetmen ve yaratıcı ekip toplantısı

Yönetmen, yapım tasarımcısı, görüntü yönetmeni ve kostüm tasarımcısı gibi kilit ekip üyeleriyle toplantılar düzenler. Bu toplantılarda, filmin genel estetik anlayışı, renk paleti, mekân düzenlemeleri ve kostüm tasarımları gibi unsurlar tartışılır ve kararlaştırılır. Bu iş birliği, yönetmenin vizyonunun tüm üretim ekibi tarafından anlaşılmasını ve desteklenmesini sağlamak için önemlidir.

2- Kostüm tasarımcısının senaryo analizi

Kostüm tasarımcısı, yönetmenin taleplerinden sonra, senaryoyu detaylı bir şekilde inceleyerek bir çalışma yapar. Bu incelemede filmin türü, hikâyenin olay örgüsü ve anlatı tarzı, dönemi ve zamanı, geçtiği mekanlar, yerler, bölgeler, giysi formları ve malzemeleri, aksesuarları, karakterleri gibi başlıca öğelerle ilgili detaylı analizler yapar.

3- Kostüm proje hazırlama ve sunum aşaması

Senaryo analizinden elde edilen bilgiler doğrultusunda kostüm tasarımcısı bir sunum hazırlar. Bu ilk sunum filmin genel görsel diline uygun, duygu durumu (moodboard) panolarından oluşmaktadır. Bunlara ilham alınan giysi formları, malzemeler, aksesuarlar, görseller ve çizimlerden oluşturulan panolar da eklenir (bk. Görsel 239, Görsel 240, Görsel 241). Hazırlanan panoları yönetmene sunularak değerlendirilmeler yapılır.

¹⁰⁹ *Costume Design Instructional Guide*, 2014, <https://www.oscars.org/sites/oscars/files/teachersguide-costumedesign-2015.pdf> (12 Aralık 2022).

4- Kostüm tasarım çalışmaları

Yönetmenin değerlendirmeleri ve onayının alınmasının ardından, filmin kostüm koleksiyonunun tasarım aşamasına geçilir. Öncelikle, filmde kostüm giyecek ana karakterler, yardımcı karakterler ve diğer figüranlar belirlenip sınıflandırılır. Kostüm tasarımcısı ekibiyle iş bölümü yapar ve hazırlanan ilham panolarını referans alarak çalışmalarına başlarlar. Bu çalışmalar arasında kostüm illüstrasyonları, desen çalışmaları ve diğer gerekli tasarımlar yer alabilir (bk. Görsel 242, Görsel 243, Görsel 244, Görsel 245, Görsel 246). Aynı zamanda, hazırlanan koleksiyon için malzeme (kumaş vb.) ve aksesuar araştırmalarına başlanır.

Kostüm tasarımı sürecinde, senaryodaki karakterlerin görsel kimliklerini oluşturmak ve hikâyenin atmosferini desteklemek için titiz bir çalışma yapılır. Kostüm tasarımcısı, filmdeki karakterlerin fiziki, psikolojik ve sosyolojik özelliklerini göz önünde bulundurarak, her bir kostüm parçasının karakterin kişiliğini ve hikâyedeki rolünü yansıtmayı sağlar. Malzeme ve aksesuar seçimleri, kostümlerin hem estetik açıdan çekici hem de karakterlerin özelliklerine uygun olmasını amaçlar. Bu aşamalar, filmin genel estetiğini ve anlatımını güçlendirmek için yönetmenle sürekli iletişim ve geri bildirim sürecini içerir.

Görsel 242: Tasarımcı Anna Roth'un "Ma Rainey's Black Bottom (2020)" filmi için yaptığı kostüm tasarımları.

Kaynak Görsel 242: <https://www.costumedesignersguild.com/ann-roth-the-person-in-the-mirror/> (24 Haziran 2022)

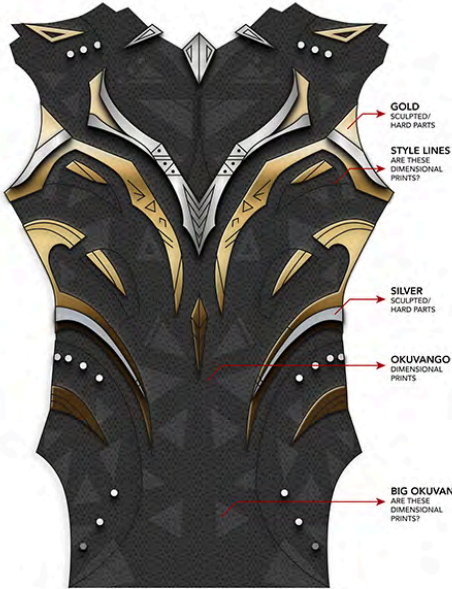
Görsel 243: “The Witcher (2019)” dizi filmi için Tim Aslam’ın için kostüm tasarımı.

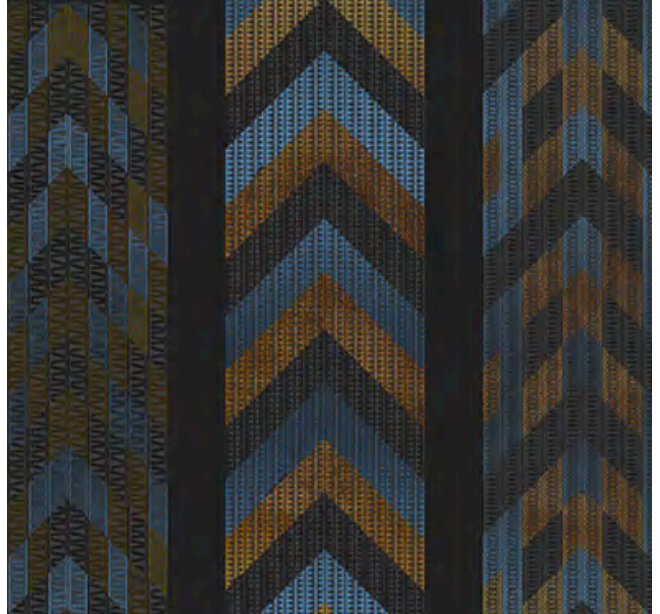
Görsel 244: “Black Panther: Wakanda Forever (2022)” filmi için kostüm tasarımcısı Ruth E. Carter, illüstrasyon Paul Keng’e ait.

Kaynak Görsel 243: <http://www.timaslam.com/the-witcher/the-witcher-s01-mood-boards/> (10 Ocak 2020).

Kaynak Görsel 244: https://www.instagram.com/p/C198JIVpvE7/?img_index=1 (18 Şubat 2023).

Görsel 245: “Black Panther: Wakanda Forever (2022)” filmi için kostüm teknik detaylı kostüm tasarımı.

Görsel 246: “Black Panther: Wakanda Forever (2022)” filmi için kostüm özel desen tasarımı.

Kaynak Görsel 245, Görsel 246: <https://maybellepineda.com/wakanda-forever/> (18 Şubat 2023).

5- Kostüm tedarik süreci

Kostüm tasarımları, yönetmenin değerlendirmelerinden sonra üretim süreci için tedarik süreci başlatılır. Hazırlanan kostüm koleksiyonunda kullanılması planlanan malzemeler (kumaşlar vb.), aksesuarlar ve atölye gereksinimleri ile ilgili listeler oluşturularak planlama yapılır. Bu planlama çerçevesinde, türlerine göre satın alınacaklar, kiralanacaklar ve hizmet satın alınacaklar belirlenerek bütçe oluşturulur. Tedarik sürecinde, koleksiyon aşamasında seçilmiş olan malzemelerin yerine alternatifler de kullanılabilir. Yönetimden onay alındığında, tedarik süreci hemen başlatılır.

Bu aşama, film prodüksiyonunun sorunsuz ilerlemesi için kritik öneme sahiptir. Tedarik süreci, kostüm tasarımcısının vizyonunu gerçekleştirmek için gerekli malzemelerin zamanında ve bütçeye uygun bir şekilde temin edilmesini sağlar. Bu süreç, aynı zamanda film bütçesinin etkin bir şekilde yönetilmesi ve maliyetlerin kontrol altında tutulması açısından da büyük önem taşır.

6- Kostüm üretim süreci

Kostüm tasarımlarının üretimi için, tedarik süreci başlarken eş zamanlı olarak kostüm üretim süreci de başlatılmaktadır. İlk aşamada, filmdeki oyuncuların beden ölçüleri ekipteki uzman kalıpcılar tarafından detaylı bir şekilde alınır. Alınan ölçüler doğrultusunda, kostümlerin kalıp işlemleri başlatılır (bk. Görsel 247). Kalıbı hazırlanan modeller için, orijinal kumaşa en yakın malzemeden yine ekipteki uzman terziler tarafından numune olarak dikimleri yapılarak kalıp ve model kontrol edilir. Gerekirse, bu numuneler üzerinden oyuncuların üzerinde prova (fitting) yapılır ve kritik görülen noktalar varsa, kalıp düzeltmeleri gerçekleştirilir.

Kalıbı onaylanan kostümler, tedarik edilen orijinal kumaşlarla tekrar dikilir, oyuncuların üzerinde prova edilir ve diğer bitim işlemleri ve aksesuarları eklenerek tamamlanır. Gerektiğinde, kostümler üzerinde yıllandırma işlemleri de yapılabilir. Aynı anda, dışarıdan satın alma veya kiralama yöntemi ile tedarik edilen giyim ve aksesuarların kontrolü de sağlanır.

Görsel 247: Western Costume’de kostüm kalıp çalışması.

Görsel 248: Film için ayakkabı üretim.

Kaynak Görsel 247: <https://www.westerncostume.com/services> (22 Kasım 2023).

Kaynak Görsel 248: https://www.costumedesignersguild.com/design_details/focus-on-custom-shoemakers/ (22 Kasım 2023).

Filmin özelliğine göre, dışarıda yaptırılması gereken aksesuarlar (örneğin şapka, kemer, ayakkabı vb.) tasarımcıların kontrolünde üretilir (bk. Görsel 248). Ayrıca, dışarıda hizmet satın alarak yaptırılan özel desenler, özel kumaşlar ve 3D baskı aksesuarlar için de aynı kontrol mekanizması geçerlidir (bk. Görsel 249, Görsel 250). Tüm koleksiyon ve üretim süreci tamamlandığında, oyuncularla son kostüm provaları (fitting) yapılır. Gerekli görülen kostümlerin çoğaltılması da gerçekleştirilir. Kostüm koleksiyonu karakterlere, sahnelere, film çekiminde kullanılacak sıraya göre oyuncuların adı yazılarak, askılarında film çekimine hazır şekilde depoda bekletilir.

Görsel 249: “The Martian (2015)” filminde oyuncu Matt Damon.

Görsel 250: Tasarımcı Janty Yates “The Martian (2015)” filmi için ayakkabı tasarımı.

Kaynak Görsel 249: <https://www.imdb.com/title/tt3659388/mediaindex/> (23 Kasım 2023).

Kaynak Görsel 250: <https://gndn.wordpress.com/tag/the-martian/> (23 Kasım 2023).

Görsel 251: Tasarımcı Linda Muir, “The Witch (2015)” filmi için yaptığı tasarım.

Görsel 252: “The Witch (2015)” filminde kostümlerin üretilmiş hali.

Kaynak Görsel 251, Görsel 252: <https://brightlightsfilm.com/dressing-witch-interview-costume-designer-linda-muir/amp/> (22 haziran 2022).

7- Film çekim aşaması

Film çekim aşamalarında kostüm ekibinin bir kısmı (yıkama, ütü, bakım, tamir ekibi), kostüm sorumluları ve kostüm giydircilerinin sette bulunmaları gerekmektedir. Bu kostüm ekibi üyeleri, oyuncuların giysilerinin bakımını yapar, gerektiğinde kostümlerin tamiratını gerçekleştirir ve her sahne öncesinde kostümlerin düzgün ve temiz olmasını sağlar. Bu süreç, kostümlerin yıkama, ütüleme ve olası tamirat işlemlerini kapsar. Kostüm giydircilerine, saç ve makyaj ekibine de destek olarak, kostümlerin doğru aksesuarlarla tamamlanmasını ve oyuncuların sahneye hazır olmasını sağlarlar (bk. Görsel 253, Görsel 254). Bu şekilde, filmin her sahnesinde kostümlerin tutarlı ve gerçekçi görünmesi sağlanır.

Görsel 253: “Black Panther: Wakanda Forever (2022)” kostüm tasarımcısı Ruth E. Carter oyuncuyu giydiriyor.

Görsel 254: “Black Panther: Wakanda Forever (2022)” oyuncu sete hazırlanıyor.

Kaynak Görsel 253, Görsel 254: <https://marvelcinematicuniverse.fandom.com/wiki/Namora/Gallery> (24 Haziran 2023).

8- Film çekim sonrası

Film çekimi tamamlandıktan sonra, tüm kostümler toplanarak atölyede detaylı bir yıkama ve bakım sürecinden geçirilir. Bu süreçte, gerekli kontroller yapılır ve tüm kostümler, gelecekteki kullanımlar için uygun şekilde arşivlenir (bk. Görsel 255). Bu aşamalar, prodüksiyonun sonrasında da kostümlerin ve ekipmanların korunmasını ve uygun şekilde yönetilmesi için önemlidir. Ayrıca bu işlemler, kostümlerin uzun ömürlü olmasını ve yeniden kullanılabilir hale getirilmesini sağlar. Kiralanan kostümler ve ekipmanlar, kiralandıkları yerlere iade edilerek süreç tamamlanır. Kiralanan malzemelerin ve kostümlerin iade edilmesi, prodüksiyonun maliyetlerini ve çevresel etkilerini minimize eder. Tüm bu süreçler, profesyonel bir prodüksiyonun düzenli ve disiplinli bir şekilde tamamlanması için kritik öneme sahiptir.

Görsel 255: Western Costume şirketinde kostüm arşivi.

Kaynak Görsel 255: <https://www.westerncostume.com/archive> (22 Kasım 2023).

4. KOSTÜM TASARIMI PROJESİ

Popüler kültürde oldukça yaygın olan, çizgi romandan sinemaya uyarlanan ve genellikle geniş bir izleyici kitlesi tarafından ilgiyle takip edilen, çoğu zaman da büyük bir başarı elde edildiği görülen filmler bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak, özellikle de kostüm tasarımları ile de öne çıkan “Superman”, “Spider-Man”, “Black Panther” gibi başarılı filmleri gösterilebilir (bk. Tablo 43).

Çizgi Romandan Sinemaya Uyarlanan Filmler		
		
Görsel 256: Kostümlü hali ile oyuncu Christopher Reeve Superman filminde (1978).	Görsel 257: Kostümlü haller ile oyuncular Tobey Maguire ve Willem Dafoe Spider-Man filminde (2002).	Görsel 258: Kostümlü hali ile oyuncu Chadwick Boseman Black Panther filminde (2018).

Tablo 43: Çizgi romandan sinemaya uyarlanan film örnekleri.

Kaynak Görsel 256: <https://www.imdb.com/title/tt0078346/mediaviewer/rm37399041/> (17 Aralık 2023)

Kaynak Görsel 257: <https://www.imdb.com/title/tt0145487/mediaviewer/rm3505402880/> (17 Aralık 2023)

Kaynak Görsel 258: <https://www.imdb.com/title/tt1825683/mediaviewer/rm3940963584/> (17 Aralık 2023)

Bu tez çalışmasını desteklemek amacıyla hazırlanan kostüm tasarımı projesi için, Türk çizgi romanları araştırılmış, Sezgin Burak’ın yarattığı kurgusal karakter Tarkan’ın çizgi romanından uyarlanarak çekilen ve 1969 yılında yayınlanmış olan “Tarkan - Marsın Kılıcı” filmi seçilmiştir (bk. Görsel 259).

Görsel 259: “Tarkan” filminin bir sahnesinde oyuncular Kartal Tibet ve Mustafa Yıldız (1969).

Kaynak Görsel 259: <https://www.imdb.com/title/tt0274931/mediaviewer/rm2460768001/> (12 Aralık 2023).

Seçilen bu filmin, güncellenerek yeniden yapılması (remake) planlandığı varsayılarak, ana karakteri “Tarkan” için örnek bir kostüm tasarımı projesi hazırlanmıştır.

4.1. Sezgin Burak ve “Tarkan” Karakterinin Doğuşu

“Tarkan”ın yaratıcısı Sezgin Burak’ın ilk eserleri çocukluk çağlarında Doğan Kardeş Dergisinde yayınlanmış. Sanatçı, 1952 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisine girdikten sonra birçok alanda resim, karikatür ve illüstrasyonlar üreterek tanınmıştır. Akbaba, Ayda Bir, Yirminci Asır, Bütün Dünya ve hafta dergilerine resimler ve illüstrasyonlar yapmıştır. “Yunus Nadi” roman ödülünü kazanan Fakir Baykurt’un “Yılanların Öcü” adlı romanını ve 1958 yılında girdiği Cumhuriyet gazetesinde günlük siyasi karikatürler çizerken aynı anda da Yaşar Kemal’in “Ala Geyik” adlı romanını da resimlendirmiştir.

Görsel 260: Sezgin Burak ve yarattığı karakterler.

Kaynak Görsel 260: Türkay Burak, *Tarkan’ın Yaratıcısı Sezgin Burak Hayatı ve Eserleri*, 1. Basım, İstanbul: Taseyad, 2009, s.XII.

Ses ve Hayat dergilerinde yayınlanan roman ve hikâyeleri resimlendiren sanatçı, 1964 yılında ilk tanınan ve sevilen karikatür tipi Hüdaverdi'yi (Bizimkiler) yaratmış. Bu karakterin hikâyeleri uzun yıllar Hürriyet gazetesinde yayınlanmıştır.

1965 yılında Milano'da Studio D'ami'de çalışırken El-Cougar isimli kovboy kahramanını yaratmış, Kolosso adlı bir çizgi kahramanı resimlemesinde de çalışmış. Sezgin Burak Milano'da çalıştığı stüdyoda İngiltere, Fransa, Belçika gibi ülkelerin tarihleri ile ilgili çizgi roman karakterleri yaratırken kendi ülkesi için de bir Türk çizgi roman kahramanı yaratmayı istemiştir. Bunun için kendisini de çok etkileyen Hunlar ve imparatorları Attila hakkında zengin arşive sahip olan Avrupa'daki kütüphanelerde detaylı araştırmalar yapmıştır.

Görsel 261: Avrupa Hun İmparatorluğu'nun Avrupa'da yayılışı.

Kaynak Görsel 261: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Avrupa Hun imparatorluğunun Avrupa'da özellikle de Doğu Roma ve Batı Roma üzerindeki gücü çok büyüktü.¹¹⁰ Büyük Hun İmparatorluğu özellikle Attila'nın döneminde (434-453) Avrupa içlerine kadar yayılmış. Dönemin imparatorluğunun doğusu ve batısı arasında birçok elçi, haberci gibi savaşçıları varmış. İşte, Sezgin Burak, bu savaşçılardan biri olarak kurgusal kahraman "Tarkan"ı 1966 yılında yaratmıştır (bk. Tablo 44).¹¹¹

Sezgin Burak, güçlü bir Türk savaşçısını imgeleyen kurgusal bir kahraman yaratmış ve ona "Tatar kanı" kelimelerinden esinlenerek Tarkan adını vermiştir.¹¹²

¹¹⁰ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Attila> (26 Aralık 2022).

¹¹¹ <https://www.tarkan.com.tr/index.php/tr/tarihce/tarkannasildogdu> (26 Aralık 2022).

¹¹² Türkay Burak, *Tarkan'ın Yaratıcısı Sezgin Burak Hayatı ve Eserleri*, 1. Basım, İstanbul: Taseyad, 2009, s.70.

Tarkan serilerinde kültürel ve tarihsel yönlerin yanı sıra kahraman, akıl hocası, eşik muhafızları, haberci, şekil değiştiren, gölge ve hilekâr arketiplerine¹¹³ ve Avrupa'nın mitolojik unsurlarına da yer verilmektedir.¹¹⁴

“TARKAN” Karakterinin Doğuşu	
 Görsel 262: İlk Tarkan karakter eskizleri.	 Görsel 263: Tarkan ilk macera eskizleri.
 Görsel 264: Tarkan çizgi roman ilk amblem ve logo çalışmaları.	 Görsel 265: İlk tarkan karakteri.

Tablo 44: 1966'da Sezgin Burak'ın ilk “Tarkan” karakter çizimleri.

Kaynak Görsel 262, Görsel 263, Görsel 264, Görsel 265: Türkay Burak, Tarkan'ın Yaratıcısı Sezgin Burak Hayatı ve Eserleri, 1. Basım, İstanbul: Taseyad, 2009, s.68-69-70-Kapak.

¹¹³ Özgür Uğraş Akgün, “Kahraman Olgusunun Çizgi Romandan Sinemaya Uyarlamadaki Görünümü: Tarkan Ve Conan Örnekleri”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s.43.

¹¹⁴ Mehmet Emin Özervarlı, “Kahramanlık İmgisinin Türk Sineması'ndaki İzleri”, *Asya Studies*, No.25, Eylül 2023, ss.144.

4.2. Çizgi Roman Kahramanı Tarkan'ın Maceraları

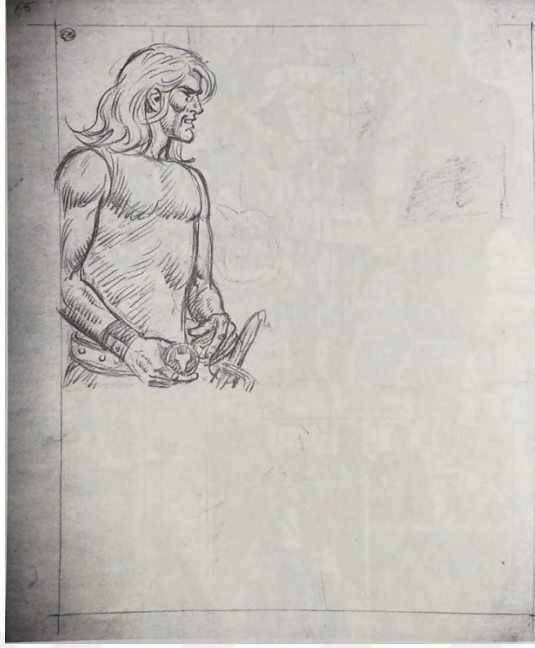
Bölüm No:	Macera Adı	İlk Yayın Tarihi	Sayfa Adedi
1	Tarkan - Mars'ın Kılıcı	1967	99
2	Margus Kalesi	1967	103
3	Bayraktaki Canavar	1967	110
4	Dehşet Kulesi	1968	45
5	Maryo'nun Kuşları	1968	62
6	Kuzey Canavarları	1968-69	90
7	Honorio'nun Yüzüğü	1968	135
8	Korkunç Takip	1969	125
9	Gümüş Eyer-1	1969	151
10	Gümüş Eyer-2	1970	121
11	Gümüş Eyer-3	1970-71	228
12	Viking Kanı	1971	265
13	Altın Madalyon-1	1972	102
14	Altın Madalyon-2	1972	81
15	Altın Madalyon-3	1972-73	130
16	Kuzeyde Dehşet Var	1973	146
17	Güçlü Kahraman	1973	115
18	Kurt Kanı	1973-74	130
19	Milano'ya Giden Yol-1	1978	90
20	Milano'ya Giden Yol-2	1978	102
21	Milano'ya Giden Yol-3	1978-....	58- Tamamlanamadı

Tablo 45: Sezgin Burak'ın yarattığı kurgusal karakter Tarkan'ın çizgi roman listesi.¹¹⁵

Sezgin Burak, 1967-1978 yıllarında toplam 21 bölümden oluşan 15 adet “TARKAN” macerasını yazıp çimiştir (bk. Tablo 39). Maceraların 12 tanesi tam macera diğer 3 tanesi ise 3'er bölümden oluşmaktadır. Maceralar ilk olarak 14 Nisan 1967'de Hürriyet gazetesinde günlük bantlar halinde yayımlanmaya başlamış 1970 yılından sonra dergi olarak yayınlanmaya başlanmıştır ilk sayısı Günaydın gazetesi ile birlikte verilmiştir. Günümüzde maceraları halen basılıp kitap olarak satılmaktadırlar. Sezgin Burak'ın 1978'de ani ölümü üzerine, son macera “Milano'ya Giden Yol-3” tamamlanamamıştır (bk.Görsel 266).¹¹⁶

¹¹⁵ Burak, s.87.

¹¹⁶ Burak, s.87.

Görsel 266: Sezgin Burak’ın 1978’de ani ölümü sonrası yarım kalmış son çizimi.

Kaynak Görsel 266: Türkay Burak, **Tarkan’ın Yaratıcısı Sezgin Burak Hayatı ve Eserleri**, 1. Basım, İstanbul: Taseyad, 2009, s.144.

4.3. “Tarkan”Çizgi Romanından Uyarlanan Filmler

Sezgin Burak’ın 1967’de Hürriyet gazetesinde yayımlanmaya başladığı çizgi romanı “Tarkan” büyük ilgi görmüş. Aynı dönemlerde Suat Yalaz’ın çizgi romanı “Karaoğlan”ın filme uyarlanmış hali de izleyiciden büyük ilgi görüyormuş. Bu durum dönemin yapımcılarının da ilgisini çekmiş. O dönemde telif hakları konusunda kanuni bir düzenleme olmaması nedeni ile, bir kısmı Sezgin Burak’ın izni olmaksızın toplam sekiz tane “Tarkan” filmi çekilmiş. Bu filmlerden beş tanesi (Tarkan- Mars’ın Kılıcı, Tarkan: Gümüş Eyer, Tarkan: Viking Kanı, Tarkan: Altın Madalyon ve Tarkan: Güçlü Kahraman Kolsuz Kahramana Karşı) sadece orijinal “Tarkan” filmi olarak kabul edilmektedir.¹¹⁷

4.3.1. Çekilmiş Olan “Tarkan” filmleri

1- Bozkırlar Şahini Tark-Han (1968): Müfit İlkiz, “Tarkan” karakterini filme dönüştürmek için harekete geçmiş fakat Sezgin Burak ona izin vermemiştir. Sezgin Burak’la anlaşamayan Müfit İlkiz, 1968’de gösterime giren, senaryosunu Nuri Kırgeç’in yazdığı ve başrolünü Tanju Korel’in oynadığı “Bozkırlar Şahini Tark-Han” adlı filmi

¹¹⁷ Akgün, s.140.

yaptı. Gerçek çizgi romandan farklı bulunan bu film izleyici tarafından ilgi görmemiştir.¹¹⁸

2- Tarkan- Mars'ın Kılıcı (1969): Arzu Film'in kurucuları olan Ertem Eğilmez ve Nahit Ataman, Sezgi Burak ile film çekimi için anlaşma sağlamışlar. Senaryosunu Sezgin Burak'ın yazdığı filmi Tunç Başaran yönetecekti. Başrol oyuncusu için ise bir yarışma düzenlenmiş. Pazar Dergisi'nin düzenlediği yarışmayı Ünal Şahin kazanmış, fakat tanınmayan ve tecrübesi olmayan bir oyuncunun filme etki edeceği düşüncesi ile bundan vazgeçmiş. Tarkan rolü, "Karaoğlan" filmi ile seyircinin beğenisini kazanan Kartal Tibet'e verilmiş. 1969 yılında film çekilmiş ve çok büyük ilgi görmüştür.¹¹⁹

3- Tarkan: Canavarlı Kule'de (1969): Sezgin Burak, senaryosunu Nuri Kırgeç'le birlikte yazdığı bir film için SİBEL FİLM ile anlaşmış. Yönetmenliğini Cavit Yürüklü'nün yönettiği filmin başrol oyuncusu da daha önce Pazar Dergisi'nin yarışmasını kazanan Ünal Şahin olmuş fakat film ilgi görmemiştir.

4- Tarkan Cemako'ya Karşı (1969): Tevfik Fikret Uçak, Sezgin Burak'tan izin almadan SEL FİLM adına Tarkan karakterini Hasan Demirağ'ın oynadığı filmi çekmiş ve bu film de seyircinin ilgisini çekmemiş.

5- Tarkan: Gümüş Eyer (1970): Ertem Eğilmez ile tekrar anlaşılan Sezgin Burak'ın senaryosunu yazdığı bu filmin yönetmeni Mehmet Aslan olmuş. Başrolünü Kartal Tibet'in oynadığı film tekrar büyük ilgi görmüştür.

6- Tarkan: Viking Kanı (1971): Ertem Eğilmez, Nahit Ataman ve Teoman Tümer ortaklığında, Mehmet Aslan yönetmenliğinde çekilen bu filmin senaryosunu Sezgin Burak ve Sadık Şendil tarafından yazılmış. Kartal Tibet'e burada Bilal İnci ve Eva Bender eşlik etmişler.¹²⁰

7- Tarkan: Altın Madalyon (1972): Ertem Eğilmez'in yapımcılığında, senaryosunu Sezgin Burak ve Sadık Şendil tarafından yazılan, Mehmet Aslan'ın

¹¹⁸ <https://www.haberturk.com/tarkan-cocuklarin-isim-babasiydi-2650818> (3 Aralık 2023)

¹¹⁹ Burak, s.88.

¹²⁰ <https://www.imdb.com/title/tt0274932/?ref=nmvrsrg0tt6nm2qviking%2520kan%25C4%25B1> (3 Aralık 2023)

yönetmenliğini üstlendiği bu filmde Kartal Tibet'e ve Eva Bender'li kadroya Zeki Alasya ve Halit Akçatepe de dahil olmuş.¹²¹

8- Tarkan: Güçlü Kahraman Kolsuz Kahramana Karşı (1973): Serinin bu son filminin yapımcısı Nahit Ataman olmuş. Senaryosunu Sezgin Burak ve Mehmet Aslan'ın yazdığı, yönetmenliğini yine Mehmet Aslan'ın yaptığı filmde Kartal Tibet'e Hakkı Koşar, Halit Akçatepe, Reha Yurdakul ve Hülya Darcan da eşlik etmişler.¹²²

4.4. Yeniden Çekilmesi Planlanan “Tarkan (1969)” Filmi Kostüm Projesi

Sezgin Burak, Milano'da çalıştığı dönemde “Ben Avrupa ülkeleri için sanatımı kullanıyorum ama artık kendi milletim, kendi ülkem için bir çizgi kahraman yaratacağım”¹²³ diyerek yola çıkmış ve “Tarkan” karakterini yaratmıştır. Kurgusal karakter Tarkan'ın çizgi roman ve fimlerinin yayınlandığı dönemlerdeki etkisi ise günümüzde de devam etmektedir. Sevilen Tarkan karakteri, çizerler tarafından yorumlanmakta, karikatürlere konu olmakta ve filmleri hala televizyonlarda oynamaktadır (bk. Görsel 267, Görsel 268).

Sezgin Burak yarattığı kurgusal kahramanı “Biz Türkler için Tarkan her devirde yaşayabilir. Çünkü, O Türk karakterini sembolize eden bir kahramandır.” şeklinde ifade etmiştir.¹²⁴ Tarkan'ın yaratıcısının bu sözü, yarattığı bu ikonik karakterin kahramanlık maceralarının günümüzde ve gelecekte de farklı coğrafyalarda sürebileceği şeklinde yorumlanabilir. Bu fikirle, “Tarkan - Marsın Kılıcı” filminin, kurgusal karakterin ve hikâyenin özünden kopmadan yeniden çekilmesi (remake) planlandığı varsayılarak bu proje hazırlanmıştır. Bu yeni proje için, genel görünümü içeren tema/ afiş örneği tasarlanmıştır (bk Görsel 269, Görsel 270).

¹²¹ <https://www.imdb.com/title/tt0274933/?ref=fnaltt1> (5 Aralık 2023)

¹²² <https://www.imdb.com/title/tt0274935/?ref=fnaltt1> (5 Aralık 2023)

¹²³ Burak, s.67.

¹²⁴ Sezgin Burak ölümsüz eseri Tarkan'ı nerede, ne zaman, nasıl Yarattı, <https://www.tarkan.com.tr/index.php/tr/tarihce/tarkannasildogdu> (12 Kasım 2023)

Görsel 267: Ahmet Yılmaz'ın "Tarkan ve Kurt" kariktürü.

Görsel 268: Engin Deniz Erbaş'ın "Tarkan" illüstrasyonu.

Kaynak Görsel 267: <https://twitter.com/lemandergisi/status/817482478545960964> (16 Kasım 2023).

Kaynak Görsel 268: <https://www.instagram.com/p/BuYpWkxg3Gy/> (8 Ağustos 2022).

Görsel 269: "Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)" filminin afişi.

Görsel 270: Yeni "Tarkan" film projesi için genel görünüm tema/ afiş örneği (Düzenleme: Cihan Bahar 2024).

Kaynak Görsel 269: https://www.imdb.com/title/tt0274931/mediaviewer/rm542982912/?ref=tt_ov_i (10 Ağustos 2022)

Kaynak Görsel 270: "Tarkan ve Kurt" illüstrasyonu Engin Deniz Erbaş'ın izni ile kullanılmış, tema panosu/ afiş tasarımı Cihan Bahar'a aittir.

4.4.1. “Tarkan: Marsın Kılıcı (1969)” Filminin Analizi

a) “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminin künyesi

TARKAN - MARSIN KILICI (1969)		
 Görsel 271: “Tarkan: Marsın Kılıcı (1969)” filminin afişi.	Yapımcı	Nahit Ataman, Ertem Eğilmez
	Yapım Şirketi	Arzu Film
	Yönetmen	Tunç Başaran
	Görüntü Yönetmeni	Necati İlktac
	Hikâye/ Eser	Sezgin Burak
	Senarist	Sezgin Burak
	Tür	Aksiyon, macera, tarihi
	Yıl	1969
	Renk	Renkli
	Süre	80 dk
	Oyuncular	Kartal Tibet, Zühal Aktan, Lale Belkıs
	Müzik	Tuncer Aydınoğlu
	Kostüm Tasarımcısı	Bilgi bulunamamıştır.

Tablo 46: “Tarkan - Mars’ın Kılıcı” filminin künyesi (Düzenleme: Cihan Bahar, 2024).¹²⁵

Kaynak Görsel 271: <https://neredeizlenir.com/film/ni8789805-tarkan-1969> (12 Şubat 2023).

b) “Tarkan: Marsın Kılıcı (1969)” filminin geçtiği dönem

Bazı kaynaklarda, Asya Hunlarının Batı’ya doğru göçleri, Orta Asya’daki güçlerini kaybetmeleri sonucu MS II. yüzyılda başladığı yazılmaktadır.¹²⁶ Muhtemelen aşağı Volga Nehri ve Dynester Nehri’nin arasındaki bölgelerde kalmışlar, sonrasında da İskandinavya’dan inerek Dynester Nehri’nin batısına yerleşmiş ve oradan Avrupaya doğru yayılmışlardır.¹²⁷ IV. yüzyılda Doğu Avrupa’da görülmeye başlayan Hunlar, V. yüzyılın ilk yarısında, Attila’nın liderliğinde çok etkili olmuşlardır. Attila’nın Avrupa, Balkanlar, Batı Roma ve özellikle de Doğu Roma üzerindeki etkileri bu döneme damga vurmuş ve kendisini “Tanrı’nın Kırbağı” olarak tanımlamışlardır. Attila’nın yenilmez

¹²⁵ <https://www.imdb.com/title/tt0274931/fullcredits/?ref=ttclsm> (12 Şubat 2023)

¹²⁶ Ahmet Yılmaz, “Attila’nın Siyasi Hayatı, Şahsiyeti ve Karakteri”, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:2, Sayı.1, Nisan 2016, s.143.

¹²⁷ Yılmaz, s.144.

savaşçısı Tarkan'ın maceralarını içeren, “Tarkan - Marsın Kılıcı” filmi bu dönemde geçmektedir.

c) “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminin konusu

Destansı bir anlatımla işlenen macera, Avrupa Hunları'nın imparatoru Attila'nın Karadeniz'in kuzeyini fethetmeye başladığı zamanlarda geçiyor. Attila, Avrupa'yı fethederek ardından dünyaya hükmetmek istemektedir. Ancak bunun için Moro adında bir rahibin bildiği Savaş Tanrısı Mars'ın kılıcını ele geçirmesi gerekmektedir. Bu kılıcı ele geçiren kişi dünyaya hükmedecektir. Savaş Tanrısı Mars, dünyadan ayrılırken kılıcı bir kayaya saplamıştır ve yıllardır dünyanın hakimi olacak kişiyi beklemektedir. Avrupa hükümdarları, Hunlar'ın korku saldığı bir dönemde, tek umutlarının Savaş Tanrısı Mars'ın kılıcı olduğu ve bu kılıca sahip olduklarında, Attila'nın gücüne karşı durabileceklerine inanmaktadırlar.

Vandal ülkesinin vahşi ve cesur kralı Genseriko ile sinsi ve acımasız Roma İmparatoru Valentinianus, Attila'nın Avrupa'yı istilasına karşı koymak için Mars'ın kılıcını elde etmek için birbirleriyle yarışırken, Tarkan da bu maceranın içine sürüklenir.

d) “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminin türü

1- Tarihi Ögeler

Film, V. yüzyılda Hun İmparatoru Attila'nın zamanında geçer ve dönemin tarihine vurgu yapar.

2- Fantastik ve Mistik Ögeler

Film, fantastik bir evrende geçer ve mitolojik ögeler içerir. Filmdeki ana tema Mars'ın kılıcının bulunmasıdır. Bu kılıç, mitolojik bir nesnedir ve güçlü büyülerle donatılmıştır. Filmde Avrupa'nın mitolojik unsurlarına da yer verilirken aynı zamanda da Türk mitolojisinde kutsal olarak kabul edilen, kurt simgesi ile de Ergenekon ve Diriliş destanlarına göndermeler yapması önemli göstergeler olarak ifade edilebilir.¹²⁸

¹²⁸ Özervarlı, s.147.

3- Macera Öğeleri

Tarkan, Mars'ın sihirli kılıcını ele geçirmek için Romalılar ve Vandal'larla mücadele ederken birçok macera yaşanır.

4- Kahramanlık Öğeleri

Tarkan, film boyunca ve özellikle Mars'ın kılıcını almak için düşmanları ile cesurca savaşır ve kazanır.

5- Aksiyon Öğeleri

Tarkan'ın filmde yaşadığı maceralarda yaşanan ata binme, kılıç kullanma, ok atma, dövüşme gibi bir çok aksiyon sahnesi bulunmaktadır.

Görsel 272: Filmde tarihi dönemi gösteren bir sahne.

Görsel 273: Mars'ın Kılıcı'nın bulunma sahnesi.

Görsel 274: Gladyatörlerle dövüş sahnesi.

Görsel 275: At üstünde ok atma sahnesi.

Kaynak Görsel 272, Görsel 273, Görsel 274, Görsel 275: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan – Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

“Tarkan - Marsın Kılıcı” film incelendiğinde aksiyon, macera, fantastik, mistik, kahramanlık ve tarihi gibi birçok türü bir arada barındırdığı görülmektedir.

e) “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminin yaşam alanları ve mevsim

Film çekiminde hikâyenin geçtiği dönemi ve bölgeyi imgeleyen yaşam alanları seçilmiş ya da kurulmuştur. Macera sarp kayalık dağlarda, ormanlarda, çorak arazilerde, dönemin kalelerinde, zindanlarda, yoldaki hanlarda ve mağaralarda geçmektedir. Filmdeki mevsimler, Tarkan’ın macerasının farklı aşamalarında değişir. Kışın karlı dağlar, yazın sıcak ve sonbaharda renkli ormanlar gibi farklı mevsimler, filmdeki atmosferi etkilemektedir. Örneğin dağlık kayalık tepelerde kar ve rüzgar varken, ormanlık alanlarda daha ılıman bir mevsim, çorak yerlerde ise sıcaklığın arttığı gözlenmektedir.

Görsel 276: Kayalık tepeler, dağlar.

Görsel 277: Ormanlık alanlar.

Görsel 278: Kaleler.

Görsel 279: Yoldaki hanlar.

Görsel 280: Zindan.

Görsel 281: Mağara.

Kaynak Görsel 276, Görsel 277, Görsel 278, Görsel 279, Görsel 280, Görsel 281: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan – Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

f) “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde başlıca karakterler ve rolleri

“Tarkan - Marsın Kılıcı” Çizgi Roman ve Filmdeki Karakterler ve Oyuncular				
Sıra	Karakter	Filmdeki Oyuncu	Çizgi Roman	Rolü
1	Tarkan	Kartal Tibet	Var	Attila’nın akıncısı ve Hun kahramanı
2	Kurt	Con (Kurt Köpeği)	Var	Tarkan’ın yardımcısı ve sadık kurdu
3	Atilla	Oktar Durukan	Var	Avrupalılar tarafından Tanrının Kırbağı olarak anılan onuncu Avrupa Hun İmparatorluğu hükümdarı
4	Bige	Zuhal Aktan	Yok	Tarkan’ın arkadaşı
5	Kulke	Moris	Yok	Tarkan’ın arkadaşı
6	Otmar	Zeki Alpan	Yok	Bige’nin hancı babası
7	Aybars	Dündar Aydın	Yok	Uç kalesi kumandanı Aybars
8	Valentinianus	Kayhan Yıldızoğlu	Yok	Batı Roma İmparatorluğu’nun onbirinci imparatoru.
9	Eudoxia	Birsan Ayda	Yok	Valentinianus’un karısı
10	Horasius	Hüseyin Kutman	Yok	Gladyatör eğitmeni ve Valentinianus’un sağ kolu
11	Licius	Deniz Gürsoy	Var	Valentinianus’un Mars’ın kılıcını bulmak için görevlendirdiği gladyatör
12	Kosta	Yusuf Sezer	Yok	Bir Roma askeri
13	Genseriko	Mümtaz Ener	Var	Vandal ve Alan kralı
14	Genseriko’nun kızı	Lale Belkıs	Var	Genseriko’nun kızı, Vandal ve Alan prensesi
15	Örümcek	Danyal Topatan	Yok	Genseriko’nun kumandanı
16	Kuzmo	Behçet Nacar	Var	Genseriko’nun kızının hizmetkârı
17	Piyer	İhsan Yüce	Var	
18	Hugo	Lütfü Engin		Düzenbaz bir hancı
19	Aneta	Aynur Aydan		Hugo’nun güzel kadını
20	Rahip Moro	-	Yok	Dünya üzerinde Mars’ın kılıcının yerini bilen tek kişi
21	İhtiyar Müneccim	-	Var	Mars’ın Kılıcının bekçisi

Tablo 47: “Tarkan - Marsın Kılıcı” çizgi roman ve filmdeki karakterler ve oyuncular.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Tarkan” Karakteri		
Çizgi Roman	Film	Oyuncu
 Görsel 282: Sezgin Burak’ın çizdiği “Tarkan” karakteri.	 Görsel 283: “Tarkan” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Kartal Tibet.	 Görsel 284: Oyuncu Kartal Tibet “İstanbul Tatili (1968)” filminin bir sahnesinde.

Tablo 48: “Tarkan” karakteri.

Kaynak Görsel 282: Sezgin Burak, “Tarkan – Marsın Kılıcı” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.19.

Kaynak Görsel 283: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 284: <https://mubi.com/en/tr/films/istanbul-tatili> (7 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Kurt” Karakteri		
Çizgi Roman	Film	Oyuncu
 Görsel 285: Sezgin Burak’ın çizdiği “Kurt” karakteri.	 Görsel 286: “Kurt” karakteri rolündeki kurt köpeği Con.	 Görsel 287: Kurt Con ve Kartal Tibet kendi filmlerini izlerken.

Tablo 49: “Kurt” karakteri.

Kaynak Görsel 285: Sezgin Burak, “Tarkan – Marsın Kılıcı” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.Kapak.

Kaynak Görsel 286: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 287: Türkay Burak, Tarkan’ın Yaratıcısı Sezgin Burak Hayatı ve Eserleri, 1. Basım, İstanbul: Taseyad, 2009, s.90.

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Hun İmparatoru Attila” Karakteri		
Çizgi Roman	Film	Oyuncu
 Görsel 288: Sezgin Burak’ın çizdiği “Hun İmparatoru Attila” karakteri.	 Görsel 289: “Hun İmparatoru Attila” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Oktay Durukan.	 Görsel 290: Oyuncu Oktay Durukan.

Tablo 50: “Hun İmparatoru Attila” karakteri.

Kaynak Görsel 288: Sezgin Burak, “*Tarkan – Marsın Kılıcı*” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.5.

Kaynak Görsel 289: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 290: <https://www.imdb.com/name/nm0244428/> (7 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Filminde “Bige” Karakteri	
Film	Oyuncu
 Görsel 291: “Bige” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Zuhall Aktan.	 Görsel 292: Oyuncu Zuhall Aktan.

Tablo 51: “Bige” karakteri.

Kaynak Görsel 291: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 292: <https://tr.pinterest.com/pin/444660163218001205/> (7 Nisan 2023).

Görsel 293: Kulke” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Maurice Méa (Moris).

Kaynak Görsel 293: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Filminde “Otmar” Karakteri	
Film	Oyuncu
 Görsel 294: “Otmar” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Zeki Alpan.	 Görsel 295: Oyuncu Zeki Alpan.

Tablo 52: “Otmar” karakteri.

Kaynak Görsel 294: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 295: <https://www.findagrave.com/memorial/21695015/zeki-alpan> (12 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Filminde “Uç Kalesi Komutanı Aybars” Karakteri	
Film	Oyuncu
 Görsel 296: “Uç Kalesi Komutanı Aybars” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Dündar Aydınli.	 Görsel 297: Oyuncu Dündar Aydınli.

Tablo 53: “Uç Kalesi Komutanı” karakteri.

Kaynak Görsel 296: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 297: <https://ucuncuadam.wordpress.com/sinema-sanatcilarimiz/dundar-aydinli/> (12 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Filminde “Batı Roma İmparatoru Valentinianus” Karakteri	
Film	Oyuncu
 Görsel 298: “Batı Roma İmparatoru Valentinianus” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Kayhan Yıldızoglu.	 Görsel 299: Oyuncu Kayhan Yıldızoglu.

Tablo 54: “Batı Roma İmparatoru Valentinianus” karakteri.

Kaynak Görsel 298: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 299: https://www.imdb.com/name/nm0947994/?ref_=nm_mv_close (13 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Filminde “Eudoxia” Karakteri	
Film	Oyuncu
	
Görsel 300: “Eudoxia” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Birsen Ayda.	Görsel 301: Oyuncu Birsen Ayda.

Tablo 55: “Eudoxia” karakteri.

Kaynak Görsel 300: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 301: <https://tr.pinterest.com/pin/808325833096552602/> (13 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Horasius” Karakteri	
Film	Oyuncu
	
Görsel 302: “Horasius” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Hüseyin Kutman.	Görsel 303: Oyuncu Hüseyin Kutman.

Tablo 56: “Horasius” karakteri.

Kaynak Görsel 302: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 303: <https://www.imdb.com/name/nm0476509/> (12 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Licius” Karakteri	
Film	Oyuncu
 Görsel 304: Sezgin Burak’ın çizdiği “Licius” karakteri.	 Görsel 305: “Licius” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Deniz Gürsoy.

Tablo 57: “Licius” karakteri.

Kaynak Görsel 304: Sezgin Burak, “Tarkan – Marsın Kılıcı” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.34.

Kaynak Görsel 305: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Filminde “Kosta” Karakteri	
Film	Oyuncu
 Görsel 306: “Kosta” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Yusuf Sezer.	 Görsel 307: Oyuncu Yusuf Sezer.

Tablo 58: “Kosta” karakteri.

Kaynak Görsel 306: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 307: <https://www.imdb.com/name/nm0786921/bio/> (14 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Vandal Kralı Genseriko” Karakteri		
Çizgi Roman	Film	Oyuncu
 Görsel 308: Sezgin Burak’ın çizdiği “Vandal Kralı Genseriko” karakteri.	 Görsel 309: “Vandal Kralı Genseriko” karakteri rolünde Mümtaz Ener.	 Görsel 310: Oyuncu Mümtaz Ener.

Tablo 59: “Vandal Kralı Genseriko “ karakteri.

Kaynak Görsel 308: Sezgin Burak, “Tarkan – Marsın Kılıcı” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.83.

Kaynak Görsel 309: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), Tarkan - Marsın Kılıcı [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 310: https://www.imdb.com/name/nm0256937/?ref=fn_al_nm_1 (7 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Vandal Kralı Genseriko’nun Kızı” Karakteri		
Çizgi Roman	Film	Oyuncu
 Görsel 311: “Vandal Kralı Genseriko’nun kızı” karakteri.	 Görsel 312: “Vandal Kralı Genseriko’nun kızı” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Lale Belkıs.	 Görsel 313: Oyuncu Lale Belkıs.

Tablo 60: “Vandal Kralı Genseriko’nun kızı “ karakteri.

Kaynak Görsel 311: Sezgin Burak, “Tarkan – Marsın Kılıcı” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.48.

Kaynak Görsel 312: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), Tarkan - Marsın Kılıcı [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 313: <https://www.milliyet.com.tr/galeri/turkiyenin-ilk-mankenleri-39189/2> (8 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Filminde “Örümcek” Karakteri	
Film	Oyuncu
	
Görsel 314: “Örümcek” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Danyal Topatan.	Görsel 315: Oyuncu Danyal Topatan.

Tablo 61: “Örümcek” karakteri.

Kaynak Görsel 314: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 315: <https://mubi.com/tr/cast/ahmet-danyal-topatan> (6 Mayıs 2023).

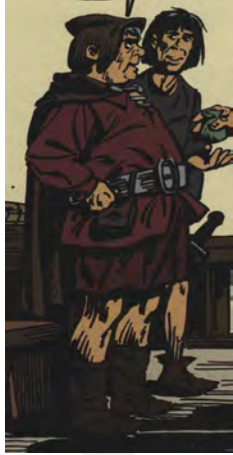
“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Kuzmo” Karakteri		
Çizgi Roman	Film	Oyuncu
		
Görsel 316: Sezgin Burak'ın çizdiği “Kuzmo” karakteri.	Görsel 317: “Kuzmo” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Behçet Nacar.	Görsel 318: Oyuncu Behçet Nacar.

Tablo 62: “Kuzmo” karakteri.

Kaynak Görsel 316: Sezgin Burak, “*Tarkan – Marsın Kılıcı*” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.73.

Kaynak Görsel 317: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 318: <https://nl.pinterest.com/pin/783696772669467625/> (8 Nisan 2023).

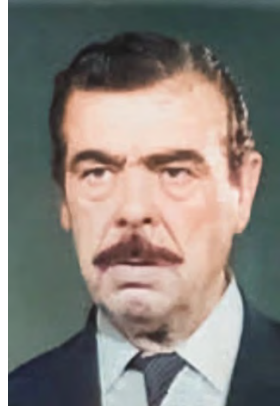
“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Piyer” Karakteri		
Çizgi Roman	Film	Oyuncu
 Görsel 319: Sezgin Burak’ın çizdiği “Piyer” karakteri.	 Görsel 320: “Piyer” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu İhsan Yüce.	 Görsel 321: Oyuncu İhsan Yüce.

Tablo 63: “Piyer” karakteri.

Kaynak Görsel 319: Sezgin Burak, “Tarkan – Marsın Kılıcı” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.73.

Kaynak Görsel 320: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 321: <https://www.bagimsizsinema.com/ihsan-yuce.html> (8 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Hugo” Karakteri		
Çizgi Roman	Film	Oyuncu
 Görsel 322: Sezgin Burak’ın çizdiği “Hugo” karakteri.	 Görsel 323: “Hugo” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Lütfü Engin.	 Görsel 324: Oyuncu Lütfü Engin.

Tablo 64: “Hugo” karakteri.

Kaynak Görsel 322: Sezgin Burak, “Tarkan – Marsın Kılıcı” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.10.

Kaynak Görsel 323: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 324: <https://www.themoviedb.org/person/1863104-l-tfu-engin> (8 Nisan 2023).

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “Aneta” Karakteri		
Çizgi Roman	Film	Oyuncu
 Görsel 325: Sezgin Burak’ın çizdiği “Aneta” karakteri.	 Görsel 326: “Aneta” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu Aynur Aydan.	 Görsel 327: Oyuncu Aynur Aydan.

Tablo 65: “Aneta” karakteri.

Kaynak Görsel 325: Sezgin Burak, “Tarkan – Marsın Kılıcı” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.18.

Kaynak Görsel 326 Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Kaynak Görsel 327: <https://mubi.com/tr/cast/aynur-aydan> (8 Nisan 2023).

Görsel 328: “Rahip Moro” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu.

Kaynak Görsel 328: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

“Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Çizgi Roman ve Filminde “İhtiyar Müneccim” Karakteri	
Film	Oyuncu
 Görsel 329: “İhtiyar Müneccim” karakteri.	 Görsel 330: “Tarkan - Mars’ın Kılıcı” filminde “İhtiyar Müneccim” karakteri rolünde kostümlü hali ile oyuncu.

Tablo 66: “İhtiyar Müneccim” karakteri.

Kaynak Görsel 329: Sezgin Burak, “Tarkan – Marsın Kılıcı” Çizgi Romanı, 1. Baskı, İstanbul: Turkuvaz Kitap, 2010, s.97.

Kaynak Görsel 330: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), *Tarkan - Marsın Kılıcı* [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Sezgin Burak’ın çizdiği “Tarkan – Marsın Kılıcı” çizgi romandaki karakterler ve Tunç Başaran’ın yönettiği ve aynı isimde uyarlanan filmdeki karakterler incelendi. Çizgi romanın film uyarlamasına bazı yeni karakterler eklendiği görüldü. Eklenen yeni karakterlerin başlıcaları Bige, Kulke, Otmar, Uç Kalesi Komutanı Aybars, Batı Roma İmparatoru Valentinianus, Eudoxia, Horasius, Kosta, Örümcek, Rahip Moro’dur. Çizgi romandan birebir uyarlanan başlıca karakterler ise Tarkan, Kurt, Hun İmparatoru Attila, Licius, Vandal Kralı Genseriko, Vandal Kralı Genseriko’nun kızı, Kuzmo, Piyer, Hugo, Aneta ve İhtiyar Müneccim’dır.

g) “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” Filminde “Tarkan” karakterinin analizi

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Gösterge Çözümleme Tablosu				
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam/ Sembolik Anlam
	İnsan	Ana karakter oyuncu	Beden	Genç, güçlü ve atletik
	Uzuv	Ana karakter oyuncu	Yüz	Sert , keskin bakışlar, güç
	Uzuv	Ana karakter oyuncu	Saçlar ve bıyıklar	Aidiyet, özgürlük
	Giysi	Ana karakter oyuncu	Savaşçı kostümü	Mücadeleci, kazanan, güçlü, her an tetikte
	Giysi	Ana karakter oyuncu kostümü	Kürk üst giysi	Dış görünümü belirginleştiren, dikkat çekici ve savaşçı
	Giysi	Ana karakter oyuncu kostümü	Kürk pelerin	Güçlü, kahraman
	Aksesuar	Ana karakter oyuncu kostümü	Kürk ve kumaş şapka	Kahraman, toplumun simgesi
	Aksesuar	Ana karakter oyuncu kostümü	Kürk ve deri çizme	Sağlam, atik, kahraman
	Aksesuar	Ana karakter oyuncu kostümü	Metal perçinli ve tokalı deri kemer	Güçlü, sağlam, mücadeleci
	Simge	Kemer üzerinde metal logo	Bozkurt logosu	Aidiyet
	Aksesuar	Ana karakter oyuncu kostümü	Deri bileklikler	Güçlü, sağlam, mücadeleci
	Silah	Ana karakter oyuncunun	Uzun kılıç	Yetenekli, savaşçı, hazır

Görsel 331: Filmde “Tarkan” karakteri.

Tablo 67: “Tarkan” karakterinin gösterge çözümleme tablosu.

Kaynak Görsel 331: https://www.imdb.com/title/tt0274931/?ref=fn_al_tt_1 (10 Ekim 2023).

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Fizyolojik Özellikleri			
	1	Yaş ve cinsiyeti	25-30 yaşlarında genç erkek
	2	Vücut tipi	Genç, güçlü, hafif kaslı ve atletik bir vücut yapısına sahip
	3	Saç stili ve rengi	Uzun, hafif dalgalı ve sarı saçlı
	4	Göz rengi ve şekli	Kahve rengi, hafif çekik
	5	Yüz ve kafa şekli	Hafif basık elmacık kemikleri ve hafif çekik gözlü
	6	Beden dili	Sert yüz ifadesi, keskin bakışlar ve her an tetikte olan bir duruş
	7	Ses tonu ve konuşma tarzı	Az, net, özellikle tehlikeye ya da düşmana karşı yüksekten alaycı bir şekilde güçlü tok bir tonda konuşuyor
	8	Fiziksel yetenekleri	Çevik, güçlü, çok iyi ata binen, dövüşen, kılıç ve ok kullanan

Tablo 68: “Tarkan” karakterinin fizyolojik özellikleri.

Kaynak Görsel 332: https://www.imdb.com/title/tt0274931/?ref=fn_al_tt_1 (10 Ekim 2023).

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Sosyolojik Özellikleri			
 Görsel 333: Filmde “Tarkan” karakteri.	1	Adı ve Anlamı	Tatar kanı anlamında “Tarkan”
	2	Ait olduğu toplum/ Ülke	Genç, güçlü, hafif kaslı ve atletik bir vücut yapısına sahip
	3	Yaşadığı Yer/ Bölge/ Çevre	Kuzey Karadeniz, Doğu Avrupa
	4	Yaşadığı Dönem	MS 400 yıllarında Kuzey Karadeniz’i fetheden Avrupa Hunlarının başbuğu Attila’nın Avrupa kıtasına yayılmaya başladığı dönem
	5	Soyu	Hun uç beyi Altar’ın oğlu, soyu ve kökeni mitolojik unsurlarla (dağda bir kurdun kendisini yetiştirdiği) ilişkilendirilmiş ve fantastik bir bağlamda anlatılmıştır
	6	Kimlik	Türk milliyetçiliğini yansıtan bir figürdür ve bu bağlamda, Türk kültürüne, tarihine ve kimliğine vurgu yapar
	7	Sosyal Adalet	Zulme karşı duran, sosyal adaleti savunur ve güçlülere karşı direnç gösteren bir karakter
	8	Kültürel Referanslar	Türk mitolojisi ve tarihine atıfta bulunur
	9	Toplumsal Değerler ve Normlar	Toplumun beklediği erdemlere sahip, toplumsal değerlere ve normlara uygun bir şekilde davranır
	10	Cinsiyet Rollerine Yaklaşım	Geleneksel Türk kahramanı olarak, güçlü, cesur ve mert bir erkek figürüdür
	11	Etnik ve Kültürel Çeşitlilik	Sosyal çeşitliliği vurgulayan, farklı etnik gruplardan ve kültürlerden gelen karakterlerle etkileşime girer
	12	Toplumsal Hareketler	Belirli bir toplumsal hareketlere katılabilir, mücadeleye liderlik edebilir
	13	Eğitim ve Kültürel Birikim	Eğitimli ve kültürlü bir karakter olarak tasvir edilmiş, bilgisi ve bilgeliği, karakterin liderlik vasıflarını güçlendirmiştir

Tablo 69: “Tarkan” karakterinin sosyolojik özellikleri.

Kaynak Görsel 333: https://www.imdb.com/title/tt0274931/?ref=fn_al_tt_1 (10 Ekim 2023).

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Psikolojik Özellikleri			
	1	Motivasyonlar ve Hedefler	Avrupa Hun İmparatoru Attila'nın amaçlarına hizmet etmek gibi büyük bir amacı veya misyonu içerir
	2	Geçmiş Deneyimler	Geçmişte yaşanan travmalar, içsel çatışmalar karakteri etkiler
	3	Kişisel Gelişim	Başlangıçta belirli bir şekilde olan karakter, hikâye boyunca yaşadığı deneyimlere bağlı olarak evrilmektedir
	4	Duygusal Durumlar	Karşılaştığı zorluklar ve tehlikeler, onun duygusal durumunu etkiler ve bu durum, izleyiciyle bağ kurma ve karakterin iç dünyasını anlama fırsatı sunar
	5	Düşünsel Süreçler ve Karar Alma	Karakterin düşünsel süreçleri, karar alma mekanizmaları ve içsel çatışmaları, hikâyede kararlarını ve eylemlerini belirleyen temel unsurlardır
	6	Kişilik Özellikleri	Cesaretli, içe dönük, neşeli, mücadeleci gibi kişilik özellikleri
	7	Çatışma ve İçsel Mücadele	Karakterin içsel çatışmaları, moral ikilemleri veya çelişkili duygusal durumlar, izleyiciye karakterin derinliğini ve karmaşıklığını gösterir.
	8	Bağlanma ve İlişkiler	Karakterin diğer karakterlerle kurduğu ilişkiler, bağlanma düzeyi ve sosyal etkileşimleri, hikâyedeki karakter dinamiklerini etkiler

Tablo 70: “Tarkan” karakterinin psikolojik özellikleri.

Kaynak Görsel 334: https://www.imdb.com/title/tt0274931/?ref_=fn_al_tt_1 (10 Ekim 2023).

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

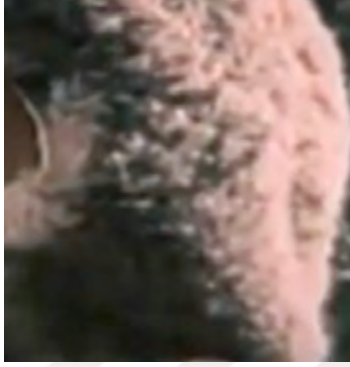
Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Ayırt Edici Özellikleri			
	1	Fiziksel Görünüm	Güçlü, atletik vücut yapısı, uzun saçları ve bıyıkları
	2	İkonik Görüntüsü	Uzun saçları, giyimi ve aksesuarları, silahları, duruşu, yürüyüş tarzı ve keskin sert bakışları vücut dil ile belirgin bir görünüme sahip
	3	Giyim ve Kostüm	Dış görünümünü belirginleştiren kendine özgü, dikkat çekici ve savaşçı bir kostüm giyiyor
	4	Özel Silah veya Ekipman	Savaşçı kimliğini vurgulayan kendine özgü bir kılıç veya ok kullanır
	5	İkonik Sözler veya Diyaloglar	Belirli sözler veya diyaloglar ile izleyici üzerinde bıraktığı izlenim

Tablo 71: “Tarkan” karakterinin ayırt edici özellikleri.

Kaynak Görsel 335: Nahit Ataman ve Ertem Eğilmez (Yapımcı), Tunç Başaran (Yönetmen), **Tarkan - Marsın Kılıcı** [Film], Türkiye: Arzu Film, 1969.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

h) “Tarkan – Marsın Kılıcı (1969)” Filminde “Tarkan” karakterinin kostüm analizi

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Kostümünün Üst Giysi Detayları		
Model Görünümü	Malzemeler	Model Detayları
	 1- Vizon rengi 2- Hayvan postu ya da post görünümlü peluş kumaş	1-Yuvarlak yakalı 2-Kolsuz 3-Omuzdan etek ucuna yaklaşık 80 cm uzunluğunda 4-Etek ucunda kendi kumaşından 15 cm eninde et ucuna bordür dikilmiş 5-Oyuncunun hareketlerini engellemeyecek kadar vücuda oturan 6- Basit kesimli ve dikimi iç taraftan yapılan, dikiş ve dikim detayları dış yüzeyde görünmeyen üst giysisi
Not: Filmin kostüm tasarımı ile ilgili kaynak bulunamadığı için filmde alınan ilgili görseller yorumlanmıştır.		

Tablo 72: “Tarkan”ın kostümünün üst giysi detayları.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Kostümünün Pelerin Detayları			
Model Görünümü		Malzemeler	Model Detayları
		 1-Vizon rengi 2- Hayvan postu ya da post görünümlü peluş kumaş	1- Boyun kısmına doğru daralan geometrik kesimli formu var 2- Yaklaşık olarak 55 cm eninde boyun kısmı, 120 cm boy, 130 cm etek eni ölçülerinde 3- Dikim ve dikiş tipi görülmemekte
		 1- Pelerini bedene tutturun altın rengi zincirler ve metal perçinler	
Not: Filmin kostüm tasarımı ile ilgili kaynak bulunamadığı için filmde alınan ilgili görseller yorumlanmıştır.			

Tablo 73: “Tarkan”ın kostümünün pelerin detayları.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Kostümünün Şapka (Börk) Detayları		
Model Görünümü	Malzemeler	Model Detayları
  Şapkanın (börk) yandan görünüşü	 1- Hayvan postu görünümlü, peluş kumaş 2- Vizon renkli 1- Şapkanın (börk) üst kısmı kısmında keçe ya da kaşe görünümlü kumaş 2- Gri renkli	1- Şapkanın (börk) kafaya oturan kısmı 10 - 12 cm genişliğinde peluş kumaştan yapılmış 2- Şapkanın üst/ orta kısmındaki kukuleta formu kaşe görünümlü esnek görünümlü kumaştan yapılmış 3- Dikim ve dikiş tipi görülmüyor 4- Astarlı veya astarsız uygulanmış
Not: Filmin kostüm tasarımı ile ilgili kaynak bulunamadığı için filminden alınan ilgili görseller yorumlanmıştır.		

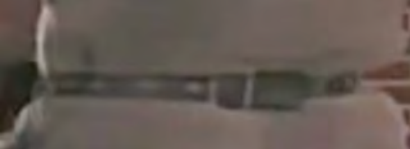
Tablo 74: “Tarkan”ın kostümünün şapka (börk) detayları.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Kostümünde Çizme Detayları		
Model Görünümü	Malzemeler	Model Detayları
  	 1- Vizon renkli hayvan postu 2- Zeytinyağ yeşili/ kahverengi kuzu derisi 3- Siyah tabanlık ve topukgörünümlü kumaş 4- Kahverengi şerit kesim deri bağcıklar	1- Yaklaşık 25 cm yüksekliğinde sivri burunlu, ince uçlu ve tabanlı önden bağcıklı çizme 2- Çizmelerin üst kısmında 4-5 cm eninde hayvan postu bordür dikilmiş 3- Çizmelerin ana gövdesi kuzu derisinden üretilmiş 4- Yaklaşık 1 cm genişliğinde kuzu derisi bağcıklar yuvarlak delikler açılarak paralel olarak takılmışlar
Not: Filmin kostüm tasarımı ile ilgili kaynak bulunamadığı için filminden alınan ilgili görseller yorumlanmıştır.		

Tablo 75: “Tarkan”ın kostümünde çizme detayları.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Kostümünde Kemer Detayları		
Model Görünümü	Malzemeler	Kemer Detayları
	 Kılıç takılan deri kemer genel görünümü Bozkurt amblemlili metal toka ve metal perçinler Deri kemer arkada metal d toka bağlantısı	1- Kahverengi dana derisi kemer 2- 5-6 cm genişliğinde 3- Kemerin üzeri yuvarlak kabartma metal perçinlerle güçlendirilmiş 4- Ortadad kurt başlı metal toka 5- Kılıç için bağlantı yeri 6- Arkadan d toka ile vücuda sabitleniyor
Not: Filmin kostüm tasarımı ile ilgili kaynak bulunamadığı için filmde alınan ilgili görseller yorumlanmıştır.		

Tablo 76: “Tarkan”ın kostümündeki kemer detayları.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Kostümünde Kılıç Detayları		
Model Görünümü	Malzemeler	Kılıç Detayları
	 1- Ahşap ve metal karışımı kılıç kabzası 2- Bıçak kısmı metal kılıç 3- Deri kılıç kını	1- Kartal başlı, ahşap ve metalden oluşan kılıç kabzası 2- Metalden yapılmış uzun bıçak kısmı 3- Kemere tutturulmuş, kahverengi deriden üzerinde siyah 1 cm’lik siyah deri şeritlerden ve çapraz dikiş detayları ile süslemeler yapılmış kılıç kını
Not: Filmin kostüm tasarımı ile ilgili kaynak bulunamadığı için filmde alınan ilgili görseller yorumlanmıştır.		

Tablo 77: “Tarkan”ın kostümündeki kılıç detayları.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

Filmdeki Ana Karakter “Tarkan”ın Kostümünde Bileklik Detayları		
Model Görünümü	Malzemeler	Bileklik Detayları
	 Metal tokalar ile sabitlenen deri bileklikler	1- Her iki kolda takılı kahve rengi deri bileklikler 2- Yaklaşık 15 cm uzunlukta 3- Bileklikler üzerinde yaklaşık 3 cm eninde deri bağlantı kemerleri var 4- Bağlantı kemerlerine takılı antik metal renkli dilli metal tokalar
Not: Filmin kostüm tasarımı ile ilgili kaynak bulunamadığı için filmde alınan ilgili görseller yorumlanmıştır.		

Tablo 78: “Tarkan”ın kostümündeki bileklik detayları.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

İzlenen filmde, çizgi romandaki karakterlerin fiziki görüntülerine, karakterlerine ve kostümlerine çok benzer şekilde sadık kalındığı, bazı karakterlerin kostümlerinin ise çizgi romana göre çok daha parlak ve renkli kumaşlardan ve kürklerden yapıldığı görülmüştür.

i) Kostüm açısından “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filmdeki renkler, dokular ve malzemeler

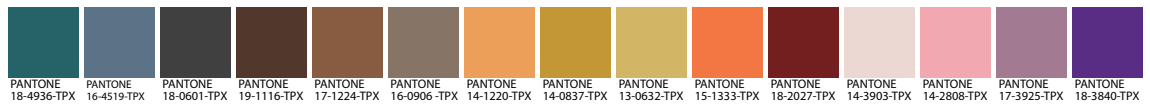
Filmin kostüm tasarımcısı, kostümler, kullanılan malzemeler ve renkler için herhangi bir yazılı kaynak bilgiye ulaşılammış olup, “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filmi izlenerek görsel değerlendirmeler yapılmıştır (bk.Görsel 336).

Görsel 336: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminin malzeme, renk ve kostüm açısından genel görünüm panosu (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).

Kaynak Görsel 336: Tunç Başaran’ın yönettiği “Tarkan - Marsın Kılıcı” filmi izlenerek oluşturulmuştur
Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

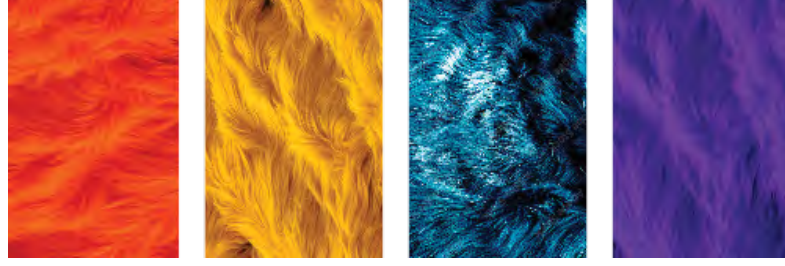
- **Renkler:** Kostümlerde kullanılan renkler belirlenmiş ve Pantone kataloğundan en uygun renkler seçilerek kaydedilmiştir (bk. Görsel 337).

Görsel 337: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde kullanılan renkler.

Kaynak Görsel 337: Tunç Başaran’ın yönettiği “Tarkan - Marsın Kılıcı” filmi izlenerek elde edilen görüntülerdeki renkler TEKSTİL PANTONE’sinden seçilmiştir (2024).

- **Kürkler:** Kostümlerde kullanılan kürklerin büyük çoğunluğu canlı renklere boyanmış koyun postları olduğu tahmin edilmektedir (bk. Görsel 338).

Görsel 338: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde kullanılan kürklere benzer canlı renklerde boyanmış kürk örnek görselleri.

Kaynak Görsel 338: Tunç Başaran’ın yönettiği “Tarkan - Marsın Kılıcı” filmi izlenerek elde edilen görüntülerdeki kürklere benzer görseller seçilmiştir (2024).

- **Peluş kumaş çeşitleri:** Bazı kostümlerde kürk görünümü elde etmek için peluş kumaş türleri kullanıldığı tahmin edilmektedir (bk. Görsel 339).

Görsel 339: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde bazı kostümlerde kullanılan kürklere benzer peluş kumaş örnek görselleri.

Kaynak Görsel 339: Tunç Başaran’ın yönettiği “Tarkan - Marsın Kılıcı” filmi izlenerek elde edilen görüntülerdeki peluş kumaşlara benzer görseller seçilmiştir (2024).

- **Suni deri çeşitleri:** Bazı kostümlerde özellikle ve aksesuarlarda gerçek deri görünümü yüzeyleri olan yapay deri kumaşların kullanıldığı tahmin edilmektedir (bk. Görsel 340).

Görsel 340: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde bazı kostümlerde ve aksesuarlarda kullanılan, gerçek deri görünümlü yapay deri kumaş örnek görselleri.

Kaynak Görsel 340: Tunç Başaran’ın yönettiği “Tarkan - Marsın Kılıcı” filmi izlenerek elde edilen görüntülerdeki suni derilere benzer görseller seçilmiştir (2024).

- **Keçe kumaş:** Bazı aksesuarlarda keçe kumaşların kullanıldığı tahmin edilmektedir (bk. Görsel 341).

Görsel 341: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde bazı aksesuarlarda kullanılan keçe kumaş örneği görseli.

Kaynak Görsel 341: Tunç Başaran’ın yönettiği “Tarkan - Marsın Kılıcı” filmi izlenerek elde edilen görüntülerdeki keçe kumaşa benzer görsel seçilmiştir (2024).

- **Diğer kumaş çeşitleri:** Filmde hafif görünümlü kostümlerde (kadın elbisesi, gömlek, t-gömlek vb.) saten, poplin ve yuvarlak örme kumaşların kullanıldığı tahmin edilmektedir (bk. Görsel 342).

Görsel 342: “Tarkan - Marsın Kılıcı (1969)” filminde hafif görünümlü kostümlerde kullanılan kumaş örnek görselleri.

Kaynak Görsel 342: Tunç Başaran’ın yönettiği “Tarkan - Marsın Kılıcı” filmi izlenerek elde edilen görüntülerdeki kumaşlara benzer görseller seçilmiştir (2024).

4.4.2. Yeni “Tarkan” Filmi Kostüm Projesi Çalışmaları

Yeniden çekilmesi (remake) yapılması planlandığı var sayılan “Tarkan” filmi için yapılan araştırmalar sonucu günümüz yapay zeka platformlarından (adobe firefly) da faydalanılarak yeni bir duygu durumu (moodboard) panosu oluşturuldu (bk. Görsel 320). Pano oluşturulurken, Sezgin Burak’ın yarattığı “Tarkan”ın karakteristik özelliklerinden (fizyolojik, sosyolojik, psikolojik ve ayırt edici) kopmadan, sadece güncel kostüm tasarımı hedeflenerek çalışmalar yapılmıştır.

Hazırlanan duygu durumu panosu doğrultusunda yapılan araştırmalar ve çalışmalar sonucu yeni bir kostüm ilham panosu oluşturuldu. Bu ilham panosu, yenilenen “Tarkan” karakterinin kostümünü oluşturacak kostüm silüetleri, temaya hakim renkler, malzemeler, aksesuarlar ve üretim teknikleri gibi ilham alınacak detaylardan oluşturuldu (bk. Görsel 343, Görsel 344).

a) Yeni “Tarkan” filmi için tasarlanan duygu durumu panosu (mood board) ve ilham panosu tasarımları

Görsel 343: Genel duygu durumu panosu (mood board) çalışması (Tasarım: Cihan Bahar – 2024).

Görsel 344: Kostüm ilham panosu (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).

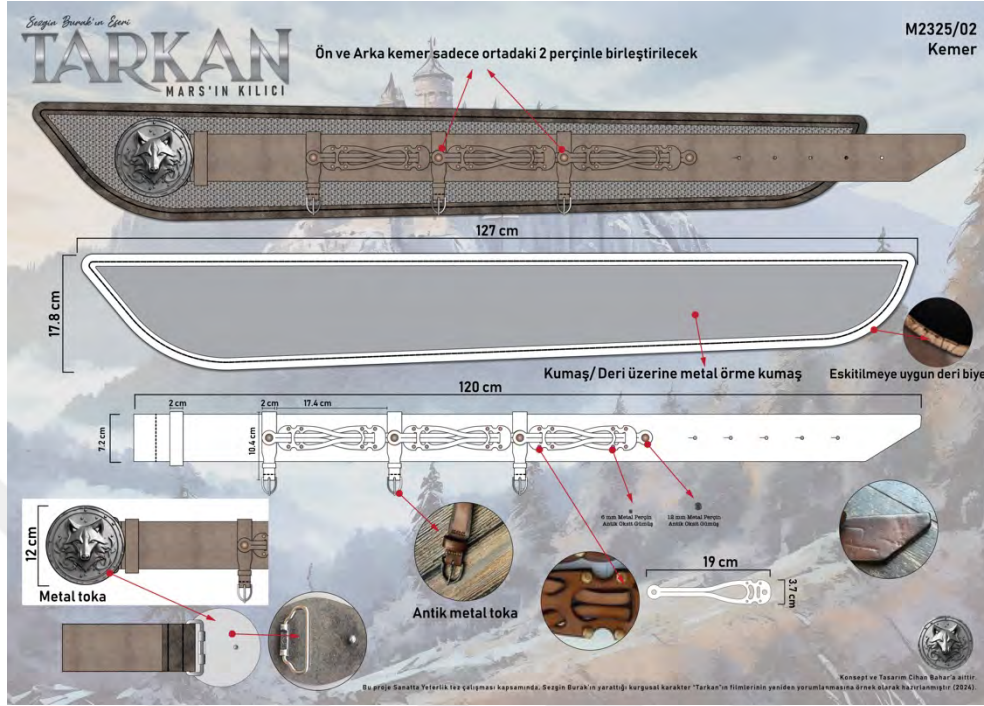
b) Kostüm model tasarımları teknik çizim ve üretim çözümleme paftaları

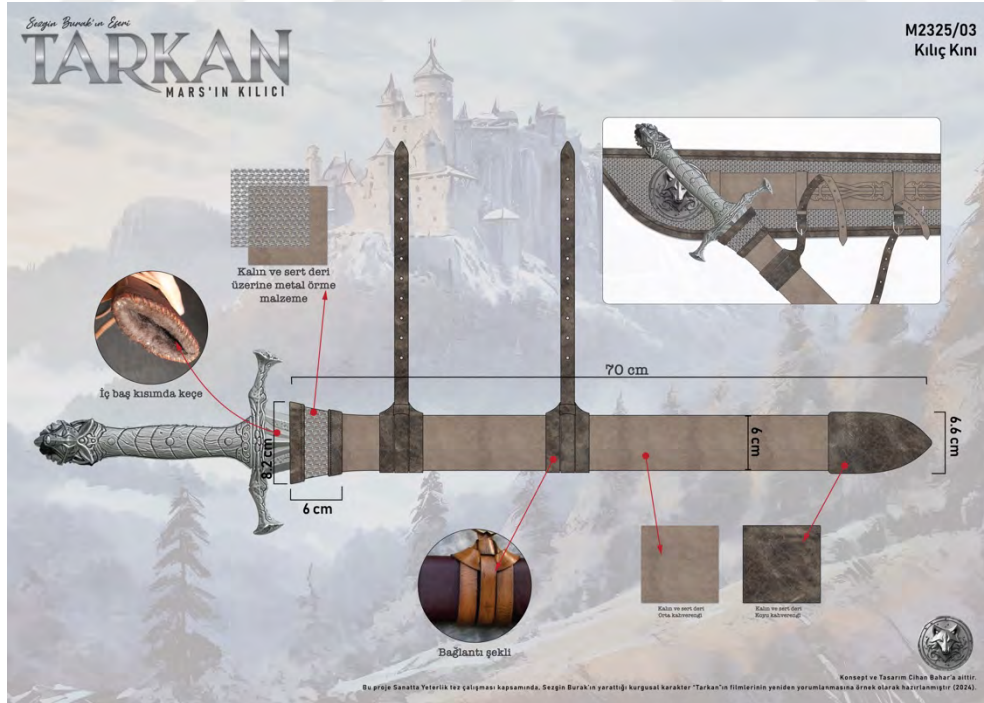
Görsel 345: Tarkan karakteri için pelerin tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).

c) Kostüm aksesuarlarının tasarımları teknik çizim ve çözümleme paftaları

Görsel 348: Tarkan karakteri için kemer tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).

Görsel 349: Tarkan karakteri için kılıç kını tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).

Görsel 350: Tarkan karakteri için bileklik tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).

Görsel 351: Tarkan karakteri için ayak koruma aksesuarı tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).

d) 3b tekniklerle üretilen tasarımlar ve teknik çözümleme paftaları

Görsel 352: Tarkan karakteri için kılıç tasarımı (Tasarım ve modelleme: Engin Deniz Erbaş, 2024).

Görsel 353: Tarkan karakteri için kemer tokası tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, Modelleme: Alper Yaramış, 2024).

Görsel 354: Tarkan karakteri için madalyon tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, Modelleme: Alper Yaramış, 2024).

e) Kostüm koleksiyonu ve sunumu için kumaş tasarımları

Görsel 355: Yeni "Tarkan – Mars'ın Kılıcı" filmi için örme kumaş tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).

f) Kostüm projesi sunum fonu tasarımı

Görsel 356: Kostüm proje sunumu için arka plan baskı tasarımı (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).

g) Kostüm koleksiyonu malzemeleri

Kostüm Koleksiyonunda Kullanılan Malzemeleri					
Sıra	Malzeme Cinsi	Miktarı	Kullanım	Tedarik Şekli	Tedarikçi
1	MD-483, Brown, A, 1.1 mm	8 ayak	Pelerin, pantolon, yelek, bileklik, ayak koruma, kemer	Satın alındı	Muhtar Deri
2	Kürk	4 ayak	Pelerin	Sponsor	Kemal Sezgin
3	Deri 2 kalın (dana)	3 ayak	Yelek, kemer, bileklik, ayak koruma, kılıç kını	Satın alındı	Muhtar Deri
4	Deri 3 kalın	1 ayak	Kılıç kını	Sponsor	Nasıf Bahar
5	Polyelit İplik	4 renk (125, 411C, 123, 094 renkleri x 3'er bobin 12 kg	Örme kumaşlar	Satın alındı	Keten İplik
6	Örme kumaş 1. Variant, 2. varyant	70 cm en x 8 m	Pelerin	Sponsor	Alkın Triko
7	Metal örme kumaş	80 cm en x 4 m	Kemer, bileklik, ayak koruma	Satın alındı	Perpa
8	Kemer Tokası	12 cm çapında x 1 adet	Kemer	3b baskı hizmeti satın alındı	S43D
9	Madalyon	8 cm çapında x 1 adet	Madalyon	3b baskı hizmeti satın alındı	S43D
10	Kılıç	90 cm x 1 adet	Kılıç	3b baskı hizmeti satın alındı	S43D
11	Zincir	80 cm x 1 adet	Madalyon	Sponsor	Kemal Sezgin
12	Antik metal perçin takımı	8 mm x 60 adet	Pelerin, pantolon, yelek, bileklik, ayak koruma, kemer	Sponsor	Kemal Sezgin
13	Antik metal perçin takımı	18 mm x 40 adet	Pelerin, pantolon, yelek, bileklik, ayak koruma, kemer	Sponsor	Kemal Sezgin
14	Antik metal d toka	30 mm x 8 adet	Yelek, pantolon	Sponsor	Kemal Sezgin
15	Antik metal d toka	25 mm x 8 adet	Yelek	Sponsor	Kemal Sezgin
16	Antik metal dilli d toka	20 mm x 8 adet	Kemer, bileklik, ayaka koruma	Sponsor	Kemal Sezgin
17	Antik metal dilli d toka	30 mm x 8 adet	Kemer, bileklik, ayaka koruma	Sponsor	Kemal Sezgin
18	Sunum fonu	2.6m en x 4m boy	Sunum vitrini	Sponsor	Senpa - Baran Kızılkaya

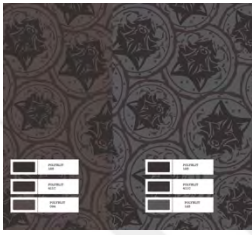
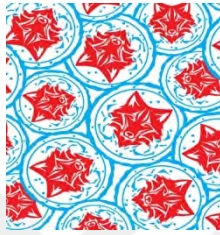
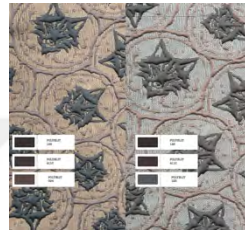
Tablo 79: Kostüm koleksiyonu tedarik tablosu.

Hazırlayan: Cihan Bahar (Nisan 2024)

h) Kostüm koleksiyonu malzemelerinin tedariki

Kostüm koleksiyonu modellerinde kullanılan malzeme ve aksesuarların bir kısmı hazır malzemelerden tedarik edilirken, koleksiyon için özel tasarlanan malzeme ve aksesuarlar da kendi tekniklerine göre tasarlanarak üretildiler.

1- Tasarlanarak ve üretilen koleksiyon malzeme ve aksesuarları

Malzeme: Özel Üretim Örme Kumaş Tasarımı				
				
Görsel 357: Örme kumaş deseni (Tasarım: Cihan Bahar, 2024).	Görsel 358: Desen jakar çalışması (Alkın Triko/Ramazan Perihan, 2024).	Görsel 359: Polyelit iplikler.	Görsel 360: Örme kumaş üretimi (Alkın Triko, 2024).	Görsel 361: Üretilmiş örme kumaş varyantları (Alkın Triko, 2024).

Tablo 80: Örme kumaş tasarım ve üretim aşamaları.

Aksesuar: Kostüme Özel Kemer Tokası Tasarımı ve Üretimi			
			
Görsel 362: Kemer tokası tasarımı (Cihan Bahar, 2024).	Görsel 363: Kemer tokası 3b modelleme (Alper Yaramış, 2024).	Görsel 364: Kemer tokası 3b baskı (Alper Yaramış, 2024).	Görsel 365: Kemer tokası boyanmış hali (Cihan Bahar, 2024).

Tablo 81: Kemer tokası tasarımı ve üretimi.

Aksesuar: Kostüme Özel Madalyon Tasarımı ve Üretimi			
			
Görsel 366: Madalyon tasarımı (Cihan Bahar, 2024).	Görsel 367: Madalyon 3b modelleme (Alper Yaramış, 2024).	Görsel 368: Madalyonun 3b baskı (Alper Yaramış, 2024).	Görsel 369: Madalyonun boyanmış hali (Cihan Bahar, 2024).

Tablo 82: Kostüme özel madalyon tasarımı ve üretimi.

Aksesuar: Kostüme Özel Kılıç Tasarımı ve Üretimi

Görsel 370: 3b kılıç tasarımı ve modelleme detayları (Tasarım ve Modelleme: Engin Deniz Erbaş, 2024).

Görsel 371: Kılıç tasarımının 3b baskısı.

Görsel 372: Kılıcın boyanmış hali (Boyama ve Efekt: Cihan Bahar, 2024).

Tablo 83: Kostüme özel kılıç tasarımı ve üretimi.

2- Satın alınan koleksiyon malzeme ve aksesuarları

Malzeme: Kostüme Özel Üretim Deriler	
	
Görsel 373: Koyu kahverengi, efekt alan kuzu derisi.	Görsel 374: Kurt desenli toskana kürk (kuzu).

Tablo 84: Kostümde kullanılan deri çeşitleri.

Malzeme: Özel Üretim Metal Kumaşlar	
	
Görsel 375: 0.6 mm bakır telden yapılmış süprem örgü kumaş.	Görsel 376: 0.6 mm çelik telden yapılmış süprem örgü kumaş.

Tablo 85: Kostümde kullanılan metal örme kumaş örnekleri.

Metal Aksesuarlar						
						
Görsel 377: 15 mm antik pirinç perçin.	Görsel 378: 8 mm antik pirinç perçin.	Görsel 379: 8 mm antik metal perçin.	Görsel 380: 30 mm antik metal d toka.	Görsel 381: 25 mm antik metal d toka.	Görsel 382: 25 mm antik metal dilli d toka.	Görsel 383: Antik metal zincir.

Tablo 86: Metal aksesuarlar.

i) Kostüm koleksiyonunun kalıplarının hazırlanması

1- Ana karakter oyuncunun beden ölçülerinin belirlenmesi

Kostüm çalışması için “Tarkan” karakterini canlandıracağı varsayılan oyuncu için beden ölçü tablosu oluşturulmuştur (bk. Tablo 87). Hazırlanan kostüm yapısı itibarı ile de yaklaşık ölçülerdeki başka oyunculara da uyarlanabilecek şekilde tasarlanmıştır.

Ana Karakter Oyuncu Ölçüleri							
Beden	Boy	Göğüs	Bel	Kalça	İç Bacak	Kilo	Ayak
L 54	187 cm	102 cm	82 cm	98 cm	85 cm	80 kg	44

Tablo 87: Ana karakter oyuncu ölçü tablosu.

2- Belirlenen ana karakter oyuncunun ölçülerine göre kalıp hazırlama

Kostüm kalıp çalışması hazırlanan ölçü tablosuna göre bilgisayar kalıp programında hazırlanarak dijital kalıp çıktıları alınmıştır.

Tablo 88: Kostüm koleksiyonu kalıplarının hazırlanma aşaması (Uzman: Yüksel Güveyi, Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

j) Kostüm koleksiyonunun üretim aşaması

1- Modellerin kesimi

Kostüm Koleksiyonu Üretimi: Model Kesim Çalışması		
		
Görsel 386: Model kesimi için pastal çalışması.	Görsel 387: Model kesimi için kalıpların yerleştirilmesi.	Görsel 388: Kesilmiş dikime hazır model malzemesi.

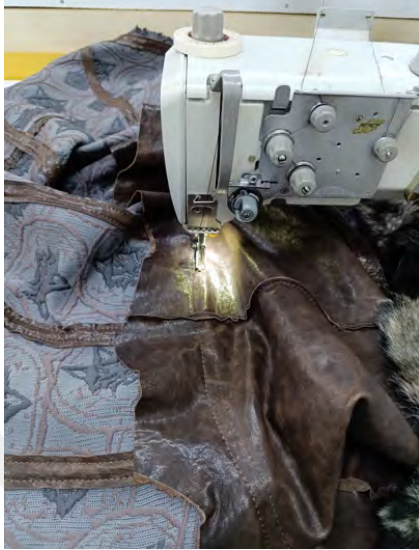
Tablo 89: Kostüm koleksiyonu modellerin kesim aşaması (Uzman: Murat Burmacı, Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

2- Dikim ve dikiş detayları belirleme

Kostüm Koleksiyonu Üretimi: Üretim Tekniği Belirleme		
		
Görsel 389: Model üretim tekniği belirleme.	Görsel 390: Dikiş iplik numarası ve rengi belirleme.	Görsel 391: Dikim tipi ve dikiş tipi belirleme.

Tablo 90: Kostüm koleksiyonu modellerin üretim tekniklerini belirleme (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

3- Model dikim ve aksesuar üretim aşamaları

Kostüm Koleksiyonu Üretimi: Model Dikim Aşaması	
	
Görsel 392: Model dikimi.	Görsel 393: Model dikim detayı.

Tablo 91: Kostüm koleksiyonu modellerin dikimi (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

Kostüm Koleksiyonu Üretimi: Aksesuar Üretim Aşaması		
		
Görsel 394: Kılıç kını yapım.	Görsel 395: Bileklik ve ayak koruma yapımı.	Görsel 396: Metal aksesuar takımı.

Tablo 92: Aksesuarların üretimi (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

k) Dikilmiş olan kostüm ve aksesuar modelleri

Tablo 93: Kostüm koleksiyonu yelek modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

Tablo 94: Kostüm koleksiyonu pantolon modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

Görsel 401: Pelerin ön.

Görsel 402: Pelerin arka.

Tablo 95: Kostüm koleksiyonu pantolon modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

Görsel 403: Kemer ön.

Görsel 404: Kemer arka.

Tablo 96: Kostüm koleksiyonu kemer modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

Tablo 97: Kostüm koleksiyonu kılıç kını ve kılıç modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

Görsel 408: Kurt başlı kolye (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

Tablo 98: Kostüm koleksiyonu bileklik modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

Tablo 99: Kostüm koleksiyonu ayak koruma modeli (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

l) Kostüm prova süreci

Kostüm Koleksiyonu Üretimi: Model Prova ve Düzeltme Aşaması		
		
Görsel 413: Dikilen bir modelin provası.	Görsel 414: Dikilen bir model ön görüntüsü.	Görsel 415: Dikilen bir model arka görüntüsü.

Tablo 100: Kostüm koleksiyonu modellerin prova aşaması (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

m) Kostüm son işlemler

Kostüm Koleksiyonu Son İşlemleri	
	
Görsel 416: Metal aksesuar montajı.	Görsel 417: Son ütü ve son control işlemleri.

Tablo 101: Kostüm koleksiyonu son işlemler (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024).

n) Kostüm projesi sergileme ve sunum çalışması

Yeni “Tarkan” kostüm projesi sunumu Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil Bölümü’ndeki sergi alanında vitrinde yapılması planlanmıştır.

Görsel 418: Pelerinsiz kostüm sunumu (Fotoğraf: Cihan Bahar, 2024).

Görsel 419: Pelerinli kostüm sunumu (Fotoğraf: Cihan Bahar, 2024).

Görsel 420: Kürk ve örme kumaş detayı.

Görsel 421: Genel detaylar.

Görsel 422: Bileklik detayı.

Görsel 423: Kılıç Takımı detayı.

Görsel 424: Ayak koruma detayı

Görsel 425: Kılıç Takımı detayı.

Tablo 102: Kostüm sunumundan detaylar (Fotoğraflar: Cihan Bahar, 2024)

Görsel 426: Marmara Üniversitesi GSF Tekstil Bölümü konferans salonu proje sunumu (Fotoğraf: Cihan Bahar, 2024).

Görsel 427: Marmara Üniversitesi GSF Tekstil Bölümü sergi alanında proje sunumu (Fotoğraf: Cihan Bahar, 2024).

5. SONUÇ

Sinemada kostüm tasarımı, filmlerdeki karakterlerin oluşumunda ve izleyici üzerindeki etkisinin güçlendirilmesinde önemli bir rol oynar. Kostüm tasarımcıları, karakterlerin kişiliklerini, sosyal statülerini, ruh hallerini, yaşadıkları dönemleri ve mekanları yansıtmak için dikkatle seçilmiş giysiler ve aksesuarlarla karakterlerin görsel kimliklerini oluşturmaktadırlar. Bu unsurlar, izleyicilerin karakterlerle daha güçlü bir bağ kurmalarına ve hikâyeye daha derinlemesine dalmalarına da yardımcı olmaktadır. Kostüm tasarımının bu pozitif etkisi, karakterlerin daha inandırıcı ve çok boyutlu hale gelmesini sağladığı ve genel olarak filmin anlatım gücünü arttırdığı görülmüştür. Dolayısıyla, kostüm tasarımı sadece estetik bir katkı değil, aynı zamanda karakter inşası ve dramatik anlatımın ayrılmaz bir parçasıdır. Başarılı bir kostüm tasarımı, filmin atmosferini desteklerken izleyicilerin karakterlere yönelik algılarını ve duygusal tepkilerini de şekillendirmektedir. Bu bağlamda kostümün, sadece bir görsel unsur olmaktan öte, hikâye anlatımını derinleştiren ve izleyici deneyimini zenginleştiren vazgeçilmez bir bileşen olduğu görülmüştür.

Göstergebilim açısından da sinemada kostüm, karakterlerin ve hikâyenin derinlemesine anlaşılmasını sağlayan güçlü bir anlatım aracıdır. Kostümler, izleyicilere karakterler hakkında doğrudan bilgi veren göstergeler ve simgeler olarak işlev görür. Örneğin, belirli bir dönemi yansıtan giysiler, izleyicinin hikâyenin zaman ve mekân bağlamını anlamasına yardımcı olurken, renkler ve desenler karakterlerin duygusal durumlarını veya kişilik özelliklerini simgelerler. Kostümler, aynı zamanda karakterler arasındaki sosyal hiyerarşileri, meslekleri ve ekonomik durumları da gösterirler. Bu görsel ipuçları, izleyicilerin karakterler ve olaylar hakkında bilinçli veya bilinçdışı çıkarımlar yapmalarını sağlamaktalar. Ayrıca, kostümlerin detayları ve aksesuarları, karakterlerin kültürel kimliklerini ve kişisel hikâyelerini zenginleştirir. Kostüm sadece estetik bir unsur olmaktan çıkarak, filmin anlatım dilinin önemli bir parçası haline gelir. Göstergebilimsel analizlerle kostümler, filmin anlatsal yapısına ve tematik derinliğine katkıda bulunan çok katmanlı semboller olarak değerlendirilirler.

Yaratıcı endüstriler sınıflandırmasında, karmaşık ve çok yönlü bir üretim zincirine sahip olan film endüstrisinin önemli bir halkası olan kostüm tasarımı,

karakterlerin ve hikâyelerin görsel anlatımındaki merkezi rolü öne çıkmıştır. Kostüm tasarımının film endüstrisindeki kritik önemi, sinema alanında ödül veren en önemli kuruluşlardan olan, Oscar Akademisi tarafından verilen “En İyi Kostüm Tasarımı” ödülleri aracılığıyla da somut bir şekilde ortaya konmuştur. Bu ödüller, kostüm tasarımının sanatsal ve teknik mükemmeliyetini tanımanın yanı sıra, filmin genel estetiğine ve karakterlerin inandırıcılığına yaptığı katkıyı da vurgular. Bu ve benzeri ödüller, kostüm tasarımcılarının yaratıcı vizyonlarının ve becerilerinin takdir edilmesi için önemli bir platform sunarken, film endüstrisindeki bu alanın değerini ve etkisini gözler önüne sermektedirler.

Kostüm tasarımcısının rolü, film yönetiminin hedeflediği görsel etkiyi gerçekleştirmek adına son derece kritiktir. Bu amaçla kostüm tasarımcısı yetenekleri ve yaratıcılığını kullanarak, filmin hikâyesini, türü, geçtiği dönem, karakterlerin yaşam alanları ve karakter analizleri gibi başlıca unsurlardan faydalanarak bir tasarım metodu uygulaması önemlidir. Ayrıca yapılacak olan filmin tüm özellikleri de dikkate alınarak yeni teknolojilerden de faydalanmak esere zenginlik katacaktır. Bu şekilde yapılacak bir çalışmanın, projenin sonucuna pozitif katkı sağlayacağı, bunun da filmin başarısını doğrudan etkileyecektir. Filmde rol alan oyuncular ise kostümler sayesinde karakterlerinin fiziksel ve duygusal dünyasına daha kolay adapte olabilir, bu da performanslarının inandırıcılığını artırır. Bu oyuncuların canlandıracakları karakterlerin kostümlerini benimsemeleri, rolün gerçekçiliği açısından kritik bir rol oynar. Dolayısıyla, kostüm tasarımının hem karakter inşasında hem de oyunculuk performansının güçlendirilmesinde vazgeçilmez bir unsur olduğu da görülmüştür.

Kostüm tasarımı, birbiri ile doğrudan ya da dolaylı olarak bağlantılı, farklı alanlarda uzmanlaşmış tasarımcı ve uzmanların işbirliği ile oluşan karmaşık bir süreçtir. Bu süreç, başta kostüm tasarımcısı olmak üzere, tasarım asistanları, moda illüstratörleri, uzman tasarımcılar, kostüm sorumluları, kalıp, dikim ve üretim sorumluları ile tedarik sorumlularını kapsayan değişken ve geniş bir ekip tarafından yürütülür. Kostüm tasarımcısı, filmin estetik vizyonunu ve karakterlerin giysilerle nasıl ifade edileceğini belirlerken, tasarım asistanları ve moda illüstratörleri bu vizyonu somut tasarımlara ve çizimlere dönüştürmektedirler. Uzman tasarımcılar, belirli dönemler veya kültürel motifler

konusunda derin bilgiye sahip olarak, kostümlerin tarihsel ve kültürel doğruluğunu sağlar. Kostüm sorumluları, set ortamında kostümlerin doğru kullanımı ve bakımı ile ilgilenirken, dikim ve üretim sorumluları bu tasarımların gerçeğe dönüşmesi için gerekli teknik becerileri sunar. Tedarik sorumluları ise, malzemelerin temini ve lojistiği ile uğraşarak, projenin kesintisiz ilerlemesini sağlar. Bu ekiplerin uyumlu çalışması, karakterlerin ve hikâyenin inandırıcılığını destekleyen, ayrıntılı ve etkileyici kostüm tasarımlarının ortaya çıkmasını mümkün kılar. Bunun için kostüm tasarım ekiplerinin kurumsallaşması ve profesyonel yönetimlerinin oluşturulmasının, sürdürülebilir başarılı projeler yaratmak için önemli olduğu görülmüştür.

Sinema dünyasında kostüm tasarımcıları, sadece bu alanda eğitim almış profesyonellerden değil, aynı zamanda da moda tasarımı gibi yakın disiplinlerden gelen ve bu alanda büyük başarılar elde eden yetenekli tasarımcılardan da oluşmaktadır. Günümüzdeki teknolojik ilerlemeler, sinema sektörünü derinden etkileyerek, disiplinlerarası ilişkileri artırmış ve var olan mesleklerde de önemli değişimlere yol açarken, yeni mesleklerin de ortaya çıkmasını sağlamıştır. Ülkemizde sahne sanatları alanında kostüm tasarımı eğitimi veren çok değerli okullarımız bulunmasına rağmen, ülke sinema sektörümüzün gelişmesi için sayılarının henüz az olduğu söylenebilir. Günümüzde dünya sinemasındaki başarılı olan örneklerle baktığımızda, Türk sinemasının uluslararası yapımlar ile rekabet etmesi artık çok önemli hale gelmiştir. Bu durum çok zengin, geçmiş bir kültüre sahip olan ülkemizin tanıtımı için ve aynı zamanda da güçlü potansiyel bir ekonomik gelir kaynağı da demektir. Bu bağlamda, ülkemizin sinema sektörünün uluslararası platformlarda söz sahibi ve kalıcı olabilmesi için sürdürülebilir çözümler geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle tasarımı alanındaki eğitim kurumlarımızın bu hızlı değişim süreçlerindeki kritik görevleri çok önemli hale gelmiştir. Çağa ayak uyduran, eğitim müfredatlarının güncellenmesi, tasarımcı adaylarının küresel standartlarda bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayarak donanımlı hale gelmeleri için önemlidir. Disiplinlerarası ve sektörel işbirliklerinin teşvik edilerek profesyonel ağların güçlendirilmesi ile oluşturulacak projelerle birlikte ülkemizin sinema alanında güçlü ve sürdürülebilir bir konuma ulaşması mümkün olacağı görülmüştür.

Birçok film türü izleyicilerin ilgisini çekmekte olup, bu türler arasında gerçek hayattan uyarlanan filmler kadar, kurgu hikâyelere dayanan filmler de önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle çizgi romanlardan uyarlanan kahramanlık filmleri, dünya genelinde her dönem büyük ilgi görmektedir. Ancak, ülkemizde bu durum biraz farklıdır; 1960'lı yıllarda başlayarak büyük etki bırakan, çizgi romanlardan uyarlanan filmler, günümüzde artık üretilmemekte ama tekrarları hala televizyonlarda yayınlanmaktadır. Bir zamanlar oldukça popüler olan çizgi roman çizirliği, çabalayan bazı çizirlerimizi ayrı tutarsak, günümüzde neredeyse etkisini yitirmiştir. Bu bağlamda, son dönemlerde güzel sanatlar fakültelerinde açılan “çizgi film ve animasyon”, “dijital oyun tasarımı” gibi bölümler gelecek için büyük önem taşımaktadır. Yetenekli ve yaratıcı öğrencilerin yetiştirilmesi ve sözkonusu alanlarda eserler, kahramanlar yaratmaları da çok önemlidir. Yeni yaratılacak karakterlerin gerçekçi ve etkileyici olması için kostümlerinin de bu doğrultuda tasarlanması kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, söz konusu bölümlerde kostüm tasarımı ile ilgili eğitimlerin verilmesi bu alanda geliştirilecek projelere önemli bir değer katacaktır. Böylelikle, yeni nesil kahramanların ve hikâyelerin yaratılması sürecinde, kostüm tasarımının sanatsal ve teknik unsurları dikkate alınarak, daha inandırıcı ve etkileyici karakterler ortaya konabilecektir.

Bu tez kapsamında, Sezgin Burak'ın yarattığı kurgusal karakter “Tarkan”ın çizgi roman maceralarından uyarlanan ve 1969 yılında yayınlanan “Tarkan -Mars'ın Kılıcı” filmi kostüm tasarımı açısından detaylı olarak incelenmiştir. Bu filmin güncel yorumu yapılarak, yeniden çekileceği (remake) varsayımı ile “Tarkan” karakteri için örnek bir kostüm tasarımı projesi hazırlanarak sunulmuştur.

Kostüm tasarımı, karakterlerin inşası ve hikâyenin anlatımında vazgeçilmez bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kostüm tasarımcılarının yaratıcı vizyonları ve teknik becerileri, karakterlerin kişiliklerini, sosyal statülerini ve duygusal durumlarını görsel olarak yansıtarak, izleyicilerin filmle daha derin bir bağ kurmasını sağlamaktadır. Göstergebilimsel açıdan kostümler, izleyicilere önemli ipuçları sunarak hikâyenin ve karakterlerin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Kostüm tasarımcılarının, filmin hikâyesini, geçtiği dönemi, karakter analizlerini ve karakterlerin yaşam alanlarını dikkate alarak geliştirdikleri tasarım metodu, filmin atmosferini ve karakterlerin

inandırıcılığını güçlendiren kritik bir süreçtir. Bu süreçte, yeni teknolojilerin kullanımı da büyük bir avantaj sağlamaktadır; dijital tasarım araçları, 3D modelleme ve sanal gerçeklik gibi teknolojiler, tasarımcıların daha detaylı ve gerçekçi kostümler yaratmalarına da olanak tanıyacaktır. Hollywood örneğinde olduğu gibi, kostüm tasarımının profesyonel ve kurumsal yapılarla desteklenmesi, bu alandaki başarıyı artırmaktadır. Ülkemizde de sinema sektörünün uluslararası platformlarda rekabet edebilir hale gelmesi için kostüm tasarımı eğitiminin ve sektörle işbirliklerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Yeni nesil kahramanlar ve hikâyeler yaratılırken, kostüm tasarımının önemi göz ardı edilmemeli ve bu alanda sürdürülebilir çözümler geliştirilmelidir. Bu yaklaşımlarla Türk sinemasının uluslararası alanda güçlü ve kalıcı bir konuma ulaşmasında fayda sağlayacağı görülmüştür.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Abisel, Nilgün, **Popüler Sinema ve Türler**, 1. Basım, İstanbul: Alan Yayıncılık, 1995.
- Aktulum, Kubilay, **Moda ve Metinlerarasılık-Alexander McQueen ve Üstgiysisellik**, 1. Basım, İstanbul: Çizgi Yayınevi, 2020.
- Barthes, Roland ,**The Semiotic Challenge**, Los Angeles: University of California Press, 1994.
- Barthes, Roland, **Göstergebilim İlkeleri**, Berke Vardar-Mehmet Rifat, (çev.), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.
- Barthes, Roland, **Göstergebilimsel Metodoloji**, 1. Basım, İstanbul: Ütopya Yayınları, 2018.
- Bendazzi, Giannalberto, **Animation: A World History: Volume II: The Birth of a Style - The Three Markets**, 1. Basım, New York: CRC Press, 2016.
- Berg, A. ve Rengine Engelmeier, “Design or No Design: Costume Designers and Couturiers in the Great Days of Hollywood”, **Fashion in Film**, Munich: Prestel, 1990, ss.18-21.
- Betton, Gerard, Sinema Tarihi - **Başlangıçtan 1986’ya Kadar**, İstanbul: İletişim Yayınları, 1994.
- Borden, Daniel, Florian Duijsens, Thomas Gilbert ve Adele Smith, **Film**, 2. Baskı, İstanbul: NTV Yayınları, 2013.
- Bordwell, David, Kristin Thomson, **Film Art: An Introduction**, 10. Basım, New York: McGraw-Hill, 2012.
- Brockett, Oscar G., Franklin J. Hildy, **History of the Theatre**, Londra, Pearson, 10. Baskı, 2016.

- Burak, Türkay, Tarkan'ın Yaratıcısı Sezgin Burak Hayatı ve Eserleri, 1. Basım, İstanbul: Taseyad, 2009.
- Dolby, William, **Chinese Theater : From Its Origins To The Present Day**, 2. Baskı, ABD: University of Hawaii Press, Editör Colin Mackerras, 1988.
- Eicher, Joanne B., **The Berg Companion to Fashion, “Clothing, Costume, and Dress”**, 7. Basım, Londra: Bloomsbury Academic, 2019.
- Ergür, Atila. **Tekstil Terimleri Sözlüğü**, 1. Basım, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2001.
- Field , Syd, **Screenplay: The Foundations of Screenwriting**, New York:Delta, 2005.
- Frankfort, Henri, **Kingship and the Gods**, Londra, The University Of Chicago Press, 1978.
- Günay, V. Doğan, **Göstergebilim Yazıları**, İstanbul: Multilingual, 2002.
- Güngör, Arif Can, **Filmde Anlatı Yapısı**, 1. Basım, İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları, 2022.
- Jorgensen, Jay, Donald L. Scoggins, **Creating The Illusion : A Fashionable History of Hollywood Costume Designers**, Philadelphia: Running Press, 2015.
- Kurland, Jeffrey. “Foreward”, **50 Designers/50 Costumes: Concept to Character**, Deborah Nadoolman Landis (Ed.), Beverly Hills: University of California Press, 2005.
- Landis, Deborah Nadoolman, “Setting the Scene A Short History of Hollywood Costume Design 1912-2012”, Deborah Nadoolman Landis (Ed.), **Hollywood Costume** (s.13-45), London: V&A Museum, 2012.
- Landis, Deborah Nadoolman, **Hollywood Sketchbook: A Century of Costume Illustration**, New York: Harpers Design, 2012.
- Manch, Rang, **Exploring the Vibrant Tapestry of Indian Theatre**, California: Ijmra, 2023.

McKee, Robert, **Story: Substance, Structure, Style, and the Principles of Screenwriting**, New York: Harper Collins, 1. Basım, 1997.

Parlayandemir, Gizem ve Deniz Oğuzcan, **Bilim Kurgu Sineması ve Öte(ki)si**, 1. Baskı, İstanbul: Eğitim Yayınevi, Temmuz 2023.

Reis, Ana Carla Fonseca, “Introduction”, Ana Carla Fonseca Reis (Ed), **Creative Economy** içinde (14-49), São Paulo: Itaú Cultural, 2008.

Seeger, Linda, **Creating Unforgettable Characters**, New York: Henry Holt and Company, 1. Basım, 1990.

Şenyapılı, Önder, **Sinema Tasarım**, 2. Basım, İstanbul: Boyut Yayın Grubu, 2002.

Singh, Upinder, A History of Ancient and Early Medieval India, Londra: Pearson, 2008.

Taplin, Oliver, **Pots & Plays**, Los Angeles, J. Paul Getty Museum, 2007.

Teksoy, Rekin, **Rekin Teksoy’un Sinema Tarihi**, 3. Basım, İstanbul: Oğlak Yayıncılık, 2005.

Yerdelen, Selda Kulluk, **Tiyatro Sanatında Kostüm Tasarımı**, 2. Basım, Ankara: Nobel, 2019.

Sürekli yayınlar

- Âlâ Sivas, “Göstergebilim ve Sinema İlişkisi Üzerine Bir Deneme”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı.21, s.532.
- Aydın, İlker, Yunus Emre Uyar, “Göstergebilimsel Bir Çözümleme Örneği Olarak Cemil Kavukçu’nun Ablam Adlı Öyküsü”, **Dil ve Edebiyat Araştırmaları (DEA)**, No. 25, 2022, ss.263-298.
- Bahar, Cihan, “Tekstil Sektöründe Moda Eğilimlerinin (Trendlerin) Analizi ve Yorumlanmasında Tasarımcının Rolü”, **TMST Tekstil, Moda, Sanat, Tasarım Sempozyumu**, İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları, 19-20 Kasım 2020, ss.470-485.
- Bayrak, Tamer, “Sinemada Karakter ve Tipleme Kavramı: Şener Şen Örneği”, **İletişim Çalışmalarında Araştırma Yöntemleri ve Uygulamaları**, 2017, ss.229-242.
- Bolton, Lucy, “Marilyneveryday: The persistence of Marilyn”, **Film, Fashion & Consumption**, Vol.4, No. 2-3, (2015), ss.121-143.
- Çeliksap, Sefa, “Avatar Filmine Estetik Düzlemde Bakmak”, **Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 4, Sayı 1, Ocak 2010, ss.87-98.
- Çeliksap, Sefa, “Giyim ve Modanın Kısa Öyküsü”, **Aydın Sanat Dergisi**, Yıl: 2015, Sayı 1, ss.57-64.
- Civelek, Makbule, Oğuz Türkay, “Göstergebilimin Kuramsal Açıdan İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma”, **Alanya Akademik Bakış Dergisi**, Vol.4, No.3, 2020, s.771-787.
- Friedland, Nancy E., “Costume Design and Film: from Magical Realism to Authentic Attire in Everyday Wear”, **Performing Arts Resources**, Vol. 27, (2010), ss.49-62.
- Ghalian, Sonia, “Tramping it out: Charlie Chaplin and the Modern”, **Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities**, Vol.9, No.2, (2017), ss.186-194.

- Güntay, Vedat ve Gamze Yılmaz Güntay, “Sinemada Dijital Görsel Efekt Kullanımı ve Alternatif Gerçeklik Kurgusu”, **SineFilozofi Dergisi**, Özel Sayı 1, Mayıs 2019, ss. 275-296.
- Hünerli, Selçuk, “Görüntünün Devinim Sürecinin Kısa Tarihi”, **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, Sayı.14, (12 Ocak 2012), ss.629-637.
- Kalmakurki, Maarit, “Fantasy Animation & Costume: The Unexploited Potential of Costume Design and Costume Designer in Computer-Animated Films”, **Fantasy/Animation Research Network**, 2019, ss.1.
- Özervarlı, Mehmet Emin, “Kahramanlık İmgesinin Türk Sineması’ndaki İzleri”, **Asya Studies**, No.25, Eylül 2023, ss.141-154.
- Özkavruk Adanır, Elvan ve F. Dilek Himam Er, “Hollywood’ta Kostüm Tasarımının Ortaya Çıkışı: Travis Banton”, **Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi**, Sayı. 6 (2021), ss.111-132.
- Piva, Jorge Mario Martínez, Ramón Padilla Pérez, Claudia Schatan Pérez, Verónica Vega Montoya, “Audiovisual services and the film industry: Definition and main international trends”, **The Mexican film industry and its participation in the global value chain**, Naciones Unidas, ECLAC Subregional Headquarters in Mexico, Mexico, D.F., October 2011, s.13-20.
- Şatana, Nursena, “Yapımcı Mı Üretici Mi? Yapımcılık Mesleği Üzerine Ezel Akay ile Söyleşi”, **Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi**, Vol. 3, No.2, Aralık 2020, ss.170-175.
- Ulus, Yeşim, “Operanın Doğuşu ve İtalya’daki Gelişimi”, **Marmara İletişim Dergisi**, Sayı:7, Temmuz 1994, ss.275-277.
- Üstün, Cahit, “Remake Film Afişlerinin Semiyotik İncelemesi: Old Boy Filmi Örneği”, **Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences**, Vol.6, No.29, August 2020, ss.1328-1334.

Yılmaz, Ahmet, “Attila’nın Siyasi Hayatı, Şahsiyeti ve Karakteri”, **Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt:2, Sayı.1, Nisan 2016, s.141-164.

Diğer yayınlar

Akgün, Özgür Uğraş, “Kahraman Olgusunun Çizgi Romandan Sinemaya Uyarlamadaki Görünümü: Tarkan Ve Conan Örnekleri”, **(Yayınlanmamış Doktora Tezi)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s.43.

Sefa Çeliksap, “Giyiside gerçeküstü Arayışlar”, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Mimarşinan Üniversitesi SBE, 1992), s.2.

İnternet Yayınları

Academy of Motion Picture Arts and Sciences, Oscars, <https://www.oscars.org/oscars> (16 mart 2024).

Avatar: *A Technological Masterpiece that Changed the Face of Cinema*. 2022. <https://cilovers.com/avatar-a-technological-masterpiece-that-changed-the-face-of-cinema/> (21 Haziran 2023).

Brookins, Laurie, “The New Adrian Biography is a Must-Have for Fans”, Screen Chic, 11 Kasım 2019, <https://www.screenchic.com/post/the-new-adrian-book-is-a-feast-for-fans-of-costume-design> (18 mart 2023).

Cartwright, Mark, “Ancient Greek Theatre - A Greek Tragedy Play”, World History Encyclopedia, 2016, <https://www.worldhistory.org/GreekTheatre/> (12 Ekim 2023).

Cartwright, Mark, “Elizabethan Theatre”, World History Encyclopedia, 2020, <https://www.worldhistory.org/ElizabethanTheatre/> (18 Ocak 2024).

Compaign, Hugo, “Armani designs the costumes for The Wolf of Wall Street”, Vogue World Paris, 23 Aralık 2013, <https://www.vogue.fr/fashion/fashion-news/diaporama/armani-designs-the-costumes-for-the-wolf-of-wall-street/14082> (12 Mart 2023).

Costume Design Instructional Guide, 2014, <https://www.oscars.org/sites/oscars/files/teachersguide-costumedesign-2015.pdf> (12 Aralık 2022).

Costumein Baroque opera and ballet, <https://www.britannica.com/art/stagecraft/Costume-in-Baroque-opera-and-ballet> (10 Mart 2024).

E. Friedland, Nancy, “Costume and Fashion- Cinema and Media Studies”, *Oxford Bibliographies*, <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199791286/obo-9780199791286-0020.xml> (19 Mart 2023), s.1.

Eadweard Muybridge:Defining Modernities, <https://www.eadweardmuybridge.co.uk> (20 Ocak 2023).

Eadweard Muybridge:Defining Modernities, <https://www.eadweardmuybridge.co.uk> (20 Ocak 2023).

Esquevin , Christian, “Paramount’s Wardrobe Department & Archives”, *Silver Screen Modes*, 15 Haziran 2019, <https://silverscreenmodes.com/paramounts-wardrobe-department-archives/> (6 Mart 2023).

Friedland, Nancy E., “Costume and Fashion- Cinema and Media Studies”, *Oxford Bibliographies*, <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199791286/obo-9780199791286-0020.xml> (19 Mart 2023).

Friedland, Nancy E., “Performing Arts Resources”, *New York, Vol. 27*, (2010): 49-62, 273

From The Camera Obscura To The Revolutionary Kodak, <https://www.eastman.org/camera-obscura-revolutionary-kodak> (20 Ocak 2023).

Hines, Nickolaus, John Kurosky (Ed), “The Groundbreaking Story Of The First Photograph In History And The Innovative Man Behind It”, *ATI*, 18 mayıs 2024, <https://allthatsinteresting.com/first-photo-ever-taken> (28 Mayıs 2024).

<https://sozluk.gov.tr> (16 Kasım 2023).

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Attila> (26 Aralık 2022).

<https://www.etimolojiturkce.com/kelime/kostüm> (12 Kasım 2023).

<https://www.etymonline.com/word/costume> (12 Kasım 2023).

<https://www.haberturk.com/tarkan-cocuklarin-isim-babasiydi-2650818> (3 Aralık 2023)

<https://www.haberturk.com/tarkan-cocuklarin-isim-babasiydi-2650818> (3 Aralık 2023)

<https://www.haberturk.com/tarkan-cocuklarin-isim-babasiydi-2650818> (3 Aralık 2023)

<https://www.imdb.com/title/tt0274931/fullcredits/?ref=ttclsm> (12 Şubat 2023)

<https://www.imdb.com/title/tt0274932/?ref=nvsrsrg0tt6nm2qviking%2520kan%25C4%25B1> (3 Aralık 2023)

<https://www.imdb.com/title/tt0274933/?ref=fnaltt1> (5 Aralık 2023)

<https://www.imdb.com/title/tt0274935/?ref=fnaltt1> (5 Aralık 2023)

<https://www.proquest.com/openview/3c749a2ab34c47da9ba706b03c19c5b6/1?pq-origsite=gscholar&cbl=25831> (17 Şubat 2024)

<https://www.tarkan.com.tr/index.php/tr/tarihce/tarkannasildogdu> (26 Aralık 2022).

Hugo Compain, “Armani designs the costumes for The Wolf of Wall Street”, Vogue World Paris, 23 Aralık 2013, <https://www.vogue.fr/fashion/fashion-news/diaporama/armani-designs-the-costumes-for-the-wolf-of-wall-street/14082> (12 Mart 2023).

Koç, Cankat, “Hareketli Görüntünün Kısa Tarihi”, 25 Ağustos 2019, <https://wannart.com/icerik/11529-hareketli-goruntunun-kisa-tarihi> (12 Ağustos 2022).

Nişanyan Sözlük, “Karakter”, <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/karakter> (22 Aralık 2023).

Nişanyan Sözlük, “Karakter”, <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/tip> (22 Aralık 2023).

Nişanyan Sözlük, “Karakter”, <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/tip> (22 Aralık 2023).

Otranto, Emily, “The Evolution Of Theater Costumes”, All The World’s A Stage: The Artistic History Of Costumes, 27 Eylül 2023, <https://rauantiques.com/blogs/canvases-carats-and-curiosities/all-the-world-s-a-stage-the-artistic-history-of-costumes> (13 Ocak 2024).

Sezgin Burak ölümsüz eseri Tarkan’ı nerede, ne zaman, nasıl Yarattı, <https://www.tarkan.com.tr/index.php/tr/tarihce/tarkannasildogdu> (12 Kasım 2023)

Since 1912 Our History (t.y.), <https://www.westerncostume.com/since-1912-archive> (4 Mart 2023).

Stutesman, Drake, “Clare West”, <https://wfpp.columbia.edu/pioneer/ccp-clare-west/> (9 Mart 2023).

Taylor, William, “The Most Iconic Movie Costumes Of All Time”, 4 Ağustos 2021, <https://www.looper.com/477634/the-most-iconic-movie-costumes-of-all-time/> (18 Mart 2023).

The Brittanica Dictionary, “Stagecraft: Costume Design”, <https://www.britannica.com/art/costume>, (12 Ekim 2023).

Vance, Jeffrey, “Chaplin at Keystone: The Tramp is Born”, 2009, <https://www.charliechaplin.com> (7 Mart 2023).

Wong, Sam, “Joseph Plateau’s spinning disc illusions were the forerunner of cinema”, *New Scientists*, 14 Ekim 2019, <https://www.newscientist.com/article/2219777-joseph-plateaus-spinning-disc-illusions-were-the-forerunner-of-cinema/> (10 Ağustos 2022).

Wong, Sam, “Joseph Plateau’s spinning disc illusions were the forerunner of cinema”, *New Scientists*, 14 Ekim 2019, <https://www.newscientist.com/article/2219777-joseph-plateaus-spinning-disc-illusions-were-the-forerunner-of-cinema/> (10 Ağustos 2022).

Yılmaz Özberk, Melahat, “Lumiere Kardeşler”, Öteki Sinema, 20 Mart 2022,
<https://www.otekisinema.com/lumiere-kardesler/> (20 Ağustos 2022).

Kaynak kişiler

Ataalkın, Hüseyin, Kişisel Görüşme, -Örme Kumaş İmalatçısı- Firma Sahibi-, “Örme Kumaş tasarımı ve Üretimi” konulu görüşme, İstanbul: 5 Nisan 2024.

Bahar, Nasıf, Kişisel Görüşme, -Moda Tasarımcısı-, “Deri Ürünleri Tasarımı” konulu görüşme, İstanbul: 20 Mart 2024.

Güveyi, Yüksel, Kişisel Görüşme, -Deri Model Kalıp Hazırlama - Firma Sahibi-, “Deri Ürünleri Model Kalıpları Çıkartma” konulu görüşme, İstanbul: 2 Mayıs 2024.

Kayacan, Müfit, -Tiyatro ve Sinema Oyuncusu-, “Sinemada Kostüm Yönetimi ve Etkileri” konulu görüşme, Antalya: 20 Haziran 2022.

Saral, Sema Işık, Kişisel Görüşme, -Kostüm Tasarımcısı- “Filmlerde Kostüm Tasarımcısının Rolü” konulu görüşme, İstanbul: 12 Haziran 2023.

Sezgin, Kemal, Kişisel Görüşme, -Deri İhracatçısı - Firma Sahibi-, “Deri Ürünleri Üretimi” konulu görüşme, İstanbul: 10 Mayıs 2024.